

*До 400-річчя
Києво-Могилянської академії*

**Щиро дякуємо за фінансову підтримку
даного видання
архієпископу Сумському та Охтирському
УПЦ Київського Патріархату Мефодію (Срібняку)
і парафіянам Свято-Духівського храму
при Національному університеті
«Києво-Могилянська Академія»
(УПЦ Київського Патріархату)**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української археографії
та джерелознавства НАН України ім. М. С. Грушевського
Інститут рукописів
Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
Київська Православна Богословська Академія
УПЦ Київського Патріархату

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА
СВЯТО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО
МАКСАКІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ
XVII–XVIII ст.

Серія:
*«Документальна спадщина
монастирів Гетьманщини»*

Т. 2

Київ, 2015

ББК 63.3УКР
УДК 348.328.3 (477)
Д63

Документальна спадщина Свято-Преображенського Максаківського монастиря XVII-XVIII ст. зб. документів. (Текст) / Автори-укладачі: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко; Інститут української археографії та джерелознавства НАН України ім. М. С. Грушевського. – К., 2015. 174 стор.

У виданні представлена публікація актових документів XVII-XVIII ст. з унікальної збірки «книги-архіву» Свято-Преображенського Максаківського монастиря на Чернігівщині, що нині зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Серед документів – королівські привілеї, гетьманські універсали, листування гетьманів, полковників, представників козацької старшини, купчі й дарчі записи, тестаменти та інші актові документи. Вони містять різноманітний матеріал з історії Церкви, історії Свято-Преображенського Максаківського монастиря та деяких інших обителів, розкривають стан та процес розвитку монастирського землеволодіння на Чернігівщині, а також подають біографічні відомості про видатних українських діячів, розкривають різні аспекти суспільного життя того часу.

Збірник документів побудовано за предметно-хронологічним принципом, містить іменний та географічний покажчики, додатки. Переважна більшість документів публікується вперше.

Видання розраховане на істориків краєзнавців, культурологів, а також широке коло тих, хто цікавиться історією України.

серія: «Документальна спадщина монастирів Гетьманщини»

т. 2

Упорядники: о. Юрій Мицик, д. і. н., проф.
Інна Тарасенко, к. і. н.

ISBN 978-966-02-6328-4
ISBN

© Автори статей та укладачі, 2015
© Національна бібліотека України
імені В.І. Вернадського, 2015
© Інститут археографії та джерелознавства
імені М.С. Грушевського, 2015

ВСТУП

Спасо-Преображенський монастир в селі Максаки (сучасного Менського району Чернігівської області) стояв на лівому боці Десни. Він виник ще в часи тимчасового підкорення Сіверщини Московською державою (XVI – початок XVII ст.). Потім монастир занепав і припинив своє існування з нез'ясованих причин. Коли в 30-40-х рр. XVII ст. відбувалось уточнення кордонів між Річчю Посполитою і Московською державою, ченці Трубчевського монастиря (з-під міста Трубчевськ) відмовились переходити під зверхність Московії, незважаючи на щедрі обіцянки царя Михаїла, обравши Річ Посполиту. У 1640 р. визначний захисник православної віри чернігівський каштелян Адам Кисіль, котрий тривалий час проживав на Сіверщині і мав тут свої маєтності (зокрема «Задесенський ключ»), частину з них надав відродженому трубчевськими ченцями Максаківському монастиреві. Через це обитель часто називалася Киселівською. Його привілеї були підтверджені королем Речі Посполитої Владиславом IV, а згодом і королем Яном Казимиром. Однак панування Речі Посполитої на більшості українських земель добігало кінця... У полум'ї Національно-визвольної війни 1648-1658 рр. відродилася Українська держава – Гетьманщина, яка однак з 1659 р. існувала вже як автономна одиниця під владою Московської держави.

В часи Гетьманщини монастир переживає свої найкращі часи, стає одним з провідних духовних центрів не тільки Сіверщини, але й всієї Гетьманщини. Серед його ігуменів бачимо таких видатних діячів Церкви як Єремія (Ширкевич) (1665-1681), св. Дмитрій Ростовський (Туптало) (1681-1682) та ін. Цьому сприяло те, що гетьмани надавали монастиреві щедрі пожертвування. Меншими, але не менш значними, були пожертви з боку козацької старшини й рядового козацтва, простих селян та міщан, духовенства, що дозволяло підтримувати монастир на належному рівні. В середині XVII ст. тут розпочинається муроване будівництво, будується кам'яна церква, монастир переживає справжній розквіт. Однак із ліквідацією царатом Гетьманщини, монастир поступово занепадає. У 1786 р. з волі Катерини II обитель було закрито і хоча через деякий час (1803 р.) її було відновлено, вона вже не мала колишнього значення. Пожежа 1829 р. принесла обителі нову руїну. Монастир правда відродився й існував як жіночий під назвою Свято-Троїцький Максаківський, але після більшовицької революції 1917 р. і встановлення радянської влади йому було завдано остаточного удару. У 30-рр. XX ст. обитель була не тільки закрита, але й

майже повністю зруйнована (доруйновували її у 50-і рр. ХХ ст.) і залишається у такому стані в наші дні. Тепер про колишню святиню нагадує лише напівзруйнована дзвіниця та фрагменти фундаментів. Але є надія на відродження обителі...

Тим не менш, документальна спадщина обителі досить непогано збереглася. Це насамперед документи у складі монастирської копійної книги XVII-XVIII ст. – однієї з небагатьох копійних книг такого типу.

На сьогодні відомо лише чотири книги таких монастирів: Свято-Михайлівського Золотоверхого в Києві (вона вже опублікована і склала перший том даної серії) (1), Свято-Михайлівського Видубицького в Києві, Спасо-Преображенського Мгарського під Лубнами (2). Водночас документи копійної книги Максаківського монастиря доповнюються матеріалами фонду 143 Центрального державного історичного архіву у Києві (далі – ЦДІАУК), де зберігається 102 справи, які походять з архіву цієї обителі. Щоправда приблизно половина цих документів дублюють документи копійної книги, але решта є оригінальними і збереглися в одному примірнику. Ці архівні документи важливі й тому, що охоплюють і пізніший період в історії обителі (по 1771 р.). Слід відзначити, що якась частина документації Максаківського монастиря не увійшла в копійну книгу і матеріали ф. 143 ЦДІАУК. Про це свідчить дуже цікавий документ 1689 р. (слідство про конфлікт за спірні землі між Максаківським монастирем і міщанами Мени), який був надрукований ще О.М. Лазаревським і перевиданий сучасним чернігівським дослідником С.О. Павленком (цей документ наводиться нами Додатках II). Деякі документи, як от про належність підданих селян Максаківському монастиреві (1736 р.) чи скарга козака с. Прачі на цей монастир (1740 р.) чи кількість платників консистентського податку в Максаках (1752 р.) тощо знаходяться у фонді 51 (Генеральна Військова канцелярія), але їх не було включено в дану публікацію, бо це вийшло б за рамки основного задуму – публікації копійної книги.

Копійна книга Свято-Преображенського Максаківського монастиря являє собою рукопис розміром 33 на 20 см. у шкіряній обкладинці без будь-яких малюнків. На папері рукопису є лише філігрань, яка зображує вершника з сурмою і хрест з двома поперечинами. Варіанти цієї філіграні знаходяться в атласі Лаучявічуса, вони характерні для паперу, який вироблявся в Вільно і Меркіне в 1724-1740 рр. (3) Цей рукопис складається з 177 аркушів, але аркуші 16-16 зв., 21-22 зв., 24-24 зв., 66-94 зв., 124-177 – порожні. Це може свідчити про незавершеність копійної книги. Вона переписувалася в основному одним каліграфічним почерком і останні за хронологією записи стосуються 1732 р. Потім на аркушах 122-123 зроблено записи за 1755 р. двома почерками не зовсім розбірливими і одним з них зроблена також копія документу 1752, внесена в іншу рубрику, тобто серед публічно-правових актів (арк. 37-38) і скопійовано один з універсалів гетьмана І. Скоропадського (арк. 58). Свідчить про це і недостатня систематизованість її матеріалів на відміну від книг Свято-Михай-

лівського Золотоверхого та Свято-Преображенського Мгарського монастирів, особливо коли подаються гетьманські документи. Хоча упорядник старався подати їх за хронологією, однак цей порядок ним же порушувався і універсали скажімо Івана Мазепи йдуть вперемішку з універсалами Івана Самойловича. У зв'язку з цим ми подаємо документи за хронологією, подаючи спочатку універсали конкретного гетьмана, а потім полковників часів його гетьманату.

Незавершеність копійної книги може свідчити про занепад монастиря, що тісно пов'язано з занепадом Гетьманщини. Не випадково всі чотири монастирські копійні книги доводяться максимум до кінця XVIII ст. Адже з ліквідацією Гетьманщини, тим більше Речі Посполитої, навряд чи посилення на гетьманські та королівські універсали були б серйозним аргументом в судовій системі Російської імперії.

Можна пунктирно (по маргінальних записах і штемпелях рукопису) простежити історію рукопису. Очевидно після секуляризаційної реформи Катерини II, що обернулося справжньою катастрофою для монастирів України, рукопис опинився в бібліотеці якогось Павла Муханова, потім – у колекції історика Миколи Костомарова, потім – в колекції історика Олександра Лазаревського, звідки потрапив у зібрання Київського університету під номером 154, а згодом і в відділ рукописів (Інститут рукописів) Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського (далі – НБУ) (Ф. VIII, № 255 М/154).

Слід відзначити, що Свято-Преображенський Максаківський монастир диспонував свого часу досить добрим архівом. Однак понищений і розпорочений архів обителі серйозно ще не вивчався. Тому так важливим є наявність збережених «копійних книг» («копіаріїв», «книг-архівів») Свято-Преображенського Максаківського монастиря. Аналогічні книги створювалися і в інших монастирях. Мета їх створення була суто практична. Як встановив ще Л.В. Черепнін, документи підбиралися з конкретною метою (політичною, соціальною, юридичною, господарською) (4) і складали своєрідні збірники, з допомогою яких набагато легше було відстоювати права монастиря на надані в свій час маєтності, пільги та привілеї у разі потреби (виникнення потенційних судових позовів та майнових претензій). У «книзі-архіві» Максаківського монастиря бачимо прагнення упорядників зібрати у одному збірнику найважливіші документи стосовно правового та майнового стану обителі, починаючи з якомога раннього періоду. Виходячи з поставленої мети, тогочасні упорядники збірника відібрали для копіювання в першу чергу універсали (привілеї, грамоти тощо) українських гетьманів та козацької старшини, польських королів, російських імператорів, представників церковної ієрархії, насамперед ігуменів та священників. Водночас не лишалася поза увагою і документація попередніх власників монастирських маєтностей, насамперед різноманітні купчі, які були створені представниками нижчих соціальних станів та прошарків

українського суспільства (рядовими козаками, міщанами та селянами). Таким чином, у разі потреби ченці на підставі документів могли легко простежити шлях тієї чи іншої маєтності або нерухомості і довести свої права на них у суді.

Вже упорядники книги розділили її матеріали на дві частини, яким ми дали умовні назви: публічно-правові та приватно правові акти. Такий поділ до певної міри умовний. Так, документи сотників упорядниками збірника віднесені до групи приватно-правових актів і ми не порушували у даному випадку первісну структуру копійної книги. Але універсал полковника Г. Гуляницького, який чомусь помістили тут, ми перенесли у групу публічно-правових актів. У свою чергу купча козака Кривошії чомусь опинилася (її було дописано пізніше) серед гетьманських документів і ми подали її наприкінці групи приватно-правових актів. Оскільки порядок документів гетьманів і полковників у «копійній книзі» дуже поплутаний, то ми їх подали за хронологією.

В першу частину увійшли королівські й гетьманські універсали, привілеї А. Киселя, документи козацької старшини (полковників, сотників). Слід відзначити, що більшість цих документів, насамперед гетьманські універсали, були вже опубліковані раніше (5) і тому ми їх тут не наводимо, обмежившись лаконічною інформацією (назва документу, час і місце його створення, вихідні назви публікації, із зазначенням нових списків, якщо вони мали місце). Для зручності ми цю групу документів розділили на дві частини: у першій подано документи осіб та установ Речі Посполитої, а в другій – Гетьманщини. Дещо нижче ми продовжимо розмову про ці документи. Приватно-правові акти, які позначені творцями книги як «купчі», подані документи даної різновидності, хоча тут є й дарчі, заповіти тощо. Документи цієї групи ми подали так, як вони подані у книзі, інколи порушуючи хронологію. Документи ф. 143 ЦДІАУК (ці наводяться в Додатках I) ми подали суворо за хронологією. Слід відзначити, що деякі документи збереглися у складі виписів з гродських книг Києва, Мінська, Новгород-Сіверського, Орші, що дозволяє хоча трохи реконструювати їхній первісний склад, що особливо стосується двох останніх міст, гродські книги яких майже не збереглися.

Всі ці документи, особливо публічно-правові акти, підтверджували майнові права монастиря і тому зберігалася особливо дбайливо, часом збереглися в двох і більше копіях. Вони зокрема засвідчують, що Спасо-Преображенський Максаківський монастир здобував свої маєтності не тільки цілком легально, але й чесно, бо отримував їх від віруючих як пожертви (як подяку за молитви за здоров'я, за спомин душ), купував та вимінював. Це йде врозріз з поширеним в радянській історіографії стереотипним уявленням про монастирі як центри мракобісся, здирництва й наживи. Тут, до речі, слід відзначити упередженість відомого дореволюційного історика О. М. Лазаревського, який окремі факти неправомірного здобуття монастирями підносив як систему, тенденційно підбираючи факти. До речі, ці історики не звертали уваги на те, що

монастирські маєтності були об'єктом постійних зазіхань з боку світських осіб, в першу чергу козацької старшини. У цьому легко переконалися, прочитавши гетьманські універсали, більшість з яких присвячена обороні монастиря від кривдників. Дещо нижче ми повернемося до цього сюжету.

Не менше значення мають матеріали даної «книги-архіву» для вивчення історії адміністративно-судових органів Гетьманщини (Генеральна військова канцелярія, полкові й сотенні канцелярії, гродські суди, магістрати тощо). Цей збірник («книга-архів») є цінним джерелом не тільки з історії Максаківського монастиря, але Української Православної Церкви в цілому, соціально-економічної, політичної та культурної історії України XVII-XVIII ст. гетьманської доби. Не випадково частина його документів була вже опублікована нами у наукових часописах. (6). Варто висвітлити деякі аспекти, пов'язані з інформаційними можливостями збірника. Частина його документів походить з-під пера гетьманів України та козацької старшини. Серед гетьманів України благодійниками і покровителями монастиря були гетьмани Богдан Хмельницький, Юрій Хмельницький, Іван Брюховецький, Іван Самойлович, Іван Мазепа, Іван Скоропадський, Данило Апостол. Цікаво порівняти кількісні показники надань монастиреві різними гетьманами. Одні гетьмани надавали обителі один-два універсали (Іван Брюховецький, Данило Апостол) або два-три універсали (Данило Апостол). Набагато більше універсалів надавали Богдан Хмельницький (5), Дем'ян Многогрішний (4), Іван Самойлович (7), Іван Мазепа (6) та Іван Скоропадський (4). Серед полковників природно на першому місці стоять ніжинські, бо монастир і його маєтності знаходився на території саме Ніжинського полку. Ясно, що без всіх цих документів не може бути й мови про якісне видання багатотомної археографічної серії «Український Дипломатарій XVI-XVIII ст.», куди мають увійти документи, створені гетьманами України та Війська Запорізького, кошовими отаманами, козацькою старшиною в цілому. І тут бачимо, що доля документів різних гетьманів суттєво різнилася. Якщо майже універсали Богдана Хмельницького Максаківському монастиреві було вже давно уведено до наукового обігу і активно використовувались дослідниками, то більшість універсалів інших гетьманів була опублікована 10-15 років тому, насамперед в серії «Універсали українських гетьманів» (2002-2006 рр.) відомого українського археографа І. Л. Бутича. Тому ті гетьманські та полковницькі універсали, які були опубліковані раніше, пропускаються з огляду насамперед на обмеженість обсягу збірника, ми подаємо лише стислі анотації і вказуємо на місце попередньої публікації. Лише тексти деяких з них наводяться повністю як виняток. Крім того деякі універсали були чомусь пропущені І. Л. Бутичем, так само як ті, що були опубліковані нами раніше. Тому ми також наводимо тут їхні тексти. Цю групу документів («публічно-правові акти») розділено нами на дві підгрупи: акти Речі Посполитої і акти Гетьманщини, де відповідні документи подані за хронологією.

Закономірно, що увага археографів була звернена насамперед на публічно-правові акти, бо вони, особливо універсали гетьманів, є першокласним джерелом з історії України гетьманської доби. Але приватно-правові акти монастирської копійної книги мало чим поступаються попереднім і дійшли до нашого часу в більшій кількості. Вони відбивають історію краю в давнину, містять у собі чимало важливих фактів з життя міст і містечок Чернігівщини (Батурина, Борзна, Мена, Ніжин, Салтикова Дівиця, Сосниця) і села сучасного Борзнянського: Адамівка, Берестовець, Високе, Носалівка, Ядути та Менського районів: Баба (Жовтневе), Киселівка, Красностав, Куковичі, Носелівка, Ушня, Феськівка та деякі інші. Є документи створені з ініціативи жителів Глухова і Синяви (сучасного Коропського району), Савина (сучасного Козелецького району) і с. Заньки Ніжинського району – батьківщини славетної театральної актриси Марії Заньковецької. У документах копійної книги фіксується чимало топонімів та гідронімів, нерідко вже неіснуючих, свідчення цих документів дають підставу переглянути й удревнити час виникнення ряду населених пунктів, насамперед сучасних Борзнянського й Менського районів Чернігівської області.

Саме в цих документах знаходимо імена незнаних сотників і час їх каденції: Карпо П'ятаченко, менський сотник у 1663 р., Іван Васютинський, менський сотник у 1725 р., Василь Іваненко (Івасенко), наказний сосницький сотник у 1717 р. Вже в першому за хронологією документі з приватно-правових актів (заповіт Ганни Талко, яка передавала своє майно Максаківському монастиреві) знаходимо підпис Романа Ракушки, «на той час дозорця скарбу войскового в полку Ніжинском», ймовірного автора знаменитого літопису Самовидця. Цей запис підтверджує діяльність Ракушки-Романовського у Ніжинському полку у цій якості. У згадуваному вище архіві (ЦДІАУК) зберігається оригінал цього документу і тут маємо автентичні підписи Ракушки-Романовського та ін. Документ № 19 є унікальним. Він містить у собі акт 1722 р. продажу млина на Сеймі у Батурині (за борг 1719 і 1720 рр., але з правом викупу) Оленою Чечіль. Остання була жителькою Батурина, удовою, мала як мінімум двох синів, була досить заможною, але поступово бідніла. Все це дозволяє припустити, що ця Олена Чечіль була удовою славнозвісного полковника Дмитра Чечіля, оборонця Батурина від московських загарбників. Їхні сини, що згадуються в документі, це за свідченнями інших джерел – начебто Семен і Андрій Чечілі. Інший варіант, за яким Олена була жінкою одного з останніх є маловірогідний. Але й через кілька років млини залишалися у власності Максаківського монастиря, що свідчить про нездійсненність сподівань Олени Чечіль на швидкий вихід із бідності. Документ з ф.143 ЦДІАУК (випис з книг ніжинського полкового суду від 27(16).06. 1753 р.) проливає деяке світло на подальший розвиток цієї історії. Отже, у січні 1753 р. значковий товариш полку Миргородського Йосип (!) Чечіль подав у суд скаргу, вимагаючи повернення йому згаданих млинів, але після переговорів з

представниками монастирської братії (в першу чергу з намісником ієромонахом Мелетієм Броніовським) сторони дійшли до мирової угоди. (ЦДІАУК – Ф. 143. – Оп. 1. – № 96).

Цікаво наприклад, що серед жителів Борзни є документи роду козацького роду Плющів, можливо далеких родичів Івана Степановича Плюща, колишнього спікера Верховної Ради; що Борзна й Сосниця мали свою ратушу – ознаку міського самоврядування.

Матеріали «книги-архіву» Свято-Преображенського Максаківського монастиря у мають важливе значення в якості історичного джерела XVII-XVIII ст. Вони дають цінну, нерідко унікальну інформацію щодо історії даної обителі у XVII-XVIII ст., дають можливість встановити імена настоятелів та час їхньої каденції, частково й склад монастирської братії, важливі факти біографій видатних діячів Української Православної Церкви і української культури (наприклад свв. Феодосія Углицького та Антонія Стаховського). Вони є першорядним джерелом для вивчення майнового стану Максаківського монастиря, динаміки його змін, розмірів і кордонів маєностей, кількості залежних селян і обсягу виконуваних ними повинностей тощо.

Насамперед дуже важливою є звістка про відмову православних ченців Трубчевська переходити (30-40 рр. XVII ст.) під зверхність московського царя Федора і їх перехід на територію Речі Посполитої. Це підважує стереотип ще царських часів, цілком сприйнятий радянською історіографією, що українці та білоруси, особливо православне духовенство, шукали притулку у Московській державі. Подібних фактів достатньо, щоб твердити про те, що рух цих народів йшов в обох напрямках і з різним ступенем інтенсивності залежно від конкретної історичної епохи.

Можна встановити чи уточнити імена ігуменів Максаківського монастиря і час перебування їх на ігуменстві: Йосиф (-1662-), Йоасаф Йосипович (Осиповський) (1663-1665-) (можливо його слід ідентифікувати з вищезгаданим Йосифом), Ієремія Ширкевич (-1668-1676-), Герман Кердановський (-1683-1685-), Каліст Меновський (-1697-), Йосиф Білицький (-1712-1725-), Ігнатій Бугановський (-1745), Митрофан Горленко (1749-1754). Цей останній (світське ім'я – Михайло) походив з відомого козацько-шляхетського роду, був молодшим братом св. Йоасафа Білгородського, закінчив Києво-Могилянську Академію, по закінченні якої прийняв чернечий постриг і очолив Спасо-Преображенський Максаківський монастир, потім був архімандритом Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві. Є й імена чи прізвиська представників рядового православного духовенства згаданих міст і сіл Чернігівщини: оо. Михайло Гумяницький (можливо Гуляницький) (с. Берестовець), Лука (Лазар) Орлик (м. Мена, с. Кисилівка), Олексій Орлик (м. Мена), Стефан Орлик (с. Баби), Андрій Федорович (с. Ушня), Григорій Чайковський (с. Ядути), Костянтин (с. Прачі). Серед духовних осіб особливе зацікавлення викликає Лаврентій Касперович («двіцїкий и войсковой поп»),

який закінчив свій життєвий шлях священиком у містечку Салтикова-Дівиця. Цей документ зайвий раз підтверджує існування інституту військових капеланів у Війську Запорізькому. о. Лаврентій діяв у якості духовної особи ще в часи гетьмана Івана Брюховецького, а перед тим був писарем Сосницького полку. Саме так він підписався на Батуринських статтях 1663 р., прийнятих гетьманом Брюховецьким, замість сосницького полковника – Якова Скидана. А взагалі військові капелани існували у Війську Запорозькому як мінімум з часів гетьмана Юрія Хмельницького, хоча цілком вірогідно цей інститут існував набагато раніше. Характерно, що цю Лужниківську луку (біля с. Хибалівки) о. Лаврентій своїм коштом і працею окультував, проривши канал, який з'єднував Десну з її рукавом і створивши таким чином озеро, яке дуже добре надавалося для рибної ловлі. У 1683 р. гетьман Іван Самойлович підтвердив о. Лаврентію права на цю луку і озеро і заохочував його до подібних робіт на Десні і в подальшому. Перед смертю о. Лаврентій своєю духівницею передав цю луку і озеро у володіння Максаківському монастирю. Так от, місцеві жителі не гребували користуватися чужою власністю, займаючись виловом риби з Лазницького озера ще за життя о. Лаврентія. Такого роду фактів можна навести досить багато, але жоден з них (!) не знайшов відображення в книзі О.М. Лазаревського.

Дуже важливим є заповіт Луки (Лазара) Орлика – документ досить рідкісний. Те що його автор священик (навіть протопоп), який став ченцем, ієромонахом, свідчить сам текст «тестаменту» (заповіту). Тут є переказ відомої євангельської історії про смоківницю (фігове дерево)(Мф., XXI, 18-22), і коротка цитата з поховального співу («земле зинувши...»). Накопичивши протягом життя солідні статки (їхній перелік свідчить про рівень життя середнього духовенства), автор заповіту передає немалу їх частину на відбудову церкви у Кисільгородку (Киселівці), яку спалили в часи Руїни (очевидно під час відомого походу Яна Казимира у 1663-1664 рр.) і на Максаківський монастир. Сюди ж заповідав передати церковні книги (євангеліє на престольне й учительне, служебники, тріоді, октоїхи, апостол, псалтир, мінею, тrefолой), хрест, дискос, звізду, лжицю, воздухи, образ Богородиці на полотні, ризи тощо. Решту майна (коні, воли, корови, одяг, посуд, зокрема срібні «розтрухани» «кубки, ложки і т. д.) передав братам-священикам (Стефану і Олексію Орликам), сестрі Марині, слугам та іншим особам. Те, що заповіт він склав як священик Лука, а в документі – дарчій його брата Стефана, яким передавалась частка майна, отриманого ним за заповітом покійного, Максаківському монастирю (№ 4), названий ченцем Киселівського (Максаківського) монастиря свідчить про те, що чернечий постриг було здійснено незадовго до смерті (така практика відома ще з часів Київської Русі). Ця дарча о. Стефана потім (у 1665 р.) була закріплена універсалом Дем'яна Многогрішного, тоді ще чернігівського полковника. Цікавою є й купча (№ 79), яка засвідчує своєрідну боротьбу монастиря з пияцтвом.

У розділі «Додатки І» подаємо документи, які зберігаються у фонді 143 («Максаківський монастир») ЦДІАУК. Вони за окремим винятком подаються у хронологічній послідовності. Ті документи, які увійшли до склад копійної книги і були подані нами у основній частині збірника, у переважній більшості випадків пропускаємо, зазначивши тільки у легенді місце зберігання оригіналу. Слід зазначити одну обставину. Копійна книга була майже готова до друку, коли виявили частину документації Максаківського монастиря у ф. 143 ЦДІАУК, де вони у більшості випадків зберігалися в оригіналах. Хоча в археографічній практиці документ подається за оригіналом, але тут за оригіналами подана лише частина їх. Всі інші подані так як вони занотовані в копійній книзі. До речі, ці копії є дуже точними і дуже незначно відрізняються від оригіналів. Копіює тільки передавав літеру «у» двома літерами («оу»), чітко вирізняв звук «ї», ставлячи над «и» своєрідне коромисло з крапкою.

На завершення відзначимо, що хоч документи написані діловою мовою XVII-XVIII ст., але в них дуже багато слів з народної української мови, наприклад «гай», «колодязь», «благали», «втручатися», «повинен», «власний» і т. д.

Зазначимо, що ми подали документи в хронологічній послідовності, бо рукописі цей принцип не вповні витримується. При їхній публікації ми керувалися правилами передачі тексту, розробленими Я.І. Дзирою (7). Ці правила прості, зручні і логічні. Вони найбільше відповідають інтересам археографічного видання для його використання з метою історичного дослідження українських текстів XVII-XVIII ст. Так, літери «ять», «омега», «фіта», «іжиця», «пси» та «кси» передані відповідно літерами «і», «о», «ф», «и», «пс», «кс». Тверді знаки в кінці слів опущені, літера «ять» передається нами як «і». Щоправда, ці правила нами незначно змінені: тут титла тут не розкриваються, бо вони стосуються загальнозрозумілого: Гд – Господь, Бг – Бог, Хрсті – Христі, не обумовлюємо пропущену у тексті документів виносну літеру «о» наприкінці прикметників, зберігаємо також латинську літеру «g», яку в ті часи нерідко передавали також літерами «кг» або ж «г», а також зберігали написані в тексті літери «оу» – у. Часто в тексті пропускалася літера «о» у закінченні прикметників, наприклад «тог(о)». Нами ця літера відновлена без зазначень. Окремі слова, які не вдалося прочитати позначені нами таким чином: (...)*. Датування скрізь передається арабськими цифрами, хоча в документах воно подається по-різному (буквами кириличного алфавіту, арабськими цифрами, інколи й тим та іншим способом в одному документі). Назва наукового часопису «Сіверянський літопис» (Чернігів), де ми раніше надрукували частину документів з цієї копійної книги подана у скороченні – СЛ. Переклад латинських слів і виразів здійснив к. і. н. Орест Заєць (Львів), котрому висловлюємо щирю подяку.

Видання присвячено 400-літтю Києво-Могилянської академії оскільки Максаківський монастир переживав часи свого розквіту в часи Гетьманщини, як і згаданий учбовий заклад-фактично перший український університет. До

того ж ігуменами монастиря були вихованці «могилянки» – св. Димитрій Ростовський (Туптало), св. Антоній (Стаховський), Феодосій Гугуревич, Митрофан Горленко, а можливо і деякі інші, ряд згадуваних в монастирських документах гетьманів, наприклад Іван Самойлович та Іван Мазепа, котрі також були благодійниками Києво-Могилянської Академії, Адам Кисіль та ін.

Джерела:

1. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI-XVIII ст. – К., 2011.

2. НБ. – IP. – Ф.59. – Оп.1. – № 6361; ЦДІАУК. – Ф.137. – Оп.1. – № 127.

3. Laucevicius C. Popierius Lietuvoje XV-XVIII v. – Vilnius, 1967. – №№ 2783-2785, 2788.

4. Черепнин Л.В. Русские феодальные архивы XIV-XV веков. – М., 1951. – Ч.2. – С. 4-16; Див. також: Сохань С. В. «Книга-архів» як джерело вивчення документальної спадщини київських монастирів: археографічний та книгознавчий аспекти // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Кн.12. – С. 210-220.

5. Див. насамперед публікації І.Л. Бутича: Універсали Богдана Хмельницького. 1648-1657. – К., 1998; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687). – К. – Львів, 2004; Універсали Івана Мазепи 1687-1709. – К. – Львів, 2002. – Ч.І; К. – Львів, 2006.

6. Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2013. – № 1. – С. 14-22.

7. Літопис Самовидця. – К., 1971. – С. 40-42.

**Протоієрей УКЦ Київського Патріархату
о. Юрій Мицик, доктор історичних наук, професор.**

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ АКТИ

Документи Речі Посполитої

№ 1

1646, жовтня 9. – Фундуш Адама Киселя

«Копії.

Ja, Adam z Brusilowa Kisiel, kaztellan generał ziem kijowskich, starosta nossowski, zeznamam tym listem moim granicznym teraz i na potomne czasy, komu o tym będzie wiedzieć należało, iż otrzymawszy ja z młściwej łaski jego krol. młści, pana mego młściwego, consens na ufundowanie monastyra Spasa świętego, to jest Preobrażenia Pana Zbawiciela naszego i zakonników, którzy po oddaniu Trubecka do carstwa moskiewskiego przeszli do mnie, dotrzymując całe wiary poddańskiej swojej jego kr. młści, panu naszemu młściwemu, i dawszy na pomieniony stare Cerkowiszcze albo Monastyrsko nad rzeką Desną u przewozu maksakowskiego z słobodką, nazwaną Maksaki, przy tym że monastyrze będącą w gruncie traktu mego kieselgródzkiego, miańskim i makoszyńskim, jako o tym wszystkim szyrej dnia dzisiejszego zeznana przez mieCESSYA tego grunciku uczyniona opiewa, aby tedy tenże szmat gruntu na chwałę Boga nadany, miał swoje circumferentia, a quo et quem takowe onego ograniczenie za wysłaniem i surrogowaniem na to przez mieurodzonego pana Jana Sebestyanowicza, wojskiego nowogródzkiego, administrastora majątności mojej miańskiej, na ten czas będącego, dawszy mu na to plenariam facultatem et potestatem, aby ci co w Bogu zakonni na wszystkie przysze i potomne czasy, w tym gruncie wyszmianowanym, a przez mie na chwałę Bożą i na ten monastyr mój fundowanym sine illa praepeditioe ni od kogo, in pacifica possessione zostawali, czynie, która się to granica mianowskiego gruntu, do tego monastyra należącego, takowym sposobem zaczyna: a to jest mianowicie poczawszy od rzeczki Łoszy wyżej młynka Maksakowskiego, na rzece Łoszy zbudowanego, od tej tedy rzeczki Łoszy wziodszy smużaliną mokrą, idąc przez jezioro Popowo i przez drogę, która od przewozu do Chełmów idzie prostym trybem przez sianożęci i błonie, idąc aż do rzeczki Berezy, tą rzeczką Berezą wniz idąc do rzeczki i żywca Chomutca, tym Chomutcem wniz idąc do rzeczki Horła, tą rzeczką Horłem wniz idąc do rzeki Desny, zostawując grunty po lewej stronie do miasteczka Chełmów, a po prawej stronie grunty do manastera, a wszedszy spomienionego Horła w rzece Desne, tą rzeką Desną idąc w górę aż do jeziora Maksakowskiego i wstępu Romanowego, opuściwszy tedy rzeke Desne po prawej stronie, a włewo w te jezioro Romanowe wszedszy i tym jeziorem wierch idąc aż do rzeczki Czortki, tą rzeczką Czortką w górę idąc i w lewą stronę z tej Czortki powróciwszy w smużalinę Połojską, tą smużaliną Połojską w gurę idąc do samych łoż morskich, od tych łoż morskich przez las do błota wielkiego przez tę błotą idąc aż do drogi, która ze wsi Kukowiec idzie do wsi Osmaków, tą drogą kukowską idąc aż do drogi i gościńca wielkiego z miasta Miany do przewozu deseńskiego i do miasteczka Chełmów idącego, tym gościńcem idąc aż do rzeki Desny, zostawując wszędy grunty po prawej stronie manastyrskie i maksakowskie, a po lewej stronie grunty miańskie i kukowickie grunty, a wszedszy tedy w rzeke

Desnę od pomienionego gościńca miańskiego, tąż rzeczką Desną w górę przeciwko wody poszedzsy w rzeczyszcze deseńskie, tym rzeczyszczem deseńskim idąc w górę wzwyż pomienioną rzeczkę Łoszę, tą rzeczką Łoszą w górę idac, a pominąwszy młynek monastyrski aż do dębów po obu stron rzeczki Łoszy stojących, i pomienionej smużaliny z rzeczki Łoszy wychodzącej, kędy pierwszą pięta gruntu chełmskiego z manastyrskim gruntem jest oznaczona. Wszystkie tedy te grunty, idąc za obrotem słonecznym pomienionymi żywcami i rzekami po prawej stronie grunty monastarskie i maksakowskie, to tegoż manastyra Spasa świętego, to jest Pana Zbawiciela naszego Preobrażenie, należące, a po lewej stronie grunty chełmskie, miańskie i kukowickie, deklarując i to, iż te wszystkie wyszpomienione rzeczki, to jest rzeka Desna, rzeczyszcze deseńskie, rzeczką Łoszą, rzeczką Bereza i jezioro wstępne Romanowskie z obiema brzegami do pomienionego monastera wiecznie należeć mają w tych tylko miejscach kędy cirkul tych grunty pomienionymi uroczyszczami zachodzi, zostawując wolną przystań z obudwuch stron rzeki Desny i przewoz na rzece Desnie tuż, po wyszpomienionym manastyrem będący, do miasta Miany i miasteczka Chełmów należący ze wszystkimi tego przewoizyżu pożytkami. Co wszystko ja, wyszmianowana osoba, Adam z Brusilowa Kisiel, kasztelan kijowski, nossowski starosta, za uczynieniem takowej relaty przez pomienionego pana wojskiego nowogródzkiego, administratora mego, którym obductią grunty, do pomienionego monastera należących, jako się wyżej pomieniło, ode mnie continował pro rato et grato przyjąwszy i we wszystkim się do consensu j. k. m. referując, także et vigore osobliwego przez mie stałego i uczynionego na ten monastyr fundaciej zapisu, aby ta obductia grunty wyszpomianowanych teraz i napotym zawsze perpetuis tempordus bez żadnej desquiritiej insus esse et robore zostawała i pomienionym w Bogu wielebni ich mś. ojcowie teraz na tym miejscu będące i napotym najdujące, spokojnie tego gruntu jako jedno jest opisano, zażywali tym listem zapisuje dobrowolnym z successorami moimi czasy wiecznymi zapisu je się i obliguje, a to pod zakładem dwóch tysięcy czerwonych złotych polskich i nagrodzeniem szkod gołym słowem, krom przysięgi obiecowanych, o który zakład szkody foru[m] generale przy mnie naznaczam w grodzie ziemskie i na trybunałach koronnym lubelskim, na konserwantach i na własnych województwach Kijowskim, Wołyńskim, Braclawskim i Czernihowskim, terminem zawitym stawać obron żadnych ingenere et specie i dobrodziejstw prawnych, dilaty, appelaty, prosequility, fatali suspens, submissy, nie zażywając respondere, satis facere toties, quotes opus fuerit i sprawa pospolitego nakazano będzie, z potomkami memi zapisuje się i na to dałem ten list zapis mój obductiej grunty, do monastera mego Maksakowskiego należących z pieczęcią i z podpisem ręki mojej i ustnie proszonych pieczętarzów.

Pisan w zamku moim Kisielgródzkim dnia dziewiątego msca oktobra roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego szóstego.

Adam z Brusilowa Kisiel, kasztelan kijowski, starota nossowski.

Aleksander z Brusilowa Kisiel, podstarości czernihowski, ustnie proszony pieczętarz.

Oczewisto proszony pieczętarz Fedor Sołtan ręką swą.

Oczewisto proszony pieczętarz Jan Sebastianowicz, wojski Nowogoródka-Siewierskiego».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М/154. – Арк. 1-3. – Конія).

Копії.

Я, Адам з Брусилова Кисіль, каштелян київських земель, носівський староста, зізнаю цим моїм граничним листом тепер і на майбутні часи, кому про це буде відати належало, що отримавши я з милостивої ласки його королівської мості, пана мого мостивого, згоди на заснування монастиря святого Спаса, тобто Преображення Господа Спасителя нашого і ченців, котрі після віддання Трубецька до Московського царства перейшли до мене, цілком дотримуючись своєї підданської вірності його кор. мості, нашому милостивому пану, і давши на згаданий монастир старе Церковище або Монастирisko над рікою Десною біля максаківського перевозу із слобідкою, названою Максаки, яка є при цьому ж монастирі на землі мого кисільгородського тракту, менського і макошинського, як про це все ширше йдеться у моїй цесії щодо цього ґрунту вчиненій і оголошеній сьогоднішнього дня, щоб тоді цей же шмат ґрунту, наданий на хвалу Бога, має своє таке його обмежування за висланням і моїм заступником на це мною уповноваженим, уродженим паном Яном Себестиановичем, новгородським війським, адміністратором моєї менської маєтності, на цей час будучого, давши йому на це повні уповноваження і владу, щоб ці що в Богу законні на всі майбутні часи, у цьому вищезгаданому ґрунті, а через мене на хвалу Богу і на цей мій заснований монастир без жодних перешкод ні від кого, у спокої володіли, чиню; котра то границя згаданого ґрунту, належного до цього монастиря, таким чином починається: а це почавши від ріки Ложі вище млинка Максаківського, збудованого на ріці Лож, від цієї теж річки Ложі, взявши мокрою улоговиною (?) (smużalina), йдучи через озеро Попове і через дорогу, котра йде від перевозу до Ховмів простим звичаєм через сіножаті і луки, йдучи аж до річки Берези, цією річкою Березою йдучи вниз до річки і ручаю (?) (żuwca) Хомутця, цим Хомутцем вниз йдучи до річки Десни, залишаючи землі по лівій стороні до річки Горла, цією річкою Горлом йдучи вниз до ріки Десни, залишаючи землі по лівій стороні до містечка Ховмів, а по правій стороні до монастиря, а пройшовши згаданим Горлом в ріку Десну, цією ж рікою Десною йдучи вгору аж до озера Максаківського і Романового входу (wstępu), тоді залишаючи ріку Десну по правій стороні, а вліво в це озеро Романове увійшовши і цим озером йдучи вгору аж до річки Чорнки (?) (Czornky (?), цією річкою Чорнкою йдучи вгору і в лівій стороні з цієї Чорнки повернувши Ролойську улоговину, цією Ролойською улоговиною йдучи вгору до самих морських лоз, від цих морських лоз через ліс до великого болота через це болото йдучи аж до дороги, котра з села Куликовець йде до села Осьмаки, цією куликівською дорогою йдучи аж до дороги і великого шляху, який йде з міста Мени до перевозу через Десну і до містечка Ховмов (Chełmów), цим шляхом йдучи аж до ріки Десни, залишаючи постійно монастирські і максаківські землі по правій стороні, а по лівій стороні менські і куковицькі землі, а тоді, дійшовши до ріки Десни, від згаданого менського шляху, тою ж річкою Десною вгору проти

течії пішовши в десенське річище, цим десенським річищем йдучи вгору ввиш (?) згаданою річкою Ложею, цією річкою Ложею йдучи вгору, а проминувши монастирський млинок аж до дубів, які стоять по обидва боки річки Ложі, і згаданою улоговиною, що виходить з річки Ложі, тоді перша п'ядь (pięta) ховменської землі з монастирською є відзначена. Тоді всі ці землі, йдучи за ходом сонця згаданими ручаями і ріками, по правій стороні лежать землі монастиря святого Спаса, тобто Господа Спасителя нашого Преображення, а по лівій стороні ховменські, менські і куковицькі землі, заявляючи й те, що ці всі згадані річки, тобто ріка Десна, десенське річище, річка Ложа, річка Береза і вступне Романівське озеро з обома берегами мають належати в цих тільки місцях, куди циркуль (cirkul) цих земель згаданими урочищами заходить, залишаючи вільну пристань з обох боків рік Десни і перевіз на ріці Десні тут же, після вищезгаданого монастиря будучий, який належить до міста Мени і містечка Ховмів з усіма прибутками цього перевозу. Що все я, вищезгадана особа, Адам з Брусилова Кисіль, київський каштелян, носівський староста, за вчиненням такої реляції через згаданого пана новгородського войського, мого адміністратора, котрим оглядини земель, належних до згаданого монастиря, як було згадано вище, від мене продовжив, прийнявши прихильно та відповідно до статусу, і в усьому до привілею й. к. м. відсилаючись, також відповідно до особливого через мене постійного і вчиненого запису на заснування цього монастиря, щоб ц оглядини вищезгаданих земель тепер і потім завжди на вічні часи без жодного слідства було в силі залишалися і згаданим в Богу велебні як вже писалось, уживали записую цим добровільним листом з моїми спадкоємцями навечно і зобов'язуюся, а це під закладом у дві тисячі червоних польських злотих і винагородженням шкоди і обіцяним словом, крім присяги, про який заклад шкоди генеральний форум при мені призначаю у земському гроді і на люблінському коронному трибуналі, на консервантах і на власних воєводствах Київському, Волинському, Брацлавському і Чернігівському, на обов'язковий термін ставати, жодних оборон загальних і спеціальних, правних добродійств, діляцій, апеляцій, згубних очікувань, покірності, не вживаючи, відповідати та задовільняти стільки разів, скільки буде потрібно і посполитою справою буде наказано, з моїми потомками записую і на це я дав цей мій лист-запис оглядин земель, що належать до мого Максаківського монастиря з печаткою і з підписом моєї руки і усно запрошених печатарів.

Писано у моєму Кисільгородському замку дня дев'ятого місяця жовтня року Божого тисяча шістсот шістдесят сорок шостого.

Адам з Брусилова Кисіль, київський каштелян, носівський староста.

Олександр з Брусилова Кисіль, чернігівський підстароста, усно запрошений печатар.

Очевисто запрошений печатар Федір Солтан своєю рукою.

Очевисто запрошений печатар Ян Себестиянович, войський Новгород-Сіверського.

№ 2

1650, травня 12 (2). – Київ. –

Випис з київських гродських книг

«Випис с книг кгородских воеводства Киевского року тысяча шестсот пятдесятого мсця мая второго дня.

На вряде кгородском в замку его крол. млсти киевском передо мною Остафием Виговским, наместником замку киевского, становши очевисто велебний в Бгу отц Йозефат, законник мнстра Киселевского, своим и всей капитули тогож мнстра именем для вписаня до книг нинешних кгородских киевских подал пероблятам конфирмацию от его крол. м. фундушу на тоиж мнстир Киселювский в тракте Кисилкгородским и Менским при реце Десне, где давний монастыр кгдис за Москви бывал у перевозу Максаковского, с печатю коронною большое канцелярии и с подписом руки светое памяти короля его мл. Владислава Четвертого, также из суспенною кгороду Новгородка Сиверского на сей (?) в тои(ї) конфирмации и нижей инсорованной (?) меновите виражоную помененним законником, киселювским даную и служачую, о чом тая конфирмация фундушу ширей в себе обмовляет, просячи, абы принял и до книг тутошних кгородских киевских вписана была. Я теди, уряд, оную до книг приймуочи, читалем, которая так в себе писмом полским писана мает:

Władisław... (далі йде універсал-привілей Владислава IV, який вміщено під № 5 (у копієвій книзі на арк. 93 зв. – Ю.М., І.Т.)

У той конфирмации его кор. млсти печат коронная большое канцелярии ест притиснена, а подпис руки его кор. млсти тими словами:

Vladislaus rex, а на затилку тоей конфирмации его кор. млсти фундушу су-сцента кгороду Новгородка Сиверского тими слови писанная

Anno tysiąc sześćset czterdziestego szostego msca oktobra trzynastego dnia.

Jaśnie wielmożny jego mśc pan Adam z Brusłowa Kisiel, kasztelan kijowski, oczewisto stojąc na urzędzie przy zeznaniu cessiej ten fundusz jego krol. mści do akt podał, jako namiestnik podstarostwa sądowego Nowogródka Siewierskiego przyjąłem Samuel Didkowski, komornik graniczny nowogrodski.

Которая то конфирмация его кор. млсти за поданим особы, а за принятием моим врядом слово в слово до книг нинешних кгородских киевских ест уписана, с которых и тот випис под печатю кгородскою киевскою ест видан.

Писан в Киеве.

В небытности его млсти пна писара подписуюся Евстафий Виговский, наместник замку киевского.

Кориговал Искоростенский.

(НБУ. – IP. – № 255М./154. – Арк. 3 зв. – 5. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати кгородской киевской». Ще одна копія знаходиться в тому ж рукописі на арк. 28-30 зв).

№ 3

1664, квітня 30(20). – Мінськ. –

Випис з мінських гродських книг

«Выпис с книг кгородских замка кгородского минского лета от рождения Сына Божого тысяча шестсот шестдесят четвертого мсца априля двадцятого дня.

На ураде кгородском в замку кгородском минском передо мною, Мартином Казимиром Володкевичем, городничим и подстаростим минским, постановившия очевисто в Бозе превелебный его млсть отец Виктор Бобълецевич, старший монастира Макошинского и Соломерецкого, покладал ку акътикованю до книг консенс светобливее памяти найяснейшого короля его млсти Владислава Четвертого з речю в нем в середине нижей выраженою, просячи, аби тот консенъс был до книг справ кгородских актикован и уписан, которий уписуючи у книги слова до слова, так ся в себе мает.

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielki książę litewskie, ruskie, pruskie, wołyńskie, inflandzkie, smoleńskie, czernichowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż producowany był przed nami list papierowy ręką najjaśnieszego nigdy świętej pamięci Władysława Czwartego, króla polskiego, pana brata naszego, podpisany i pieczęcią koronną stwierdzony, zawierając w sobie consens fundowania monastyra Kisielowskiego wielmożnego nigdy Adamowi Kisielowi, kasztelanowi dany, cały, zdrowy, nienaruszony i żadnego podejrzenia w sobie nie mającego supplicowana nam (?) imieniem pobożnego Iosaphata Osypowskiego, ihumena terazniejszego tegoż pomienionego monastyra Kisielowskiego, abyśmy tenże list powagą naszą królewską stwierdzili i owego przy possessie tegoż monastyra zachowali, który to list tak w sobie ma:

Władysław Czwarty (далі йде текст універсалу Владислава IV від 28.09. 1646 р., який повністю наводиться нижче під № 5 – Ю.М., I. Т.)

My też, Jan Kazimierz, do przerzeczonej suppliki łaskawie skłoniwszy się, wzwyż wpisany list we wszystkich jego punctach approbując, stwierdzić i zmocnić umyśliwszy, jakoż (jeśli się z prawem pospolitym zgadza) approbujemy, stwierdzamy i umacniamy, a nadto że pomieniony kasztelan kijowski dobra swoje własne Maksaki, Chełm, Krasny staw, Jaduty, Pralniki, Wysokie, także dom w mieście Miane, futor na przedmiejsciu, Filipowski nazwany, do tegoż monastyra łegował. Tedy my takową jego legatią wolną i ważną być declarujemy, owszem powagą naszą królewską approbujemy, aby w spokoju possessiej tegoż monastyra przewózu, tam będącego, i dobr wszystkich do niego należących, pomieniony pobożny Iosaphat Osypowski, ihumen terazniejszy, z swemi successoramiu wiecznymi czasy zоставаў, więc chcemi, na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć coronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w obozie pod Nowymi Młynami dnia trzynastego mśca aprila roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego sześćnastego roku.

У того листу его крол. млсти, пна нашого млстивого, апробаційного печат притиснена коронная, а подпис руки в тие слова: «Jan Kazimierz», другий подпис подписаний в тие слова «Stephan Hankiewicz, secretarz jego królewskiej mości». Которий же тот лист его кор. млсти апробаційний, за покладанием и прозбою особы, верху мененное, ест до книг справ кгородских минских абдикуван и уписан, с которых как випис под печатню врядовою в Бгу велебному его мл. отцу Виктору Боблецевичу, игумену мнстра Макошинского, ест видан.

Писан в Минску.

Александр Танаевский, писар кгородский минский.

Кгориговал с книгами Горошко».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII, 255 М/ 154. – Арк. 5-7зв. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати кгородской минской». Ще одна копія цього випису знаходиться у тому ж рукописі на арк. 31-33).

Переклад польськомовних фрагментів:

Ян Казимир з Божої ласки король польський, великий князь литовський, руський, пруський, волинський, інфляндський, смоленський, чернігівський, і шведський, готський, вандальський дідичний король.

Повідомляємо цим нашим листом всім взагалі і кожному окремо, кому про це відати належить, що виданий був до нас паперовий лист, підписаний рукою найяснішого колись святої пам'яті Владислава Четвертого, польського короля, пана нашого брата, і коронною печаткою стверджений, який містить у собі згоду на заснування Кисилівського монастиря даний колись вельможному Адамові Киселеві, каштелянові, цілий, здоровий, непорушений і жодної підозри у собі не маючого, суплікований нам від імені побожного Іосафата Осиповського, нинішнього ігумена цього ж згаданого Кисилівського монастиря, щоб ми цей же лист нашим королівським авторитетом ствердили і його посесії цього ж монастиря зберегли, який лист так в собі має:

Władysław Czwarty (далі йде текст універсалу Владислава IV від 28.09.1646 р., який повністю наводиться нижче під № 5 – Ю.М. І. Т.)

Ми теж, Ян Казимир, до згаданої супліки милостиво схилившись, вище вписаний лист в усіх його пунктах сприймаючи, ми задумали ствердити і зміцнити, як і (якщо з правом посполитим згідний) апробуємо, стверджуємо і зміцнюємо, а надто що згаданий київський каштелян подарував свої власні добра Максаки, Холм, Красний став, Ядути, Пральники, Високе, також дім у місті Мена, хутір на передмісті, названий Пилипівський, до цього ж монастиря. Тоді ми таке його добровільне надання проголошуємо дійсним, і взагалі апробуємо нашим королівським авторитетом і хочемо, щоб у спокої цей монастир вічно володів перевозом, який там є, і всіма добрами, які належать до нього, і згаданий побожний Іосафат Осиповський, нинішній ігумен, з своїми спадкоємцями, мав це у власності, на що для ліпшої віри нашою рукою підписавшись, ми наказали притиснути коронну печатку.

Дано у таборі під Новими Млинами дня тринадцятого квітня року Божого тисяча шістсот шістдесят четвертого, панування у наших королівствах польському і шведському шістнадцятого року.

№ 4

1650, липня 19. – Мена. – Універсал-привілей Адама Киселя
«In nomine Domini. W imie Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Adam z Brusilowa Kisiel, wojewoda, generał ziem kijowskich, kommissarz Ukrainy, wyżгородzki, nosowski starosta, na część i chwale Wszecmocnemu i miłościwemu Panu Bogu, Który oddaliwszy płagę swoje świętą za grzechi nasze sprawiedliwą domowej wojny, przywrócił pokój święty i mnie niegodnego do dobr moich, czynie votum moje tym pismem wyrażam trzyletniej ordinacej, iż na zapamienowanie (?) domu Bożego w monasterze moim Kisielgrodzkim nad Desną na trzynaście lat klucz wszystkich Krasnostawski i z prumem maksakowskim i jeziorami chelmieńskimi i jedutyńskimi i intratę takową: z Chołmow arenda i jeziora trzysta, Krasnostaw z młynami – złotych tysiąc, prum maksakowski – złotych pięćset, jeziora Jedutyńskiego – złotych sto. Juridica z tych wsi- złotych sto. Summa czyni dwu tysiąca. Posłuszeństwo do tego poddanych, gdy się trafi wywozić drzewa i oddawać drew do cegły, ze wszystkiego klucza zadesieńskiego. Arendy tylko jedutyńska, Wysokiego i Pralnik, która czyni pięćset pięćdziesiąt złotych przy szafarzu moim popowiczu w tym kluczu zachowuje i folwarek niebożczyka p. Wiedewskiego w Jedutach z rozrobkiem i powinnością zniwa do tego folwarku, który ma zostawać przy słudze moim, którego tam dla ochrony puszcze mieć będą. Od młynarzów też roczny podatek do zamku miańskiego ma być oddawany. A te dwa tysiące intraty wyżej opisane, monasterzowi należeć będą na trzynaście lat od świętego Eliasza ruskiego terazniejszego aż do takiegoż święta we trzynaście lat, dając to w dispositią monasterską ojca ihumena, aby zmurował cerkiew, na początek daje złotych tysiąc gotowizny. I na to dałem ten list mój monasterzowi memu z pieczęcią i podpisem ręki mojej, tudzież wielmożnego jego mści pana starosty czerkaskiego, brata mego, jako tego, któremu post fata mea majątność miańską i kisielgrodzką darowałem.

Dan w Mianie 19 juli 1650.

В подлинном подписано:

Adam z Brusilowa Kisiel, wojewoda generał ziem kijowskich, wyszgródzki, hossowski starosta.

Mikołaj z Brusilowa Kisiel, czerkaski rotmistrz».

(НБУ – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк.8-8 зв. Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «місто рієщєсі», тобто «місце печатки»).

* * *

В ім'я Господа Отця і Сина і Святого Духа.

Адам з Брусилова Кисіль, воєвода, генерал київських земель, комісар України, вишгородський, носівський староста, на честь і хвалу Всемогутньому і милостивому Господу Богу, Котрий віддаливши Свою святу справедливу кару за наші гріхи – громадянську війну, повернув святий мир і мене негідного до моїх добр, чиню моє слово, у цьому написаному висловлюю трирічну (очевидно помилка, треба розуміти «тринадцятирічну» – Ю.М.) ординацію, що на вшанування (?) Божого дому у моєму монастирі Кисільгородському над

Десною на тринадцять років даю весь Красноставський ключ з максаківським поромом і озерами холмськими і ядугинським і інтрату з цього ключа таку: з Холмів (*маються на увазі «Ховми» – Ю.М., І.Т.*) оренда і озера триста, Красностав з млинами – тисяча злотих, максаківський пором – п'ятсот злотих, ядугинського озера – сто злотих. Юридика з цих сіл – сто злотих. Сумма складає дві тисячі. До цього послушенство підданих, коли прийдеться вивозити дерево та віддавати дерево до цегли, з усього задесенського ключа. Оренди тільки ядугинська, [з] Високого і Пральників (*маються на увазі «Прачі» – Ю.М., І. Т.*), котра складає п'ятсот п'ятдесят злотих, залишається у цьому ключі при моєму шафару поповичу (*можливо це прізвище, якщо читати першу літеру як велику – «Поповичу» – Ю.М., І. Т.*), так само як і фільварок небіжчика пана Ведевського в Ядугах з розробком і повинністю жнива, [належних] до цього фільварка, котрий має залишатися при моєму слугі, котрий там буде для охорони пуші. Від мельників теж річний податок до менського замку мають віддавати. А ці вищезгадані дві тисячі будуть належати монастиреві на тринадцять років, почавши від святого Іллі руського нинішнього [року] аж до такого ж свята через тринадцять років, даючи це в розпорядження вельможного отця ігумена, щоб збудував церкву, на початок даю [йому] готівкою тисячу злотих. І на це дав цей мій лист моєму монастиреві з печаткою і підписом моєї руки, тут же і вельможного його мості пана черкаського старости, як такого, котрому після мого кінця дарую менську і кисільгородську маєтність.

Дан в Мені 19 липня 1650.

В подлинном подписано:

Адам з Брусилова Кисіль, воевода генерал київських земель, вишгородський, гошівський староста.

Миколай з Брусилова Кисіль, черкаський ротмістр.

№ 5

1642, вересня 28. – Варшава. – Універсал-привілей Владислава IV

«Władysław IV, z łaski Bożej król polski, wielki książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmódzkie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujem tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Doniosł do wiadomości naszej królewskiej i przelożył nam wielmożny Adam z Brusilowa Kisiel, kasztellan kijowski, starosta hossowski, iż przy oddaniu Trubecka carowi moskiewskiemu, czerncy zakonnicy monastyra Trubeckiego, których było w kupie kilkadziesiąt braciej, mając fundacją starożytną od kniaziów Trubeckich, tych tam dobr dziedziców, i cztery tysiące złotych rocznej intraty, nam i Rpltej zupełnej dotrzymać wiary i nie chcąc być innego pana, jeno naszymi bogomodlcami i tę fundacją swoje i monastyr, budynki, prace, crescentie i cokolwiek infundo było, przy czym wszystkimi car moskiewski deklarował się ich zachować cało i jeszcze nowa do te(go) tamten monastyr zostaje wszystko to zostawiwszy, do pomienionego wielmożnego kasztellana kijowskiego, commisarza coronnego naszego, do granic moskiewskich przyszedszy, supplicowali, aby za nimi do majestatu na-

szego supplikował, aby im gdziekolwiek miejsce na monastyr ukazane było, wołąc (jeśliby na sejmie da Pan Bóg przyszłym nie miała być rekompensata im od nas i Rpltej uczyniona) emandicatis suffragiis być pod nami niżeli pod carem moskiewskim, zaczym pomieniony kasztellan kijowski w lennych dobrach swoich własnych, w trakcie kisielgródzkim i miańskim i przy rzece Desnie, gdzie dawniej monastyr kiedyś za Moskwi bywał u przewozu Maksakowskiego, dawszy im receptaculum, supplikował do majestatu naszego, abyśmy pozwolili onemu to tam miejsce na przyjęcie tych czercnców zakonników i na monastyr, gdzie i za dostojęństwo nasze majestat Jego Święty błagając, żywot swój zakonny prowadzić mogli conferować i ustąpić. My tedy utramq. uważający pielattem i tych zakonników, że jako synowie ojczyzny i wierni poddani nasi wołeli przy nas zostawać i wielmożnego kasztellana kijowskiego ze w własnych dobrach swoich tych receptit, którym słusznie Rplta nagrodę za ich fundacją uczynić powinna(?), a przy tym, iż się to na chwałę Bożą dzieje, na którą ordinatią tych dobr, od Moskwy recuperowanych primam hostem ich conservavit za radą panów senatorów, przy boku naszym na ten czas będących, consensus na to dajem i pozwalamy, iż cokołwiek niżeli (?) gruntu swego pomieniony wielmożny kasztellan kijowski temu monasterzowi mocą tego consensu naszego i zezna u ksiąg którychkolwiek, to przy tym monastyrze ma zostawać całe i nienaruszenie na potomne czasy, na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć coronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego msca septembra roku Pańskiego MSCXII, królestw naszych polskiego XIV, a szwedzkiego XV».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк.9-10. Копія XVIII ст. Наприкінці документу запис копійста «W oryginalnym podpisano: «Vladislaus rex», тобто «В оригінальному підписано «Владислав король». Також намальоване коло, в середині якого написано: «miasto pieczęci wielkiej koronnej», тобто «місце печатки великої коронної»).

* * *

«Владислав IV, милістю Божою король польський, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жмудський, інфляндський, смоленський, чернігівський, шведський, готський, вандальський дідичний король.

Повідомляємо цим нашим листом всіх взагалі і кожного зокрема, кому це належить знати. Доніс до нашої королівської відомості і доклав нам вельможний Адам з Брусилова Кисіль, київський каштелян, гощівський староста, що при віддані московському цареві Трубецька, ченці монахи Трубецького монастиря, котрих було разом кількадесят братії, маючи древню фундацію від князів Трубецьких, дідичів цих добр, і чотири тисячі злотих річної інтрати, прагнучи нам і Речі Посполитій дотримати віри і не бажаючи бути іншого пана, тільки нашими богомольцями, і цю свою фундацію і монастир, будинки, праці, придбане (?) і що тільки було надане, причому московський цар обіцяв їх зберегти в цілості і ще нове до цього на той монастир, все це полишивши, до згаданого вельможного київського каштеляна, нашого коронного комісара, прийшовши до московських кордонів, просили, щоб за ними клопотався перед нашою ве-

личністю, щоб їм будь-де місце на монастир було вказано, воліючи (якщо на сеймі дасть Господь Бог майбутньому не мала б бути вчинена компенсація їм від нас і Речі Посполитої) виблаганою допомогою (?) бути під нами, ніж під московським царем; за чим згаданий київський каштелян у своїх власних ленних добрах, в кисільгородському і менському тракці і при ріці Десні, де колись давно за Москви був монастир біля Максаківського перевозу, давши їм притулок, клопотався перед нашою величністю, щоб ми дозволили йому на це місце для прийняття цих ченців монахів і на монастир, де і за наше достоїнство Його Святу величність благаючи, своє чернече життя могли вести, приєднати і поступити. Ми тоді зглянувшись, і цих ченців, що як сини вітчизни і наші вірні піддані воліли при нас залишатися і вельможному київському каштеляні у своїх власних добрах прийняли, котрим слушну нагороду Річ Посполита за їх фундацію повинна вчинити (?), а при цьому, що це діється на хвалу Богу, на котру ординацію цих добр, звільнених від Москви – першорядного ворога, зберегли їх за порадою панів сенаторів, які у цей час були при нашому боці, на це даємо згоду і дозволяємо, що тільки своєї землі згаданий вельможний київський каштелян цьому монастиреві силою цього нашої згоди дасть і засвідчить у будь-яких книг, то при цьому монастирі має залишатися цілим і непорушним на майбутні часи, на що для ліпшої віри нашою рукою підписавши, коронну печатку наказали притиснути.

Дано у Варшаві двадцять восьмого вересня року Божого MSCXII (1612; помилка, тут пропущено L, отже має бути 1642 – Ю.М., І.Т.), королювання нашого польського 14, а шведського – 15[року]».

№ 6

1646, жовтня 23 (13). – Новгород-Сіверський. – Випис з новгород-сіверських гродських книг

«Випис с книг кгородских Новагородка Сиверского.

Року тисеча шестсот чотиридесят шостого мсця октобрия тринадцятого дня.

На вряде кгородском в замку его к. млсти Новагородка Сиверского передо мною, Самуелем Дидковским, коморником граничним и наместником подстароства судового кгородского Новагородка-Сиверского, также актами нинейшими кгородскими новагородскими становши очевисто ясневелможный его мл. пан Адам з Брусилова Кисель, каштелян и енерал зем киевских, носовский староста, при сознано запису фундації деноварадице законником его кор. мл. на монастир в добрах его мл. ленних вечистих мянских и макошинских в тракте кисельгородским будучих над рекою Десною у перевозу Максаковского на старожитним городищу, где и перед тим негде за Москви, яко тот запис фундавации ширей опеаает, ексанткво монастир бывал, сталого и учиненного для вписаня до книг новагородских подал сам его мл. персоналитер пер облятам consens алиас привилей его кор. мл. на реч в том привилею достатечне выраженую с печатю коронною большое канцелярии и с подписом руки его кор. мл. служащий, то ест на фундацію законников, которие по отданню Трубецка до Москви, не хотячи быть за царем московским с тамтого местца, где старожитную фундацію свою от

князюв Трубецких мели, яко снове отчизние и верние подданние при отчизне зоставаючи, рушилис и тот консенс за радою всех станов коронних на фундацію, которая через ясневелможного его мл. пана киевского ест учиненная, от его кор. мл. одержали, о чом тот консенс алиас привилей его кор. мл. ширей, а меновите в собі мает, просячи, абы приняли до книг нынешних вписаний был, которого я, уряд, приймаючи, читалем, и так се в собі полским писмом писаний мает: Władysław... (тут на арк. 11-12 наводиться привілей Владислава IV від 28.09.1646 р., який подається нами вище, під № 5 – Ю.М., I. Т.).

У того консенсу або привилею его кор. мл. печат коронная большое канцеляриі ест притисненная, а подпис руки его кор. мл. тими словами: Vladislaus rex, который же то консенс алиас привилей его кор. мл. за поданем и прозбою ясневелможного его мл. пана киевского, а за принятием моим урядовим яко се в собі мает, до книг нынешних ест уписаний, а по уписаню того консенсу тот же подавающий самый оригинал до себе взявши, уряд писарский квитовал, што все для памяти до книг нынешних ест записано, с которых и сей выпис под. печатю кгородской новгородскою ест видан.

Писан в замку Новгородка Сиверского.

В подлинном подпис: Самуель Некришевич, писар кгородский Новогородка Сиверского.

Кориговал Дзвонковский».

(НБУ. – IP. – № 255М./154. – Арк. 10 зв. – 12. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу копіюстом намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати кгородской новгородской»).

№ 7

1646, жовтня 13. – Новгород-Сіверський. –

Выпис з гродських книг Новгородка-Сіверського

«Выпис с книг кгородских Новогородка Сиверского.

Року тисеча шестсот чотиридесят шостого мсця октобра тринадцятого дня.

На вряде кгородском в замку его кор. млсти Новогородка Сиверского передо мною, Самуилом Дидковским, коморником граничним и наместником подстароства судового кгородского новгородского-сиверского, также актами нынешними кгородскими новгородскими становши очевисто ясневелможный его мл. пан Адам Kisiel з Брусилова, каштелян и енерал зем киевских, носовский староста, запис ограничения алиас обдукции кгрунтов инпроданным (?) фундації монастира законником его кор. мл., в добрах его мл. ленних вечистих мянских и м акошинских в тракте киселгородским будучих, а в воеводстве Черниговском над рекою Десною у перевозу Максаковского, где старожитное городище ест и монастир там негде, еще снат за Москви бывал, яко тот его кор. мл. привилей в собі опевает, чернцов законных, которые по отданю Трубецка до Москви не хотечи быт под царем московским с тамтого местца, где старожитную фундацію свою от князев Трубецких мели, яко снове отчизни и верние подданние при отчизне зоставаючи, рушилис, монастир заложенный святого Спаса, то ест Пана Збавителя нашего Преображения, также село, названное

Максаков з другої сторони Десни лежачою, на обмеження аквоядквем цирку-цирка до монастира вищреченого, а через ясневелможного его мл. пана киевского уфундоваанного ґрунту сталою и учиненною инґерендо помененною фундації запису ни в чом не дорокгуючи конституції року прошлого тысяча шестсот тридцят пятого и ординації добр земских дедичних ухваленою служачих, с печатю и подписом руки своею, также с печатми и с подписами рук их млстей пнов приятелей, нижей на тим записи виражоних, во всем оног устним и доброволним сознанием своим ствердивши и змоцнивши для вписаня до книг нынешних кгородских новагородских подал о том тот запис обдукції и обмеження менованного кґрунту ширей, а меновите в собі обмавляєт, просячи, абы принят и до книг нынешних вписаний был, которого я, уряд, приймуючи, перед собою у акт читати казалем, и тие сут слова его полским писмом писани: *Ja, Adam (далі йде текст універсалу А. Кисіля від 4.10.1646 р., який наводиться нами під № 1 – Ю.М.)*

У того запису обдукції кґрунту ведлуг фундації ясневелможного его млсти пна киевского на монастир Максаковский в маєтности его мл. учинен при печатех. Подпис рук тими слови: *(далі цитується заключна частина вищезгаданого універсалу А. Кисіля – Ю. М.)*. Которий же то запис вышменованною обдукції за поданим и очевистим сознанием ясновелможного его его мл. пана киевского, а за прийнятем моим урядовим яко се в собі маєт, до книг нынешних кгородских новагородских ест уписаний, а по уписанию того запису менованною обдукції самий оригинал тот же ясневелможний его мл. пан киевский до себе взявши, уряд писарский квитовал, же то все для памяти до книг нынешних ест записано, с которих и сей випис под печатю кгородскою новагородскою ест видан.

Писан в замку Новагородка Сиверского.

В подлинном подпис: Самуел Некришевич, писар кгородский Новагородка Сиверского.

Кориговал Дзвонковский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 12 зв. – 15 зв. Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині писано «місто печати кгородской новгородской»).

Аркуші 16-16 зв. чисті

№ 8

1642, жовтня 13. – Кисільгород (Киселівка). – Універсал А. Киселя.

«Na cześć i chwale Bogu Przedwiecznemu, Nieskączonemu, we Trójcy świętemu Jedynemu.

Ja, Adam z Brusilowa Kisiel, na Kisielgrodzie, Gnojnice, Huszczy i Kobyszczy, kasztellan generał ziem kijowskich, starosta nossowski, czynie znamienito na wieczne i potomne czasy, komu będzie wiedzieć o tym teraz i napotym należało, tym listem zapisem wieczystej fundaciej mojej, iż będąc ja granic koronnych z narodem moskiewskim generalnym kommisarzem i naznaczony będąc wielkim posłem od jego królewskiej mości, pana mego miłościwego, i wszystkiej Reczy Pospolitej do stolice, gdy zamek Trubeck z włością postąpiozny został i oddany w strone

carstwa moskiewskiego w sposób commutaciej za Hadziacz i inne, które do Korony accesserumq. gruntu, zastałem wielebnych i zakonnych ojców monastyra Trubeckiego braciej, w kupie kilkadziesiąt, którzy miawszy fundacją starożytną od kniaziów Trubeckich, a nie chcąc pod carem moskiewskim zostawać, ale w państwie jego królewskiej mości, pana mego miłościwego, to wszystko pozostawili, tę ich stateczną wiare ku panu i ojczyźnie uważając, a pry tym chcą, occasiā arripere przysługi sobie z majestatu Bożego te pomienioną zakonników pobożnych gromade z własnej fundaciej i monastyra ruszoną do siebie przygornąłem i dobrach moich lennych wiecznych miańskich i makoszyńskich w trakcie kisielgródzkim będących nad rzeką Desną u przewozu Maksakowego strożytne horodyszczce, gdzie nigdy monastyr bywał, upatrzwszy, na tych zakonników dać umyśliwszy do majestatu jego królewskiej mości, pana mego miłościwego, supplikowałem, przełożywszy takową wiare i cnote tych zakonników poddańską jego królewskiej mości, prosiłem, aby mi wolno było z własnych dobr moich lennych wieczystych jakakołwiek czastkę udzieliwszy na ten monaster Spasa świętego, to jest Pana Zbawiciela naszego Preobrażenia, dać i conferować, gdy tedy j. k. m. za radą ich mściów panów senatorów to moje przedsięwzięcie łaską swoją pańską confirmował i consens swój na to dać raczył, tedy ja mocą consensu tego jego królewskiej mości pomienione horodyszczce albo raczej Monastyryszczce z slobodką tego horodyszczca z drugiej strony Desny będącą, nazwana Maksaków według consensu jego królewskiej mości, pana mego miłościwego, na wieczne i potomne czasy ceduje i ustępuje; daje, daruje, funduje i zapisuje i wolnym listem moim granicznym, jako ma w sobie zawierać się nadanie monastyrskie opisuje, zaraz do possessiej monastyryszczce z pomienioną slobodką wolnym jazem i łowami po rzece Desnie w tym że gruncie pomienionym zakonnikom puszczam i podaje do possessiej przez woznego, któregołwiek sobie na to sposobić i zażyć zechcą; już tedy pomienieni ojcowie czerncy zakonnicy manastyra tego ihumenowie i ich następcy mają wiecznie i spokojnie według consensu jego królewskiej mści a tej cessiej daniny mojej to monastyrzyską z slobodką i przewozem trzymać i onych zażywać, pożytki wszelkie wynajdować, a za dostojęństwo i długofortunne panowanie jego królewskiej mści, pana mego miłościwego, tudzież post sera facta swiętobliwych następców jego krolewskiej mści najjaśniejszych królów ich mości polskich Pana Boga prosić, nie przepominając i mnie, który z dobr moich te czastkę na wieczną chwałę Boga wydzieliłem przy codziennych ofiarach u ołtarza Bożego i za dusze moje grzeszne do Jego Boskiego Majestatu, aby był miłościwym, supplikować, a już sam i moi potomkowie i żaden z następców domu mego Kisielgrodu, Miany i Makoszyzna lennych, wiecznych possessorów do tej czastki dobr na chwałę Bożego z woli i pozwolenia jego królewskiej mści, pana mego miłościwego, oddanych i wydzielonych żadnego wstępu i pretekstu mieć nie mamy i nie będziemy i żadnego czynić impedimentu czasy wiecznemi. A to pod zakładem dwóch tysięcy czerwonych złotych i nagrodzeniem szkod gołym słowem krom przysięgi opracowanych, o który zakład i szkody forum generalne przyjmuje i naznaczam w grodzie ziemstwie i na trybunale koronnym lubelskim na conserwatach i na własnych województwach Kijowskim, Wołyńskim, Braclawskim, Czernichowskim terminem zawitym stawić obron zadnych in genere et specie i dobrodziejstw prawnych

dilatiej, appellatiej, prosequc(...)* fatalii suspens nie zażywając respondere satis facere toties quotes potrzeba tego będzie z potomkami mymi zapisujemy i na to dałem ten list mój cessionalny z pieczęcią i podpisem ręki mojej i ustnie proszonych pieczętarzów.

Pisan w zamku moim Kisielgrodzie dnia dziewiątego miesiąca octobra roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdzieści szóstego.

В подлинном подписано:

Adam z Brusłowa Kisiel, kasztelan kijowski, starosta nossowski.

Aleksander z Brusłowa Kisiel, podstoli czernihowski, ustnie proszony.

Ustnie proszony pieczętarz Krzysztoff Koleczyński, skarbnik czernihowski.

Oczewisto proszony pieczętarz Jan Sebastianowicz, wojski Nowogródka Sieverskiego.

Maciej Stachorski, jego krol. mści dworzanin, proszony ustnie do podpisu.

A[nn]o 1646 d. 13 octobra jaśniewielmożny jego mśc Adam z Brusłowa Kisiel, casztelan kijowski, te cessią przy położeniu do act fundaciej j. k. m. oczewiście stojąc, zeznał, jako namiestnik podstarostwa sądowego nowogr. przyjąłem Samuel Didkowski, komornik graniczny powiatu nowog. wpisany w księgi nowogródz. ».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 17-18 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу після кожного підпису намальовані кола, в середині яких написано «міasto pieczęci»).

№ 9

1646, листопада 9 (жовтня 30). – Новгород-Сіверський. – Випис з гродських книг Новгорода-Сіверського.

«Випис с книг кгородских Новагородска Сіверского.

Року тисеча шестсот чотиридесят шестого мсця октоврия трицятого дня.

На вряде кгородском в замку его к. млсти Новгородка Сиверского передо мною, Самуелем Дидковским, коморником граничним и наместником подстароства судового Новгородского и книгами ннешними кгородскими новгородскими постановившисе очевисто возний енерал воеводств Киевского, Волинского, Брацлавского и Черніговского шляхетний Максимилиан Корицкий ку записаню до книг нинешних кгородских Новгородка-Сиверского устное сознане свое и правдивую о том реляцию в тие слова учинил, иж он, вишмененний возний, будучи юридице возваний на справу и потребу велебного в Бозе отца Иосифа, игумена мнастиря стаго Спса, то есть Преображения Пана и Збавителя ншего, на крунте максаковском над рекою Десною, на урочище Церковистче названном, уфундованого, и всих законников на тот час в том мнастиру будучих, а то на отняте в поссесию нижей менованих добр, а маючи при себе стороною шляхту, людей добрих, пна Ерога Кгоцинског[о] и пна Станислава Михайловского, на то приспособлених, року теперешнего тисеча шестсот чотиридесят шестого, мсця октоврия девятнадцятого дня, бил в мнастиру стога Спса на урочистчу, Церковистче названого, над рекою Десною у перевозу Максаковского уфундованном и при битности урожоного его мл. пна Яна Себестияновича, войскога Новгородка-Сіверского, администратора добр всих

ленних, у воеводстве Черніговском лежачих, ясневелможного его мл. пна Адама з Брусилова Киселя, каштеляна киевского, носовского старости, где перед ним, возним, и стороною, шляхтою вишречоних его мл. пн. войский Новгородка – Сиверского умислне на подбанье тих добр (...) * ясневелможного его мл. пна киевского зосланий, ведлуг фундушу от его кор. мл. винесеного и цессией през того ж ясневелможного его мл. пна киевского на тот мнастир и слободку Максаков у книг тутошних кгородских новгородских сознаное вперед до села Максаков приехавши, а зволавши всих подданих, в том селе будучих, абы вже от того часу не его мл. пна киевского, але отца игумена в мнастиру святого Спса и всих законников, там будучих, през вишречоного ясневелможного его мл. пна киевского ведлуг фундушу его кр. мсти фундованих и по них наступаючих посесоров за пнов мети и оним вшелякое послушенство и подданство полнили и отдавали именем ясневелможного его мл. пна киевского приказал и в посессию спокойное держане и вечистое тих добр села Максаков уживаня з урочисчем Церковисчем и крунтами, до него належными, водлуг ограничєня у акт тих же кгородских новагородских през велможного его мл. п. киевского сознаное, котрим и ограниченем его мл. п. войский новгородский тие добра и крунта при игумену и всей братиї до тих отвезти росказал, почавши от речки Лоши (*відкреслено в оригіналі і на полях поставлено «NB» – Ю.М.*) вишей млинка мнастирського, на реце Лоши будованого, от тоєй Речи Лоши взявши смужалиною мокрою идут през озеро Попово и через дорогу, от перевозу до Холмов идет, простим трибом через сіножать и болоне идучи аж до речки Берези, тоєж речкою Березою вниз идучи до речки и живца Хомутця, тим Хомутцем вниз идучи до речки Горлом, тоєю речкою Горлом вниз идучи до реки Десни, зоставуючи кгрунта по левой стороне до местечка Холмов, а по правой стороні кгрунта до мнастира, а вшедши с помянутого Горла в реку Десну, тоєю ж рекою Десною идучи вгору аж до озера Максаковского вступу Романового, вступивши теди реку Десну по правой стороне, а в левой в тоє озеро Романово вшедши и тим озером вверх идучи аж до речки Чорнки, тоєю речкою Чорнкою вгору идучи и в левую сторону с тоє Чорнки повернувши в смужалину Полойскую, тоєю смужалиною Полойскою угору идучи до самих лоз морских, од тих лоз морских через лес до болота великого, через тоє болото идучи аж до дороги, которая з села Кукович идет до села Осмаков, тоєю дорогою куковицкою идучи аж до дороги и гостинца великого з места Мени до перевозу десненского и до местечка Холмов идучого тим гостинцем менским идучи аж до реки Десни, зоставуючи всюди крунта по правой стороне мнастирские и максаковские, а по левой стороне менские и куковицкие, вшедши теди в реку Десну, от помененого гостинца менского, тоєю ж рекою Десною угору против води пошовши в речисте десенское тим речисчем десенским идучи вгору взвиш помененую речку Лошу, тоєю речкою Лошею вгору идучи, а поминувши млинок мнастирський, аж до дубов, по обудвух сторонах реки Лоши стоячих, и с помененоє смужалины, з речки Лоши виходячое, где першая пета крунту холмского з мнастирским грунтом ест означена, вси теди тие крунты, идучи за обротом солнечним помененными живцами и реками по правой сто-

роне крунта мнастирские и максакские, до того мнастира Спса святого, а по левой стороне крунта хелмские, менские и куковицкие, деклариючи и то, иж тие вси вишпомененные речки, то ест река Десна, речисте десенское, речка Лоша, речка Береза и озеро вступное Романовское з обома берегамы до помянутого мнастира належати мают, в тих толко местах, куды циркуль тих крунтов поменеными урочищами заходит, зоставуючи волную пристань з обудвух сторон реки Десни и превоз на реце Десне тут же, на реце Десне под вишмененным монастырем будучий до тестаменти местечка Холмов належачих зовсім с того перевозу пожитками помененному отцу игумену и всей братии мнастира стога Спса (*підкреслено в оригіналі і на полях поставлено – Ю.М.*) през него возного, и сторону шляхту зовсім в тих кгрунтах приходячими пожитками подал и интромитовал, которого поданя тих добро в посессию, а през помененных чернцов обняти ништо не боронил и з жадним се правом не приповедал, и так в спокойном уживаню и векуистой посессии тих доб помененных чернцов зоставивши шляхтою, при себе будучою и свестивши тую о том реляцию до книг на враде стоячи, от нас просечи, абы до книг записована, што и отримал, с котрих сес випис под печатю кгородскою новгородскою ест видан.

Писан в замку Новгородка-Сіверского.

Самуил Некришевич, писар кгородский Новгородка-Сіверского.

Кориковал Пантелеймон».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 19-20 зв. – Конія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині писано «місто печати кгородской новгородской»).

Аркуш 21 чистий

№ 10

Друга половина XVIII ст. – Господарські записи

«NB. Взято ситников на овес – 3 р.

На лион – 10 к.

На хвосты-10 к.

Заложено за него на погонця 30 к.

За Набока и Кирила заложено на погонця 60 к.»

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 21 зв. – Оригінал).

Аркуші 22-22 зв. – чисті

№ 11

1648, квітня 20. – Кобижча. –

Привілей Адама Киселя Красноставу

«Adam z Brusilowa Kiesel na Huszczy, Kobyszczы i Kieselgrodzie, wojewoda brzeski, starosta hossowski.

Oznajmuje tym listem moim, iż nad rzeką Borzną fundującemu miasteczku nowemu, nazwany Krasnystaw, przy Nowych Młynach, dałem slobodę na lat dwadzieścia i tym moim przywilejem daje, pozwaляjąc робienie piw, gorzałek i szynko-

wanie, tudzież inszych wszelkich napitków, łowienia ryb w Krasnym Stawie i na nizie, w rzece Borznie i po Desnie rzece, zajmowania puszczy i wszelkich w niej pożytków, rozrabiania pol, zajmowania stawków, stawienia pasiek, także handlów wszelkich, jakim kto chce sposobem, przywłaszczając sobie pożytki, a podatków żadnych nie mają dawać, ale na wolności jako mieszczanie wolni i swobodni zostawać, pod władzą i zawiadowaniem tylko być administratora majątności mojej kiszegrodzkiej i miańskiej, urodzonego pana Jana Sebastianowicza, wojskiego nowogrodzkiego, i przed nim się sądzić, a po wyśціu słobody, da P. Bóg, po lat dwudzieściu, większych nie mają podatków dawać, tylko z domu po kopie podymszczyzny płacić będą, a po staremu jako mieszczanie wolni zostawać mają. Co wszystko strzumać obiecuje pomienionemu miastu memu Krasnemu Stawu i dajem ten list mój z pieczęci i podpisem ręki mojej.

W Kobyszczy 20 aprila a[nn]o 1648».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк.23. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу запис копіїста «В оригіналом подпис «Idem qui supra». Також намальоване коло, в середині якого написано: «miasto pieczęci»).

* * *

«Адам з Брусилова Кисіль на Гощі, Кобижчі і Кисільгороді, берестейський воєвода, гошовський староста.

Повідомляю цим моїм листом, що новому містечку, яке формується над рікою Борзною, названому Красностав, при Нових Млинах, дав слободу на двадцять років і цим моїм привілеєм даю, дозволяючи роблення пива, горілок і шинкування, також інших всіляких напоїв, ловлення риби у Красному Ставі і на низу, в ріці Борзні і по Десні-ріці, займання пуші і всіляких в ній пожитків, розробку полів, роблення ставків, ставлення пасік, також всілякі торги, привласнюючи собі пожитки, яким хто хоче способом, а податків жадних не повинні давати, але на вольності як міщани залишаються вільними і свобідними, будучи тільки під владою і завідуванням адміністратора моєї kiszegrodської і менської маєтності, уродзеного pana Яна Себестіановича, новгородського войського, і перед ним судитися; а після скінчення слободи, дасть Господь Бог, після двадцяти років, не повинні давати більших податків, тільки будуть платити з дому по копі подимщини, а по старому як міщани мають залишатися вільними. Чого всього обіцяю притримуватися моему згаданому місту Красному у Ставу і даю цей мій лист з печаткою і підписом моєї руки.

У Кобижчі 20 квітня року 1648».

Аркуші 24-24 зв. – чисті.

№ 12

**1646, жовтня 23 (13). – Новгород -Сіверський. –
Випис з гродських книг Новгорода-Сіверського**

«Выпис с книг кгородских Новагородка Сиверского.

Року тисеча шестсот чотиридесят шостого місця октоврия тринадцятого дня.

На вряде кгородском в замку его кор. мл. Новагородка Сиверского перед мною, Самуилем Дидковским, коморником граничным и наместником подстароства судового кгородского Новагородка Сиверского, так же актами нынешними кгородскими новагородским (у *іншій копії*: «новгородскими» – Ю.М., І. Т.), поневаж суди земские черніговские и новагородские не доходят, теди на сей час яко в найближчим кгороде и уряде становши очевисто ясневелможный его мл. пан Адам з Бруилова Кисел (у *іншій копії* – «Кисіль» – Ю.М., І. Т.), каштелян и генерал зем киевских, носовских (у *іншій копії* – «носковский» – Ю.М., І. Т.) староста, прихиялючис во всем до права посполитого и коньституції року недавно минулого тисеча шестсот тридцат пятого и ординации Речи Посполитой добр земьских дидичних ухваленное, во всем праву посполитому досит чинячи еа адепта кавтеля тие слова ведлуг вышъменованое конституции суб фиде гоноре ест консцыенция, же тую фундацію чиню де ново радице з добр моїх власних жадних пінязей за нее не взявши, сине улло коньдиктаmine, але еист пуро зело ет пропри мера либералитате, не чинечы ничег[о] ин фравдем теперешнее коньституцыи права посполитого на вряде нынешним ет корам актис такто пекторе вырекши и выразивши запис фундації за особливим его кор. мл. ленних вечистих менских и макошинских в тракте киселгородским будучим у воеводстве Черниговским и над рекою Десною у перевозу Максаковского, где старожитное городисче ест, и монастыр там некгдис, естче снат за Москви бывал, яко тот от его кор. мл. привилей в собі опеваает, для уфундованя на тым местцу через ясневелможного его мл. пана киевского де нова радице монастыра и в нем законников, которые их отданю Трубецка до Москвы, не хотячи быт за царем московским с тамтого местца, где старожитную фундацію свою от князюв Трубецких мели, яко сынове отчизни и верные поддание при отчизне заставаючи, рушилис, монастыр заложене светого Спаса, то ест Пана Збавителя ншого Преображене, также село, названое Максаков, з другое стороны Десны лежащее, сит аттиненцыис за (?) писанем и ограниченем через особый его мл. запис часи вечными ад пиа впера на сей час вже на том местцу згромажоных велебних в Бозе отцов и на потом наступаючих, уфундовавши тот запис свой и вечное а неодменное фундацыи с печатю и с подписом руки своее, также с печатми и с подписом рук их мл. панов приятелей, нижей на том записе виражоных во всем оног и з ним а доброволним сознаньем ствердивши и змоцнивши для вписаня до книг нынешних кгородских Новагородка Сыверского подал, о чом тот фундацыи запис ширей а меновите в собі обмавляет, просячи, абы принят и до книг нынешних вписаний бил, которого я, уряд, приймуючи, перед собою у акт читати казалем и тые сут слова его полским писмом писание: (...)*(далі йде текст привілею-фундушу А. Кисіля від 9.10.1646 р., який вміщено у копійній книзі Максаківського монастиря на арк. 17-18 зв. і який багато в чому подібний до вищенаведеного універсалу Владислава IV – Ю.М., І.Т.)*.

У того запису фундацыей при печатех подписы рук тыми слови (...)*(тут продовжується цитування привілею-фундуша А. Киселя – Ю.М., І. Т.)*. Которий то запис фундацыей за поданем и очевистим признанем ясневелможного его м. пана Адама з Бруилова Киселя, каштеляна и генерала зем киевских,

носовского старосты (?) и просбою оного а за принятем урядовим, яко се в собі маєт увес, слово от слова до книг нынешних кгородских Новагородка Сыверского ест уписан. А по уписаню того запису фундацьи тот же сознаваючий ясневелможный его мл. пан киевский самый оригинал того запису до себе взявши уряд писарский квитовал. Што все для памяти до книг нынешних ест записано, с которых и сей випис под печатю кгородскою новагородскою ест выдан.

Писан в замку Новагородка Сыверского.

Самуел Некгрыевич (у *іншій копії* – «Некргевич» – Ю.М. І. Т.), писар кгородский Новагородка Сыверского.

Корыкговал Ревонтовский (у *іншій копії* – «Дзвонковский» – Ю.М., І.Т.).

«Anno Dni 1650 mca 4 maja za podaniem wielebneho ojca Iosephata, zakonnika monastyru kisielowskiego oczewistym ekstraktu z ksiąg nowogródskieh funduszu na ten monastyr danego per oblatam podaje, do ksiąg grodzkich kiiowskich przyjąłem.

Estafij Wyhowski namiestnik zamku kiowskiego.

Wpisasny do ksiąg grodeckich kiowskich i korygowany.

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 25-27 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині писано «місто печати». Потім йде запис від 4.05.1650 р. Остапа Виговського, намісника київського замку, про вписання цього випису у київські гродські книги. Цей заключний запис опубліковано нами: Мицик Ю.З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С.16 і у збірнику: «Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр.» – К., 2013. – Т.2. – № 14. Інша копія знаходиться у тому ж рукописі на арк.10 зв.-12. Вона містить деякі несуттєві розбіжності, які зазначені нами у публікації).

Переклад заключного польськокомовного фрагменту:

Року Божого 1650 місяця травня 4 за поданням велебного отця Йосафата, ченця кисилівського монастиря очевидним, [який] екстракт з книг новгородських [- сіверських] фундушу на цей монастир даного пер облятам подає, [я]прийняв до київських гродських книг.

Остафій Виговський, намісник київського замку.

Вписаний до київських гродських книг і коригований.»

№ 13

1650, травня 12 (2). – Київ. –

Випис з київських гродських книг

«Випис с книг кгородских воеводства Киевского.

Року тысяча шестсот пятидесятого мсца мая второго дня.

На вряде кгородском в замку его кор. млсти киевском передо мною, Остафием Выговским, намісником замку киевского, становши очевисто велебний в Бгу отец Йосафат, законник монастиря Киселевського своим и всей братиї именем для вписаня до книг нинейших кгородских киевских подал пер облятам екстракт с

книг кгородских Новгородка Сыверского з уписанем в нем фундушу на тот же монастир киселевский, в тракте киселгородским и менским при реци Десне, где давний монастыр кедис за Москви бывал у перевозу Максаковского, с тых же книг автентиче выданих от ясневельможного его мл. пана Адама з Брусилова Киселя, бывшего каштеляна, а перед тым воеводи и генерала зем киевских, носовского, новомирского, вышгородского старости, вишмененым законныком даного и служачого, о чом тот екстракт фундушу ниже инсерований, ширей в себе обмвляет, просечи, абы принят и до книг нынешних уписаний был. Я теды, уряд, оного для вписаня до книг приймаючи, уписалем и так се в себе мает:

(далі йде текст випису з новгород-сіверських книг від 13.10.1646 р. – Ю.М., I. Т.)

За поданем и правом вишменованое особы, а за принятем моим урядовим увес слово в слово до книг нынешних кгородских киевских есть уписан, с котрого и тот выпис под печать кгородскою киевскою ест выдан.

Писан в Киеве.

Корикговал Искорістенський.

В небытности его млсти писара подписуюс Евстафий Виговский, наместник замку киевского».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 28- 30зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині писано «місто печати кгородской киевской»).

№ 14

1679, червня 13(3). – Орша. –

Випис з земських книг Оршанського повіту

«Выпис с книг земских справ вечыстых повету Оршанского.

Лета от Нарожения Сына Божого тысяча шестсот семдесят девятого мсца июня третого дня.

На роках судовых земських о святых Троицы святе рымском прыпалых и порадком права посполитого судовне в Орши одправованых перед нами, Иеронимом Комаром, судьей, Станиславом Казимиром Боратынским, подсудком, а Людвиком Каролем Жирмунтом, писаром, урядникамы судовими земскими повету Оршанского, ставши очевисто у суду пан Михал Кгослинский, покладал и до актов книг земских оршанских подал лист фундуш вычыстый законником монастыра максаковского належачый и абы той лист фундуш абы до книг земських оршанских вписан был просил, который так се в себе мает:

«In nomine Domini. W imie Ojca i Syna i Duchy Świętego.

Adam z Brusilowa Kisiel, wojewoda, generał ziem kijowskich, kommissarz Ukrainy, wyżgodzki, nosowski starosta, na część i chwałę Wszehmocnemu i miłościwemu Panu Bogu, Który oddaliwszy plagę swoje świętą za grzechi nasze sprawiedliwą domowej wojny, przywrócił pokój święty i mnie niegodnego do dobr moich, czynie znamienito na wieczne i potomne czasy komu będzie wiedzieć o tym teraz i napotym należało tym listem zapisem wieczystej fundatjej mojej, iż będąc ja od Pana Boga chorobą ciężką nawiedzonym, a zawsze pamiętając na koniec żywota mego a

jakoby dobra, któremi od Pana Boga podane do szafowania i rządzenia umyśliłem za żywota swego za konsensem króla jego mości, pana mego miłościwego, do pierwszej fundatjej mojej Maksakowa i przewozu przydaje monasterowi memu zakonnikom pobożnego żywota w dobrach moich lennych wiecznych miańskich i makoszyńskich, w trakcie kisielgródzkim będących, to jest klucz wszystek Zadeseński, do którego należące wsi Chełmy, Krasnystaw, Jaduty, Pralniki, Wysoke. Tedy ja mogo (?) consensu tego jego król. mści spomieniony klucz wszystek z pomienionymi wsiami według consensu jego królewskiej mści, pana mego miłościwego, na wiecz. potomne czasy leguje (?) ustępuje, daje, daruje, funduje i zapisuje jak się w granicach swoich ma zawierać nadanie monasterskie zaraz do possessyi pomieniony klucz z pomienionymi wsiami zakonnikom i podaje do possessyi przez woznego, któregokolwiek sobie zażyć zechcą już tedy pomienieni czerncy zakonnicy monastyra tego i ihumenowie i ich następcy mają wiecznie i spokojnie według consensu jego król. mści a tej fundatjej daniny mojej ten klucz ze wsiami trzymać i inych (?) zażywać pożytki wszelkie wynajdować a za dostojęństwo i długofortunne panowanie jego królewskiej mści, pana mego miłościwego, sera facta świątobliwych następców jego mści namienionych królów ich mości polskich Pana Boga prosić, nie przepominając i mnie, który z dobr moich te czastkę na wieczną chwałę Boga wydzieliłem przy codziennych ofiarach u ołtarza Bożego i za dusze moje grzeszne do Jego Boskiego Majestatu, aby był miłościwym, suplikować, a już sam i moi potomkowie i żaden z następców domu mego Kisielgrodu, Miany i Makoszyna lennych, wiecznych possesorów do tej czastki dobr na chwałę Bożego z woli i pozwolenia jeg królewskiej mści, pana mego miłościwego, oddajnych i wydzielonych żadnego wstępu i pretekstu mieć nie mamy i nie będziemy i żadnego czynić impedimentu czasy wiecznemi. A to pod zakładem dzieśięć tysięcy czerwonych złotych i nagrodzeniem szkod gołym słowem krom przysięgi opracowanych, o który zakład i szkody forum generalne przyjmuje i naznaczam w grodzie ziemskim i trybunale koronnym lubelskim na conserwatach i na własnych województwach Kijowskim, Wołyńskim, Braclawskim, Czernichowskim terninem zowitym stawić obron zadnych in genere et speci i dobrodziejstw prawnych dilatiej appellatjej prosenguntu fatalii submissi nie zażywając respondere, satis facere quoties opus potrzeba tego b ędzie z potomkami mymi zapisujemy i na to dałem ten list mój cessionalny z pieczęcią ręki mojej i ustnie proszonych pieczętarzów.

Pisan w zamku moim Mianie ośmnastego julli miesiąca tysiąc sześćset pięćdziesiątego roku.

У того фундушу и листу печатей притисненых чотыри, а подпис руки самого его млости пана воеводы киевского и их млстей панов печатаров подписано тыми словы:

Adam z Brusilowa Kisiel, wojewoda kijowski, wyszgródzki, nossowski starosta.

Ustnie proszony do tego listu pieczętarz od jaśniewielmożnego jego mści pana wojewody kijowskiego Mikołaj Kisiel, dorohiński pisarz ziemski witebski.

Ustnie proszony do tego listu pieczętarz od jaśniewielmożnego jeg mści pana wojewody kijowskiego Kazimierz Prawski, pisarz grodzki starodubski, который же тот лист добровольный запис и фундуш за покладанием и прозбою через особ верху мененых есть до книг справ земских оршанских акътикован и уписан, с

которых и сей запис под печатми владовыми в Бозе велебному его млсти отцу Гедееону Климовичу, игумену монастыра Кутеинского оршанского ест видан.

Писан у Орши.

Людвик Выслоух, писар».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. /154. – Арк. 32 зв.-33 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано «Місто печати оршанской»).

* * *

«В ім'я Господа Отця і Сина і Святого Духа.

Адам з Брусилова Кисіль, воєвода, генерал київських земель, комісар України, вишгородський, носівський староста, на честь і хвалу Всемогутньому і милостивому Господу Богу, Котрий віддаливши Свою святу справедливу кару за наші гріхи – громадянську війну, повернув святий мир і мене негідного до моїх добр, чиню знаменито на вічні й потомні часи, кому про це відати тепер і потім належить, цим листом, записом вічної моєї фундації, що будучи я від Господа Бога був покараний тяжкою хворобою, а завжди пам'ятаючи про кінець мого життя і ті добра, котрі від Господа Бога подані мені до розпорядження і управління, я задумав за свого життя за згодою короля його мості, мого милостивого пана, надати до першої моєї фундації Максакова і перевозу, додаю моєму монастиреві, ченцям побожного життя, в добрах моїх ленних вічистих менських, макошинських, на тракті кисільгородським будучих, тобто ключ весь задесенський красноставський, до котрого належать села Ховми (Chelmy), Красностав, Ядути, Прачи (Pralniki), Високе. Тоді я згідно з цією згодою його королівської мості весь згаданий ключ із згаданими селами згідно із згодою його королівської мості, мого милостивого пана, на вічні майбутні часи віддаю, уступаю, даю, дарую, фундую і записую так, як в своїх кордонах має бути монастирське надання зразу до володіння згаданий ключ із згаданими селами ченцям і подаю їм до володіння через возного, будь-якого захочуть закликати ченці; тоді вже згадані ченці цього монастира і ігумени і їх наступники мають вічно й спокійно згідно зі згодою його королів якої мості і цієї фундації – моєї данини цей ключ із селами тримати і інших (?) вживати, всякі прибутки знаходити, а за достоїнство і довгощасливе панування його королівської мості, пана мого милостивого, за майбутні справи побожних нащадків його мості, за згаданих королів їх мостей польських просити Господа Бога, не забуваючи і мене, котрий із своїх добр виділив цю частину на вічну хвалу Бога, щоб при щоденних жертвах біля вівтара Божого і за мою грішну душу до Його Божественного Маєстату просили, щоб був милосердним, а вже сам і мої нащадки і жоден із спадкоємців мого дому ленних Кисільгороду, Мени і Макошина, вічних власників, до цієї частини добр на хвалу Бога з волі і дозволу його королівської мості, мого милостивого пана, відданих і виділених, жодного вступу і приводу не маємо і не будемо мати і жодного не будемо чинити перешкоди вічними часами. А це під заставою у десять тисяч червоних золотих і винагородженням шкод словом, крім присяги опрацьованим, про яку заставу і шкоди генеральний форум приймаю і призначаю

у земському гроді і люблінському коронному трибуналі на консервантах і на власних воєводствах Київському, Волинському, Брацлавському, Чернігівському подвійним терміном ставити оборону жодних загальних і спеціальних і правних добродійств диліяції, апеляції згубного зволікання не заживаючи відповідати та задовольняти стільки разів, скільки буде потрібно потреба цього буде з моїми нащадками записуємо і на це даю цей мій лист цесіональний з печаткою, (підписом) моєї руки і усно запрошених печатарів.

Писано у моєму замку Мені вісімнадцятого липня тисяча шістсот п'ятдесятого року *(далі йде вищенаведений текст українською мовою – Ю.М, І. Т.)*.

Адам з Брусилова Кисіль, київський воєвода, вишгородський, носівський староста.

Усно запрошений до цього листу печатар від ясновельможного його mostі пана київського воєводи Миколай Кисіль, дорогинський, писар земський вітебський.

Усно запрошений до цього листу печатар від ясновельможного його mostі пана київського воєводи Казимир Правський, писар гродський стародубський, *(далі йде вищенаведений текст українською мовою – Ю.М, І. Т.)*

№ 15

1660, липня 17(7). – Ніжин. – Купча ніжинського міщанина, могилевця Семена Турути (Турутченка)

Див. документ № 69.

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 34. – Копія XVIII ст.).

Документи Гетьманщини

Аркуші 38 зв.-40 зв. – чисті.

№ 16

1651, травня 25(15). – Табір під Зборовом. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про заборону порушувати володіння Спасо-Преображенського Максаківського монастиря

Опубліковано: «Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – № 47 (НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 41. – Копія XVIII ст.).

№ 17

1651, травня 26(16). – Табір під Зборовом. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про «послушенство» холмських, ядугинських, пральницьких, височанських, красноставських і максаківських селян Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві

Опубліковано: «Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – № 48 (НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 41 зв. – Копія XVIII ст. Ще одна копія зберігається: ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 76. – Арк. 5 зв.).

№ 18

1657, червня 15 (5). – Чигирин. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про заборону робити шкоду в лісах і сіножатях Спасо-Преображенського Максаківського монастиря

Опубліковано під датою 15 (5).06.1656 р. в: «Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – № 125 (НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 43. – Копія XVIII ст.).

№ 19

1654, жовтня 21(11). – Біла Церква. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про підтвердження прав Спасо-Преображенського Максаківського монастиря на села Холми, Ядугин, Прачі, Високе, Красностав і Максаки

Опубліковано за іншим списком: «Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – № 86. (НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 43 зв. – Копія XVIII ст. Ще один (відомий) список зберігається в ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 75. – Арк. 1-2).

№ 20

1654, жовтня 21(11). – Біла Церква. – Універсал-наказ гетьмана Богдана Хмельницького ніжинському наказному полковникові (Роману Катіржному) не чинити перешкоди Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві володінні селами

Опубліковано за іншим списком:

«Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – № 87.

(НБУ. – ІР – № 255М. / 154. – Арк. 44. – Копія XVIII ст. Ще один (відомий) список зберігається в ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 75. – Арк. 6 зв.).

№ 21

1652, серпня 18(8). – Універсал ніжинського полковника Івана Золотаренка

«Іван Ничипорович, полковник Войска Запорозкого и всего Сівера.

Вам, обывателем села Холмов, и села Ядутов, и села Пральников, и села Высокого, и села Красного става, сурово приказую именовем его мл. п. гетмана, добродія ншого великого, так теж и моим, жебы їх млстем отцем законником мнстра Киселювского в послугах церкви Бжой ни в чом не зборонялися, а если бысь міли которий противным быть сему листу ншему й не хотіли быть послушными быт мнстреві свтому, теды за наймнішею скаргою на вас отцев мнстра Киселювского сурово карать буду. О що и повторе вас всіх навспоминаю и приказую, абысте ні в чом не спротивляючися, велебним отцем мнстра того вшелякое послушенство отдавали под каранням войсковим.

Дат з Ніжина року 1652 мсца аугуста 8 дня».

(НБУ. – ІР. – № 255 М. / 154. – Арк. 42. – Копія XVIII ст. – Наприкінці документа рукою копійста написано: «В подлинном подписано: «Іван Ничипорович, ніжинский полковник Войска Запорозкого и всего Сівера» і намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати». Опубліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 51).

№ 22

1654, березня 3 (лютого 22) – Ніжин. –

Універсал ніжинського полковника Івана Золотаренка

«Пном отаманом села Высокого, села Праников, едутинскому и холманскому, так теж войтом и всім селяном, по оних селах мешкаючим, сурово кожного именовем его м. пана гетмана упомынаем и влаздою старшинскою своею приказуем, абысте всі тые села манастирові Максаковскому и отцу игумену тамошнему во всем послушньными зоставали, чога он тилко по вас потребоват міл. А если бысте не міли оним чернцом в послушенстви зоставати, теди вам, атаманом и войтом тамошним, приказуем, абысте зараз из каждого села готовали подвод по тридцяти ку Чигрину и подводу без жадной фолкги. Зачим ми, розуміючи о том,

же ви оному монастиреві в послушенстві zostали вас нігде ані в подвод, ані жадних стаций задля того монастиря не берем, розуміючи о том, же оним послушними застаєте. Теди ежели би міли оние чернци скаргу на вас прекладати, теди відайте о том, вже певне же от нас ви срококого караня не уйдете.

При том вас Бгу полецаем.

З Ніжина 1654 февраля 22 дня.

Иван Ничипорович, полковник его цар. вел. Войска Запорозкого ніжинский и всего Сівера.»

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк.61 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому вміщено запис: «Місто печати». Оpubліковано за цим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 49; Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 16).

№ 23

1654, червня 22(11). – Мена. – Універсал ніжинського полковника Івана Золотаренка підданим Спасо-Преображенського Максаківського монастиря без спротиву служити ченцям

«Иван Ничипорович, гетман наказний от его млсти пана Богдана Хмелницкого, гетмана Войска Запорозкого застаючий при боку его царского величества на всем Сівері.

Вам, обывателем селам мнастирским, сурово приказуем сим ншим писанием, иж бысте подданство без жадное противности отдавали законником мнстра Максаковского, в чом вам от оных розказано будет. О чом вас и повторе именем ншим гетманским упоминаем, абысте поволними им были, иначе не чинячи.

Дат з Мени 1654 мсця июня 11 дня».

(НБУ. – IP. – № 255 М. / 154. – Арк. 50 зв. – Копія XVIII ст. – Наприкінці документа рукою копійста написано: «В подлинном подписано: «Иван Ничипорович, гетман наказний от его млсти Богдана Хмелницкого застаючий при боку его царского величества на всем Сівері» і намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати полковничой». Оpubліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – Додатки, № 50).

№ 24

1654, червня 26 (16). – Ніжин. – Універсал ніжинського наказного полковника Івана Креховецького

Оpubліковано за цим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687). – . –

К – Львів, 2004. – Додатки.-№ 51)

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 54. – Арк.62 зв.-Копія XVIII ст.

№ 25

1654, жовтня 11(1). – Ніжин. – Універсал ніжинського наказного полковника Романа Катіржного.

«Роман Катержний, полковник Войска его црского величества наказний ніжинский и всего Сівера.

Атамане и войте висоцкий, пральницький, едутинский, холмянский, красноставский. Росказую вам сурове под срокгим каранем войсковым, жебысте были во всем послушни ведлуг універсалу его млсти пана Богдана Хмельницького, гетмана Войска Запорозского, послушенство отдавали до мнстря Максаковского, жебысте не были спречни против оных чернцов и вшелякое послушенство отдавали, сурово вам розказую. А що стороны гребли красноставской, жебысте вси одностайне угатили, а пожиток до монастыра отдавали. А если бы хто мил спречным быть воли и росказанию моем, таковый срокгаго караня не уйдет. Зачим вас Гспду Бгу отдаю.

З Ніжина октобря 1 року 1654.

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк.42 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа рукою копійста написано: «В подлинном подписано: «Роман Катержний, полковник наказний ніжинский рукою» і намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати». Оpubліковано: «Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – Додаток. – № 11; «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 52).

№ 26

1654, жовтня 28(18). – Ніжин. –

Універсал ніжинського наказного полковника Романа Катіржного про «послушенство» ченцям Спасо-Преображенського Максаківського монастиря

Оpubліковано під датою 9.11.(30.10).1654 р. в:

«Універсали Богдана Хмельницького». – К., 1998. – № Д II. 11.

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 44 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 27

1655, лютого 24 (14). – Ніжин. – Універсал-наказ наказного ніжинського полковника Романа Ракушки-Романовського борзнянському і шаповалівському отаманам

«Пане атамане борзенский и шаповаловский!

Доходит до нас відати от отцев монастира Максаковского, же вы их подданым, которих его млсть пан гетман наказний (Іван Золотаренко – Ю.М., І.Т.) Войска, знайдуючися при боку его царского величества Запорозского, им для хутнійшого уфундованя церкви Божой надал, кривди чините и в тягlost до себе их притягаєте, для чого мужики отмовляються в послуги отцем. Зачим сурово вас упоми-

наю именем его млсти пана гетмана, жебысте того понехавши, дали им во всем покой под неласкою его млсти пана гетманскою. Селянам зась, которие под претекстом отцев монастыра Максаковского найдутся, приказую, жебы конечно никому, кроме отцев, послушенства не отдавали и по селах, яко нас доходит відати, же тилко атаманы, а войтов ні маш, для чого непорядок діється меж вами в послушенстві. Росказую, жеби зараз и войтов обобрали для вшелякого порадку, не чинячи иначей под. срокгим каранем войсковим. Затым вас Гсду Бгу поручаю.

Дата з Ніжина дня 14 февраля 1655.

Роман Рекушка (!), полковник наказний ніжинский Войска его цар. вел. Запороского».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк.62. Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати». Оpubліковано за цим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 53).

№ 28

1657, квітня 2 (березня 230. – Ніжин. –

Універсал-наказ ніжинського полковника Григорія Гуляницького менському сотникові ввести ченців Спасо-Преображенського Максаківського монастиря у користування десятиною шляхетських полів в його сотні

«Григорий Гуляницкий, полковник ніжинский и всего Сівера. Войска црского величества Запорозкого.

Пане сотнику и пане войте менский ознаймуемо в листе о том, иж на жадане в Бгу велебного его млсти гедна отца игумена максаковского поля шляхецкие, штоколвек ест в сотни вашей, позволилисмо так при місті, яко и по селах, ланов, с которих на нас десятины поля орати для виживеня всей братії монастыра Максаковского до далшое ласки нашой, абысте оним законником на сей нас тие всі поля указали, иж бы в том ні от кого перешкоди не поносили и оних заживали ланов до часу слушного и ласки наше, абы в. мст оним посполу с паном войтом в том ведлуг росказаня нашего были помочними. Затим в. мсти Гсду Бгу поручаем.

Дан з Ніжина дня 23 марта 1657 року.

Григорий Гуляницкий, полковник ніжинский и всего Сівера рукою власною».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк.64 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому вміщено запис: «Місто печати». Оpubліковано: Мицик Ю.3 документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 16; «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 54).

№ 29

1661, серпня 1(липня 22). – Ніжин. –

Універсал ніжинського полковника Василя Золотаренка про продовження терміну користування Спасо-Преображенському Максаківському монастирю десятиною зі шляхетських полів у Менській сотні

Опубліковано з цим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 60.

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 52. – Копія XVIII ст.).

№ 30

1665, липня 13(3). – Табір під Переясловом. –

Універсал гетьмана Івана Брюховецького

«Іван Брюховецький, гетман з Войском его пресвітлого царского величества Запорозским.

Ознаймуем сим писанием ншим кожному, кому о том відати належит, старшині и черні Войска его пресвітлого царского влчства Запорозского, а особливо пном полковникам и сотникам тим, в которих полках и сотнях нижей именованние добра мнастирские знайдуться, так с побожности христьянской, яко и з самой слушности, на прозбу велебного отца Иоасафа Осиповского, игумена и всей братії общежителной монастира Максаковского, всі права и привилегия и особливе універсали антецессора ншого помененному мнстреві на село (*Описка. Слід читати: «села» – Ю.М., І. Т.*) Максаков, Холм, Едутин, Пралники, Высокое, Красний Став з млинами, озерами и перевозом и всіми пожитками и при належностями при тих селах знайдуючимися, ствержаем и конфірмуем, поневаж и от великого гсдря ншого от его царского влчства жалованную грамоту менованному мнстру, на тие ж села данную, мает. Прето приказуем, абы ништо з старшины и черни Войска его пресвітлого црсакого влчства Запорозского в держанию тих сел и в уживаню озер мнстреві кривди и перешкоди чинити не важился, а помененных сіл обывателі абы пререченому мнстреві Максаковскому належите послушенство отдавали. Що так и не иначе міти хотячи, и повторе сурово приказуем.

Дан в таборі с-под Переясловля юля 3 1665.

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 45. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу написано копійстом: «В подлинном подписано: «Іван Брюховецький, звышменованний гетман», а також намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати гетманской»).

№ 31

**1665, липня 23 (13). – Борзна. – Універсал генерального судді
Петра Забіли у справі захисту земель,
успадкованих Спасо-Преображенським Максаківським
(Киселівським) монастирем**

*Опубліковано за цим списком: «Універсали українських гетьманів
від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів,
2004. – Додатки. – № 7*

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 56 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 32

**1665, жовтня 1 (вересня 22). – Чернігів. – Універсал чернігівського
полковника Дем'яна Многогрішного про підтвердження прав
Спасо-Преображенського Максаківського (Киселівського)
монастиря на землі в селі Киселівці,
надані монастирю о. Стефаном Орликом, священником с. Баби**

*Опубліковано за іншим списком: «Універсали українських гетьманів від
Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. –
Додатки, № 127.*

(НБУ.-ІР.- № 255М./154.-Арк. 49 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 33

**1668, липня 8(червня 28). – Чернігів. – Універсал чернігівського
полковника Дем'яна Многогрішного про підтвердження прав
Спасо-Преображенського Максаківського монастиря
на монастирські маєтності**

*Опубліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до
Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – № 312*

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 45 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 34

**1668, серпня 29(19). – Ніжин. – Універсал ніжинського полковника
Матвія Юрійовича (Гвинтовки (?))**

«Матвій Юревич, полковник Войска Запорозького ніжинский.

Пном сотникові борзенскому, шаповаловскому, атамані городовой, всему старшому и меншому в тих сотнях найдуючомуся товариству, кожному кому того відати будет потреба, ознаймуем, иж донесена нам скарга от пречестного гспдна отца Иеремя Ширкевича, игумена Всемлстивого Спса максакковского, о долегливость, которую обытел свтая в кгрунтах своїх, барзій в наданных от побожных ктиторов маєтностях, от нікоторых войсковых малоуважных людей поносит; для которое причины поддание их мнстирские належное монастиреві

повинности отдавать не хотят, поносячи на себѣ от таких своевольных людей здрѣства. Прето мы, запобѣгаючи тому, абы болш подданым мнастирским нѣ от кого яка ж колвек кривда не дѣлася и через що бы не изнищала обывтели свтой маетность, але цале без нарушеннѣ жадного, яко за анетецессоров наших бувало, в послушенствѣ и подданствѣ монастирѣви зоставала, по вас того жадаем и приказуем, абысте вы жаден з старшины и чернѣ козацкое поддданым мнастирским, в сотнях ваших будучим, найменшое кривды и здрѣства чинити, станциѣ брать, або под свое послушенство прихияти, не важилсѣ, поневаж оное обывтели свтой законники за все Войско Запорозское, за вельможного его млсти пна гетмана, за народ православный хрстианский щоденно Найвишшаго Бга просят.

То теди на мнастрѣви и наданем мнастирским шкоди чинити не треба. Если бы хто з старшины и черни козацкое от того часу з сотен ваших албо з инших полку нашег(о) товариш в помененых маетностях мнастирских якую важилсѣ задавати кривду, такого кожного за скаргою срогое войсковое не минет каране, а не иначе.

Дан в Нѣжинѣ август[а] 19 дня 1668.

В подлинном подписано: «Матвѣй Юрѣвич, полковник».

(НБУ. – IP. – № 255 М./154. – Арк. 46 зв. – Копія XVIII ст. – Наприкінці документа намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати». Опубліковано за іншим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К. – Львів, 2004. – Додатки. – № 72. – С. 902-903).

№ 35

1669, січня 27(17). – Батурин. – Універсал ніжинського полковника Пилипа Уманця про підтвердження прав Спасо-Преображенського Максаківського (Киселівського) монастиря

«Пилип Уманец, полковник Войска его царского пресвітлого величества Запорозского ніжинский.

Ознаймуем сим ншим писанием кому бы о том відати будет потреба, а меновите пну сотнику борзенскому, шаповаловскому, атаманѣ городской и всему старшому и меншому в тих сотнях найдуючомуся товариству до відомости подаем, иж мы, поглядаючи на выразный універсал его млсти пна Демяна Игнатовича, гетмана Войска его црского пресвітлого влчства Запорозкого сіверского, наданый в Бгу пречестному гспдну отцу Иеремію Ширкевичу, игуменови Всемлстивого Спса мнстря Максаковского, на маетност. Зачим и мы, не нарушаючи того ж універсалу и волѣ его млсти пна гетмана овшем потверждаем и умоцняем, абы так вышей менованной старшины яко и (...)»* в Бгу пречестный гспдн отц Иеремій Ширкевич з братиею не поносил найменшой перешкоды и жадного утяженнѣ, але яко своїми до обстели свтой маетностями спокойне под претекстем (?) держал и чого будет потреба на обывтел свтую замышлял, а ежели бы через наше сие писане и выразный універсал мѣл от когоколвек перешкоду

поносити, таковий каждый за донесенем от пречестного гспдна отца игумена скарги не уйдет срокного войскового караня без респекту обещуем, иначе не будет.

З Батурина 17 януария 1669 року.

В подлинном подписано: «Звышменованный полковник ніжинский»

(НБУ. – IP. – № 255 М. / 154. – Арк. 50. – Копія XVIII ст. – Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати полковничой»). Оpubліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – № 593.

№ 36

1669, липня 11(1). – Чернігів. – Універсал чернігівського полковника Дем'яна Многогрішного про схвалення наміру максаківського ігумена оточити Максаківський монастир валом і парканом та побудувати фортецю силами монастирських селян, із заборонаю козацькій старшині перешкоджати цим роботам

Оpubліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – .-К – Львів, 2004.-№ 347

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 46. – Копія XVIII ст.).

№ 37

1668, серпня 22(12). – Чернігів. – Універсал чернігівського полковника Дем'яна Многогрішного про підтвердження прав Спасо-Преображенського Максаківського монастиря на маєтності у Ніжинському полку

Оpubліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – № 318

(НБУ. – IP. – № 255 М. / 154. – Арк. 47. – Копія XVIII ст.).

№ 38

1669, липня 11(1). – Батурин. – Універсал гетьмана Дем'яна Многогрішного про схвалення наміру максаківського ігумена оточити Спасо-Преображенський Максаківський монастир валом і парканом та побудування при ньому фортецю силами монастирських селян, із заборонаю козацькій старшині перешкоджати цим роботам

Оpubліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – № 347

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 51 зв. – Копія XVIII ст. Зверху документа написано іншою рукою: «Nota bene»).

№ 39

**1669, листопада 21(11). – Батурин. – Універсал гетьмана
Дем'яна Многогрішного про звільнення Спасо-Преображенського
Максаківського монастиря від постачання стації
на Військо Запорозьке**

*Опубліковано за оригіналом: «Універсали українських гетьманів
від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів,
2004. – № 356*

*(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 47 зв. – Копія XVIII ст. Фотокопія
оригіналу зберігається в ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 12. – Арк. 7).*

№ 40

**1672, липня 7(червня 27). – Батурин. – Універсал
гетьмана Івана Самойловича про дозвіл ченцям
Спасо-Преображенського Максаківського монастиря
укріпити монастир оборонними мурами**

*Опубліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського
до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – № 421*

(НБУ – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 51. – Копія XVIII ст.).

№ 41

**1675, травня 6(квітня 26). – Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Самойловича**

*Опубліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського
до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – № 488*

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 48. – Копія XVIII ст.).

№ 42

**1676, квітня 28(18). – Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Самойловича
про дозвіл Спасо-Преображенському Максаківському
монастиреві брати на монастирські потреби дрова
з Радичівської пущі та інших прилеглих місць**

*Опубліковано за цим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана
Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – № 500*

*(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 56. – Копія XVIII ст. Оригінал знахо-
диться в ЦДІАУК. Ф. 143. – Оп. 1. – № 16).*

№ 43

**1677, травня 24 (14). – Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Самойловича**

Опубліковано: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – 524-№ 60

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 55. – Копія XVIII ст. Оригінал знаходиться в ЦДІАУК.Ф. 143. – Оп. І. – № 17).

№ 44

**1680, квітня 8 (березня 29). – Батурин. – Універсал гетьмана
Івана Самойловича Спасо-Преображенському Максаківському
монастиреві на села Максаків і Ховми**

Опубліковано за іншим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – № 565

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 48 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 45

**1682, червня 5 (травня 26). – Батурин. – Універсал гетьмана Івана
Самойловича про підтвердження прав на монастирські села
Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві**

Опубліковано за іншим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – . – К – Львів, 2004. – № 593

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 49. – Копія XVIII ст. Новий список).

№ 46

**1683, вересня 15 (5). – Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Самойловича**

«Іван Самуйлович, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозким.

Ознаймуем сим ншим писанием паном полковником ніжинському и черніговському, сотником, атаманом, войтом и товариству и посполству, особливе сотником ніжинському и девицкому, кождому, хто толко того будет потребовати, докладам нам в Бгу велебний гспдн отц Лаврентий Касперович, капелян нш войсковий, же намірение мает гдеколвек бы міл, уподобавши луку, відячи и оному з пожитком быти может, а именно оуглядівши наперед прозиваемую луку Лажницкий Рог в реці Десні вишей Солтиковой Девици противко села Хибаловки лежачей, при Божой помощи своїм власным коштом и працею перекопати, а просто Десну в Десну пустити, оную зас Лажницкую луку и рог на пожиток собі озером учинити, просячи нас, абысте ему, отцу Лаврентию, тую луку Лажницкую роскопати и озеро з Десни оучинити позволили. Теди мы, оуважаючи же слушную річ нас просит, которая нам ніі ні в чом нікому не шкодити не будет, овшем пожиток, если Гспдь Бг до совершению приведет, принести может.

Тую луку Лажницкую и инние себи где к уподобаню винайти вниз и виш гори Десни реки может, где сам схочет на Десні реци луки прокопати, подосить зас оучинено з озера ового Лажницкого и инних неводом, сітми и чим хотя рибу ловити и пожитковати, самое теж озеро (или озера) яко свое власное продати и ку ліпшому пожиткові своєму оборочати позволилисмо и позволяем, зачим жадаем и росказуем, абы так пнове полковники, сотники, атамани и нікто з старшины и черні и со всяких посполитих людей так в копаню луки або лук яко подосит оучиненю за озера или з озер ловленя риб велебному отцу Лаврентию и сукцессорам его не важился наименшее перешкоди чинити под виною до скарбу войскового и совитостю акторови двома стами талярей и под особливим войсковим каранем.

Писан в Батурині дня 5 септеврия року Бжого 1683».

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 53-53 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу написано копійстом: «В подлинном подписано: «Иван Самуйлович, гетман Войска его црского пресвітлолого величества Запорозского рука власна» і намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати рейментарской»).

№ 47

1687, червня 27. – Універсал генерального військового бунчужного Костянтина Голуба про те, що піддані Спасо-Преображенського Максаківського монастиря, що незаконно називають себе козаками, мають визнати зверхність ігумена Германа Кердановського

Опубліковано за цим списком: «Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687)». – К – Львів, 2004. – Додатки. – № 20

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 61. – Копія).

№ 48

1687, листопада 23 (13). – Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи

«Иоан Мазепа, гетман з Войском их црского пресвітлого влчства Запорозским.

Пном сотником борзенскому и шаповаловскому, атаманом и войтом тамошним ознаймуем, иж прекладал перед нас суплику превелебний в Бгу гспдн отец Герман Кердановский, игумен мнстры Максаковского, на вас в той способ скаржачися же вы, не знаты одкуль взявши сміливість тую непотребную, ездячи в села их, важитесь судити їх людей и здирства, хоч за малую якую справу, з людей чинити. Такъже перед шлюбами куници брати и мужиков в козаки вписовати, на що вам ни од кого жадного позволеня не было. За чим ежели так ест, приказуем пилно сим ншим універсалом, абысте перестали болшей тых пересудов. Нехай оние люде судятыся перед тым, перед ким им належит.

Также и куницу болше не вписовати и тие тепер вписанние нехай робят мнстреви свою повинност и кгдаж без указу нашего не доводится вам уписовати никого в реестр козацкий. О що и повторе вам приказавши, абы до нас скарга о том болшей не доходила.

Да[н] з Батурина ноеврия 13 року 1687».

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 52 об. – Копія XVIII ст.

№ 49

1687, листопада (22)12. – Батурин. –

**Лист-наказ гетьмана І. Мазепи менському сотнику
Івану Курочці (Курському) провести розмежування
між Максаківським монастирем і менськими жителями**

Иоан Мазепа, гетман з Войском их царского пресвітлаго величества Запорозким.

Пану сотнику менському, атаману и войту, и всім, як козацким, там и посполитым обывателем тамошним. Ознаймуем, иж подал нам суппліку превелебний в Богу господин отец Герман Кердановский, игумен монастира Максаковского, ускаржаючися на вас, же вы в надію бывшаго вашего полковника, старынние того монастира кгрунта, яко то поля робочие и сіножати, одихавши и копцы на их же кгрунтах посыпали. Ежели теди там ест, же тие поля и сіножати им в заживане зоставали аж до сорока літ и далей, то приказуем вам, абысте того своего безправного розграниченя уступили и копцы роскидали, кгдаж всюда розграниченя повинно бывати з обох сторон, а не з одноеи силе самовольной. И повторе вам о тое приказавши, абы досит волі нашої сталося, сей лист выдати приказалисмо.

Дан з Батурина, ноебря 12, року 1687».

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 54. – Копія XVIII ст. Оpubліковано: Мицик Ю., Бойницька Н. З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 38; (Павленко С.) Доба гетьмана Івана Мазепи в документах. – К., 2007. – № 147. – С. 127; оригінал зберігається під № 26 ф. 143 ЦДАУК: «Універсали Івана Мазепи (1687-1709)». – . – К – Львів, 2006. – № 19).

№ 50

1689, липня 18 (8). – Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи о. Феодосію Гугуревичу, игуменові Спасо-Преображенського Максаківського монастира про увільнення жителів сіл Високе, Ховми і Сидорівки від шарварків, оскільки вони допомагають монастиреві в косінні сіна

Оpubліковано за іншим списком: «Універсали Івана Мазепи (1687-1709)». – . – К – Львів, 2002. – № 125

(НБУ. – IP. – № 255М. / 154. – Арк. 55 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 51

1703, вересня 22(11). –

Батурич. – Універсал-наказ І. Мазепи

щодо конфлікту за землю

між Чернігівською архієпископською кафедрою

та Свято-Преображенським Максаківським монастирем

«Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман и кавалір Іоан Мазепа.

Всім, комуколле о том відати належит, сим листом нашим ознаймуєм, иж для докончення заводу межи кафедрою архієпископии Черніговской и межи законниками мнстра Максаковского о кгрунта будучого, посилаю от боку нашого пана Семена Савича, писара судов войскових енералних, приказавши ему тот завод успокоїти слухним и правдивим в тих спорних кгрунтах поміркованем ведлуг самой истинни. Зачим пилю жадаем, абы з обох сторони особ, до того діла належние, на тие спорние кгрунта и высланному нашому прибивши, розправи и помірковання того заводу без жадних криков и задавання турбаций слухали, як он по злеценю и указу нашом и по своїй увазі и разсмотрению учинит помірковане приверненнем якої сторони тих спорних по слухности кгрунтов, так маюти обідві сторони и контентуватися, а болш уже нас о тое з обох сторони не турбовати пилю жадаем.

Дан в Батурич септеврія 1, року 1703.»

(НБУ. – ІР. Ф. 8. – № 255 / 154. – Арк. 65 зв. Копія. – Нижче тексту документа копієюм приписано: «В подлинном подписано: «Звышменованный гетман рукою власною», М[і]сто п[р]ечати»). Оубліковано: Мицик Ю., Бойницька Н. З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 41-42; оубліковано з врахуванням оригіналу, який зберігається в ЦДІАУК (ф. 143. – Оп. 1. – № 32) в «Універсали Івана Мазепи (1687-1709)». – К – Львів, 2006. – № 275).

№ 52

1704, лютого 20 (9). – Батурич. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи

про затвердження розгляду справи про суперечні землі

між Чернігівською архієпископією та Спасо-Преображенським

Максаківським монастирем

(НБУ. – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 65. – Копія XVIII ст. Оубліковано: Мицик Ю., Бойницька Н. З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 41; оубліковано з врахуванням оригіналу, який зберігається в ЦДІАУК (ф. 143. – Оп. 1. – № 33) в «Універсали Івана Мазепи (1687-1709)». – К – Львів, 2006. – № 282).

№ 53

1705, травня 12(1). – Батурин. – Батурин. – Універсал-наказ І. Мазепи, яким мешканцям с. Хибалівки в Ніжинському полку заборонялося ловити рибу у Лазницькому озері, власності Свято-Преображенського Максаківського монастиря

«Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман и кавалір Иоан Мазепа.

Вам, атаманові з товариством и войтови зо всіми громадними людми села Хибаловки, в полку Ніжинском будучого, сим писанем нашим ознаймуем, иж в Бгу превелебний гспдн отец Калист Мениовский, игумен монастиря Максаковского, з братиею заносил нам, гетманови, через присиланых законников на вас скаргу, же ви в озеро их монастирское от небожчика Лаврентия Касперовича, презвитера Свято-Похвалского девіцкого и капеляна на тот час войскового, до мнстира их наданное, прозиваемое Лазницкое, неналежне самоволне впыраетеса и многие забыванием на оном місце езов и ловленем рыбы пакости и шкоди им чините. Зачим мы, яко тот упорний и самоволний поступок ваш ганим, вам так пилно и грозно под неопустним и непоблажним войсковим каранем приказуем, абысте болш од сего часу самоволним в помянутом озері ловленням риби найменшое перешкоди и шкоди чинити не важилися, а если бы хто з межи вас, албо з инших околичних сіл, сміл и поважился в оное озеро ездити, ези забывати и рибу ловтити, такого кожного позволилисмо законником максаковским, заставши в озеры, грабыти, рибу одбирати и ези роскидати, о що все и повторе, и под суворим каранем, и под винами правними приказуем.

Дан в Батурині мая 1 року 1705».

(НБУ. – ІР. Ф. 8. – № 255 / 154. – Арк. 63. Копія XVIII ст. – Нижче тексту документа копійстом дописано: «В подлинном написано «Звышменованный гетман и кавалір рукою власною» і намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати». Оpubліковано: Мицик Ю., Бойницька Н. З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 42-43; опубліковано з врахуванням оригіналу, який зберігається в ЦДІАУК (ф. 143. – Оп. 1. – № 33) в «Універсали Івана Мазепи (1687-1709)». – . – К – Львів, 2006. – № 305).

№ 54

1705, травня 12(1). Батурин. – Стверджувальний універсал І. Мазепи, даний Свято-Преображенському Максаківському монастиреві на володіння Лазницьким озером з прилеглим угіддями

«Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман и кавалір Иоан Мазепа.

Ознаймуем сым нашим універсалным писаним каждому, кому бы колвек о том відати належало, иж превелебний в Бгу гспдин отец Калист Мениовский, игу-

мен максаковський, презентовав нам, гетманови, леггацію, то єст писание, от небожчика Лаврентія Касперовича, презвитера Свто-Похвалского девицкого и капеляна на тот час будучого войскового, антцесором его, о наданю озера, прозиваемого Лазницкого з островом, при том озері лежачим, з лугом и сінними покосами до мнстра их Максаковского данное, и потвержателний на оную легацію, чили о надане вишпомянутого озера з приналежними к ему угодиями бывшего нашего антцесора, універсал и просил на оний нашего внов стверження універсального. Мы теди, гетман, видячи слушное его гспдна отца Калиста, игумена максаковского, слушное прошение и давши оному у себе містце, казалисмо з канцелярии войскової видати сей наш універсал, котрим, яко тии небожчика Лаврентія Касперовича рукоданное писание и бывшего антцесора нашего універсал, ствержаем. Так позволяем ему, отцу игумену, з братиею тим озером з островом и зо всіми до оногo належними угодиями, яко ся вышшей наменило, владіти и пожитковати, яко власным тоя Максаковской обители добром. Відаючи теди о сей волі нашой з старшини и черні, абы не сміл и не важился предречоному гспдну отцу игумену и всей братии в владіню и заживаню вышпомянутого озера и гспдну отцу игумену и всей братии в владіню и заживаню вышпомянутого озера и всіх угодий найменшей кривди и перешкоди чинити под срокгим войсковим каранем и заплаченем на нас, гетмана, выни тисячи золот. приказуем.

Дан в Батурині мая 1 д. року 1705.»

(НБ. – IP. Ф. 8. – № 255 / 154. – Арк. 63 зв. – 64. Копія XVIII ст. – Нижче тексту документа копійстом приписано: «Звышменований гетман и кавалір рукою власною». Оpubліковано: Мицик Ю., Бойницька Н. З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 42-43; опубліковано з врахуванням оригіналу, який зберігається в ЦДІАУК (ф. 143. – Оп. 1. – № 33) в «Універсали Івана Мазепи (1687-1709). – . – К – Львів, 2006. – № 304).

№ 55

1707, листопада 7 (жовтня 27). – Київ-Печерський. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві на село Максаки

«Прсвтлійшаго и державнійшаго великого гсдря его царского влчства Войск Запорозских гетман славного чина свтого апстла Андрея и Білого Орла Іван Мазепа.

Всім, кому бы колвек тепер и в потомние часы відати належало, а меновите пну сотнику менскому з товариством и войтови тамошнему з посполитими людьми, сим універсалом ншим ознаймуем, иж превелебний в Бгу отц Йосиф Білицкий, игумен мнстра Максаковского прекладал нам, гетманови, что мнстр Максаковский міет універсал от антцесора ншого, бывшего гетмана, на село Максаки данный, жебы оноє в послушенстві ему найдовалося. А же тому універсалові не чинится досит, поневаж старшина менская, отриваючи оноє от послушенства мнстрсаго, до городових потягаєт роботизн, теди просил в том ншого рейментарского призрїния и потверждения. Мы прето уважаючи, что

тое село прилеглое ест мнстреві и в положенню мнстрских скудостей найпотребнійшее, надали з канцелярии войсковой сей нш універсал, которим яко того антцессора ншого наданне ствержаем, так пилне міти хочем и приказуем, абы пн сотник менский, старшина тамошня и ништо инший не сміл и не важился людей посполитих села Максаков до міских роботизн и подачок потягати, от послушенства мнстрского отривати и до своих приват и интересов уживати.

Дан в Києві Печерском октоврия 27 року 1707»

(НБ. – IP. Ф. 8. – № 255 / 154. – Арк. 54 зв. Копія ХУІІІ ст. – Нижче тексту документа копієм дописано: «В подленном написанно «Звышменованный гетман и кавалер рукою власною». Оубліковано: Мицик Ю., Бойніцька Н. З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 38; Оубліковано за оригіналом, який зберігається під № 26 ф. 143 ЦДАУК: «Універсали Івана Мазепи (1687-1709)». – К – Львів, 2006 – № 341.

№ 56

1709, лютого 5(січня 25). – Ніжин. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського

«Пресвітлійшого и державнійшого великого гедря его царского влчства Войска Запорожского гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его црского престлого влчства Запорожского, а особливе пну полковнику ніжинскому з старшиною полковою, сотником борзенскому и шаповаловскому зо всім тых сотен товариством и посполством и комубыколвек о том відати належало, сим ншим універсалом ознаймуем, иж превелебний в Бгу гспдн отц Иосиф Білицкий, игумен мнстра Максаковского, прекладал нам чрез супліку свою, что в маетностех, здавна от антцессоров нших до того мнстра наданых тягли жители, подданные мнстрские, разсверіпивши и побунтовавшись, удаляются от своей тяглою повинности и не хотят належитого отдавати послушенства. Тудеж доносил нам честный гспдн отец игумен, же пп. сотники, в которих сотнях найдуются села мнстрские, втручаются неналежне до подданных мнстрских, притягаючи их до свого присуду и права.

Мы теды, гетман, яко всі маетности по прежних універсалах антцессоров наших наданные, при обители стой Максаковской ненарушне заховуем и в зуполное владіние превелебному отцу игуменови сим універсалом нашим стверджаем так абы пп. сотники и нішто інший в тых мнстрских маетностях до посполитых не интересовался ни в чом и жадной найменшой не важился мнстрским селам чинити перешкоди пило варуем, а тяглие в тых мнстрских селах живучие люде, абы без жадной противности належите во всем подданическое до мнстра Максаковского отдавали послушенство міти хочем и приказуем.

Дан в Ніжині януария 25 року 1709.

Звышменованный гетман рукою власною».

(НБУ. – IP – Ф. VІІІ. – № 255М. / 154. – Арк. 35. – Копія ХVІІІ ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати рейментарской»).

№ 57

1709, вересня 17 (6). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві

«Пресвітлішого и державнішого великого гсдра его црского стлійшого влчства Войск Запорожских обоих сторон Дніпра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его црского пресвітлого величества Запорожского ознаймую кожному комуколвек о том відати належит, тепер и в потомние часи сим універсалом ншим ознаймуем, иж просил нас превелебний в Бгу отц Иосиф Біліцкий, игумен монастира Всемилоствитого Спаса максаківського, о привернение сіножати их монастирской, под селом Макошином будучой, якую славной памяти небощик антецесор наш и гетман Иоанн Самуйлович для певной потребности на время одобрал был, которая аж до сего часу, то в владінии пнов Дорошенков знайдовалася, то на двор гетманский кошовано. Мы теди, гетман, от давна знаючи, что тая сіножат власная есть монастирская, яко сим універсалом ншим в потомние часи до спокойного владіния оную помянутому монастиреви максаківському приворочаем и ствержаем так, абы ништо з войсковых и посполитых всякого чину людей не сміл и не важился в владінию той сіножати, монастиреви максаківському чинити шкоди, перешкоди и трудности, пилно варуем и приказуем.

Дан в Глухові сентеврия 6 року 1709.

Иван Скоропадский, гетман, рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 43. – Оригінал. – Наприкінці документа поставлена печатка. Копія XVIII ст. знаходиться в НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 / 154. – Арк. 57).

№ 58

1710, липня 30(19). – Табір під Макошиним. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві

«Пресвітлішого и державнішого великого гдра ншого его црского священнішого величества Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский. Всім, комуколвек о том відати належало, сим нашим універсалним ознаймуем писанием, иж превелебний в Бгу отц Иосиф Біліцкий, игумен максаківський, представил нам, гетманові, підтвержателний на лекгацию чили о надавние от покойного Лаврентия Касперовича, презвитора Сто – Похвалского девицкого и капеляна на тот час будучого войскового, прозиваемого озера Лазницького з островом, з лугом, сінними покосами и всякими приналежними до его угодиями до монастира их максаківського и о угоді межи кафедрою чернігівською и мнстра максаківського законникамы о спорній кгрунта межи селами Сидоровкою и Степановкою лежачие, точачогося заводу през пана Семена Савича, на тот час писара судов войскових енералних висланого на розиск успокоенной антиецессора ншого бывшаго гетмана універсал и просил нас, абысмо крипостою ншого універсалу ствердили оные кгрунта. Ми теди, гетман, видячи слушное его гспдна

отца Иосифа Білицкого, игумена максаківського, прошение, казалисмо з канцелярії войскової сей наш видати універсал, которого повагою яко виданный на лекгованние от покойного Лаврентия Касперовича кгрунта и на угоду межи кафедрою чернігівскою и мнстра максаківського законниками о поміркованных кгрунтах, межи Сидоровкою и Степановкою лежачих, антецессора ншого універсал ствержаем, так позволяем ему, отцу игуменови з братиею тими всіми помененными угодиями, яко власними добрами тоей обители максаківської добра ми владіти и пожитковати відаючи теди о сей волі ншой абы ніхто будто з свіцкой и дховной власти не міл и не важился предреченному отцу игуменови з братиею в владінию и заживаню вишпомянутих добр чинити найменшой кривди и перешкоды пилно варуем и рейментарско приказуем.

Дан в обозі под Макошином июля 19 1710 году».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 46. – Оригінал, завірений особистим підписом і печаткою. На звороті міститься запис того ж часу: «О озері капеляновском о ограниченою з кафедрою чернігівскою Скоропадского універсал». Копія XVIII ст. знаходиться в НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 / 154. – Арк. 57 зв.)

№ 59

1713, липня 10 (червня 29). – Табір під Києвом. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського

Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві

«Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман Иоанн Скоропадский.

Пном сотником борзненскому и шаповаловскому, атамані тамошнему и всем старшому и меншому тех сотен товариств и кожному, комуколвек о том відати належит, сим нашим ознаймуем універсалом, иж превелебний в Бзі его милост отц Иосиф Білицкий, игумен монастира максаківського, прекладал нам жалосте, что многие козаки в маестностех монастирских в сотнях Борзненской и Шаповаловской будучих подданих их в подусідки поприймавши, заступаючи оних од належитой в выдачи на компанійцев повинности місячного и одбуваню подвод и всяких наездов повинности, чрез що подданіе монастирские сами тую двигают во всем тяжест, мусіли до крайнего прийти знищення и разорения. Того ради просил у нас респекту и подданим своїм фолкги. Мы прето, гетман, прошение его превелебности принявши за слушное, яко видаем сей наш універсал и так повагою оног варуем и пилно приказуем, абы всяк з товариства поменутих сотен, хто подданих монастирских в подусідки поприймав, уступили, впред не важилися приймаи, а од выдачи на компаніцев місячного и од споможения на почту коней и од всякой необходимой повинности своїх подусідков не заступали.

Дан в обозі од Киева юня 29 року 1713.

Звишменованный гетман рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 49. – Оригінал, завірений особистим підписом І. Скоропадського і печаткою. Копія XVIII ст. знаходиться в НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 / 154. – Арк. 58).

№ 60
1717, липня 31 (21). – Самбір. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського
Спасо-Преображенському
Максаківському монастиреві

«Его царского пресвітлого влчства Войска Запорожского гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникови ніжинському з старшиною его полковою, тут же п. сотникови борзненському и урядом и кому о том відати належит, сим ншим ознаймуем універсалом, иж жалостливе доносил нам превелебний в Бгу отц Йосиф Білицкий, игумен монастира максаковского, з братиею, что в маетностех их, до обители стой належачих, от многих тамошних посполитих жителей, подданих монастирских, обывателей сотні Борзненской, ліси и иние кгрунта потаемним способом, мимо відомо их, законников, яко державцов, поскоповали, через що тие маетности до крайнего пришли и приходят знищення и разорения, в чом его превелебность просил себі ншое рейментарское оборони. Мы теди, гетман, відаючи здавна ухвалений zde в Малой Росії порадок, же не волно нікому в державских маетностях, в посполитих людей жадних кгрунтов скуповавати, пилно через сей універсал упоминаем и грозно приказуем, абы так духовние особи, яко козаки и посполитие, поменутой сотні Борзненской обиватели, жадною мірою не важилися у подданих монастира Максаковского ані явним, ані потаемним способом кгрунтов куповати. А если бы хто над сей нш указ сміл тое чинити, таковий за донесенем не поблажне каран будет, декляруем, а понеже донесл нам тут же превелебний отц игумен, что козаки красноставские и адамовские в ставу тамошном, где они, законники, млины свої міют, яко власном их здавна купленном, не чинячи никогда найменшой в гаченю греблі помощи насилно и самовластне забивают свої їзы, немалую діют перешкоду в молотю и в ловленю риби, они зас, законники, своїми толко подданими тую греблю гатят и направуют. Теди упоминаем пилно, абы ніхто з козаков красноставских и адамовских отнюд не дерзал впред їзов там забиват и тим чинити млинам монастирским убитку, якая воля нша, абы ненарушне была (...)* по десяте приказуем.

Дан в Самбурі юля 21 1717 року.

Звишменованный гетман рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Опр. 1. – № 54. – Оригінал, завірений особистим підписом І. Скоропадського і печаткою. Запис на звороті двома почерками: «Скоропадского не волно нікому куповат ґрунту монастирского и в ставу красноставском їзов забивати и риби ловити». Копія XVIII ст. знаходиться в НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 / 154. – Арк. 59).

№ 61

1720, лютого 17 (6). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського Спасо-Преображенському Максаківському монастиреві

«Его императорского величества Войск Запорожских гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові ніжинському, старшині его полковой, особливе п. сотнику шаповаловському, тут же дозорци, покуховним збором завідууючому, сим ншим ознаймуем універсалом, иж я по прежде сего видал был листовний указ, увольняющий село Высокое обывтели максаконской от выдачи покуховной належитости. Так поневаж просил нас отц игумен тамошний з братиею, жебы тот нш лист чрез універсал нш для далшой кріпости подтвржен. Того ради определисмо чрез сей нш універсал таковое позволяем, жебы там (?) на обывтель для вспоможеня тую покуховную свободу одбирати повинност, якої уже не міют до зборов, покуховним збором завідууючие, з того села мнстирского домогатися, міти хочем и приказуем. А же помянутий отц игумен предложил свое нам прошение и о показанщині, жебы тогож села з трох члвков подданих мнстирских, робячих горілку, позволилисмо на обывтель взимати.

Теды если так ест, те тие люди сут поддание мнстирские и толко три члвка робят горілку, позволяем з оних належную показанную повинност на мнстирские потребности стягати, в чом абы ніхто законником тамошним не чинил препятія и повторе рейментарско упоминаем.

Дан в Глухові февраля 6 року 1720».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 61. – Оригінал, завірений печаткою. На звороті міститься запис того ж часу: «О збору покуховного и показанщины, на село Высокое». Копія XVIII ст. знаходиться в НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 / 154. – Арк. 58 зв.).

№ 62

1721, жовтня 14. – Ніжин. – Універсал ніжинського полковника Петра Толстого Максаківському монастиреві

«Его царского пресвітлого влчства Войска Запорожского полковник ніжинский Петр Толстой.

Всім кому колвек о том відати надлежатимет, особливе высланному ншему для вибрания належного з подсусідков рочного датку. Сим нашим ознаймуем універсалом, иж респектуючи мы на обывтел Максаковскую, подсусідков в дворах монастырских Адамовском, Высоцком и Красноставском мешкаючих, от вытягиеня тоей рочной повинности, на нас выбираючоїся, увольняем и приказуем, абы посланный нш оных подсусідков в помянутих дворах живучих, до отдаванния тоей рочной повинности не чепал и ни в чом бы оных не турбовал. Толко мужицкие и козацкие подсусідки в тых селах будучие, от тоей повинности не міют быти свободны повторе упоминаем.

Дан в Ніжині октоврля 3 року 1721.

В том подлином подпис:

Звышшеменованный полковник ніжинский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 59 зв. Опубліковано: Мицик Ю.З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 21).

№ 63

1729, січня 28 (17). – Глухів. –

Універсал гетьмана Данила Апостола

«Его императорского всепресвітлішого величества Войска Запорозского обоїх сторон Днепра гетман Даниїл Апостол.

Всей старшині и черні Войска его императорского величества Запорозского, особливе пном полковникам ніжинскому и черніговскому, пп. старшинам тамошним полковым, також сотникам борзненскому, шаповаловскому и менскому з урядами, всякого теж звания и кондиції людем, кому бы о том відати надлежало, ознаймуем сим нашим універсалом, иж превелебний в Бгу отц Иосиф Білицкий, игумен мнстра Свто-Спаского пустинного Максаковского, з братиею презентовал нам суплицы своей, так привилегиа оригинальные прежде бывших королей полских и великих князей литовских Владислава Четвертого и Яна Казімира да фундуш воеводы киевского Адама Киселя, первого фундатора тоей же обители, яко и універсали антецессоров наших гетманов Богдана Хмельницкого, Ивана Бруховецкого, Ивана Самойловича на владіние и охранение сел., кгрунтов, до тоей обители Максаковской надлежачих, в разних годах данние на села Максаки, Холмы, Едути, Красний став з озерами, з млинамы, з перевозом на село Пралники и Высокое, а особливе універсал покойного гетмана Скоропадского на тое ж село Максаки и на увольнение от станций дворцов их мнстрских едного в Берестовці, другого- в Сосницы, третого – в Мені, четвертого – тамже в фолварках менских, пятого – в Киселювці и в Высоком будучих, на якие села и всі угодия, також на подданных в слободках Адамовці и Сидоровці, на кгрунті от помянутого воеводы Киселя мнстру Максаковскому легованном поселенных, он, отц Білицкий, игумен, з братиею просил нашего подтвердителного універсалу. Мы прето, гетман, по сылі данной нам высокомонаршой его ради императорского величества грамоты и міючи власть всякие войсковые и гражданские в Малой России устроевати поратки, а респектуючи на тую старинную обител Максаковскую, в которой всегдашние к Бгу млтвы о здравіи его императорского влчства и блгое (...) * воінства и всей (...) * приносятся, прошение его превелебности отца Иосифа Білицкого з братиею принят за блго и веліли сей нш з войсковою енеральной канцелярії універсал, которим яко всі помянутие села Максаки, Холмы, Едути, Пралники, Высокое, Красний став з млинами, озерами и перевозом и со всіми належитостми при тих селах най-

дуючимися, також людей в слободках Адамовці и Сидоровці, на Киселювском кгрунті поселенных, тоей же обители Максаковской подлуг вышшепипанных привилегиев королевских и антецессоров наших універсалов во владіние ствержаем так, дабы панове полковники ніжинский и черніговский з старшинами полковыми, а сотники борзенский, шаповаловский, менский и нихто з старшины и черні войсковых и посполитых людей полкоков (*описка, слід читати: «полков» – Ю.М., І.Т.*) обивателі во владіние оных сел. и в Адамовці и Сидоровці людей в заживанню теж озер, мелниц, перевозу и всяких других угодий жадного препятія обители Максаковской чинити не важилися, войты зас и посполитые тых же сел люде (кромі козаков при своїх волностях ненарушоно зоставаєт імюючи) отдавали бы тоей же Максаковской обители надлежащее послушенство и повинности рейментарско упоминаем. Докладаемо тут же, абы урадники менские, сосницкие, киселювские, берестовецкие в дворцах того ж мнста Максаковского в Сосницы, в Мені, в фолварках менских, в Берестовці, в Киселювці и в Високом найдуючихся людем, мешкающим, налогов и напрасных утысков не чинили.

Дан в Глухові генвара 17 року 1729.

Звишменованный гетман, рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 60-60 зв. – Конія ХУІІІ ст. Наприкінці документа копієстом написано: «В подлинном подписано «Звишменованный гетман рукою власною» и намальоване коло, в середині якого написано «місто печати»).

№ 64

1727, грудня 11(листопада 30). – Глухів. –

Універсал гетьмана Данила Апостола

«Его императорского влчства Войска Запорожского обоих сторон Дніпра гетман Даниїл Апостол.

Пну полковнику ніжинскому з старшиною полковою, п сотнику батуринському и кому о том відати надлежатимет, сим нашим обявляем універсалом, иж супліковал до нас превелебный отц Иосиф Білицкий, игумен монастира максаковского, з братиею, просячи на вспарте своїй обители на греблі батуринской в млині, у Чечелихи купленном, о трох колах будучом, войсковою часты, которую оны з того млина и прежде брали по определению антецессора нашего бывшего гетмана пна Скоропадского. Теди и мы того антецессора нашего определения нее преміняючи, яко приняли прошение его, отца игумена максаковского з братиею, за слушное, так на вспоможене Максаковского мнстра, в помянутом монастырском млині о трох колах на греблі батуринской, их же купленном, част войсковую до далшой волі нашой и ласки войсковою определяем, позволяючи им до оногo мнстра з тоей войсковою части розміровие користи отбїрати, на что велїлисмо и сей наш видати універсал, чрез которий приказуем, абы пн полковник ніжинский, також сотник батуринский, и нихто инший в отбираню в вишнаміненном их монас-

тирском млині войскової часті жадного препятствія чинити не важилсѧ, міти хочем и приказуем.

З Глухова ноевр. 30 1727 году.

Звышменованный гетман, рукою власною».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 35 зв. – Копія XVIII ст. – Наприкінці документа намальоване коло, в середині якого написано «місто печати рейментарской».

№ 65

1729, січня 28 (17). – Глухів. –

Універсал Д. Апостола

«Его императорского всепресвітліишаго величества Войска Запорозского обоіх сторон Днепра гетман Даниіл Апостол.

Всей старшині и черні Войска его императорского величества Запорозского, особливе пном полковникам ніжинскому и черніговскому, пп. старшинам тамошним полковым, також сотникам борзненскому, шаповаловскому и менскому з урядами, всякого теж звания и кондиціі людем, кому бы о том відати надлежало, ознаймуем сим нашим універсалом, иж превелебный в Бгу отц Иосиф Білицкий, игумен мнстра Свго-Спаского пустинного Максаковского, з братиею презентовал нам супpliciы своей, так привилегіа оригиналние прежде бывших королей полских и великих князей литовских Владислава Четвертого и Яна Казімира да фундуш воеводы киевского Адама Киселя, первого фундатора тоей же обители, яко и універсали антецессоров наших гетманов Богдана Хмельницкого, Ивана Бруховецкого, Ивана Самойловича на владініе и охранініе сел., кгрунтов, до тоей обители Максаковской надлежачих, в разних годах данние на села Максаки, Холмы, Едути, Красний Став з озерами, з млинами, з перевозом на село Пралники и Высокое, а особливе універсал покойного гетмана Скоропадского на тое ж село Максаки и на увольнение от станцій дворцов их мнстрских едного в Берестовці, другого - в Сосниці, третого – в місті Мені, четвертого – тамже в фолварках менских, пятого – в Киселювці и в Высоком будущих, на якие села и всі угодія, також на подданных в слободках Адамовці и Сидоровці, на кгрунті от помянутого воеводы Киселя мнстру Максаковскому легованном поселенных, он, отц Білицкий, игумен, з братиею просил нашего подтврдителного універсалу. Мы прето, гетман, по сылі данной нам высокомонаршой его ради императорского величества грамоты и міючи власть всякие войсковые и гражданские в Малой России устроевати поратки, а респектуючи на тую старинную обител Максаковскую, в которой всегдашние к Бгу млтвы о здравіи его императорского влчества и блгосостояніе воінства и всей Російской имперіи приносятся, прошение его превелебности отца Иосифа Білицкого з братиею принят за блго и веліли сей нш з войскової енеральной канцеляріи універсал, которим яко всі помянутіе села Максаки, Холмы, Едути, Пралники, Высокое, Красний Став з млинами, озерами и перевозом и со всіми належитостми при тих селах най-

дуючимися, також людей в слободках Адамовці и Сидоровці, на Киселювском кгрунті поселенных, тоей же обывелі Максаковской подлуг вышшеписанных привилекгиев королевских и антецессоров наших універсалов во владіние ствержаем так, дабы панове полковники ніжинский и черніговский з старшинами полковыми, а сотники борзенский, шаповаловский, менский и ништо з старшины и черні войсковых и посполитых людей полкоков (*описка, слід читати: «полков» – Ю.М., І.Т.*) обывелі во владіние оных сел и в Адамовці и Сидоровці людей в заживанню теж озер, мелниц, перевозу и всяких других угодий жадного препятія обывелі Максаковской чинити не важилися, войты зас и посполитые тых же сел люде (кромі козаков при своїх волностях ненарушоно зостават иміючих) отдавали бы тоей же Максаковской обывелі надлежащее послушенство и повинности рейментарско упоминаем. Докладаем тут же, абы урадники менские, сосницкие, киселювские, берестовецкие в дворцах того ж мнста Максаковского в Сосницы, в Мені, в фолварках менских, в Берестовці, в Киселювці и в Високом найдуючихся людем, мешкаючим, налогов и напрасных утысков не чинили.

Дан в Глухові генвара 17 року 1729.

Звишменованный гетман, рукою власною».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 60-60 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа копійстом написано: «В подлинном подписано «Звишменованный гетман рукою власною» и намальоване коло, в середині якого написано «місто печати»).

№ 66

1729, серпня 9 (липня 30). – Глухів. –

Універсал гетьмана Данила Апостола.

«Его императорского величества Войска Запорозкого обоих сторон Дніпра гетман Даниїл Апостол.

Всім обще и кождому, кому о том відати будет належало, меновите пну полковнику ніжинскому з старшиною его полковою, також сотникам борзенскому и шаповаловскому з урядом тамошним сим ншим ознаймуем універсалом, иж жалосливе донесл нам превелебний в Бгу отц Иосиф Биліцкий, игумен мнстра максаковского з братиею, что в маестностях их, до обывелі стой надлежащих в полку Ніжинском в сотні Борзенской и Шаповаловской, власние лісы и кгрунта монастирские отважаются скуповати, а скупленими владіти, от чого немалиї обывелі стой діється убиток и разорение. О чом и до антецессорра ншого покойного Скоропадского менений отц игумен супликовал, которому дан універсал о возбранении таковых скупуват грунтов. Мы прето прошению его отца игумена з братиею задост чинячи и стосуючися до данного антецессорра ншого універсалу, приказалисмо з войсковою енералной канцелярії сей наш видати універсал, чрез которий упоминаем и грозно приказуем, абы так с козаков, яко и посполитых людей помянутой сотні Борзенской и Шаповаловской, нішто жадною мірою у подданих мнстра максаковского ні явним, ні потаемним образом

лісов и грунтов мнстрских не важился скуповати, а если бы хто над сей нш указ сий (?) тое чинити, такийвий в своих денгах якие бы за куплений грунт дал шкодовати иміет и неслушне купленного грунту уступити, мусит зверх того за ослушание ншого указу и наказанием прикрим будет. А понеже и сие нам менованный отц игумен и донесл, что от козаков красноставских и адамовских и ставу тамошему, где оны, законники, млини свои иміют, жадной в гаченю греблі помощи не чинячих, а в забытю ими изов немалую утерпивают перешкоду. Теди упоминаем пильно, абы нихто з козаков вишреченних сего чинити не дерзал.

Дан в Глухові июля 30 д. 1729 году.

Звишменованный гетман рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII – № 255 М. / 154. – Арк. 36-36 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа намальоване кола, в середині якого написано: «Місто печати рейментарской»).

Аркуші 66-94 – чисті.

ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АКТИ

«Купчі.

№ 67

1655, серпня 15 (5). – Берестовець. –

Заповіт Ганни Талко

«Во имя Отца и Сна и Стаго Дха. Аминь.

Я, Анна Счениевская Евстафиевая Талковая, маючи я от небожчика мал-
жонка своего Евстафия Талка, мні отказанное и на тестаменті поданное пис-
мом, то ест дом из будованем и то при нем ест: огород, гумно и сад, до того ж
теж и поле, що ест небожчиковское все в три руки, при которых и сіножати, то
я з доброе воли своей без жадного гвалту и примушена, будучи я о[т] Гсда Бга
навежоная хоробою тяжкою, а мыслячи собі, як предстати пред нелицемірним
суддею, тое все вишменованное офіровала и отдала на вічную памят на манас-
тир максаковский, абы Гсда Бга за дшу мужа моего и мене самой, так теж и за
весь род наш у престола Бжого мает прийти до skutku по смерти моей. И то
теж варую, в тим тестаменті моим братанич мой Василий Сусниевский, в тим
дому моим зимоват и жити, на зіму засіват позволяю и теперешних засівок,
що иле ему поживат позволяю. Діелос все при особах: отцу Михайлу, сщен-
нику на тот час берестовскому и пану атаману Роману Постолю берестовецкому
и пану Артему Хацкевичу, обывателю берестовскому, пану Грицку Талку, брату
небожчиковскому.

Писан в Берестовцу місця августа пятого року 1655.

Устне прошоний от панни Толковой Михайло Гумяницкий, сщенник бе-
рестовский, рукою власною. В подлинном: «Анна Остапиевая Талковая рукою
власною».

Роман Ракушка, на той час дозорца скарбу войскового в полку Ніжинском,
рукою власною.

Я нижей подписе рук людей берестовецких даю тестаменту от паней
Евстафиевой на манастир Максаковский печат мою с подписом руки прикла-
даю Григорий Кобилецкий, полковник наказний на той час ніжинский».

*(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 95. – Тогочасна копія. – Після
датума намальовано три кола, в середині котрих написано відповідно:
«місто печати» і «місто» «печати» написано між цими колами: «місто
печати». Оригінал зберігається в ЦДІАУК (Ф. 13. – Оп. 1. – № 4. Опубліко-
вано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського
монастиря XVII-XVIII ст.(ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 113).*

№ 68

1657, березня 23. – Ніжин. – Універсал ніжинського полковника Григорія Гуляницького.

Даний універсал наводиться нами вище (№ 28)

(НБУ. – ІР. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 98. – Копія XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому вміщено запис: «Місто печати»).

№ 69

1660, липня 17(7). – Ніжин. – Купча ніжинського міщанина, могилевця Семена Турути (Турутченка)

«Випис с книг меских ратуша ніжинского права майдебурского.

Року тысяча шестсот шестдесятого мсця июля сегомо дня.

Перед нами, Александром Цурковским, войтом, Еремием Кониским, бурмистром сегорочним, райцами, лавниками, того ж року на справах меских засідаючими, ставши очевисто оу книг меских нынешних ратуша ніжинского славетний Семен Турутин, мещанин и обывател могилевский, признал явне, устне и доброволне, иж дом власний в месте Ніжине, об межи з едное Сили Романовича, бурмистра ніжинского, а з другое стороны от самих паль над валом през вулицу ку солодовні мниховой идучую в затилку заулька мимо Бутиху, а против ворот през улицу об межи Василя Гармашенка лежачий, нікому ні в чом не заведенний и не пенний, от Бориса Максимовича, швагра своего, за певную суму набытий и купленний за певним контрактом велебним отцем капитуле всей монастырской киселевскому в певной сумі в золотих полских шестисот пустил и отдал на вічніе и потомние часи, отдаляючи продавца сим доброволним записом нынешним себе самого, жону, потомков своїх и кривних, близких своих и далеких, от того дому на вічніе часи, а самим толко отцем капитуле монастыра киселевского вцелил, взял и подал цілое право и моць зуполную тим преречоним дом и всіма будинками, на том пляцу будучими ведлуг волі и уподобаня своего, яко хотечи владіти и шафовати, отдати, продати, даровати ведлуг волного виналізку своего на потомние часи без жадное найменшое перешкоди, вышей менованного продавца, а то под закладом суми другое золотих полских шестисот на врьяд належний и сторону укривдженую, ежели бы продавца тых добр міл яковую найменшую уиму в тих добрах, велебним отцем киселювским чинити, якож очевисто менован оний Семен Турутенко при поданню того дому отцем капитулі киселевской субмітовалсе, преречонных отцев монастыра киселевского на кождий час у кожного суду и права от каждого такового, хто бы их о той дом турбовати міл, своїм власным коштом боронити и заступовати и всі тяжари, одтуль походячие на собі поносити, что для тим певнійшое віри, абы и до книг нынешних описано было для потомних часов просили и есть принято и вписано. С которих и сей випис при звиклой меской радецкой печати, а при подписе руки писара меского присяглого стороні потребующей есть видан.

Писан в ратуші ніжинской року и дня [вишписанного].

На розказане панов бурми́стра и раде́ц Александр Цурковский, войт места е[го] ц[арского] в[еличества] Ніжина, рукою власною.

Иеремій Кониский, бурми́стр ніжинский, рукою власною.

Филип Костантинович, писар меский ніжинский, рукою [власною]».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 102 зв. – 103. – Копія XVIII ст. Наприкінці документа копійстом намальовано коло, всередині якого написано «місто печати». Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 113-114).

№ 70

1662, квітня 13. – Сосниця. – Наказ сосницького сотника Василя Омеляненка

«Я, Василей Омеляненко, сотник сосницький, за старшинство мое просил отец игумен монастыря Максаковского на имя Иосиф из братиею своею, иж не маючися в часи тривожные подіти где. Теди я далем оным законником плец в місте Сосниці Гришковский кушнеров одбіглий, который на войско припадает, теди оним волно будуватися и вшелякою речю владіти, яко отцу игумену, так и братії, при нем будучой. А тот плец стоячий промежку домов одное стороны дом Вороны старого, а в другое Абакума Яницкого. Для ліпшое віри и певности даюя сие мое писмо, абы им ништо перешкоди не чинил. Писан у Сосниці 1662 априля 13 дня.

Василей Омеляненко, сотник сосницький».

(НБУ. – ІР. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 97 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому вміщено запис: «Місто печати». Оригінал зберігається в ЦДІАУК Ф. 143. – Оп. 1. – № 5. Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 17).

№ 71

1662, червня 14 (4). – Максаківський монастир. – Дарча синявського сотника Ілляша Аврамовича (Рубана)

«Я, Ілляш Аврамович, сотник синявский, чиню відомо тим моім писанем, иж маючи я дом мой власний в місті Мянє в ринку, где збоже продают, идучи к церкви Михайла свтого по лівой руці на рогу улиці стоячой, малиований, с пляцом, будованем из крамою даровалем велебному в Бгу гспдину отцу Иоасафу Осиповичу, игумену, и всей братії монастыря Максаковского вічними часи, сам з жоною моею и дітми, отходячи за Дніпр, на што им далем тое писане с подписом руки моея.

Писан в мнастиру Максаковском мсця июня 4 дня року 1662.

Ілляш Аврамович, сотник синявский, рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 6. – Оригінал з авірений печаткою. Запис на звороті: «Легация на двор, що на ринку от Ілляша Аврамовича, сотника синявского». Копія XVIII ст.: НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 103 зв.

Наприкінці документу намальоване коло, в якому написано: «місто печати».
Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст.(ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 114).

№ 72

1663, травня 15 (5). – Мена. –

Купча менського жителя Івана Галича

«Я, Иван Галич, обывател менский, відомо чиню тим моїм доброволним записом нине и на потомние часа кому бы толко о том відать потреба была всяко людей кондиции, иж я, менований Иван, власний свой пляц, никому ни в чом не пенний в місті Мені будучий, продал, то ест за певную сумму грошей за коп шесть личби литовской, а именно превелебному отцу Иоасафу, игумену монастыра киселевского, еже о Хрсте братиею, которіи то проданий пляц, кгрунтом лежачий, тудеж подле пляцу тих же речонних отцов превелебних, а так отдати того моего запису вечистое продажи моей оний пляц вишречонний отцом в моць и в посессию на вічные часа подаю; волно оним превелебним отцом на том пляцу яковимколвек хотя коштом будинки заводить албо в тож продать, а в любви дховной кого и дароват, що в najlepшую свою кондицию привласчаючи, яко з ближних, так и далеких моих покровних, варуючи жадной не чинити кривди и перешкоди, що в том для віри и певности ліпшее вишреченному а превелебному отцу игумену еже о Хрсті братиею тоє наше писание вечистое продажи моеє видалем с притисненням печати и з подписою руки власное пна Карпа Пятюченка, сотника на тот час менского будучого, и з подписою моеє руки, як теж и з подписою рук людей зацних и верогодних, на тоє печатаров устне прошоних.

Ді[я]лось на тот час у Мені року мсца и дня як виш описано суть.

Оустне прошоний о підпис Карп Пятаченко, на тот час будучий менский сотник, подписал руку свою руки вишеменованного Ивана Галича Иван Богданенко,

Оустне прошений печатар од вишписаной персони Ониско Максименко, менский писар на тот час будучий подписал руку обыватель менский, руку подписал власную руки вишеменованного

Оустне прошений Василей Сахненко, обыватель¹ менский, руку свою подписал».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154 – Арк. 97 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому вміщено запис: «Місто печати»).

№ 73

1665, липня 17 (7). – Дарча священника Стефана Орлика

«Я, Стефан Орлик, священник бабский, чиню відомо тим моїм писанием и до відомости доношу ннішним и на потом будучим людям, иж што небощик, славной памяти брат мой рожоний, велебний отц Лазар Орлик, иеромонах и закон-

¹ Слово «обыватель» закреслено.

ник монастиря киселевського, бувший перед тим отц Лука, сщеник кисель-кгородский, зходячи з сего світа смертию, легговал мні тестаментом остатней воли своею в року тисеча шестьсот шестьдесят втором мсца генваря девятого дня вси свої домовые кгрунта, поля, сіножати, пляци, ставок, выпуск, окоп, колодязь, и иншие, окром одного щекгульного двора из садом, бо то сщенику тамошнему киселкгородскому и иншим, по нем наступуючим, записал. Теды я, вишреченний Стефан Орлик, сщеник бабский, вси тие вышьменованние кгрунта, поля, сіножати, пляци, ставок, выпуск, окоп, колодязь в ключу Киселевском кгородском в розних місцах знайдуючиеся, вилучивши и отдаливши всих моих покровних и близких, в остатку и сина свого, велебному отцу Иереміі Ширкевичу, игумену, и всей братіі монастира киселевського вічними часи даю, дарую и тим моим листом записую, на што для ліпшой віри даю им тое мое писание з печатю и подписом руки моею, з печатю, такъже и подписом рук людей добрых, устне от мене прошоних.

Писан в Мянє мсца июля 7 дня року 1665.

Стефан Орлик, поп бабский.

Устне прошоний о подпис руки от отца Стефана Орлика, приятеля своего, до того листу Андрей Феодорович, сщеник ушанский.

Оустне прошоний о подпис руки от отца Стефана Орлика до того листу Алексей Орлик, бывший протопопа, рукою власною».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 96 зв. – Копія XVIII ст. Перед підписами намальовано три кола, в середині яких написано «місто печати». Оригінал знаходиться в ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – №. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 116).

№ 74

1665, липня 17 (7). – Заповіт ієромонаха Лазара (Луки) Орлика

«+

Во имя Отца и Сна и Стаго Дха единого во Тройци Бга станься ку вічній пам'яті. Аминь.

Я, многогрішний и недостойный иерей Лукьян Орлик, служащий при храмі стог великого чудотворца Николая в Кисілгородку, видячи пред очима предлюжоную хоробу, гріх ради от всесилоной руки Бжей на мя праведні нанесенную, поки еще яко неплодная не буду посічен смоковница, единым тилко плодом віри и еще ко Бгу надежди утвердівши и за ласку тоей блгодарной от десниці Вишняго принявши, в памяти цілости и уміслу зуполном тестамент остатней волі моею так споражаю.

В руці Твоею превеликия милосердия, о Бже муй, вручаю грішную мою дшу, жоже милостивно прими крове ради нещадно нас діля изліянном Хста Твоего Аминь. Ты же земле зинувши, прими тіло яко твое.

Оубог[и]й зас дум мешканя моего зо всіми пляцами, так розрубку моего, як и за гроши покупленими, фолварки, поля, синожати, которих ест немало,

если отц Стефан не хочет zostавати, рожоний муй, на моем містцу, при храму стого архиерея Николи в Кисілгородку, з садовиною праці моеї насаженою, легую церкві ншей сто архиерея и чудотворца Хва Николи кисілгородского будучи, аби священник, которий при той церкві zostане и по нем наступуючим в убогом домку моем, котрогом по звоеваню світелку з сінцами збудовал, мешкане маючи о мні и покровних моих ведлуг реестру як в суботнику пописаных при бескровной офіри Найвишшаго благали да милостив бил дшам ншим. А же церков бжественная в Кисілгородку през неприятелей злуплена зо всего и спалена, теди комору свою, которую по звоеваню коштовне збудовал, иж бы на том пляцу где церков бжественная была поставлена, до которой ест и дерева немало в бору випущеного и в дому, на що еще и куп шістдесят жита в полю зложеного, що и тое церкви бжественной легую. А гди даст Бг, иж ся будет офіри безкровнии Гспдви приносити, теди щом привлащил през житие мое, людей приводячи, як и кошту своего не жалуючи, щом могл задержати, zostавую. Напрод евангелие напрестолное в срібро коштовное оправное, евангелие учителное, кадилница срібрная, крест, килим, дискос, лижка, звізда, то все срібрное и служебник на деисту в срібро оправний, а другий маленький, ярмой ж на полдеисту средний, триод постная и цвітная, два охати[хи], друку один острозкого, другий – лвовского; апостол, псалтирь, часовник, минея общая з бгородичними канони на повечернициях, трефолой великий и малий, аппаратов що ест воздушков, завісов, товален коштовних, едвабниц злотом шитих, чога свідом добре Малаховский и звонок, образы на плутне в рамках, образ Пресвятой Бци под срібром, коштовне оправлен, злоцістий в білом желізі, полмисок цінованих и малих дві мисочки ціновіи и що ест лихтарув мосендзових, дискос и ампулка, мідничка и медница, полмисок древяний малеваний в срібро пенине, корогов ядамашкова, требник великий и крестилница, то все щом през часи жития моего привлащал и мог задержати при храмі стого архиерея, міет по смерти моеї вцале zostавати, що все гспдну отцу Алексею и отцу Стефану, рожоним моим, под владзу опеку подаю и оним и оних упрошаю, жебы ведлуг Бга и правди и кому що на тестаменті моем лекую, абы то вцале отдано, а звлаща церкві бжественной; также на Всемилоствитого Спаса обители максаков[скої]; риз двое гатласових, едни жовтокоронце, а другие анелской масти, и нагробница срібна в карпея луску (робота злоціста коштовна) велебному в Хті гспдну отцу Иоасафу, игумену максаковскому, отцу моему духовному, коберец перский великий и килим также перский, матрац и три подушечки жовтокоронцьи господину отцу Стефану, брату моему рожоному, шесть волув и дві коровы ис теляти, два казани тритрубних зо всім верстатом, горілчаніи посудки и пивніи, затули желізныи, шкатулка с правами розними, пуздерко з фляшами ценовыми, лисура, кунтуш и доломан чорний, два коні гнідих, розтрухан злоцістий, лижок три срібних, душник срібний великий, шапка оксамитная, сободем опощона, млин, поля, засівки и пляци всі. Господину отцу Алексею – кляча таранковатая из лошицею, розтрухан білий срібний, лижок три, кувшин срібний. Маринці, сестрі моеї рожоной, два воли и корова, телица рабая, нива жата, которая и к толоці. Малаховскому – кляч

плеснивая, насовен лазорову, пошитий баранками, шапка бобровая, лисами подшита, помірки жита, присівку на Лисовщині за греблю. Кореневскому, як реестр у руках его от мене данный при печатки моей и подписом руки моей, жебы отдано било ему то все и не гамовано. Микиті, слугі моему, который дав мні до схованя полдесять копи, теди оному треба, яко то его власное, отдати, так и заслужоное из двома синамы его заслугу их нагородити. А строни того довгу Никиті и иншим в заслугі Орисці и Ганні, дівкам, ведлуг слова моего з ними, як Кореневский о том відаєт, аби тое міло отдано быть, на которое то пять ям збожья ест, а остаток того збожа подлуг волі роженого брата моего, отца Стефана, Тимошеві Сиротці, лошак плиснивий, матрац лазоровий медвідно. Ганні Подлецовні – кляча гнідая, ложник и подушка, що волі писания моего полицивши, про гспдна отца Стефана, роженого моего, которому и всю полецаю справу мою, аби тое и подлуг волі моей и прозбы все, аби распорядил, о що и Бга моего прошу, аби так тоей по смерти моей рачил Бг заховати и вовсе Его волі стой полецивши, самого себе и душу мою грішную в премилостивую Его ласку и щедроти десници полецаюся. Що все нехай будет честь, слава, поклон Самому Бгу купно со предвічним Его Сном и Животворящим Дхом. Аминь.

Лука Орлик, протопопа на Кисилгородку, рукою власною.

Устне прошений о подпис руки до того тестаменту отца Луки Орлика, протопопа менского, Алексей Орлик, бывший протопопа, рукою власною.

Устне прошений о подпис руки до того тестаменту сего отца Луки Орлика, протопопа менского Андрей Феодорович, сщенник ушерский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 99-100 зв. – Копія XVIII ст. Перед підписами намальовано коло, в середині якого написано «місто печати». Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 115-116).

№ 75

1668, січня 24 (14). – Максаківський монастир. – Дарчій запис, передаючий борг ченця Євстафія Євлановича Максаківському монастиреві

«Євстафій Євланович, законник монастира Максаковського, чиню відомо тим моим писаним, иж што зостал бил мни винен пан Иван Миронович, обывател мянски, золотих сто личби литовской, а дал бил мне в заставу дом свой власний и комору на розних місцах, в місті Мянє стоячие, и окром того еще што золотих пядесят готових грошей позичил был, теди я, вишмянований, Евстафій Євланович, отежджаючи на Білую Русь, даровалем той был дом, комору, в золотих сту застаючих, яко и пядесят золотих винное особливе, на монастир Максаковский отцу игумену Иереміі Ширкевичу и всей братії того ж монастира Максаковського за отпущение гріхов моїх вічними часи, з которого изречене учинивши, даю им тое мое писание з печатю и з подписом руки моеє.

Писан в монастиру Киселевском року 1668 мсца генвара 14 дня.

Евстафий Евланович рукою власною.

Иларион Иосифович, игумен монастира Солотир[ского], устне прошоний от отца Евстафия Евлановича о подпис до того листу руки.

Иеромонах Мартиниян, намістник монастира Максаковского, прошоний от отца Евстафия Евлановича рукою властною.

Як то отец Евстафий Евланович у монастирю его млсти отцу Еремію Ширкевичу, игумену монастира Максаковского преказал длукг на Ивану Мироновичу, мешанину меньскому, так теж и при нас, уряде менским, так же ся зрекае и нас о подпис рук до сего церокграфу од отца Евстафия Евлановича. А ми, уряд, потвержаючи сей церокграф, руку подписуем:

Михайло Пилипенко, сотник менский, руку подписал.

Отрохим Веруженко, городской атаман, руку подписал.

Стефан Кириянович, войт менский, руку подписал.

Гаврило Василевич, бурмистр менский, руку подписал.

(НБУ. – IP. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 98 зв. – Копія XVIII ст. Оригінал зберігається в ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 10. Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 17).

№ 76

1669, січня 7 (1668, грудня 28). – Глухів. –

Дарча глухівського жителя Марка Макаревича

«Я, Марко Макарович, обывател глуховский, чиню відомо тим моим писанем, иж я лекговалем из жоною моею Агафією на монастир Максаковский паствовник, которий купилисмо у Чалого зятя, под містом Сосницею стоячий, за отпушение гріхов наших, на што и далисмо тое наше писане з печатю и подписом руки моее, под которим подписуется за просбою моею пан Демян Филипович яко мене самого, не уміючого писат.

Писан в Глухові року 1668 мсца декамврия 28 дня.

Вмісто пана Марка Макаревича я руку подписую Демян Филипович Оуманенко.

В подлинном подписанно».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 103 зв. – Копія XVIII ст. Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 117).

№ 77

1676, березня 14 (4). – Мена. – Дарча менського козака

Михайла Пилипенка (Филиповича)

«Я, Михайло Филипович, козак, обывател и городничих менский, чиню відомо тим моім писанием кому бы толко о том відать належало, иж що славной памяти небожчик родич мой, Филип Беззубенко, от мой, леговал на мнстир максаковский футор нш власний, никому ні в чом не пенний и не заведений, в

місті Мені з приезду от мнстра максаковського, переїхавши мосток на горці, по лівом боку до Мени едучи, на хуторах стоячий з пляцом, садом и будованем и с клунею до молоченя збожа належаючу. Теди и я, син и наслідник его, Михайло Филипович, тот вишменованый футор, стосуючись до волі небіжчика, родича моего, на манастир максаковский даю, дарую и вічними часи тим моим писмом записую, а зречене з него учинивши през сее мое писмо от жени, дітей моих, близких и далних отдаливши, отцу Иеремію Ширкевичу, игумену мнстра максаковського, и братії его в вічную посессию пушаю, иж волно им в том футору люб самим держать, люб кому дат, дароват или на свой пожиток, який хотя, обернуть, бо я юж згола им вічними часи тот футор пушаю, на що для ліпшой кріпости упросилем людей зацних и віри годних о подпис руки и притиснене печати, нижей на подписах рук, в тим листі виражоних.

Діялося в Мені року 1676 мсця марта дня 4.

Мы, уряд менский, за прозбою за живота славной памети Михайла Пилипенка, городничого менского, женни его, Василь Сахъненко, атаман городовой менский; Стефан Кириянович, войт менский, руки подписали и печати приложили. При том же часи будучих, яко тому свідителях, пн Ониско Максимович, Иван Кабан руки свои подписали.

Я, Михайло Пилипенко, городничих менский, будучи за живота своего, леговалем хутор на манастир максаковский вічними часи».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 95 зв. – Копія XVIII ст. Внизу документа перед підписами намальовано два кола, в яких вміщено запис: «місто печати» Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 117).

№ 78

1676, липня 17 (7). – Заповіт Кузьми Занченка

« +

Во имя Отца и Сна и Стого Дха, Стой Живоначалной и Нерозділимой Троїци. Аминь.

Я, раб Бжий Козма Занченко, обывател футора Занькова, будучи навежоний от Гсда Бга хоробою обложною смертелною, яко то в старих моїх літах подешлих, ближших ку смерти, анежели до живота, еднaк зостаючи еше при доброй памяти и в зуполном розуму, а провадячи вік свій без ожененя, не маючи малжонки и потомства, умислилем, аби по смерти моей за худобу мою власную, так отчизну, яко и през мене самого набитую, межи крeвних приятелей и повинних моих не било жадного посвару и турбації правной, уживши до себе в Бозе превелебного его млсти отца Иеремія Ширкевича, игумена мнстра максаковського, з людьми добрими и віри годними, нижей при подписе вираженими, тот мой тестамент остатней волі и леггации моей, про них вічними часи так споражаю. Напрод дшу мою поручаю Гсду Бгу, просячи, абы била принята до хвали Его святой, тіло мое грішное яко земля – землі, которое звичаем христьянским поменений его млст отец игумен з братиею своею в мнстру Стого Спса

максаковском при церкви поховати мают поминати и за дшу мою просити Гсда Бга, за що я их велебности отцу игумену з братиею на мнстр максаковский вічними часи легую, отписую сим тестаментом, ствержаючи пасеку мою власную зо всим, з пшолами, уллями, хатою, мшеником, и шоколвек в ней ся знайдуєт, в лесе за слободою Сидоровкою, никому ни в чом не пенную и не заведеную, до которой жаден з крвних моих, близких и повиноватих, жадной потреби пред жадним правом и судом міти не буду. Дом зас мой отцевский в футорі Занков стоячи, яко близшему сестренцови моему Иоанну Степановичу, жоні и дітям их, и при том дому саду, гаю, и поля отдаляю, пускаючи в посессию помененому сестренцови Стефановичу Иоанну, жоні и дітям их, которым волно буде жить, пожитковат, дать, продать и на свой пожиток обернут. А хто бы того тестаменту противние будучи, волю мою нарушит, пред Судом Бжиім и зо мною розсправитя повинен, а пред судом духовним и свіцким так и кожди право тратит и вини золотих пятьдесят на суд належний запластити маєт. Которий тот тестамент справлений през мене, Козму Занченка, при его млсти гспдну в Бгу превел[ебности] отцу Иеремію Ширкевичу, игумену максаковскому, и на тот час людей будучих на имя Петру Новаку, осадчому, Андрею Сергиченку з села Сидоровки, Иоанну Занчи и Роману Виннику з села Холмов при людех добрых и у каждого суду и права віри годних.

Писан в помененной пасеце мсця июля сегого дня року тысяча шестсот сімдесят четвертого.

От Козми Занченка упрошоний о подпис руки, яко писма не уміючого, иеромонах Мартиниян, намісник, Солодкович, рукою властною.

Устне прошоний о подпис руки до того тестаменту от Кузми Занченка, Иеремія Ширкевич, игумен максаковский, з братиею, рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 14. – Оригінал, завірений двома печатками. Копія XVIII ст.: НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 101-101 зв. У копії перед підписами намальовані два кола, в середині яких написано: «місто печати». Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 118).

№ 79

1683, червня 18 (8). – Зобов'язання Прокопа Дейнеки щодо його колишньої власності

«Я, Процик Дейнека, поданий монастира максаковского, відомо чиню сим обликом, кому бы о том відати належало, иж я в року прошлом 1683 пропишем бил свой двор зо всима полями пашенними, сіножатями, запустами и всякими до него належитостями, в селе Высоком за коп одинадцят Ивану Субиненкови, на тот час шинкару у арендаров будучому, который дом, двор зо всеми вишменованными належитостями зоставал в посессії Иванови рок цалий; я, не могши сяоткуп поратовати в викупленю двора моего, просилем в Бгу превелебного его мл. отца Германа Кердановского, игумена максаковского, пана моего, абы тот двор и вся его тяглость у Ивана Субиненка викупил и его мл. отц

игумен на прозбу мою при людях віри годных, которых имена и прозвиска нижей выражени суть, дал одинадцать коп за напої Ивану Субиненку, а копу дванадцятую за прибудоване в том дворі загороди, погребя и за окопане займищ и казал ми его мл. в тот двор войти и мешкат за дворника под такими кондыциями, же я маю в том дворі спокойне за дворника жити, не упиватися, кгрунту, то ест ліска и гаю и займыщ не пустошити, поль жадних не орати и не заживати без позволения панского, а тые поля мают орани быти на манастир до отданя суму, а ежели бы я міл сим от мене кондициям супротивитися и міл бил упиватися або помененные кгрунта пустошити або под иншее право отдатися, теди мене яко противного сему облику его мл. отц игумен и сукцессорове его повинни будут от двора и его всіх належитостей вічними часи отлучити; и то варую, ежели бим міл тот двор викупити, теди не буду міти моцы продавати и от подданства монастирского отлучати под утратою двора и всіх кгрунтов его, а для ліпшой певности и відомости даю сей мой облик его мл. отцу игумену и всей капітулі.

Діялося в дворі отца Феодора, священника висоцкого року 1683 мсця июня 8 дня».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 102. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 118-119).

№ 80

1685, листопада 21 (10). – Салтикова Дівиця. – Дарча на Лазницьке озеро о. Лаврентія Касперовича, священника в Салтиковій Дівиці

«Ознаймую сим моім писанем каждому хтобыколвек міл того потребовати, иж я за отпущение гріхов моих озеро мое власное, прозиваемое Лазницкое, противко села Хибаловки стоячее, чотири тоні в собі міючое, от реки Десни вступом з одного, а з другого конца греблею от Десни ж перепятое, з островом в середині того озера лежачим, з лугом и з сінними покосами и з хатою, в том же острові стоячою, висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Германові Кердановскому, игуменови манастыра Всемилоствитого Спаса максаковскому и братіи его млсти в том монастирі тепер и напотом будучой, на пожиток далем, а ораз в диспозыцию и волное владіне подалем. Которим то озером, прозиваемым Лазницким, лугом и сінними покосами, и всіми яко ся в собі тот остров мает угодиями, од сего часу волен будет его млост отц игумен максаковский яко своим власним монастирским влідіти и диспозовати, а я уже оногo вічними часи зрікаюся и уступую и жадного приступу міти не хочу, также жона моя и діти мои, так и при мні, яко и по животі моем, одзиватися и меновати своїми и втручатися в тое вышпомянуто озеро и во всіх яко естъ виражено пожитков не міют. А если бы хто сміл и важился в тых пожитках найменшую законникам максаковским кривду албо перешкоду чинити, з таким я сам поки Гдь Бг здоровем мене обдаровати рачит, перед належитим правом расправитися готов, а по животі моем перед страшный а справедливый суд Бжий позивати и о кривде оной

стояти буду и на тот для ліпшої певности сее мое писание дадем з подписом руки моеї, также з подписом рук людей зацних, устне и очовисто од мене упрошонових их млстей, ниже на подписех имена выражоних.

Писано в Дівиче Салтиковой року 1685 мсця ноемврия 10.

Лаврентий Касперович Похвалский, дівицкий и войсковый поп».

(ЦДІАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 21. – Оригінал завірений печаткою. Запис на звороті «На озеро капелянское под Хибаловкою». Копія зберігається у ІР НБУ. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 107-107 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу перед підписом о. Лаврентія копійстом намальовано коло, всередині якого написано «місто печати». Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 119).

№ 81

1688 липня 17. – Борзна. –

Дарча борзенського козака Гаврила Плюща Максаківському монастирю на ліс

«Року 1688 мсця июля 17 в ндлю.

Я, Гавриіл Симеонович Плющ, обывател борзенский, чиню відомо, иж з доброй своїй волі власный свой ліс, котрий маю за власний свої гроши куплений у Сухомлина красноставского, в грунтах лежачий монастирских, ту теж еще ціло офірую и Галкувшину свтой обители Всемлстивого Спаса вічними часи монастиру Максаковскому, за которий той будучий даток повинні блгати, ежели не забудут Бга, за тою дшу и всіх моїх кривних.

Діялося в Борзні в дому его млсти гспдина отца Григория Величковского, протопопи бывшего борзенского, при бытности отца Андрея Середи, попа николского борзенского, и при битности гспдна отца Иосифа Григориевича свто Троицкого вікария.

В подлинном подписанно.

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 104. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 17).

№ 82

1690, квітня 20 (9). – Максаківський монастир. –

Квит купців Василя Леонтієвича і Григорія Леонтієвича про отримання товару, який залишив у Максаківському монастирі їхній померлий батько

«Мы, ниже подписанные, чиним відомо сим нашим писмом, иж що блженное памяти отц наш Леонтий Игнатович Слученица, купец зложил был товар юхту и оставив коний трое в манастиру Максаковскому, міючи вскори побрати, але же смертию вскори посли того з світа сего зийшол, tedy той товар

и коні в мененном монастири мало не през год лежал. Мы теды, будучи отца ншого сынове ні от кого отчизны не отдаленны за упомнением ншим в манастыри того товару у отца намісника и брати, о том свідомы, тот товар отбираем, а на сорокоуст по отцу ншом того ж товару мнастиреви даем юхты един тюк, кони двое, двор купленный от отца нашего в місті Борзні стоячий, вічними часи монастиреві и з оногo нашего датку мененного вічное зречене чиним и на вічную манастыру Максаковскому поссесию пуцаем и писмо на двор з уряду борзеньского отцу ншему даное, тому ж монастиреви для кріпости на вульное всегда поживанне отдаем, а товар и коня одного одобравши, сим ншим писмом квитуем, на що и далисмо на тот час будучому, отцу наміснику Силвесътру Рагозі и всей во Хрсті тамошней братії сию нашу квитанцію и зречене двора и коней двоих, на которой для ліпшой пред всіми віры и кріпости, руки нши подписуем.

Діялося в монастиру Моксаковском року 1690 в пост великий в середу цвітной неделі априля 9 д.

Василий Леонтиевич рукою

Григорий Леонтиевич рукою.

При одобрану того товару и я при том часе былем Федор Марькович».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 27. – Оригінал. Запис на звороті: «Надано двора в Мене от синов Леонтия Слученици, бывшего жителя менского». Копія знаходиться в НБУ. – IP. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 104 зв. Оубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 18).

№ 83

1697, липня 17 (7). – Борзна. – Дарчий запис на третю частину млина жительки Борзни Олени Плющ Максаківському монастирю

«Я, Елена Якубовая Плющовна, жителка борзненская, явне, значне и доброволне так тепер, яко и на потомние часи відомо чиню сим моім юж повторним записом, иж ні з якогo примусу, але самоохотне з доброй воли своєї млин тот свой бувший в Ядутах на ріці Борзні стоячий, которий еще за живота своего прежде небіжчик, малжонок мой, на обител стую, то ест до монастира Максаковского за спсение свое вічисто лекговал. А любо и мні полечил был третью частью з оногo пожиткувати, яко в первом моем записі превелебному его млсти гспдну отцу Калисту Меновскому, игумену монастира Максаковского, подаюном, еднaк же тепер я, видячи себе престарелую в літех, в которих сподіваючися щоденного себі з того мизерного світа зейстя и тых же слов властных, хотячи наслідовати небожчика малжонка моего, тепер и своей части тоей, то ест третини з млина того вічистою ж уступивши, а превелебному его млсти гспдну отцу Каллисту Меновскому, игумену монастыра Максаковского, из братиею его той обители стой монастиру Максаковскому за дешевное спсение свое и на памят вічную себі вічисто в поссесию оногo до ужиткованя зо всім вцалі по-

пускаю. До которого юж от сего часу так я, яко и кривные мои, близкие и далекие, жадное належитости не повинни будем міти. Але яко вишей наменилося доброю моею волею моею той обители свтой за спсение мое при спокойном уживаню вічисто в них и кголдovati мает. На що для ліпшого віри и певности при вряде ншом міском борзенском и повторе сим записом моим упевнивши так з написом имений их и притисненем печати городовий ствердивши, подаю. Діялос в Борзни року 1697 мсця июля 7 дня.

Петро Макарович, сотник наказний борзенский.

Иван Наумович Тихий, атаман городовий.

Иван Ярмолович, войт з бурмистром борзенские.

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 29. – Оригінал, завірений печаткою. Запис на звороті: «Уступка от оной же Елени на помянутий млин, в Ядутках стоячий». Копія зберігається НБУ. – IP. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 97. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 18-19).

№ 84

1705, травня 16 (5). – Борзна. – Дарчий запис удови борзенського жителя Івана Тихого на млин і ліс Максаківському монастирю

«Року тисяча сімьсот пятого мсця мая 11 дня.

На уряді нашом міском борзенском персоналітер постановившися пані Ивановая Тихая, жителка наша борзенская, при запису ншого урядового от небожчика пана Івана Тихого легованого тестаменту чинила таковое свое оповідане, поневаж небожчик малжонок той при позасталих своїх добрах, совокупне зо мною набутих. в тестаменті своем виразил, лекгуючи на свтую обител ма-настира Максаковского млин на греблі красноставской, як в собі міется стоячий, стеценковский, при том же млину и ліс, под тим же селом Красним ставом лежачий, теди я, по запису малжонка моего того млина и ліса уступую, волно оним кгрунтом так завідуючим в Бгу превелебному гедну его млсти отцу игумену максаковскому з братиею вічисто владіти. Мы теди, уряд міський борзенский, як устне от небожчика пана Івана Тихого лекгацию вишписанную вислухавши, урядовне в тестаменті виразилисмо, так и тепер оную потвержаючи сей наш урядовий запис, под печатми міскими и с подписом рук своїх на ратуши нашой міской борзенской видат розказалисмо.

Діялося року и дня вишписанного.

Тарас Забіла, сотник борзенский.

Иван Ярмошенко, атаман городовий.

Стефан Федорович, войт з бурмистром борзенским.

Иван Данилович, писар міський борзенский.»

(НБУ. – IP. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 105. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальовані два кола, в середині яких написано «Місто печати». Оригінал зберігається в ЦДІАУК Ф. 143. – Оп. 1. – № 37. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 19).

№ 85

1705, серпня 20. – Борзна. – «Згода» Максаківського монастиря і Івана Ярмоловича, жителя Борзни щодо передачі монастирю землі в с. Адамівка

«Року тисяча сімсот п'ятого мєся августа двадцятого дня.

Сталася добровольная згода межи законниками монастиря Свто-Преображенского Максаковського з одной сторони, а з другой межи Івана Ярмоловича, обивателя борзненского. В том их деле кгда сполним зезволенем всей братії законников мененного монастиря в Бгу превелебний гспдн отц Калист Меновский, игумен того ж монастиря, взял в мененного Івана Ярмоловича на потребу монастирскую двор з огородом и з ліском в маетности своїй, сєлі Адамовці будучий, лежачий об межу з одной сторони Грицка Онищенка, з другой сторони Тончихи старой, такъже по меж горілка (*Слово «горілок» означає «горіле», тобто вигорілий і не вирощений ліс – Ю.М., І. Т.*) старого Адамовского, и на заміну того двора пустил меженний отц игумен у вічне владініе и диспонуване місце коморное монастирское, в місте Борзни межи коморами ринковими лежачое помеж его ж, Івана, коморами будучое, преречоному Иоанну Ярмоловичу, на що для ліпшой віри и верности тиї собі сторони побрали собі взаємніі писма при людех зацних и віри годних, жителів борзненских, то єсть Стефану Забілі, Павлу Щербині и при Семену Крамару.

Діялося у Борзни за відомом уряду борзненского року и дня вишписаного. Іван Ярмолович рукою.»

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 109. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині яких написано «Місто печати». Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 19).

№ 86

1708, червня 12 (1). – Берестовець. – Купча Семена Стриєвського

«Року тисяча семь сот осмого місця юня первого дня.

Я, нижей на підписі менованный, до відомости подаю каждому таковому, тепер и в потомние часи жиючому и о том відати хотящому, иж продалем ниву пахальную з цілиною под галами лежачую, об межу з одной сторони от гаю самого ж сознавуючого пана Семена Стриєвского, а з другой – от дороги идучое з Берестовця села под гала, передом от Гаврила Коваля, тилом от Яковця Литвина, за суму певную и до рук моїх отобрану таляров сім, своєю власною ні кому ні в чом не пенную и не заведенную, и в жадной сумі не подписанную, их млстям, то єсть висоце в Бгу превелебному его млсти гсдну отцу Иосифу Білицкому игумену свтыє обители Всемилоствитого Спса Максаковския и пречестному отцу Пахомію, наміснику и всей их о Хрсте братії тепер жиючим и в потомние часи по них наступаючим, на вічніе и непорушніе часи, варуючи тое, абы до той ниви пахальной, межами вишей описанной, так жона моя и діти, яко и ніхто з близких моих крєвних жадного вступу и права вічними часи не міл

и не заховал. Которое то письмо право вечистое их млстям даю и ствержаю подписанием руки моей власной и з подписом рук панов печатаров, то есть Андрея Постоленка, атамана берестовецкого наказного и Мартина Микитенко Рижого, войта, и Моисея Зінченка, жителей берестовецких.

Писан в Берестовці при людях зацних и віри годних, року и дня вишей описанных.

Семен Стриевский.

Андрей Семенович Стриевский.

Андрей Постоленко, атаман наказный берестовецкий, яко не уміетний, крст стий пише.

Мартин Рижий, войт, крст стий пише.

Моисей Зінченко, не знающий писма, крст пише.

Константий Гриненко крст стий пише».

(НБУ. – IP.-Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 108-108 зв. Копія XVIII ст. Оубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 16).

№ 87

1712, листопада 21(10). – Купча Михайла Загребельного Косенка, жителя Красноставу

«Року 1712 мсця ноеврия дня 10.

Я, Михайл Загребелний Косенко, чиню відомо сим моім писмом, иж я доброволне груннта мої належачие без вшелякого *(в копії – всякого – Ю.М., І.Т.)* примусу продалем до обывтели свтой максаковской превелебному его милости гспдну отцу Иосифу Біліцкому, игумену звиш менованной обители, гай з озером *(в копії – двором – Ю.М., І.Т.)* и сіножатми *(в копії – сіножать – Ю.М., І.Т.)* за талярей сто и борошна жита осмачок три, до которих то груннтов нікто не может, ані належит интересоватися з крвних моїх, так близких, яко и далеких, во вічния роди *(в копії – роки – Ю.М., І.Т.)*. Тое діялося в дому честного отца Григория Чайковского, священника ядутинского, при людях віри годних, атамана з прочиеми товарищи, именно Федор Набок, того часу будучий, Игнат Ващенко, ктитор, Андрій Рижий, Григорий Набок, Давид Романенко и Михайло Пішні, вмiсто имен своїх, яко не уміющих писат, руки свої прикладаем.

Будучи я, прислужним доброволной продажи отцу игумену максаковскому и я подписуюся из своїми парохияни:

Я, Михайло Загребелний Косенко, руку мою во первых подписал, яко не уміющий писма, крст ставлю *(в копії – пишу – Ю.М., І.Т.)*.

(в копії – Григорий – Ю.М., І.Т.) Чайковский, презвитер едутинский».

(ЦДІУАК. – Ф.143. – Оп. 1. – № 47. – Оригінал. – Наприкінці документу поставлено 6 хрестів. Копія XVIII ст. зберігається НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 105 зв. Оубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 120).

1712, грудня 13(3). – Борзна. –

Купча Михайла Загребельного Косенка, жителя Красноставу

«Року тисяча сімсот второгонадцят мєця декаврия 3 дня.

На уряді міском борзенском предо мною, Михайлом Забілою, сотником борзенским, Тимофієм Костантиевичом Забілою, атаманом городовим, Денисом Выскваркою, войтом, Корнієм Гавриловичом, бурмистром, поставившися очевисто Михайло Загребелний, житель красноставский, явне и доброволне в тие слова сознавал, иж міючи двор з гаєм, в том же гаю сіножаттю, стоячий в селі Красном ставі над греблею, которий то меновите двор з гаєм и з сіножатю, доброволне и без жадного примушеня продал до обители свтой превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу Иосифу Быліцкому, игуменові Всемлстивого Спса мнастира максаковского за певную сумму и готовие гроши, то есть за сто талларей, якую то сумму вишпоменений Михайло Загребелний вцалі до рук своїх отобравши, зрекался уже тих проданных своих кгрунтов и вичисто даровал сим записом доброволним, ствержаючи и упевняяючи, иж его млсти отцу игуменови як ему самому, так и по нем будучою о Хсті братиею волно будет тими преречоними кгрунтами за власною куплею своею владіти и цале в поссессіи своей оние міючи, диспонуват и ку найліпшому своему пожитку оборочат, а так его млсти отцу игуменови самому яко и по нем будучими, у вичистое держане и уживане попустивши, подал; а себе юж поменений Михайло Загребелний, яко своих потомков з своею жоною спложенных, так и с первым мужем през нею ж дітей міючих, и всіх крєвных, близких и далеких, вичисто отдаляючи, даровал, абы уже в той проданный двор и гаск из сіножатю в том же гаю zostавуючою, жадного уступу и упоминку ниhto з оных міти не важился под утраченем совитой пререченой сумми и под обовязком накладов правных, хто бы важился близкостю того проданного всего кгрунту доходити и откуповати. Теди мы, уряд, вислухавши того доброволного зезнаня, так продажи, яко и куплі, и презентованя купчой от его, Михайла, его млсти отцу игуменові на той кгрунт данной, такъже и на тот час будучих, могоричников, то есть честного отца Григория Чайковского, священника храму свтого архистратига Хсва Михайла ядутинского, Федора Набока, атамана того ж села, Игната Ващенко, ктитора того ж храма, Андрія Рижого, Грицка Набока, Давида Романенка и Михайла Писны, знатних товаришов ядутинских, велілисмо до книг наших міских записати и сей випис з книг превелебному в Бгу его млсти отцу церкви максаковской, яко потребующей стороні при звиклой врядовой печати дати для ліпшого обварованя и потверженя до рук его млсти видати розказалисмо.

Писан в ратуши нашой борзенской року и дня вишписанного.

Звишменованный уряд міский борзенский.

Васил Иванович, писар городовой борзенский».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 106-106 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу перед підписами копійстом намальовано два кола, всередині яких написано «місто печати». Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 120-121).

№ 89

**1714, травня 14 (4). – Куковичи. – Купча жителів Кукович,
братів (?) Бориса та Омеляна Сенченків**

«Року 1712, мсяця мая 3 дня.

Мы, Борис Сенченко и Омелко Сенченко, жителі куковицкие, продалисмо озеро отцу игумену монастыра максаковского, стоячее за Десною, называемое Місяць, и тому озеру вишписанному уступ из озера Лоши и вершина впада в Лошу, а продано оно озеро за ціну за повдесасти копи вічними часи, жеб през сей запис не тилко вже ми б сами важылися в тое озеро проданое втручатися, але жеби вже и діти наши не могли важитися в тое озеро проданое втручатися и ни з ближних, ни з далних кривних наших жеби нихто не важылися втручатися, бо вже то продалисмо вічними часи без ніякого насилия доброволне.

Діялося сие в дому тих же Сенче[н]ков звишписаних, бил при сем записі Андрей Семенович, атаман куковицкий, Микита Чичкан, Грицко Коровенко, Андрей Бугаенко, Матвій Удоденко и иных людей зацних и віри годних при сем записі будучих жителів куковицких».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 50. – Оригінал завірений печаткою. Копія XVIII ст. Напис на звороті: «На озерце Місяць купчая». Копія зберігається у НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 109 зв. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 119-120).

№ 90-91

**1715, грудня 20 (9). – Борзна (?). –
Дарча жителя Борзни Івана Ярмоловича**

«1715, місяця декамбрия 9 дня.

Я, Иван Ярмолович, жител борзенский, відомо чиню сим моім писанием, иж любо принял был в заміну за двор свой адамовский коморние місця мнастирские, якие нижей сего обширній описани, однак по смерти жони своей небожчиці в року 1707 поліцилем оние містця коморние на мнстир максаковский, на што для ліпшой віри при людех зацних и віри годних, то ест Денису Вискварцу, Гордію Пархомовичу и Василю Ивановичу, писару міському, од уряду борзенского до мене присланих, вручилием всечестному его млсти отцу Пахомию Кузмовичу, наміснику монастыра максаковского лист свой з подписом руки своей

Иван Ярмолович, рукою вл[асною]».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 109 зв. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 121).

№ 92

1716, грудня 13 (2). – Купча Кирила Батрака, жителя Носелівки

«Року 1716 декаврия 2 числа.

Я, Курило Батрак, жител носалювский, чиню відомо сим моім доброволним записом, иж продадем пляц з ліском поблизу двора мнастирського ціною за сорок золотих в Бгу превелебному отцу игумену мнастира максаковского самохотне з доброй волі своею, а ні з якого примусу, на тое даю от себе кредорный запис в вічност, в моеї продажи не повинен ніхто втручатис як я сам, так з промежко дітей моїх или кривних моїх. На тое даю сей мой запис в вічност при Федору Мисниченку, атаману висоцкому, Ярмолі Скребку, Нестеру Трохименку, Данилу Сунці, Грицку Дорошенку и при многих людех; писано року и дня вишписанного. Я вишей писаний Курило, не уміючий писма, рукою своею крест покладаю таковий + для увірення».

(ЦДІАУК. – Ф.143. – Оп.1. – № 51. – Оригінал. Копія XVIII ст. зберігається у НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 110. Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 121).

№ 93

1717, лютого 16(5). – Сосниця. –

Купча Йосипа та Анастасії Москаленків, жителів Савина

«Року тисяча сімсот сімогонадцят мсця февруария пятого дня.

Перед нами, Василем Иваненком, сотником наказним сосницьким, Афанасием Стрижевским, атаманом городовим, Иваном Савичом, войтом, Никитою Игнатовичом и Федором Мойсієвичом, бурмистрами, в ратушу засілими, ставши персоналне пн. Иосиф Москаленко сполне з жоною своею Анастасиею, жители савинские, явно и ясно чинили свою такову доброволную отповідь, мовячи: «п. п. уряд городской сосницький, відомо вам чиним, же мінул (*Описка. Очевидно слід читати «маємо» – Ю.М., І.Т.*) мы дворик власний свой волний, свободний и в жадних долгах нікому не записаний и не заведений, стоячий в городі поблизу церкви свто Троецкой на рог улиці напротив двора пна Марка Корнієвича, а помеж двора мнастирського максаковского, який двор з обопоной нашой обради, без жадного ніоткол насилия и примушена продалисмо и у вічную поссесию отпустили до обители свтой максаковской висоце в Бгу превелебному его млости гспдну отцу Иосифу Біліцкому, игуменови и всей братії тоей же обители за певную и готовую сумму, поневаж всю сполне власними руками нашими одобралисмо. Теди продаючи тот двор обители свтой у вічную поссесию, ціле оного юж зрікаємся и так самих себе и потомков наших, так и кривних, близких и далеких, вічними часи отдаляем, не міючи болш в тот нами проданный до обители свтой двор, ні ми сами и потомки наши, ані теж кривние, близкие и далекие, жадной мірою от того часу интересоватися и одозву міти, овшем волно ест и будет ему, превелебному его млсти гспдну отцу игуменови и всей братії тамошной як власним своим от нас купленим двором

вічне и спокійне владіти, держати, продати и даровати и як хотіти (не узнаючи ні от кого турбації) в найліпший пожиток до обители свтой привернути сим нашим урядовим писаним вічне ствержаем.

Мы прето вишписаннії и нижей подписаннії уряд городовий сосницький, выслухаши з обох сторон доброволного их сознания, так куплі и продажи для нашего достовірія и в потомний час памяти сей лист подписом имен наших и печатми урядовими ствердивши, стороні потребующей до рук видати розказалисмо.

З ратуша сосницького року, мсця и дня вышеписанних.

Васил Иваненко, сотник наказний.

Афанасий Стрижевский, атаман городовий.

Иван Савич, войт сосницький, з бурмистрами».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 110 зв.- 111. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу перед підписами копійстом намальовано два кола, всередині яких написано «місто печати». Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. // СЛ. – 2013. – № 1. – С. 16).

№ 94

1718, лютого 8 (січня 29). – с. Красностав. – Мирова угода між Максаківським монастирем та козаками сіл Адамівка, Красностав, Ядути щодо ставка в Красноставі

«Року тисяча сімсотного осмнадцятого місяця януария двадцят девятого дня.

По висоцеповажном ясневелможного добродія его милости пна Иоанна Скоропадского Войск его црского свщнійшого влчства Запорожских гетмана, указу и злеценю пред намы в Бгу превелебним его млстю отцем Иосифом Биліцким, игуменом мнстря Максаковского, Иосифом Тарасовичом, знатним товаришем войсковим и на той час од боку ясневелможного пна висланным будучим, Иваном Кгрековичом, атаманом городовим борзенским, была з ни[м] вірованна супліка од козаков красноставских, едутинских и адамовских ясневелможному пну поданная, что законники максаковские, міючи в Красном Ставі греблю (которую своїм якобы подданством гатят) запретели были тамошним выжей мененним козаком, абы они в той красноставской реці изув и проччіих водних займищ не иміли и всяких пожитков з того ставу на себе не употребляли, однак за разсмотрением нас, инквизиторов, таковая состоялась обох сторон згода:

Превелебний в Бгу его млсть отец Иосиф Биліцкий, игумен максаковскій, зехавши сюда з братиею своею, где углядівши самую слушност, же козаков красноставских, едутинских и адамовских діди и отци их, а навет и сами они от килкадесят літ в том Красном ставу волност иміли и без всякого препятія вживали, доброохотне позволил выжей описанным козаком на том ставу по прежнему строению изы и проччие водние займища иміти и з них на всякие свои пожитки употребляти.

А любо законники максаковские у ясневелможного пна виправили были собі універсал таковий, дабы вижей помянутим козаком в той реці красноставской в ловлі рибной не иміти волности, однак тепер по рассмотрению ншем, а барзій за доводом старинних людей, вічисте законники максаковские преречоним козаком попустили, так у верху греблі, яко у низу, по прежнему владіти, не уводячися далій до греблі, где знак положен, а оние козаки красноставские за таковую вигоду повинни будут з лісув и гаюв своїх подлуг и сили и возможности своей греблю красноставскую совокупне з мнастирскими подданими гатити и за труды свої перед сим спустошение от законников вічисте нагороди не упоминатися.

А же в тих красноставцов, именно Ивана Горбоноса, неправедним заводцею, гай заведен был, а на потребу мнастирскую спустошен, теды тепер за рассмотрением и доводом слушним тот зруб горбоносовский вічистими часи Горбоносу привернен и законники того мнстры вічне упоминатися и всякого препятія не будут чинити; яко и нив дві гнилозубовских Кривошиями купльенних, а по свідителству неправедном на обител тамошную максаковскую взятих было, тепер законники не упоминатимутся и позволяют им спокойне пожитковати.

А хто бы над сие вижей помененние пункта дерзнул в чомколвек найменшом своею упартостью преступити изи на той красноставской реці реставровати за границу кгреблі, опроч давних займищ, на такового покладаем вини до скарбу войскового талярей сто, а до обителі Максаковской талярей сто.

На що для лутшаго віроятія на сих записях во лутшую твердост руки свої подписуем.

Діялося в Красном ставі року и дня вижей писанних.

Иосиф Тарасович.

Иван Грекович, атаман городовий кр[асноставск]ий (?).

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 13. – Тогочасна копія. Запис на арк. 2 зв. «На ядутинские озера». Копія зберігається в НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. III зв. – 112. Опубліковано за копією: Мицик Ю. 3 документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 122-123).

№ 95

1718, квітня 11(1). –

Купча Кирила, жителя Носелівки

«Року 1718 априля 1 д.

Я, жител насалювський, Кирило, прозиваемий Курило, з доброй своей воли, без жадного примусу продалем поле оціненного за сто золотих и вусім куп безповзолотих нажитого власного моего между Высоцкими кгрунтами, в вічне владіние до стой обителі монастира максаковского, а могл бы хто в потомние часи, в тое поле ради одкупления втручатися, з межи оного поменутого Кирила приятелей, на такового в сей записі покладаем заруку и золотих сто на его млсть пана полковника ніжинского, також и на пана сотника шаповаловского, тоей же заруки пятьдесят золотих покладаем.

Діялося року и дня вышше подписанного за блгословением всечестного гспдна отца и игумена тоей же обители свтой монастыра максаковского его млсти Иосифа Былицкого и на тот час будущего гспдна економа Иони, при сей записі будущего, також и прилюдне

войтові Василеві Постернаку

Петрові Нагорному

Тараску Глущенку

Хомі Илляшенку

Василеві Илляшенку

До такой записі мы, люди подписанній, яко простие будучи, мисмо potwierжденной печати на сей записі покладаем крст».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 112 зв. – Конія XVIII ст. Оригінал зберігається в ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 56. Відзначимо, що на початку документа (оригінал) стоїть «Кирило прозиваемий Ку(...)», а далі йде пляма, яка перешкоджає правильному прочитанню прізвища. Архівісти-упорядники опису прочитали його як «Кутло». Оубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастыря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 123).*

№ 96

1718, травня 13 (2). – Максаківський монастыр. – Купча Марії Курчихи, жительки Мени

«Року 1718 мсця мая во 2 днь

Я, Мария Курчиха, жителька менская, оудовствующая, з сином моім Гавриілом Курченком, чинню відомо сим моім доброволним записом тепер и на потом и во вічніе часи кому би колвек о том відати належало, иж продалам на обител свтую Всемилостивого Спса максаковскую превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу иеромонаху Иосифу Білицкому, игумену тоеиж обители теперешнему и по нем прочиім превелебним отцем игуменом в той же свтой обители міючим бити и всей о Хрсті братіі тоеиж свтой обители ниву з ліском Тишковщину за сорок золотих во вічніе часи, а полкута за дши наши також во вічніе часи на тую ж свтую обител даровалам, якую суму всю сполна сорок золотих сн мой отобравши руками своїми, до которой Тишковщину ліска и ниви от мене проданих, ані я сама, ані потомки мої, так теж кривние мужа моего и мої, жадного приступу и належитости не повинни міти, такожде и до кута, которие во вічніе часи за дши наши лекгование и волно ест и будет превелебному в Бгу его млсти отцу игуменови теперешнему и по нем прочиім отцем игуменом наступуючим и всей о Хрсті братіі тоей ж свтой обители максаковской тим от мене проданим кгрунтом, частью проданим, а кутлом наданим и легованим до свтой обители, яко своїм власним добрим (?) владіти, дати, продати, замінити и на який хотя (?) пожиток свтой обители употребляти и на тое все для лучшего віроятія сие мое и его млсти пна полковника нашего черніговского теперешнего Павла Полуботка потвердителное писание его млсти отцу игумену даю, хотячи его таковой поваги и моци міти як бы на самой уряду

таковом черніговском міло (?) зознано быти под зарукою на его млсти ясно-велможного пна гетмана талярей сто бытих, а на пна полковника нашого черніговского також талярей сто.

Діялос в мнастиру Всемлстивого Спса Максаковском року місця и дня вишписанного.

Място Марії, матки моеї, яко не уміючої писати, я, Гавриїл Курусский, крст свтій подписую и сам свою руку подписую».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 113-113 зв. – Конія XVIII ст.).

№ 97

1720, червня 12 (1). –

Купча козака Семена Стриєвського

«Року тисяча сімсот двадцятого мсця и юня во 1 днь.

Я, нижей на підписі именованій, чиню відомо сим моїм записом доброволним и ни в чом не заведенним и не припушоним записом кому бы о том відати належало тепер и в потомние часи, иж продалем власний мой кгрунт под селом Берестовец знайдуючийся, то есть окуп и на острові гай, як сам собою есть, дві ниви, една сего літа под. житом зостаєт на сім ден, а другая – в толоці ореться на усім дний, за суму певную и до рук моїх одобранную готових грошей золотих триста тридцят и три до мнастира Всемлостивого Спса максаковского висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну иеромонаху отцу Иосифу Біліцкому, игуменови тоєй же обителі, и всей о Хрсті братії тамошней тепер жиючим и по них будучим во вічніє часи, до которого кгрунту, от мене проданного, ані я сам, ані сини мої, ані крєвній мої, так близкії, яко и далекії, жодного приступу и належитости не повинни будут иміти тепер и в потомние часи и на тоє сие моему ж висоце в Бгу превелеб[ному] отцу игуменови от себе писание даю, и подписом руки моеї власной стверджаю и з подписом людей зацних и віри годних на той час прошених. Для лучшого оувірення я, Семен Стриєвский, писаним сим подписуюся рукою своею, що єст и подписана крст Хрстов +

Василий Иванович Барщевский, священник берестовецкий, рукою.

Оустне были прошоніи люде от Семена Стриєвского, напрод Тимофій Невжинский, атаман берестовецкий, так теж и Павел Гармаш, атаман курінний, Иван Гукич, войт берестовецкий, Федор Шулга, житель берестовецкий, Хведор Ващенко, жител того ж села яко не уміющие писания свтаго, крст свтій нехай пишут +».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 114-114 зв. – Конія XVIII ст. Оригінал зберігається у ЦДІАУК Ф. 143. – Оп. 1. – № 59).

№ 98

1722, травня 6 (квітня 26). – Купча ігумена Йосифа Білицького

«Року тисеча сімсотного двадцят второго априля во 26 днь.

Извістно твору сим моїм писаниєм всякому, о том відати хотящему, что в селі Берестовці до кгрунту ншого мнастирского там найдуючогося, прикупилием в тих же берестовских жителей кгрунту, ни в чом нікому и мало заведенного, и

з доброй их господарей волі міні проданного за певную денежной сумми ціну, во первых откупилом огорода част стриевского у Стефана Мартиненка, за которую далем золотих дванадцят, другим разом купилем у Романа Стриевского того ж огорода его часть, за которую далем пят куп, третим разом в том же місці у Стриевского купилем част огорода, на котором и саду вышневого мало стоїт, за которую далем десять куп, к тому у берестовецкого члвка Грицка Негребенка купилем кгрунт, под пасікою ншою мнастирскою лежачий, зараз за селом, за котрий далем полодинадцяти копи.

Діялося тое при людях на той час в дворі мнастирском передьо мною будучих, при Павлу Армашу, атаману берестовском, при Тимошу Панишку, при Ивану Губычу, войтови берестовецкому, и иных честних людях на той час будучих.

Иеромонах Иосиф Биліцкий, игумен мнастира максаковского.

Я, Роман Стриевский, яко не оуміючий писати, крст свтій подписую.

Я, Грицко Негребенко, не уміючий писат, крст свтій подписую».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 114 зв. – 115. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 123).

№ 99

1722, квітня 21 (травня 2). – Максаківський монастир. – Купча Романа Стриевського

«Року 1722 мсця априля 21 числа.

Я, Роман Стриевский, відомо чиню сим моїм записом, иж продал я частку огорода свого отцевского, нікому ні в чом не пенного, его млсти превелебному отцу Конову на обител свтую Всемилоствитого Спса Максаковскую. А тая частка, которая была продана Стефану Мартиненку, его млсть отц Конов отложил чому (?) тож на обител свтую теди и другую тоєю ж мірою частку поуз мнастирский огород до полкуні прийшол шнур, теди сия частка продана за суму певную литовской личбы, що дал Мартиненко полдванадцята золотого и его млсть гспдн Конов за тоєж принял при людях честних и віри годних, при Павлу Гармашу, атаману берестовскому, Тимошу Зінковскому, Кондрату, слuzі пана писара, и Федору Шулзі, и Стефану Мартиненку, и Грицку Негребенку, и многих, а варую, абы обител свтой за оное проданое яко я, з близких моїх нікто не был перешкою, на противного покладаю заруки на его млсть пна полковника ніжинского золотих сто, и на всяких належачих золотих пятдесят, а от обител свтой неблагословение, леч проклятво.

Діялося в дому мнастирском (...)»* при особах вишреченних. Алексей Висоцкий рукою.

Теди я, Роман, не уміючий рукою положити, покладаю крст».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. /154. – Арк. 115-115 зв. – Копія XVIII ст.).

№ 100
1722, серпня 29 (18). – Батурин. –
Купча Олени Чечіль, жительки Батурина

«Выпис з книг міських батуринских року 1 сімьсот двадцят второго мєця августа 18 дня.

Перед нами, на сей час урядом батуринским, Федором Приймою, атаманом городовим и сотником наказним, Иваном Стефановичем, войтом, при битности Лавріна Лісовенка, козака и жителя батуринского, при протчіих людях, пришедши в ратушу батуринскую пані Елена Чечелевая, обивателка батуринская, ясне, явне и доброволне: «При вдовстві своем визичилем первій в року 1719 на нужную потребу мою у превелебного его млсти отца Иосифа Білицкого, игумена и во всей братіі грошей дві тисячи золотих, за которую сумму поступила им в заставу дві колі млиновие на греблі Сеймовой у самом млину моем в Батурині будучие, а потом в году 1720 повторе дві тисячі в той свтой обители и превелебного отца игумена вичизивши и трете коло в том же млині моем мливное и споряжное попустилам на термін в заставу, а через два и три терміни, не могучи при вдовстві своем в них ку откупити, подаю оние з млином моім за вишписанную чтири тисячну малороссийской личбы сумму во вічное владіние превелебному его млсти отцу игумену максаковскому и всей братіі в свтой обители там будучой, якую то сумму всю сполна монетою доброю до рук своїх отибравши, вічними часи не имію до помененного млина и до всіх трох кол и каменей млинових и до всіх приходов розмірових интересоватись и втручатись, леч свтая обитель максаковская и его превелебност отц игумен со всею братиею мінот вічисте владіти и всі користи и пожитки отбирати, тилко тое докладаю, что постановилисмо с его превелебностью отцем игуменом и со всею братиею уговор, же если бы в которое нібудь время, якийколле син мой через млост Бжию вспомогшися, похотіл виш писанную чотири тисячну сумму грошей отложить, волен будет, а млин з трома колами без всякой пені и турбациі до себе принять, на чом прошу урядового от вас от такой моей продажи млина ему, отцу игумену и всей братіі запису». Мы теди, вишше специфікованный уряд, чуючи такое продажи млина от пані Чечелевой признае, велілисмо оноє в книги міские на ратушу батуринском записати, а з книг слово в слово виписавши и печатю міскою ствердивши с подписом рук писарской и продавцовой требующой сторони превелебному его млсти отцу игумену максаковскому и всей братіі видати року и дня вишей писаного.

По повелению Федора Прими, атамана батуринского, Ивана Стефановича, войта, неграмотних, вмісто их приложил руку Иосиф Иванович, писар батуринский

1724 году мєця августа 18 дня сей купчий запис прешедшему мні з служби монаршой з работи канала, презентован и яко доброволне продано, так чисто и не пенно куплено и я оный ствержаю Федор Данилович, сотник батуринский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 116 зв. – 117 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу перед останнім абзацом копієм на-мальовано коло, всередині якого написано «місто печати» Оpubліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 124-125).

№ 101

1724, травня 13 (2). – Купча менського сотника Івана Васютинського

«1724 году мсця мая 2 дня.

Я, нижей подписавшийся, чиню відомо сим моїм доброволним листом о том, что куплений гайок в жителя куковицкого Грицка Савченка в [1]722 году в мсці декабрі 21 числа во вічне владіне обывтели свтой Максаковской поручаю, до яко(й) не повинен будет ніхто, як жона, діти мої, так и з кривних моїх интересоватися, а для снаднійшого в потомние часи тим гайком обывтели свтой владіния, листом сим при подзакріпленіи руки моеи и притисненнем печати стверждаю.

Діялося року и дня вишше написанних.

Иван Васютинский, сотник менский».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 115 зв. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати»).

№ 102

1724, грудня 2 (листопада 21). – Адамівка. – Купча Стефана Піддубного, жителя Адамівки

«Я, Стефан Поддубний, жител адамовский, чиню відомо сим моїм писанием, иж продадем ліс свой власний, нікому ні в чом не пенний, стоячий и лежачий поміж мнастирського ліса, превелебному в Бгу его млсти отцу Йосифу Біліцкому, до обителі Свто-Преображенской максаковской во вічніе часи, ціною за вусім коп и за четверик жита, до которого вышшепомянутого ліса не повинни ни жона моя, ни діти, ни теж хтоколвек с кривних моїх, близких и далних, в оний интересоватися; що для лучшей вірности сие мое писание даю при людях зацних и віри годних, на имя ниже описаних.

Діялося в селі Адамовці року 1724 ноемврия 21 при посланому отцу иконному Іоні мнастира максаковского и при Костантину, попу прачовскому, при Кирилу Кумпанченку, при войту Яцку Лободі, при Лукяну и при Савці Клименках и при иних людях честних, жителях адамовских».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 116. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 124).

№ 103

1725, січня 1 (1724, грудня 21). –

Купча козака Юхима Степаненка, жителя Феськівки

«1724 году місця декавря 21.

Я, нижей подписавшийся козак сотні Менской, жител фесковский, відомо чиню сим моїм доброволним писанием о том, иж продадем свою власную нивку, купленую у жителя ж фесковского Ничипора Шулги, обывтели максаковской, пну Йосифу Біліцкому з братею, межи полем мнастирским лежачую

упругов на чотири ценою коп за три, бо якої моєї продажу не повинен будет ніхто з кривних моїх близьких и далеких інтересоватимя под виною правною; що для лучшой кріпости в потомніе часи просилем пна сотника свого менского и в раду сілского фесковского подпisać рук и о приложеню печати.

Діялос року и дня выш писанних

Иван Васютинский, сотник менский, при печати своєї руку приложил.

К сему писму вмісто Ефима Степаненка по прошеню его Григорий Шидловский руку приложил.

Васил Черепан, атаман фесковский.

Микита Степаненко, козак сотні Менской ».

(НБУ. – ВР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 116 – 116 зв. – Копія XVIII ст. Після підпису І. Васютинського намальовано коло, в середині якого написано «місто печати». Оpubліковано: Мицик Ю.З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 124).

№ 104

1724, липня 7 (червня 26). –

Купча Івана Сахна, жителя с. Високого

«1724 году июня 26.

Я, Иван Сахно, козак и жител висоцкий, чиню відомо сим доброволним записом, кому будет о сем потребно, иж я, Иван, продалем свой двор з хатою и огородом и зо сім в дворі при той хаті будучом посудку висоце в Бгу превелебному добродієві отцу игумену мнастира Максаковского за певную сумму за десят талярей ровно, на которую то свою продажу доброволную даю от себе всепречестности пнскої сей запис в вічност, жеби било ненарушоно обители свтой Всемлстивого Спса, бо гдиж тот грунт нікому ні в чом не заведенний и не пенний власний мой ест, варую жеби ніхто в тую продажу не втручался, ані жона моя, ані теж діти мої или кривніи мої, близькіи и далніи, во вічне владіние записую року и дня звиш писаного.

При сем записі будучие люде, именно козак, которий и гроши личил, Василь Чорнуха, войт Грицко Дорош, Федор Мачача, Гаврило Дворник».

(НБУ. – ІР. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 117 зв. – 118. – Копія XVIII ст.).

№ 105

1725, січня 29 (18). – **Купча Романа Стриєвського**

«Року 1725 генваря 18 числа.

Я, Роман Стриевский, відомо чиню сим моїм записом, иж продал я грунт свой власний отцевский, остатний и нікому ні в чом не пенний, превелебному отцу игумену Иосифу Билицкому со всею братиею его, так теж и свтой обители Всемлстивого Спса за суму певную литовской личби коп за двадцят и вручаю превелебности его, так теж и обители свтой во вічне владіние и варую в том моем грунтику с кривних моїх близьких, также далеких, ніхто не был перешкодою, на такового покладаю проклятво свтими отци, иже во Никейі да

проклят будет анафема и маранафа (?), а превелебности его со всею братиею во вічне владіние и в пожиток.

Діялос в дому мнастирском при людях честних и віри годних при атаману берестовском Роману Постолю и Тимофею Невжинскому и поміжнику Данилу Жигалу и многих людех немало будучих и віри годних.

Діялос дня и року вишписанного и при людех нижей реченнях.

Алексей Зборщик, устне прошоний.

Я, Роман Стриевский, не уміючи писати, покладаю крст свтій».

(НБУ. – IP. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 118. – Копія XVIII ст.).

№ 106

1725, серпня 10 (липня 30). – Батурин. –

Купча на двір Йосипа Омеляновича

«Року 1725 мсця июля 30 дня.

Перед нами, Федором Даниловичем, сотником, Федором Приймою, атаманом, Иваном Стефановичем, войтом, Кирилом Острозким, бурмистром, батуринскими, ставши пн Йосиф Емелиянович, ясне, явне и доброволне объявил, что двор, прозиваемый Шахувский, стоячий оу млинов батуринских помеж Кирила Говрусенка с хатою, який zostавлен ему, пну Йосифу, от Никифора Приходка за сорок золотих, тепер продав оногo превелебному отцу Йосифу Білицкому, игумену максаковскому и братіі тоей же обывтели в вічне часи коп за девят, якие всі денги сполна до рук своїх одобравши, вічисте того двора зрікаюся, а его превелебности отцу игумену з братиею во вічне уживане подаем, волно им як своїм власним владіти, дати, продати, даровати и на якийколкев лучший пожиток свой обернути, на якую продажу свою просил урядового запису. Мы теди, вишше специфікованный уряд, чуючи такую пна Йосифа Емелияновича продажу, а превелебного отца игумена максаковского куплю, веліли оную в ратушу батуринском зпысати и при звиклой печати с подписом руки продавцовой требующой стороні отцу игумену максаковскому видати року и дня вижей писанного.

Вмісто Феодора Даниловича, сотника батуринского, по его повелению сотенний батуринский писар Йосиф Иванов, руку приложил.

Я, Йосиф Емелиянович, неграмотний, к сей своей продажи своею рукою крст подписал».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 118. – Копія XVIII ст. Оубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст.(ч. 2) // СЛ – 2014. – № 4. – С. 125).

№ 107

1725, листопада 25(14). –

Дарча ніжинського сотника Івана Пироцького

«Року тысяча сімсот двадцят пятого мсця ноеврия четвертого дня.

Я, нижей именованный, з супругою моею чиним відомо сим ншим доброволним писанием кому бы о том відати належало, тепер и в потомние часи,

иж міючи на хуторец наш в Красном ставі куплений, нікому не пенний, ані заведенний, лежачий об межі двorca монастирського максаковського з одной сторони, а з другой об меж двора Петра Пилипенка, козака красноставського, з доброй воли ншой на бгмолця за дши нши отдалисмо поменений хуторец нш з дворцем, хатою, садом и огородом, як в своем положеню знайдуется зо всім, до свтой обители Всемлстивого Спса максаковской висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иосифу Білицкому, церкви и всей о Хрті братії, тоей ж свтой обители максаковской и по нем протчіим превелебный в Бгу их млстем отцем игуменом максаковским за отпушение гріхов своіх на вічніе часи в спокойное владіние хуторца того, до которого ані я сам, ані жена моя, ані потомки наши не повинни будут жадного приступу и належитости иміти вічними часи, а превелебному в Бгу его млсти отцу игуменови максаковскому тепершнему и на потом міючому бити и всей о Хрті братії волно есть и будет тим хуторцем, от нас данним, як хотячи диспонувати, дати, продати, заменяти и ку пожиткові свтой обители наилучшему его употребляти, моцю сего ншого писания, а что напротив того ж хуторца ншого, в Красном ставу лежачего, особливий огородец з частю садка и гайком, куплений же иміем, теди тот огородец з садком и гайком при собі и потомках нших зоставуем для потреби ншой и на тое даем сие нше висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игуменови максаковскому и всей о Хрті братії его писание з подписом рук нших, хотя его таковою моци иміти, жеби на уряді міском борзенском міло од нас сознано бити.

Діялос в Борзні року и дня вишей положенних.

Иван Пироцкий, сотник полковий ніжинський, моім и супруги моей Агафії Забіловны Ивановой Пироцкой именем подписуюся».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 117 зв. – 118. – Конія XVIII ст.).

№ 108

1726, лютого 3 (січня 21). –

Купча Василя Безуглого на продаж гаю і сіножати

«Году 1726 мсця януаря дня 21.

Сталась между мною доброволне купчая Василем Безуглим и синами моіми Гаврилом и Лукианом, козаки борзенскими, иж продалисмо гай з сіножатию отцу игумену максаковскому Иосифу Білицкому з братиею за готови гроши 9 рублей во вічніе часи и доброволне сознаю и от всіх моіх потомков не было б жадной турбаци и перепоны в сей моей купли гаю и сіножати увольняю и владіти бы ему, превелебному отцу игумену, сим купленным крунтом от мене як хотіт или продать, или заменять, и на болшую прибыль обители свтой какою-небудь обернуть; урочище, гаю и сіножати моей между красноставскими грунтами з одной стороны Яцина Кривошия, з другой – Стришненко, кунашевский житель.

При сей купли будучий я вислани, Гавриіл Шеверня, яко не умітний писма, во увірение рукою власною крст свтій приложил. +

И я, Сава Селезінъ, також руку приложил. +

Також и мы, Гавриїл и Лукиан, сини Безугленкови, котори продалисмо крунт наш власний, никому не заведенний, что для ліпшой віри крст святий полагаем +».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 72. – Оригінал. – Копія XVIII ст. зберігається: НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 120 зв. – 121. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 126).

№ 109

1726, березня 30(20). – Борзна. – Купча на продаж двору подружжя Москаленків Максаківському монастирю

«Року тисяча сімсотного двадцять шостого мсця марта двадцятого дня.

На уряді міском борзенском пред нами, нижей подписавшимися, ставши в ратушу борзенском Павел Бойко, жител ядутинский, явне, ясне и доброволне сознавал в тие слова, иж міючи грунт свой там же, в селі Ядутах найдуючийся, помеж з одной стороны от двора Василя Ледаяченка, а з другой стороны от плеча вдови Роговой, жителей ядутинских, ради нужной своей грошей потреби продал оний в Бгу превелебному его млости отцу Иосифу Білицкому, игуменові монастиря Всемлостиваго Спса максаківського, за сумму певную и готовие гроши, а именно за десят талярей, якие вцалі до рук своїх одобравши, вічисто уже того (??) собою проданного грунту зрекаючис такими своїми варовал словами, что волно (мовит) буде его превелебности з всею братиею як хотя тим грунтом диспонувати и ку найліпшому монастирскому пожиткові оборочати или хотя продати или в заміну дати, а себе юж помененний Павел Бойко вічисто от оногo грунту своего отдаляючи сим доброволним записом ствержал и упевнял, что так он сам, продавца, яко и потомки его и жадние кривніи его ж, близкие и далекие, и нікто весма не повинни будут жадним способом вічними часи в вишозначенний грунт интересоватися и ниякой трудности и перепони в держаню и заживаню онаго монастирскому чинити не важился под оутраченем сугубой предреченой сумми и под обовязком накладов правних, хтоб міти важилься близкостю того проданного грунта доходити.

Теди мы, уряд міский борзенский, вислухавши такового доброволного сознатя, а так продажи, яко и куплі, велілисмо для лучшого в том достовірия тое записавши и сей запис притисненем звиклой ратуша борзенского печати и з подписом рук наших уряднических, стороні потребующей, то есть его превелебности отцу игуменові максаківському, до рук для оппонованя видати.

Писано в ратуши борзенской року мсця и дня вижей спецификованных.

Андрей Білич, атаман городовий борзенский.

Гордій Пахомов, войт.

Лаврін Зіновиев, бурмистр.

А вмісто их вишписанних атамана, войта и бурмистра, по их же прошеню руку приложил Михайло Иванов син Греков, козак сотни Борзенской».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 121 – 122. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано «Місто печати»).

№ 110

1730, грудня 27 (16). – с. Високе. – Купча Петра Швеця Глухого
«1730 года декабра 16.

Я, Петро Швець Глухий, житель висоцкый, подданий мнастира максакковского, при крайній нужді моеї, не имію откуду инуду житию моему стяжати промишления и контенту, продадем самоволне своїм произволением власний мой куплений пляц помеж Кондрата Мосураки ціною за таляр висоце в Бгу превелебному его млсти гспдину отцу игумену Гедеону Маркоцкому, игумену мнстра максакковского, нікому не пенний, во вічніе часи, до которого ни діти мої, ни жаден с крвних моїх жадного не иміл бы претексту, но владіт би ему, отцу игумену, яко своїм власним, что извістнійшаго ради віротяя за подписом руки моеї власной при той куплі бивших людех сие ему далем свідителство.

В року мєця и дня вишписанних.

Діялос в Високом.

Пето Швець крстом руку подписал.

Свідител тому писанию Кондрат, презвитер висоцкый, руку подписал.

Федор Мачача крст свтий приложил.

Василь Куропятник рукою крст написал.

Гараско Глущенко, подданий, крст написал».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 120-120 зв. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст.(ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 126).

№ 111

**1731, березня 26 (15). – Високе (?). –
Купча Петра Нагорного, житель Високого**

«Тисяча сімсот тридцят первого року місця марта 15 дня.

Я, Петро Нагорний, житель села Високого, подданий мнстра максакковского, чиню извістно всім обще, что продадем власную свою ниву на сім день поміж мнастирського ґрунту ціною за полосми копи в Бгу превелебнійшому отцу игумену мнстра максакковского з братиею тамошнею во вічніе часи, до которой жаден би з моїх синов, яко з інших моїх сродников, жадного не міл претексту, но владіти б ему, отцу игумену, безпрепятственно яко своїм власним; що лучшего ради віротяя и протчийм в відомост крстом своїм власную мою руку подписую.

Петро Нагорний, руку подписал».

(НБУ. – ІР. – № Ф. VIII, № 255 М. / 154. – Арк. 120. – Копія XVIII ст. Опубліковано: Мицик Ю. З документації Максаківського Спасо-Преображенського монастиря XVII-XVIII ст. (ч. 2) // СЛ. – 2014. – № 4. – С. 126).

№ 112

1732, липня 24(13). – Ховми (?). – Купча козака Стефана Придатка

«1732 году місця июля 13 дня.

Я, нижей именованный, Стефан Придаток, козак и жител ховменский сотні Борзенской, извістно твору сим моїм рукоданным и доброволним писанием

всім обще и кожному зособна, кому о том належатимет відати, что продалем власний мой и ни в чом не пенний гай, превелебнійшому гспдну отцу игумену иеромонаху Гедеону Маркоцкому, игумену мнстря Максаковского з братиею за коп шест ровно во вічне владіние, до которого жаден з крвних моїх жадним способом втручатис не повинен. Що для лучшаго вірояття власною моею ж рукою, яко неграмотний, крст святий напишю.

Василь Иванов, дяк ховменский подписался.

Стефан Придаток. +

Остап Щур, войт ховменский, при том будущий, подписался.

Иван Никитенко, козак ховменский».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк.119 зв.– Копія XVIII ст. Оригінал зберігається в ЦДІАУК (ф. 143. – оп.1. – № 80. – Напис на звороті оригіналу: «На гай Придатков купчая»).

№ 113

1740, січня 20(9). – Купча сотника Борзенської сотні Пантелеймона Забіли

«Року тисяча сімсот чотирьдесятого генваря в девятьй день.

Я, нижей подписавшийся, чиню відомо, кому тепер и впредь відати о сем належатимет, иж діставшуюся мні чрез куплю в селі Ядутах у козака сотні моеї Федора Мелника, тамошнего жителя, млина третью часть на реці Борзні по всеповажном прошенію его превелебности отца игумена монастыра максакковского Иоасафа Квиетніцкого со всею о Хрсті братиею уступилем продажею во вічне владіние максакковскому мнстру, именно за сумму денег сто двадцять рублей и оние денги всі сполна своїми руками принявши, впред до оного млина третей части нікакого упоминку чинити не имію и в том для лутшой впредь вірности и безпрестанного владіния сие писмо вышписанному его превелебности отцу игумену з братиею з підписом собственной моеї руки и при печати даю.

Року, мсця и дня вишей спецификованных».

(НБУ. – IP. – Ф. VIII. – № 255 М./ 154. – Арк. 122.– Копія XVIII ст. Наприкінці листа написано: «В подлинном таков підпис:» Пантелеймон Забіла, сотник борзенский», намальовано коло, в середині якого написано: «місто печати»).

№ 114

1752, квітня 18 (7). – Борзна. – Купча козака Борзенської сотні, жителя села Красний Став, Назара Кривошиї

«Копія.

Тисяча семьсот пятьдесят второго года априля сегого дня.

Я, нижей подписанный, чиню відомо сим моім уступним писанием, кому о том відать будет потреба, в том, что по необходимой моеї потребі таковой, что хоромного строения построить, гді для прожиття себї (...) * просил я его превелебност отца игумена максакковского гспдна Митрофана Горленка з братиею, чтоб уступлен был мні во владение от обители Максаковской огород в селі Красном Ставі без (?) жадного (?) хоромного строения помеж двора моего, а

другой стороны козака красноставского Грицка Ефименка іміються, по якому моему прошенію от его превелебности отца игумена гспдна Горленка з братією оной вишшеписанный огород в вічне владініе и уступлен и уступное письмо на спокойное мні оним огородом владініе от обители Максаковской дано. А я в заміну того огорода ныву свою власную, прозываемую Цыпакувскую, ныкому ни в чем не пенную и не заведенную дней на три на Кунашовском поле помежду пахатное поле з стороны одной обители Максаковской, другой – Ивана Гарасименка, козака красноставского, с третьей- Игната и Матвія Гордіенков, посполитих борзенских, четвертой – другой нивы лежачую за совітом жени и дітей моіх и крвних, близких и далеких, во вічне владініе обители Максаковской вступил, до которой ниви впредь так я сам, жена и діти мої, яко и крвние, близкие и далекие, жадною мірою втручатися и во владініи никакова и малійшаго препятствия и помішателства не повинни не волно ест к (...)* да будет отец максакowski тою нивою, от мене вічне уступленною, как хотя владіт, продати, дати, даровати, в заклад и в заміну кому пустити, ку всякому найлутшому своему пожитку привернути, о чом при ниже писанных, мною упрошенных, свідетелех подписуюся и для лутшого в том достовірія и твердости прошу сотенного борзенского правления сие мое уступное письмо в книги урядовіе вписати и при конфирмаціи обители Максаковской выдати.

В подлинном подписано:

К сему уступленному писму вмісто Назара Кривошеї, козака красноставского, по его прошенію Марко Горбачевский, козак борзенский, руку приложил.

К сему уступному писанию по прошенію Назара Кривошеї, козака красноставского, во свідетелство Игнат Лысогорский, козак красноставский, подписался при печати.

К сему уступному писанию будучи оуступленной Назаром Кривошеєю нивы обители Максаковской и (...)* тиї в заміну оной огорода Федор Щербина, козак борзенский, свідом по прошенію его, Кривошеї, в свідетелство, подписался при печати.

К сему уступному писанию по прошенію Назара Кривошеї, козака красноставского, в свідетелство Самойло Чайковский, козак борзенский, подписался при печати.

Сие уступное письмо Назаром Кривошеєю, козаком сотні Борзенской, жителем красноставским, на уступленную им, Кривошеєю, ныву обители Максаковской и уступленной ж ему, Кривошеї, огород в Красном Ставі іміючийся, персонално в сотенном борзенском правленіи презентовано и по прошенію его в книги урядовіе вписано и для лутшого впредь достовірія при подписаніи рук и печати потребуемой стороні обители Максаковской выданно тысяча сімьсот пятьдесят второго года априля 7 дня.

На подлинном подпис таков: «Атаман городской борзенский Павел Руданский (?); писар сотенной Трофим Иванов».

(НБУ – ІР. – № 255М. / 154. – Арк. 37-38. – Копія XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині писано: «Місто городской печати». Крім того, після підписів М. Горбачевського, Ф. Щербини, С. Чайковського намальовано відповідно по невеликому колу, в середині яких написано «місто печати»).

№ 115

1755, червня 23 (12). – Купча козака Борзенської сотні
Михайла Придибая

«1755 года мсця июня 12 числа.

Я, ныжей именованный козак и житель села Ховмов, даю сей купчий запис обители Максаковской честному отцу иподиякону Паісью в том, что в потребности своей про свою дворовую нужду в неіменіи гъде препитатися в хлібу и в протчем яденіи, продал ліс свой отчизний и ныкому и ни в чом не заведенный самовластной без всякого принужденеия манастиру Максаковскому в битность честного отца Паісія во вічное владіние мнстревы Максаковскому, имеющийся поміж мнастирским лісом, а з другой стороні – Матвій Василевский, борзенский житель, за цену доброй русской монети за двадцать рублей и вольность даю обители максаковской тим от мене проданным лісом вічне владіти илы по их воли кому хотя в заміну илы в продажу попустить, а я, також кривные мої, близкие и далекие, во оний, от мене проданный ліс, въпред неповинны вътручатися и ни жаднійшой во оном лісі претенціи ділат, буди же я, жена моя или брат мой с племянники какою б либо впрод турбацию илы претенцию зділают могут, то должны будут за то непоблажному в суді надлежащем тілесному и денежному штрафованию, в том во лутшее віроятіе сей от мене обители Спсо-Преображенской Максаковской мнстры сей купчий запис дан.

Мы, нижеподписавшихся началу ховменскому, а тамошнему войту и при том бывших свидітелей року и дня више писанных

Михайло Придибай, житель козак села Ховмов написую крест саморучно+

Жена Михайла Придибая Агафия написую крест саморучно+

Свидетели сего писания купчого

Атаман Стефан Непевный подписуюся крест саморучно+

Войт Яков Василчук, приложил крест саморучно +.

Козаки

Иван Холява, подписал руку крестом саморучно +

Яков Иллюша подписался крестом саморучно +

Мужьки.

Кирыло Жуковский, зят Даныла Саповця написал крест +

Стефан Литовченко написал крест +

Игнат Бугаенко написую крест +

Иван Галепа написую крест +

Вмісто вишеписанного началу и свидітелей неграмотных по их прошенію Васил Иванов, дяк села Ховмов подписался».

(НБУ. – ІР. – Ф. VIII. – № 255 М. / 154. – Арк. 122 зв. – Копія XVIII ст. На початку листа написано: «Копія»).

Документи фонду 143 (Спасо-Преображенський Максаківський монастир) ЦДІАУК

1674, липня 4 (червня 24). – Купча канцеляриста Василя Забіли

«Чиним відомо в кожного суду и права, кому толко сый мой юрамент показан будет, я, Еремія Ширкевич, игумен монастира Максаковского, со всею еже во Хрсті братиею, иж учинилисмо в доброй комитиві и злагодное (?) постановлене из славетне урозоним паном Тарасом Петровичем Забілою, который в нашей диоцезії монастирской в Красном Ставі избудовал млин, клітку одну из двома каменми из ступниками на едном лотоці, просяними и валюшами, своим коштом и накладом, нам о том ні в чом не докучаючи. Прето ведлуг статей великого гспдна его цар. пресв. величества подаем пану Тарасу Петровичу по одддержаню слободи в млині яко тому пристоит мірок третью мелницкую уживат и ступних просяних из валюшами и з оног(о) мірочкою для уживаня ведлуг оног(о) коштов и накладов вічистими часы жоні и потомком его низпоходяшав (?). А мы из братії из млинов (?) оному не повиннисмо жадних кривд и ущербков чинит в тож вечисто под закладом виною на их мил. велможног(о) его мил. пана гетмана и преосвященного архиепскопа черніговского коп сто. На що для ліпшое віри и певности тих имения притом (...) ¹ млини (...) * при славетним урозоном его мил. пану Петру Михайловичу Забілі, обозном Войска его цар. прес. вел. Запорозкого енералним и при честном гспдну отцу Григорию Ивановичу Величковскому, протопові борзенскому, сей наш юрамент с подписом рук всей братії монастира Максаковского и моя пуд приложением печати пану Тарасу вечисто вручаем.

Писан в Борзні юня 24-о 1674.

Иеремія Ширкевич, игумен монастира Максаковского, со всею братиею рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 100. – Арк. 3. – Оригінал завірений особистим підписом о. Єремії Ширкевича і печаткою, яка погано збереглася).

№ 2

1696, червня 24 (13). – Максаковський монастир. – Розписка Григорія Будника

«Я, нижей описанный, чиню відомо сим моим писаннем, иж позычилем грошій сумы готовой, таляров сорок, в превелебного его млсти гспдна отца Калиста Меновского, игумена мнстра сто Спаского максакковского, за кото-

¹ Один рядок майже знищений, бо знаходився на перегині аркуша.

рую суму в заставу даю млин або част малу (?) мелницкую в том млыні належащую у Красном Ставі, до того часу нім я отдам тую суму отцу игумену максаковскому, а ховай Бже, якого на мене припадку або теж смерти, то вічними часи мнстру максаковскому млынови част моя на пожиток мнстрский офірую, що для ліпшой віри и певности даю сие писанне мое з подписом имени моего.

Писан в мнстру сто Спаском максаковском року 1696 июня 13.

Ту теж имена и уряду ншого борзенского подписуются.

Иван Круглик, атаман городовий борзенский.

Кирило Маркович, войт з бурмистром.

Григорый Будник, жител борзенский.

Потом знову взяв пан Григорий десят тялярей того ж року о[к]товрия 6.

А до подання тоей сумы волно будет пану Григорию в то млыні на свой двор молоти без черги и без мірочки, а тее будет тривати до року от сего часу».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 28. – Оригінал. – Наприкінці документу поставлена печатка).

№ 3

1697, березня 21(11). – Угода жительки Борзни Олени Плющ з Максаківським монастирем щодо третини млина

«Року тысяча шестсот девяност семого мсяца марта 11 дня.

На уряде міском борзенском передо мною, Тарасом Забілою, сотником борзенским, Семену Козаченку, атаману городовому, Ивану Ярмоловичу, войту, Семену Даниловичу, бурмистру, постановившиися Олена Якубиха Плющовна, жителка нша борзенская, явне и доброволне в тые слова сознала, иж яко міючи мы, млын свой в Ядутах на ріце Борзни на кгрунтах монастира максаковского стоячий, которий небожчик, малжонок мой, Васил Якубович, еще за живота своего до обители стой монастира максаковского вічисто лекговал, а легуючи, попускаючи оног[о] в поссессию, умовлял, жебы мні, яко жоні его, превелебний отец Иеремей Ширкевич, на тот час бывший игумен максаковский, контентуючи тым млыном золотих пядесят гроший на выживене дал, и с того млына третую частю пожиткувати позволил. Зачим яко тых грошей монастырских, так в той час, яко и до сего часу не отбиралам, за которие и пред их млстем у пнов суду енералного міючи з превелебним отцем Каллистом, игуменом максаковским, правоване где за наказанем от их млстей суду енералного, жеби мні пядесят золотих гроши отдали и третину в том млыні пожитковати попустили, що я тепер, не чинячи юж болшой жадное спречности промежку помененним отцем игуменом и братиею его, леч самым тым поважним судом енералним контентуючися, и на том попереставши тые гроши задолжонее пядесят золотих готовое суми от превелебного отца игумена Каллиста, игумена максаковского, тепер вцалі отобралам, з которого теди отобрания оное суми, жебы до смерти моей третина пожитку (яко ся вышей наменило) з

того млина мні на выживене доходила, а по смерти моей вічне тими часы оний на тую обител стую в поссесию попускаю и варую, жебы ништо з крвних моих, близких и далеких, жадной до оног[о] млина жадной належитости не могл міти, але цале той обители стой гголдovati мает. Прето мы, уряд, вислухавши доброволног[о] тог[о] оной помененой Якубовой зознаня, велілисмо тое и записат, и сей запис для ліпшое віри и певности при звиклой печати ншой городской до рук превелебного отца Каллиста, игумена монастыра максакковского, выдат росказалисмо.

Діялося в ратушу борзенском року и дня вишписанного.

Звишменованный уряд борзенский.

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 30. – Арк. 1. – Оригінал, завірений печаткою, яка погано збереглася. Запис на арк. 2: «Урядовая уступка жительки борзенской Олены Якубихи Плющовны на млын, в селі Ядутах стоячий»).

№ 4

1702, квітня 21(11) і 1714, травня 5 (квітня 25). – Ядуги. –

Дарчі Петра Коробки і його дочки Мотрони

«Року 1702 мсця априля 11 дня.

На вряде нашом едугинском стал Петро Коробка, видячи свій недолгий (?) вік и роспоражалем (?) імїние свое дітем своїм на имя Мотрі и Евдокиї, дщерам своїм, млин, котрий зостаєт в Красном Ставі.

Теди я, вишпоменений Петро, даю и писмо своим дітям при людех зацних атаману Федору Грищенку, Грицку Шубару, Яску Миколаенку, Павлу Горбаченку, у них людей було немало.

Также и проклятие прекладаю на свого сина або теж на родичей своих. На що для ліпшой віри и писмо мое подаю при людях зацних и віри годних.

Року и дня вишеописаного по смерти моей.

З Едут».

* * *

«Року 1714, мсця априля 25 дня.

Я, Матрона мелникова Петриха, жителка кунашовская, чиню відомо моим доброволним купчим записом, иж явне, ясне и доброволне продала и вічність пустила свою власную отчизную половину млина, именно своєю родной сестрі Иевдокиї Грицисі Барсученковой, жителці ніжинской, а именовите за певную суму готових грошей и монети доброй, то есть золотих за пятьдесят вічними часи сестрі моей Евдокиї и потомству еї, млин той, стоячий на греблі красноставской, которий той млин дал нам на вічност отец нш двом: Матроні и Евдокиї, дочкам своїм; тут же я, Мотра Петриха, варую и ствержаю сим моим писанием купли, аби жаден з близких моих крвних и далеких не повинен у той проданий млин, мою половину, утручатися и интересоватися, але волно нехай будет моей сестрі Евдокиї Грицисі як своим власним добром отчизним владити (...) * се(?), а я, помененная Мотра, ціле и рукодайне, отоб-

равши оную суму, сама себе отдаляю и потомок мой вічне, на що для ліпшої віри и певности даю сее мое купное писание при отцу своему Петру, мелнику ядутинскому.

Діялося року и дня звишписанном у дому отцевском и при Евхиму, брату нашом родном, записано.

Писал Яков Михайлович Котляренко, дяк».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 48. – Арк.1-2. – Оригінал. Записи кінця XVIII ст.: «На млин Борсуков», «Купчая Матрони мелниковны, жительки кунашовской, на млин Борсуков»).

№ 5

1702, грудня 11(листопада 30) – 1703, вересня 29(18), квітня 10 (березня 30). – Справа Семена Савича про вирішення конфлікту щодо маєтностей між Чернігівською архієпископією і Максаківським монастирем

«Инквизиция

По указу ясневелможного его млсти пна Иоанна Мазепи Войска Запорожского пресвітлого велчтва гетмана и славного чину свтого апстола Андрея кавалера в справі ясне в Бгу преосвященного гспдна его млсти архиепска черніговского и новгородского з превелебными отцами мнстира Максаковского законныками о кгрунта межи селами Воловицею и Степановкою до катедры архиепскопии черніговской належачими, а Ховмами и Сидоровкою, до мнстира Максаковского прислушаючими, в своем давном ограниченю лежачия и о гать через річку Смоляж з ліса на березі сидоровском порослого, а превелебными отцами максаковскими од Чигиринского літа (!) до пасіки своей занятого через подданных катедралных за розказанем отца старости ушенского для перевозу новопостроенною точачогося через мене, Семена Савыча, на том розізді будучого чиненая ведлуг признания старинных людей о граньці тих кгрунтов кому здавна належати з обох сторон свідомых и выставленных выделенная.

Року тысячного сімсотного второго мсця ноеврия тридцятого дня

За прибытем мене, высланного до села Сидоровки, где и превелебные отцеве, так честный гспдин его млсть отец Антоний Стаховский, катедралный намістнык од яснепреосщенного его млсти гспдна отца Иоанна Максимовича, архиепска черніговского и новгородского, з притомными собі иеромонахом отцем Ипполитом, на сей час старостою ушенским будучим, присиланный, яко теж честный гспдн его млсть отец Каллист Меновский, игумен мнстира максаковского, з братиею зехавшися, притомными знайдовалися. При зобраной з обох сторон многих людей козаков и посполитих околичных сел, меновите ховменских, ушенских, воловыцких, степановских и сидоровских жителей бытности, висоцеповажный ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера універсал з войсковой канцелярії мні, Семену Савичу, на роземотр и розиск од боку его панской велможности высланному, данный, читан был.

А по вычитаню рейментарского універсалу жалобу од преосщенного архиепископа его млсти черніговского ясневелможному его млсти пну гетману и кавалеру на отцев максаковских занесенную о зруйноване гаты, через речку Смоляж построенную, выражающею кгда питалем отцев максаковских для чего бы тую гать в кгрунтах катедральных ушенских и воловыцких будучую здавна, для перевозу потребную, порубали и всю преч роскидали. Теды превелебный гспдн его млсть отец игумен максаковский на тое такой дал отвѣт: «На восхищение чужого не желаю, а мнстирских кгрунтов цілости бороню и для того, мовит, велілем тую гать роскидати, же оная не здавна и не в кгрунтах катедральных зостае, але в кгрунтах нших мнстирских по річку Смоляж границею лежачих, недавно од літ килка ку пожиткові катедральному, а ку значной мнстира ншого шкоді, и особливо перевозом через Десну против Ушні новоучиненным перешкодї без зезволена и согласия ншого подданими катедральными квалтовне за росказанем старостов ушенских бывших построена была, же не тилко, мовит, в шуплих нших мнстирских кгрунтах лісных од Perezдних через оные новопроложенным тим шляхом гостящих людей одпочинками и попасами немалое діеся спустошене, але надто болшую еще узнает собі обитель Максаковская в том кривду, же що прошлие ушенские старости катедральныи потаемене який раз подданым своим через Смоляж уторгнувшись в лісе максаковском на тую гать хворост и лозу, близко над берегом будучую, веліли и то незначно рубати, то теперешний отец староста ушенский тот ліс нш через неслухное прежде бывшее хворосту рубане, вмівивши собі быти за кгрунт катедральный и явне оный присвоюючи, на вигачене мененой гати немалую обширным значным, бо великим дерев порубом нам там учиныл шкоду, якож о той кривді и шкоді и протестация од отцев максаковских до ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера через лист жалосне занесенная, а мні высланному до того розиску врученная потвердила. В которой протестациї же и тое отцеве максаковские доложили и выразили, шо мы, мовит, знаючи добре своих кгрунтов здавна ограничене по річці, названую Смоляж, на шо и людей старинных для зезнания міємо, того собі желаємо, абы ништо до нших кгрунтов жадного не міл вступу, яко ж и сами в чужие кгрунта не хочемо міти. Теды непевный тих слов выписанный довод обох сторон, в контроверсиї будучих, я высланный, если бы слушных о давной границі в тих кгрунтах лежачом на лыстах не міли документов, жадаем, абы мні оные старинных людей правдивых и добре о границі тих кгрунтов свідомых для совершенного розиску, а найбарзій о кгрунтах од устя річки Смоляжи у Ворону річку впадающее, ровцями починающихся. и вгору понад Смоляжю будучих, где тая гать и ліс порубанный, о чом спор знайдуется, кому оны здавна належали, для зезнания поставили.

А так первой преосщенний его мл. отец намістнык катедральный черніговский на свою сторону потребовав людей для зезнания з околичных сел, а именно з села катедрального Ушні Гарасима Халимоненка, козака, и Артема Чумака, тож козака, з Воловыці села, Хвеска Рудого, катедрального подданого, з села Степановки Михайла Шелеста, козака, и Гаврила, козака з села Ховмов, Гаврила Потаповича, старого козака, а из села Берестовця Семена Холошу, козака. Кото-

рых всіх людей на жадане преосвященного отца намістника, ведлуг реестру, мні высланному, данного, поважным панского ясневелможного его млсти пна гетмана имена указом перед себе зисковалем. Которые люде зачим з сел своих вышей именованных поприездили. Тим часом превелебный отец игумен максаковский з своей стороны представил пна Адама Киселя, воеводы и енерала земель киевских, фундушовый лист на построене мнастира и на маетности у вічност максаковским законникам з кгрунтами одведеные даный, Который так ся в собі мает. *(далі йде текст «фундушу» А. Киселя за виписом 18.07.1650 р., даний з Мени; цей документ наводиться нами вище під номером 14)*

А надто становил старинных людей, жителей ховменских, особливо козаков, межи которими и тот Гаврило Потапович, прозиваючийся Жакгунович, старинный козак, на которого и отцеве катедралные здавалися, знайдовалися на тот час честный отец намістник от себе и всего консисториум черніговского суппlicationsкую своего жаданя, о що ишло их млстем и о чом бы мні чинит розиск, подал карту. Которая так в собі мает:

«Млстивый добродію, мсці пне высланный.

Именем архиерейским и всея консисториум черніговского чолом бьем мсти вшой, блгодітелеви ншому, в настоящом заводі з пречестным отцем игуменом максаковским и благоразумно просячим размотения и розпросу людей старинных в тих пунктах. Перво.Понеже отец игумен злоревнюет, присвоюючи ліски тые, о которих справа, просим в том велце мсти вшое старынних людей о том розпросити; за пнов, именно за пна Киселя и пна Грязного и за отца Мефодия, потом также поки была максаковци з степановцами граныця и куда тие ліски належали, о чом як старинни зезнают под совістію истину, просим тое записати. Знову отец игумен виразил в своем листі, же будто мы ново през ліски тья проложили дорогу, в том пункті питати велце просим в.млст старынцов: чи новая то и чи давняя през гат тую дорога и чи ест з Борзны, кромі того тракту иншая дорога до Степановки? Питати знову, где хворост бирали на гачене тоей гати и тое зезнане записати; стороны спустошения ліса и рубаня дров на воз килка сот велце упрошати особою (...)* своею изволь в. млсть м[илостивый] п[ан] быти там для размотения. О що велце и постокротне упрошают млсти вшой, чолом бьем з обіщаним за поднятие труды трегубой нагороды од Бга и од преосвщенного архиерея и од нас, богомолцов нашего велце мсцівого пна и ласкавого блгодітеля богомолци до услуг поволные.

Иеромонах Антоний н[амістник] к[атедры] ч[ерніговской] з братиеню».

Я, теды ведлуг жаданя отца намістника взялием перед себе мененного старожила ховменского Гаврила Жакгуновича одного при бытности зо мною посланного пна Ивана Сухины. А их млсти превелебные законныки обидві стороны за ухвалою своею абы не были притомными, по господах розийшлися. А его Гаврила Жакгуновича обовязавши, абы мні под совістію християнскою, на жадную не схиляючися сторону, истину признал, одколя и куда межи сими кгрунтами пна Киселя и пна Грязного давняя идет границя, подробно розпрошувалем. Который Гаврило, Бгу ховаючи дшу, под сумненем так сказал, когда король Владислав под Смоленском осадивши Шеїна, взяв его, на тот час в Ве-

ликом князстві Литовском Бжиим посіщенням немалый был голод, для которого яко многие люде, не маючи ся, по чужих сторонах шукаючи хліба, розходилися. Так и я з города Белинич, за Биховом будучого, уступивши, зайшодем, мовит, на Україну и пришодем на мешкане до села Ховмов под пна Казановского, на тот час канцлера великого коронного, который над городом Меною и над всякими (?) селами, под Максаковского мнастира державою тепер зостаючими, дідичним был паном, а над тими селами, тепер до катедры черніговской належачими, особливе над Воловицею, бо Степановки села еще, мовит, не было, был, мовит, наш ніякийсь п[ан] Грязный и любо, мовит, я, яко новый пришелец на тот час, совірно граньц межи моего пна и пна Грязного кгрунтами лежачой не відалем, тое однак добре знаю, же за приходом и переселением моим в Ховмы, тот пан Казановский на таковую собі мене зараз зажив услугу, абым з иншими его панскими болоховцами, по пущи и лісах ходячи за звіром и пущи од воловецких людеи боронив по річку Смоляж, и так, мовит, по указу панском не тилко я з товариством воловицких жителей наробок, потаемене через Смоляж в лісі уторгаючихся, ловил и оных коні и сокіри грабили, але и в самой речцы Смоляж (...) * воловичаном до занятя иза и пойманя рыбы жадного уступу міти не было волно тот зас ліс, до которого тепер подданії катедралный построена гать, о якої спор, Дубовою називается градою, в которой, мовит, зпрацовавшися, ходячи по пущи, мівалисмо свой одпочинок, а также и по инших лісах на попели рубовали дерево будники до буды пна Казановского. Которая также над болотом, недалеко Смоляжи будучим, коштом пна Казановского заведена и построена была, стороны зас границі совершенной одколы почалася и якими урочищами идет и где скончалася, на том уже, мовит, довідалемся и сталем знати таким способом.

За короля, мовит, Казімера як купив город Мену и всі маетности задесенские, около Мены и на сем боку Десны будучие, у пна Казановского пн Кисель, воєвода киевский, еще и мнстира Максаковского не было. Тогда одного літа староста в Мені од пна Киселя зостаючий, запродавал был травы на сіножати на границі при стороні пна Грязного будучой, оленовским жителям за три осмаки овса (тая потом сіножат досталася Дацкови, воловицкому жителеви, которого тепер сн у Воловиці священствует еще). В тот час воловицкий пан Грязный зараз упоминався, же тая сіножать запродавшая, у моем, мовит, кгрунті найдуется и так по розиску помірковалися, же що мів староста менский од оленовских людеи овса взяти, тое пн Грязный узав як свое власное до себе. Потом тот же пн. Грязный, уходячи болшой трудности, жебы в далший час за невідомостю подобным способом его кгрунтов не займано. Допрошувався того у пна Киселя на комиссию в тот час украинную од королевского влчства и од Річи Посполитой ординованного, абы межи кгрунтами тими границу давную, як за пна Казановского державы была, для самой відомости пн Кисіль рачил розехавши и утвердити. Которий розезд за согласиєм без жадной, мовит, спреки, так чиненый был: почавши од Максаков Десною до річки Горла сухим Хомутцем угору против воды до річки Березы, где озеро катедралное черніговское, Березою против воды до рычки Липок, Липками попод горою уз лісок Янкув под

кручею над выром Хрещатим, стоячий у вершини річки Вороны, Вороною униз попод горою до ровцов, которыми ровцами річка Смоляж у Ворону упала, а Смоляжю против воды под Берестовцем под Валки, а од Валков под Красный Став село до болот, галами называючихся // (арк. 5 зв.) и в річку Борзну впадаючих, а через Борзну річку и через річку Дочь до села Высокого и до Прачов, понад которими вишеписанными річками, особливае од річки Горла до річки Смоляж, оден берег по річки держал пн. Грязный, котрий тепер належит до катедры черніговской, а другой берег з річками и в них рыбные ловли державци Казановский и пн Кисиль, котрый на то под час комиссії, зпровадивши з Чонского мнстира законников, уфундовав им сей Максаковский мнстир, до которого, мовит, и церков зпличеную и Десною з Чонска припровоженую, на берег з воды з ховменцами вытягали, а уфундовавши, всі тие кгрунта и села з подданными законникам максаковским отдав, що всі ховменці козаки и посполицые старожили потвердили. Сторони зас шляху и гати через річку Смоляж, подданными катедралными построеной, о якой завод, так сказал: же здавна за державы пна Казановского и пна Киселя и за пна Грязного до пна Богдана Хмельницкого гетманства и ближей гаразд, жадного, мовит, там шляху не было з Воловыці и з Степановки и если бывала кому потреба до Борзны, то мовит, езжовали на бруд через Смоляж понад Вороною річкою. Сюди зас через Смоляж на Дубовую гряду, о чом завод, в який час почали іздити и якого року шлях проложен и коли гать погачена? Того, мовит, не буваючи там для старости своей и слабости, не відаю. На яком сим прызнаню своем як правдивом, а не фалшивом, учинил он, Гаврило, словесную на себѣ облікгацію и присягу, если бы указовала потреба, выконати. Я тедѣ, высланный, Гаврилову о границѣ, яко обосторонного свидка, повість записати; кгда предложилем оную отцу наміснику черніговскому, так отец намісник сказал, же тая граныця давняя за п.п. Киселя и Грязного была Вороною річкою не по Смоляж, як он, Гаврило, признает, але од Вороны по Гнилицу річку, що под Сидоровкою слободкою // (арк. 6) максаковскою идет, а од Гнилиці по млынок Зеленского, под Комаровскими гаями стоячий, по якой граныці и небожчик, отец Мефодий, епскп, тых кгрунтов заживав, и при том дав мнѣ признати Михайла Шелеста и Гаврила Макаренка, козаков и жителей степановских, также Гарасима Халимоненка, козака и жителя ушенского, о границѣ сознаня, в Ушні дяком степановским записанное, так ся в собі маючого:

Року тысячного сімсотного второго місяця октоврия дня одиннадцятого.

Я, иеромонах Ипполит, архипастирский послушник, зостаючий в Ушні на послушании, розпитовал людей честных и віри годных, жителей степановских, именно Грицко Макаренко, атаман степановский, Василь Ващенко, войт того ж села и Иван Потреба, при тих же людех повідал, именно Михайло Шелест, козак степановский, и Гаврило Макаренко, тож козак, такими словами, иж преждними часи за панов, которые держалы кгрунта максаковские и степановские кгрунта держал пн Грязной, а максаковские кгрунта держал пн Кисиль, воевода, и чинили промеж себя границу од Максаков по Хомутец, а од Хомутця у верх вершины озера Вороны, од озера Вороны по самую Гнилицу, що под

селом Сидоровкою идет, од Гнилиці по млынок Зеленского, що под Комаровскими гаями стоит, поти поділили помеж собою кгрунта, а напотом оддав пн воевода тие кгрунта на мнастир Максаки по вышейнаписаную границу, а по их руині остались кгрунта степановские небожчику Мефодию, а по Мефодию оддано тие кгрунти блженныя памяти архиепскпу Лазару Барановичу и за его архиепскпта стали люде збиратися у слободку Сидоровку и вже потом позаймали подданные максаковские село Сидоровка у кгрунтах архиерейских катедры черніговской. Кожды собі и тие кгрунта и переліски поодийманы до мнастира Максаков, а в кгрунтах архиерейских стали собі своїми для пасіки, а тую пасіку держал Кузма Занко, и оддав єї до мнастира Максаковского, //(арк. 6 зв.) а що перелісков не держал, бо в них жадной власти нее міл, бо то не в их кгрунтах зостают, що и сей отец игумен максаковский не за свое вчинает завод, не в максаковских кгрунтах тое рубали на гать для всіх людей переправы. Що и я, тоей мой вислухавши, од вышейнаписанных люде веліл записати. Року и дня вышей написаного. Діялося в дому Мартина Янченка. Иеромонах Ипполит, послушнык архипастирский.

Василь, дяк степановский на тот час будучий, руку подписал.

Я, иерей Петр, священник на тот час бывший степановский, руку подписую. Под тими рук подписами и тое написано. Гарасим Халимоненко, козак житель ушенский старинный, признал таким способом, же кгрунта были за пнов давних приложил к катедрі лежащая граница под. Максаковом вышше Горла річки перевал лежащий впав угору у Березу, а Березою идучий впал у Ворону вгорі, а Ворону идучая граница упала у річку Гнылицу под самую Сидоровку под село. При сем признаню был честный гспдн отец Феодор, священник ушенский, и пан атаман Кирило и Артем Чумак, козак, ушенский житель, и руки свои приложили Феодор, священник ушенский. Потом я, высланный, при бытности отца намісника черніговского тих люде отцем городничим ушенским розспрошуванных и записанных питаем: Чи были оны на тот час? Як пн Кисіль з пном Грязным граныцю розездил? И еслы знати з якої причины был тот розезд и ліс оны граныцю по річку Гнылицу кажут? И если тую самую річку Гнылицу кажут? И если тую самую річку Гнылицу відают? Одколя она взялася? И куда идет? И где у Ворону упадает? И если отец Мефодий, епскп, по тоей границі будучи над селами Ушнею, Воловицю и Степановкою паном и державцею, тими кгрунтами понад Смоляжю од берега сидоровского лежачими владіл? Теды Михайло Шелест сказав: Я, мовит, того не знаю який Кисіль з пном Грязным розездил границу, же, мовит, мні небожчик Адам, Максаковского мнстира пасічнык, //(арк. 7) казав, же я, мовит, в тот час при пну Киселю гайдуком зоставалем, як з пном Грязним границу розездил и так споминав, же по річку Гнылицу розехали и копец будто дал признаки положен был у могилок над кручею, где наметаи пн Кисіль стояв (але містца того мні не знав ништо показати), причины зас для якої был тот розезд, не відаю и тот пасічнык, мовит, не споминав, а о Гнылиці річці всі Михайло Шелест, Гаврило Макаренко и Гарасим Халимоненко сказали, же под Сидоровкою идет, которую Гнылицу сам потом Шелест видів, же не под. Сидоровкою идет, то маппа

указует, але под Сидоровкою болото и озеро, називаючоєся Хвесково, од Смоляжи рвется под Сидоровку и в Гнїлицю річку упадаєт. А (?) тые ж вышейописаненные свидки Шелест з товарищи стороны отца епска Мефодия що говорили, теды он, будучий над Ушнею, Воловицею и Степановкою паном, кгрунтами од берега сидоровского, над Смоляжю лежачими, владіл и тое не довелося, тилко Семен Макаренко, житель берестовецкий, тое признал, же отец Мефодий, епскп, завладівши мененими селами, не скоро в килка літ потом хотячи в свое держане озеро Ворону обняти, а од максаковских законников одехали. Которого озера здавна (як тот же Семен говорив) отцеве максаковские заживали, однак разом пославши своїх подданных, велів невод у ховменцов, озеро Ворону тянучих, забрати. До того свидетелства и самим ховменские жители признавалися, же забрав был отец епскп невод, которого любо потим знов на прошение максаковских законников велів назад оддати. Прикладад однак, жебы вперед до мененой Вороны жадного не міли вступу и так на тот час яко обоїх епархий влдіцї без прекословия отцеве максаковские муіли того озера Вороны уступити.

Для слушнійшого потом розиску еще я, высланный, особно питалем при отцу наміснику // **(арк. 7 зв.)** черніговскому Гарасима Халимоненка в Ушні записанную: по чому бы відав п.п. Киселем и Грязным розеханую границу и по яких оная річка идет. Одказав, же я, мовит, тое чув од своего отца, що од Вороны до Гнїлицы граница лежит, а сам, мовит, я о ней не знаю и пнов тих, як звалися, не відаю.

Я прето, вышейнаписанной, всіх людей з обох сторон признати о границі пилно вислухавши и записавши на жадане того ж честного отца намістныка черніговского ездилем сам и до гати на Смоляжи будучой о давности оной и о давности шляху через ліс проданного розиск чинити, также выдїти шкоду о там максаковских од отца старости ушенского од подданных катедралных через тую гать в лісі діючуюся. Где при собранию многих зо обох сторон старинных людей з превелебными так катедралными, яко и максаковскими законныками, через ліс переехавши и на той гатї зостановившися з межи инших людей взялем я, высланный, перед себе подданого катедралного, который и войтом у Степановці за городнычого ушенского отца Феодосия был, на имя Хвеска Симоненка и питалем его абы под сумненем признав як давно шлях через ліс тот проложено? И од якого часу тая гать через Смоляж вшими людми строитися и гатити почала? И где на тую гать рубовали хворост? Которий Симоненко взглядом шляху через ліс признав, же мы, мовит, тилко воловыцкие и нши степановские селяне перед отцем епском Мефодием и за державы отца Мефодия, если не уплыни (*вплав – Ю.М.*), то в бруд, вибираючис місцами, кому было треба на торг через Смоляж и через ліс, уже того часу як, мовит, памятаю, випустошений, а потом знову отцами максаковскими забороненый и викуханный езджовали и если, мовит, на одном містцу, где згрузят, то черетом на другом містцу проложат дорогу. Взглядом зас гати через Смоляж устроеной, он же, Хвеско Симоненко так сказал: за бывшего гетмана пна Ивана Самойловича // **(арк. 8)** як ишли, мовит, козаки так полку Ніжинского, яко и полку

Черніговського, в кримський похід до війська на тот час перший раз для ліпшої собі переправи зробили через Смоляж гать, робячи на оную и в околичных лісах над берегом степановским будучих, и в мнастирском максаковском лісе напротив через Смоляж на другом берегу Смоляжи хворост; через которую гать яко до Войска ишли, так и назад тые ж козаки повернувшись, переходили, где, мовит, и нам степановским жителям, латвійший учинився переход. Которого не хотят окупити, в килка літ потом я, мовит, войт на тот час степановский, з селянами своїми упросилем отца городничого, мененого Феодосия, смолового дерева, з которого мосток через Смоляж к тоей гати построилисмо, на которую гать хоч то, мовит, часом по указу инших отцев городныхчих ушенских в лісе максаковском вистерегаючис и незначне малий хмиз прихватком рубовалисмо. Болшей однак хворосту з своих лісов для гачени приспособлялисмо и од того, мовит, часу всім околичным людям шлях, котого перед тим не бувало, через Смоляж и через ліс отворився, що и другий катедральный подданий, житель степановский, о том шляху од якого часу проложен, потвердив. Также и ховменский житель и козак Марко Холява слово в слово о той гаті, як и Хвеско Симоненко, признав. По которых людей розпросах, кгда я, высланный, питалем отца Ипполита, теперешнего старости ушенского, для чога такое в лісе мнастирском значное великих дерев порубом чинит спустошене и шкоду, одказав, же прежные мои антecessорове турбовали, для того и я велілем рубати. Зачим я, высланный, увес тот розиск людское так о границі, яко и о гати кгрунтах найдовалася, признате записавши, а барзій свідителство помененного Гаврила Жакгуневича, ховменского старушка, на которого обидві сторони в своем заводі здавалися, благим моим умом (нідкреслено в оригіналі – Ю.М., І.Т) од всіх за найдосконаліішое принявши, тую гать подданными катедральными через Смоляж построенную // (арк. 8 зв.) не в катедральных, але в максаковских кгрунтах узнаю и твержу быти, бо тоєю границею, як мні он, Гаврило, признавав, особливе где спор о річку Гнильцю, почавши од Липок річки, у Ворону впадаючое, и понад Вороною через усте Гнылиці униз до самых ровцов, где Смоляж у Ворону впала, и против води и оной Смоляжю кгрунта, то ест сіножать и ліси. Все людей сидоровских подданных максаковских одних, а болш ничиих ніт, которые кгрунта для слушнійшого доводу и документу чии? И яких господаров? Всіх именно описалем и сам оных видіти на око умислне ездилем. Первая на границы сіножать к Липкам Никити Трубяника. Вторая над Вороною сіножать Самойла Андріенка. Помеж з тоєю сіножать Евфима Шинкаренка. Помеж тоей сіножать еще Никити Трубяника. Помеж з тоєю сіножать Ничипора Пикуліна. Уз тую сіножать Павликова, уз Павликову еще сіножать Михайла Дудченка, берег тоей сіножати Козмы Токарского. Подле тоей сіножать Уласа Нагорненка. Подле тоей сіножать Стефанова Бондарцева. Подле тоей сіножать в розі на ровцах, где Смоляж у Ворону впала, Павликова. Там же над Смоляжю в гору крайнюю од ровцов сіножать Стефана Куриленка. Ведле тоей сіножать Юска кривого Геценка. Ведле тоей сіножать еще Игната Шинкаренка. Ведле сіножати Шинкаренковой далее вгору Смоляжи ліс Андрія Грищенка. Ведле того ліса помеж ліс Леска Шинкаренка. Помеж того еще ліс Анитипа

Выляенка. Тот Выляенков ліс вгору Смоляжю притяг до гати и до ліса мнастирського, о якої завод, где и пасіка мнастирская знайдуться. А вгору того мнастирського ліса еще ліс з сіножатю Грицка Омелченка. Ведле того еще ліс з сіножатю Уласа Нагорненка и інших многих сидоровских людей угору річки Смоляж, аж под. Берестовец кгрунта протяглися. Если прето тие сіножати и ліси вышописанные понад Вороною униз // (**арк. 9**) до річки Смоляжи и понад Смоляжю вгору до самое гати и за гатю лежачие в заживаню у людей сидоровских, а подданих максаковских, здавна знайдутся, то и тая мененая гать в кгрунтах мнастирских максаковских, а не кеатедралных без похибы быти показується (*підкреслено в оригіналі – Ю.М., І.Т.*). О чом всем до превисочайшого и блгородного ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера разсмотрения и премудрой его панской велможности уваги через мене, высланного, виразне донесено и предложено было.

А по виведеню вышейписанной сей инквизиции, кгда тая справа за многими поважными ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера войсковыми ділами в забвенной и неуспокоеной через немалое время без жадной децизиональной росправы ваковала продолженю. Теды по многокrotnых так од превелебного его млсти отца Калиста Меновского, игумена мнастира Максаковского, конечной в той справі децизии у ясневелможного его млсти пна гетмана допрошующихся листах, яко по особливых архипастирских од ясне в Бгу преосщенного его млсти отца Варлаама Ясинского, митрополити киевского, галицого и всеи Малыя Россіи, до его панской велможности о совершенной тоей заводной землі розмежованю интерцедующих листах; повторе

Року тысячного сімсотного третого місця септеврия осмнадцятого дня.

Самого его ж ясневелможного его млсти пна Иоанна Мазепи Войска его царского пресвітлого влчства Запорожского обох сторон Дніпра гетмана и славного чину святого апстла Андрея кавалера я, вышей в инквизиции и ныжей именованный на skutечное тих спорных межи обоима катедралным архиепскпий черніговской и мнастира Максаковского сторонами кгрунтов успокоене и на конечную росправу болем высланный з висоце поважными его панской велможности з канцелярії войсковой выданным універсалом таковым // (**арк. 9 зв.**) (*тут наводиться універсал гетьмана Івана Мазепи від 21(11).09.1703 р., який опублікований за цим списком у книзі: Універсали Івана Мазепи (1687-1709). – К. – Львів, 2006. – № 275 – Ю.М., І.Т.*), з которым преможный ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера в універсалі вираженным указом при обоих сторонах в справі будучих, превелебного его млсти отца Антония Стаховского, черніговской катедры намістника, од ясне в Богу преосщенного его млсти отца Иоанна Максимовича, архиепска черніговского и новгородского, з притомными собі иеромонахом отцем Ипполитом, старостою ушенским, и честным отцем Афанасием Ясинским, дияконом, присиланного и превелебного его млсти отца Калиста Меновского, игумена з присутствующими // (**арк. 10**) превелебным отцем Пахомием, игуменом, Кузмичем, намістником, честным отцем Давидом Дранніцким и з иншою мнастира Максаковского братиею, при бытности честных отцев Иоанна в Воловыці и Григория в Ховмах, священствующи-

щих и при многолюдном всіх при инквизиции прежде бывших войсковых и посполитых з обох сторон катедральных и максаковских сел жителей собраний, именно з стороны катедральной Артем Коваль, атаман воловицкий, Лукян Малюжич, войт воловицкий, Василь Бондаренко, войт степановский, Иван Борисенко, Феско Рудый, Мойсій Куліш, Михайло Рагоза, Яков Поповыч, Михайло Поповыч, Феско Самойленко, Герасим Халимоненко, Кузма Козюберда и Кирик Кришненко, а з стороны максаковской – Иван Шаля, атаман ховменский, Марко Холява, Свирид Кисіль, Остап Тарасенко, Петро Придаток, Омелко Гавриленко, Федор Гавриленко Жакгуневичи, Никита Старий, Васко Чермник, Роман Тягленко, Андрушко Старый, Яцко Пустовуйтенко, Евфим Павленко, Антип Выляенко и Юско Геценко, выехавши на тие спорные кгрунта, а меновите гать, для которой вщался завод, на землю которою од села Степановки будучую переехавши, первой (...) * вышей переписанный ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера поважний універсал на успокоене заводу мні, высланному, данный, а потом и инквизиция через мене учиненная вголос и вслух всім читана была. А по вычитаню оных писм, прихилияючися, высланный, подлуг права до певнійших доводов, досконалших од инших, в инквизиции найменованного а иле обосторонного свідка Гаврила Жакгуневича, старожиителя ховменского, повістителных о границі сознанем объясненых, як о том обширне в инквизиции виразилося, для лучшого того свідительства певности, абы люде з стороны максаковское виставленные самим skutком тую мененными річками и урочищами, где спор, особливе // **(арк. 10 зв.)** од гати новой Смоляжю до ровцов, а од ровцов Вороною до Липок и далее Липками до Березы лежачую границу, мні при обох сторонах будучих наочне показали, потребовалем. Которые старожили од мененной рушившия гати и провадячи мене з помененными сторонами и з притомностью всіх людей, именно вышей зкомпутованых, землю катедральною понад Смоляжю, привели до самих ровцов на устю річки Смоляж, у річку Ворону упадающей, будучих, через которые на сторону кгрунтов максаковских переправившия, ехалем зо всіми вгору понад Вороною до самой оной вершины, а приехавши до річки Липок за показанем од людей максаковских, виділем тот лісок, в инквизиции именуемий Янков, под кручею над выром Хрещатым стоячий, где многие сіножати в людей катедртальных межи Липками и Вороною на кгрунтах максаковских в заживаню будучие. Сам превелебный отец игумен максаковский и люде его честности притомные, мні показуючи, жалостне прекладали тое, же яко в тие сіножати воловичане и степановці безправне оными владіют и користуют, так и катедр черніговская, любо не од тепер, однак квалтовным безправем, як инквизиция повідует (?), озера или рыбные ловли, в річце Вороні будучие, собі привлащает, и тепер подобным способом хотят ліс мнастирский, именуючи оный быти своим, заехат, а через Смоляж ново дорогу небывалую на свой новый перевоз ушенский, ку власной кривді ншой проложили, з ншого ліса и на ншом березі будучого, тую гать отец городничий ушенский, строячи квалтовне, немалую зрубанем оного ліса нам учинил кривду и шкоду, в чом явное укривжене стой обители своей максаковской честный отец игумен видячи, разсмотрительной

собі подлуг права росправы и стой справедливости жадал и допрошувался. // (арк. 11) Я теды, высланный, также на мененных сіножатах через границу Липками идучую, людми катедралными, як жалоба посвідчаєт, однятих и владімих, застановившись и так поводовое стороны честного отца гспдна его млсти игумена максаковского жалобы, яко и честного гспдна его млсти отца намісника катедрального и отца старости ушенского, ему ассистуючого, отвітов, также людских з обох сторон границу, о квалтовное через небожчика блженныя памяти Мефодия Филимоновича, епскапа, озера Вороны одняте и заволодіне, о сіножати и о лісовые максаковские кгрунта через отца старости ушенского ушкоженые, споров и контроверсий словесно вимовленых, пилне вислухавши и уваживши, любо зрозумілем, леч и узнаем, же стороны отца игумена максаковского виставленых свідков, особливе помененного Гаврила Жекгуновича сознаня слушноє досконалыє певныє и доводныє показались быти, однак еше на том голословном оных свідетелстві не фундуючися, а стосуючись до прав статуту литовского в розділі девятом, в артикулах втором и дванадцятю в параграфах первых о одняте імiния в границах описаного, иж если бы в такой справі чии писма ліпшиє и знаки граничныє поважнійшиє и свідки слушнійшиє оказались? Которих належит быти члвк девят, теды подкоморий или комисар тую сторону по вислуханю свідоцтв ку доводу припустивши, присягу оной з трома свідками, которих сторона противная з тих девяти оберет, всказати маєт. А кгда тим обичаем присягу самочварт учинит. Теды тот кгрунт, о котором спор ишов, одержати маєт. Подлуг оного права таковый в той справі феровалем декрет, абы поводовая сторона максаковская яко до доводу досконалыми своими свідетелствами близшая, избравши з межи себе девят члвк, а з тих десяти од противной стороны катедральной ку своему уподобаню обраные три члвка для досконалышой певности. Свое, а барзій Гаврилово о границі давной за п.п. Казановского // (арк. 11 зв.) и Киселя будучой, свідетелство и сознанє присягою потвердили. До якого наказаной мною, высланным, присяги выконаня, любо помененного свідка не поставили, поневаж трома днями наперед, то ест септеврия пятнадцатого, за моим до обители максаковское для докончаня sprawy приезде, важнійшим а неухронным судеб Бжиих декретом од жизни сея преставился был на вічност, однак же он, Гаврило, яко за дней жития своего, в инквизиции выписанное, од себе чиныл о границі сознанє и оноє сумненєм своим потвердити готов был, так и при смертной кончині перед дховным своим честным отцем Григорием, священником ховменским, и перед многими старожилами ховменскими тую свідетелствовенными урочищами річками лежашую границу непременно твердил быти, якую річ его тот же отец Григорый подиерейским сумненєм словесно и на писмі своею рукою изображенную, мні, высланному, и вышєйименованными sprawy актерам, презентовал не тилко тие три особы, Иван Шалє, атаман, Марко Холява, Свирид Кисіль, до присяги виставленныє, или кого бы иншого в тройственном числі подлуг права противная сторона назначити зезволила; леч и иншиє старожилы ховменские и сидоровские, а особливе его, Гаврила, сны Омелко и Федор Жекгуновичи, підкріпляючи отца своего свідетелство, на юрамент безпечне забиралися.

А так кгда по декреталном ви року тамже на спорных сіножатех, близко граници над річкою Липками будучих, помененный отец Григорий, священник ховменский, з стим евнгелием готовым притомне знайдовался, и рота на выконане присяги была зготовлена таковым стилем:

Мы н. н. н., жителі ховменские, присягали Гспду Бгу во Троици Свтий Единому на том, иж то небожчик Гаврило Потапович Жакгуневич за живота // (**арк. 12**) и при смерти своей свидчил быти давную за пп. Казановского и Киселя з пном Грязным межи кгрунтами границу тими певными урочищами и річками (до которых пн. Грязный и поддание его воловичане жадного не міли вступу) именно от Максаков Десною на низ з Десны річкою Горлом до Сухого Хомутця. Хомутцем против воды до Берези, Березою вгору до Липок, Липками на низ до Вороны озера, Вороною на низ до ровцов и до Смоляжи, Смоляжю вгору под село Берестовец и далее самим берегом од Грязного кгрунту лежачую. Тую и мы границу непременно и не иначе присягою своею посвидчаем не ложное, леч истинною и правдивое было и як здавна жадного з Воловиці и з Степановки до Березы шляху через ліс максаковский и гати через Смоляж до ліса не бывало, але иным належитым трактом на бруд через Смоляж понад Вороною річкою до Борзны и з Борзны езжовали. Так нам Всемогущий Бже и невынная Хрса Збавителя ншого страст помози, а если не справедливе и не по истині прилагаем, то скажи нас, Бже, в сем и в будучом віці. Аминь.

Теды превелебный игумен намісник катедралный черніговский, не желаючи и не хотячи тоей слухати присяги, по которой не тилко безправне завладілих сіножатей и озера Вороны пречестным отцем максаковским уступити, але и шкоды через указ отца старости ушенского в лісе максаковском на построение гати квалтовным порубом учиненная ему отцу старості належало б было пополнити (?) и шлях ново через ліс проложеный, а особливе гать зруйновати. Просил мене, высланного, о тое, абы тую их заводную справу безприсяжным между ими успокоил поміркованем, в чом любо мні свого подлуг права сказаного не належало отмінати декрету. Видячи однак и превелебного отца игумена максаковского до компромисорской згоды соизволяючогося, // (**арк. 12 зв.**) давалем их млстем розные до поміркованя стегаючиеся сродки, о чом много з собою переговорюючи, таковым полюбовным тот свій завод закончили и вічне уморили поміркованем.

Превелебный отец Антоний Стаховский, намісник катедралный черніговский, узнавши без присяги на тих річках и урочищах, на яких міли люде присягнути, непременно быти границу помененных сіножатей межи Вороною и Липками будучих всіх и половину озера Вороны до заживаня отцом максаковским вічне уступил, з тим декляруючися, же ясне в Бгу преосщенный его млсть отец архиепскп черніговский за донесенем сего компромиссорного поступку одмінати и превращати не будет. А превелебный отец Каллист Меновский, игумен максаковский, з братиею согласно тую фундуючи згду, а схиляючися до желания отца намісника черніговского, недавно проложенную через Смоляж и через свой ліс мнстирский ку потребі катедральной дорогу и новопостроенную

на кгрунтах максаковских гать, о которой был завод, вовся невозбранно міти катедри попустил з таковым докладом, абы до переездных людей, а барзій од катедралных подданных под час поправованя мененой гати, жадное и наименшее максаковским и их подданных кгрунтам порубок в лісах хворосту или лозы никогда тепер и в потомные часы не діялося ушкоджене, але абы в поправованю тоей гати отец староста ушенский ннішний и по нем будучие з своих лісов катедралных пригодным хворостом доволствовались и ни в чом одна сторона другой над сию угоду жадного не чинила утиску и развращения. На чом обидві стороны полюбовную составивши угоду и оную непременно под иерейским деклярующися посполитим рукоданным при моей бытности межи собою ствердили примирем. Я теды // **(арк. 13)**, высланный, видячи таковое добровольное и згодливое од обоих сторон зезволения, вічне ставшоеся помірковане за докладом о том самому ясневелможному его млсти пну гетману и кавалеру по виразной рейментарской его панской велможности волі и росказаню сим моим комисарским ствержаючи оное муніментом, докладая и варую тое, абы сая полюбовным поміркованем учиненная згода з обоих сторон, в справі бывших, без жадного нарушеня в вічной трвалости непременно была содержана и захована. На чом зарукою тысячи талярей до скарбу войскового на проступную сторону стягающуюся закріпивши, и письмо сее з подписом моей власной руки и притиснением печати в обитель максаковскую, яко требующой стороны, видано есть.

В Батурині року и дня вышей положенного.

Семен Савыч, писар судов войсковых енералный»

(Дописано іншою рукою – Ю.М.):

«Року тысяча сімсот чотиридесят пятого мсця марта тридцятого дня // **(арк. 13 зв.)**

Ея императорского всепресвітліяшаго величества ніжинский маистрат, высоце в Бгу преподобнійший его млсть отец Игнатий Бугановский, игумен монастыра максаковского, при своем просителном писмі чрез отца диякона Иоасафа Самборовича сию инквизицию прислал для уписання в книги міские ніжинские, по котором писанням его преподобия прошению сия инквизиция до книг маистрата ніжинского как есть принята и вся от слова до слова точно уписана, так в том для відома на оний же инеквизиції в ніжинском маистраті учинена поміта и печатію маистратовою при подписі рук наших стверджена часу вышиписанного.

Ея императорского всепресвітліяшаго величества города Ніжина войт Петро Стериевич Тернавиот

бурмистр Иван Радионов

бурмистр Андрей Костенко

бурмистр Яков Мироновский

райца Федор Гафаревич

райца Иван Менский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 31. – Оригінал завірений підписом і печаткою. Приписка також затверджена підписами і печаткою).

№ 6
1709, серпня 17(6). – Борзна. –
Купча Ілляша Степаненка

«Року 1709 місяця августа дня 6.

Я, Ілляш Степаненко, житель борзенский, відомо чиню сим моим записом тепер и в потомние часы кому о том будет належало відати, иж не з ніякого примусу, але самохотне з доброй своей волі на вічніе часи продал[ем] его млсти пну Юрию Забілі, хорунжому полковому ніжинскому, двор в Красном Ставі из садом помеж его ж пнским двором с тоячий, нікому ні в чом не заведений, за готовие гроши за десят коп яким то вищреченному пну от мене проданим двором и садом позволяю, як своим власним и потомству его, по нем будучому, владіти албо теж кому хотіти продати или кого оним даровати или на яку хотіти потребу обернут, тут же варую и вірне записую, аби в том, от мене купленом двори и в саду ніхто жадной перешкоди не важился чинити, яко я сам, так и жона моя и діти мої иніхто з блиских и далеких приятелів моїх до того двора и саду интересоватися не повинен. Тое ствержаю для ліпшой и певнійшой достовірности даю ему, вищреченому, [его м]лсти пну Юрию во вічніе. часи сей мой запис при вradі міском борзенском так з написом имен, яко и притисненем звиклой их міской печати.

Діялося на вradі міском борзенском року и дня вишписанного.

Иван Грекович, атаман городовой борзенский.

Супрун Данилович, войт того города со всеми вradниками».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 45. – Оригінал, завірений печаткою. Запис внизу: «Об Красноставский двор»).

№ 7
1709, вересня 17 (6). – Глухів. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського

«Превелебний в Бгу мсци отче игумене монастира максаковского, мой ласкавий гспдне отче и приятелю гспдне!

За повіншоване зичливых Бгом дарованной побіды над обцим неприятелем ншим дякуем вшой превелебности. По прошенію вшой же превелебности перед сим и тепер до нас занесеному сторони сіножати приворочаем оную на потомние часы в владіние до обители максаковской, которую и універсалом потвердивши посилаем оний до рук вшой превелебности. Сіно зась на той же сіножати будучое на потребу ншу укошенное, любо радибысмо вшой превелебности позволили забрати. Однак будучий и мы сами тепер на оное оскуденые не можем того учинити, поневаж на всіх антecessора ншого и наших сіножатех згола трава не родила, и для того мусим тоє сіно на потребу ншу тепер обернено быти. Еднак розглядівшися и порозумівшися з товаром, чи не можна будет з оного що до обители вшой превелебности уділити. Тое вшой превелебности предложивши его стим млитвам себе вручаем.

Стой превелебности зичливий приятел Иоан Скоропадский, гетман Войска его црского величества.

З Глухова сентевр. 7 року 1709»

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп.1. – № 44. – Оригінал. – Наприкінці документа поставлена печатка. Адреса: «Превелебному в Бгу его милости отцу Иосифу Білицькому, игуменови монастира Всемилоствого Спса максаковскому, моему ласкавому гдину отцу и приятелеви»).

№ 8-9

1716, грудня 19 (9) – 1720, січня 16 (5). – Киселівка(?). –

Розписки кисилівського священника Леонтія Федоровича

«Року 1716 місяця декаврия 9.

Я, нижей на подписі именованный, чиню відомо сею моею карткою в потомние часы, иж взялем позиченим способом з обители святой Всемилоствого Спаса Максаковския у превелебного в Бгу отца игумена Иосифа Білицького готовой суми грошей золотих сто. Против которой то суми до отданя оной записую грунта свої власние, мні от тестя моего, отца Дионисия, за дочкою его в посазі записанние в трох змінах, в початку нива, под Даниловку лежачая, у Олещенькова стана (?), оний на осм, другая у Осняка днів на три з упругом, третия на два упруги знову ж у середний руці у Царского шляху нива дни на осм и у третуй руці под Александровку нив дві, дни по три, третья днів на два, четвертая на ден з упругом. Которими грунтами як ся више намінило позволяю их мосціом отцем з обители святой обрїтающимся, яко своїм власним добрим (?) владіти и користовати, а теж до оногo грунѣту до отданя оной суми не повинен жадною мірою инѣтересоватися и жадного упоминку чинити, ані тест мой, отец Дионисий. Для ради лучшого увірення даю сей мой запис з подписом имени моего. Року и дня вишеписанного.

Леонѣтий Федорович, поп киселювский.

Дописано збоку: «До того ж грунту приписую и огород з садом Якубовским».

«На сем же обліці я, именованный, докладаю, что прежде сего взял я у отца економа Иони, сей же святія обители, також де готових грошей золотих сорок и таляр битий. Против которой суми заставляю грунѣт прозиваемий Ярмолинский, у тестя моего от мене оплачений, таляров за десят бытих. Для лучшого увірення и повторним (?) разом руку мою подписую.

Леонѣтий, поп киселювский.

Року 1719 иануария 28 на тие грунта я, више именованный, взялем у его мосці отца игумена до той суми, як ся више виразило и еще коп десят. А не могл бым я тоей суми вистагчити обители святой отдати, грунѣта при обители святой вічними часы повинни зоставати.

Леонѣтий, поп киселювский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 52. – Оригінал).

* * *

«Року 1720 януария 5.

Я, нижей на подписі именованный, чиню відомо сею моею картою, на потомние часы, иж взяли у превелебного отца игумена максаковского суми коп десят. Против которой то суми заведем ниву з засівом житним днюв на два, мні также отведенную за преставшие дві дши Леска Яременька и жони его Евдокиї от дітей их Ивана и Петра. Теди за их же відомом и позволением, тое так ся могло учинити.

Для лучшего увірення руку свою подписую

Леонътий Феодорович, поп кисюлювский.

А нивку тую заводит от іх руки и по их прошению до онии обидва на тот час при великой слабости здоровья зоставалы.

Иван панамар и Феодор дворник монастирський».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 62. – Оригінал. – Запис: «В Леонтия попа киселювского, нивка купленая»).

№ 10

1720, вересня 1 (серпня 21). – Максаківський монастир. – Дарча Кирила Кривошиї, жителя с. Красностав, козака Борзенської сотні

«Року тисеча сімсотного двадцятого мсца августа дня двадцят первого.

Я, Кирило Кривошия, житель красноставский, козак сотні Борзенской, при старости літ моїх, будуй частим (Бгу тако восхотівшу по премногим Своім щедротам) недугом тілесним посіщенний, а всегда памятую на конец живота моего и страшний час смертний, умислил еще за живота своего прежде десяти літ, еще бы дати на мнстр стога Всемилстивого Спса Максаковский (да млстив мні будет в день судний) грунт, власную мою отчизну, то ест двор з хатою и огород, за отпущение гріхов моїх, а еже замислих давно, сие днес самим ділом исполняю, даю, дарую и записую, чтоб оним владіти без жадного препятіия в вічніе часы монастиру вишмененному, не запоминаючи и мене, которий сию частку добр моих на вічнуу чест и славу Бжию уділилем при повседневних жертвах у престола Бжия за грішную мою дшу премноего его блгоутробие, да ласков будет, егда приїдет ко муждо відати по ділам его млистяся (?). А я, же отселі сам и жена моя, ни діти мої, ни жаден з свойственних моїх до сей части на хвалу Бжию мнастру Максаковскому отданной, жадним способом интересоватися не буду ни сам и ни хто инший вічними часы, а ежели бы хто иміл втручатися албо какою в том грунті законником помененного мнстра перепону и кривду чинити албо на свой пожиток при влашати, таковий имат судитис со мною на Страшном Христовом Суді перед Имущим судити живим и мертвим. На чом, яко не умію[ч]ий Бжественного писания, лучшаго ради віроятия сам своею власною рукою крест стий написалем. †

Кирило Кривошия.

Року, місця и дня вишположеннаго.

Писано при битности моей в мнстру.

Сию легацию яко важную (понеже моїми власними купленную, си ест двор з огородом, денгами) и я по смертию будучи в мнстру Максаковском, ствер-

жаю, за которую чтоб и мене грішного по смерти моей тамже споминано было и на сем власною моею рукою крест стий напишю +.

Я, иерей Костантин, п. п.
Оришка Петровна Кривошеїха».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 60. – Оригінал. – Запис на звороті: «Легація на дор красноставский Кривошеин»).

№ 11

1722, травня 8 (квітня 27). – Максаківський монастир. – Купча Романа Стриевского

«Року 1722 мсця априля 27 числа.

Я, Роман Стриевский, відомо чиню сим записом, иж продал я частку от дома своего отцевского, нікому ні в чом не пенную, его милости превелебному отцу Конову на обител стую Всемлстивого Спса максаківскую, а тая частка которая была продана Стефану Мартиненку, его млсть отец Конов положил гроши тож на обител стую, теди и другую тоєю же мірою частку поуз манастирский огород до пол клуні прийшол мні, теди сия частка продана за суму певную литовской личби, що дал Мартиненко полдванацять золотих и его млст гспдн Конов за тоєж принял при людях честних и віри годних при Павлу Гармашу, атаману берестовскому, Тимошу Зінювскому, Кондрату, слuzі пна писара, и Федору Шулзі и Стефану Мартиненку и Грицку Негребенку и многих, а варую, аби обители свтой жадное продаже, яко я и з близких моїх, нікто не бил перешкодою, на противного покладаю заруки на его млсть пна полковника ніжинского зол. 40 и на всяких належных зол. 50, а от обители свтой неблгословение, леч проклятво.

Діялос в дому манастирском дня и року вишписанних.

Алексій Висоцкий рукою.

Теж и я, Роман, не уміючи рукоположити, покладаю крест + + +».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 69. – Оригінал. Запис на звороті кінця XVIII ст.: «Купчая в Берестовці»).

№ 12

1724, травня 13(2). – Купча менського сотника Івана Васютинського

«1724 году мсця мая 2 числа.

Я, нижей подписавшийся, чиню відомо сим моим доброволним листом о том, что купленный гайок в жителя куковицкого Грицка Савченка 1722 году в мсці декабрі 21 числі в вічне владіние обители святой максаківской поручаю. До яког[о] не повинен будет ниhto як жона, діти мої, так из кривних моїх интересоватися, а для снадійшого в потомние часи тим гайком обителі святой владіния листом сим при подзакріпленіи руки моей и притисненем печатки ствержаю.

Діялос року и дня вишшенанписанних.

Иван Васютинский, сотник менский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 65. – Оригінал. Запис внизу: «Купчая гайка в куковицкого члвіка»).

№ 13

**1724, липня 7(червня 26). – Високе (?). –
Купча Івана Сахна, жителя с. Високе**

«1724 году июня 26.

Я, Иван Сахно, жител висоцкий, чиню відомо сим доброволним записом, кому будет о сем потребно, иж я, Иван, продадем свой двор з хатою и огородом и з всім в дворі при той хаті будучом посудку, висоце в Бгу превелебному добродієві отцу игумену мнстира максакковского за певную суму за десят талярей ровно, на которую то свою продажу доброволную даю от себе всепречестности его пнской сей запис в вічност, жеби было не нарушоно обители свтой Всемлстивому Спсу, бо гдиж той кгрунт нікому ні в чом не заведенний и не пінний власний мой ест, варую, жеби ніхто в тую мою продажу не втручался, ані жона моя, ані теж діти мої или кривніи мої ближній или далекій во вічное владіние записую.

Року и дня звишписанного».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 67 – Оригінал. Запис на звороті: «При сем записі будучие люде, Черненко, козак, котрий и гроши лічил, Васил Чорнуха, войт, Грицко Дорош и Федор Мачача, Гаврил Дворник». Запис кінця XVIII ст.: «Купчая двора с хатою и огородом у Ивана Сахна в Високом»).

№ 14

**1724, грудня (13) 2. – Купча козака Юхима Степаненка,
жителя Феськівки**

«1724 году місця декаврия 2 д.

Я, нижей подписавшийся козак сотні Менской, житель фесковский, відомо чиню сим моим доброволним писанием о том, иж продадем свою власную нивку, купленную в жителя ж фесковского Нечипора Шулги, в обител максакковскую игумену Иосифу Біліцкому з братиєю, межи полем монастирским лежачую упругов на чотири ценою коп за три, до какой моей продажи не повин будет нихто кривних моїх близких и далеких интересоватися под виною певною. Що для лутшой вірности в потомние часи просилем пна сотника менского своего и владзу сілскую фесковскую о подпис рук и притисеню печати.

Діялос року и дня вишписанних.

Иван Васютинский, сотник менский, при печати своей руку приложил.

К сему писму вмісто Ефима Степаненка по прошенію его Григорий Шикловский руку приложил.

Василь Черепан, атаман фесковский.

Микита Степаненко, козак сотні Менской».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 66. – Оригінал, завірений печаткою, яка чудово збереглася. Запис на звороті: «Купчая на ниву положеною между грунтами монастыру в козака фесковского прозиваемого Евхима Степаненка»).

№ 15

1726, березня 30(20). – Борзна. – Купча Павла Бойка.

«Року тисяча сімсотного двадцят шостого місяця марта двадцятого дня

На уряді міском борзнянском пред нами, ныжей подписавшимися, ставши в ратушу борзенском Павел Бойко, житель ядутинский, ясне, явне и доброволне сознал в тие слова, иж міючи Грунт свой, такъже в селі Ядутах найдуючийся, помеж з одной стороны от двора Василя Ледаяченка, а з другой стороны – от плеча вдови Роговой, жителей ядутинских, рады нужди своей грошей potrzeby продал оний в Бгу превелебному его милости Иосифу Білицкому, игуменові монастира Всемилоствивого Спса максаковского за сумму певную готовие грошы, а именно за десят талярей, якие вцалі до рук своїх одибравши, вічисто уже того, собою проданного грунту зрекаючис, такими своїми варовал словами, что волно (мовит) будет его превелебности з всею братиею як хотя тим грунтом диспозовати и ку наліпшому монастирскому пожиткові оборочать или кому хотя продати или в заміну дати. А себе юж помененний Павел Бойко вічисто от оног кгрунту своего отдаляючис, сим доброволним записом ствержал и упевнил, что так он сам, продавца, яко и потомки его, и жадние кривние его ж, близкие и далекие, и ништо весма не повинни будут жадним способом вічними часи в выш означенний кгрунт интересоватися и ниякой трудности и перепоны в держаню и заживаню онаго монастиру чинит не важился под утраченем сугубой предречонной суммы и под обовязком накладов правных, хто б міти важился близкостю того проданного кгрунта доходити. Теды мы, уряд міский борзенский, вислухавши такового доброволного сознатя, а так продажи, яко и куплі, велілисмо для лучшого в том достовірия тое записати и сей запис з притисненем звиклой ратуши борзенской печати и з подписом рук наших уряднических, то есть его превелебности отцу игуменові максаковскому до рук для оппонованя видати.

Писан в ратуше борзенской року и місяця и дня вышей специфікованних.

Андрей Білич, атаман городовий борзенский.

Гордій Пархомов, войт.

Лаврін Зіновиев, бурмистр.

А вмісто звышписанних атамана, войта и бурмиистра по их же прошению руку приложил Михайло Иванов син Греков, козак сотні Борзенской».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 71. – Оригінал, завірений печаткою, яка дуже добре збереглася).

№ 16

**1728, січня 14 (3). – с. Ховми. – Купча Михайла Пісні,
жителя с. Ховми**

«Року 1728 мсця генваря 3 дня.

Я, нижей именованый, чиню відомо сим моім доброволним и рукоданним писанием впрעד и кому би о том відати потребно, ижесмо продалем ліс с пасікою свой власний, а никому жадною мірою ни в чом не заведенний, еще к тому також в лісі стоячую хату з сінними, з коморою и зо всякими будинками, то есть

в том місті продажном построеном и из сіножатю (...)»* и то ест от мала и до велика до поміжников побочних там з одного боку Никити Заїки, жителя борзенского, з другого боку – Онищенко, житель кунашовский, с третого боку поміжниця – Василіувская, с четвертого боку – Васил Придибайло, жител холменский, и поміжник пятый – Коваленко, жител борзенский, за певную суму доброй монети зол. за сто Петру Стелмашенку, жителю холменскому, во вічне владініе ему помененому Петру, жені его и дітям и потомкам его, а в то варую и ствержаю нижей слідованною мірою, ежели би хто могл с проміжку моїх дітей или братов и братаничов и протчіих моїх крєвних, близких и далеких, и всякого чина людей дерзнул в такое то продажное діло, як вишеслідовано, втручатися, сірич откупити, насуливши болшую ціну, и турбацию на поменутого Петра затівати, то на такового турбатора покладається вини на духовний суд велебного добродія ншого отца Йосифа Билицкого, игумена макаковского, талярей тридцять, а на сілский суд нш тож варует вини талярей десят, и непоблажним каранем штрафован будет таковий упарти сему писанию и при сем я обявляю и тоєю ж виною вару (!) в том, иж смо держал купившу от Заїки, жителя борзенского, той продажный ліс літ з двадцять и той ж де Заїка держал літ з десятков и не було той пасіці и сіножаті, толоки и шкоди, в том ми довідаючися того, же от килка літ тая продажа не била пустош (...)»* на сіна толоку никогда не попускана, варуем вишпоменутиим штрафом, жеби не важилея туда статку движимого пускати под час весни, літа и есені. На то для лутшаго и певного віростія сие и писанием потвержаемея при людех зацних и віри годних, жителях холменских, на тот час будучих, при Стефану Никитенку, атаману холменскому, при Данилу Черноносу, войту, и при Луцу, жителю борзенскому, и Савці Потураю, и Денису Тичині, и Ивану Болобану, и Ивану Чемерисенку, и Кирику Придибайлу, Есиф Цівіка, и Василю Гриненку, Хведор Холява, и протчіих людей на тот час будучих року и дня вишпомянутих.

Я, Михаїл Пісня, подписуюся місто себе стым крестом +

И Яков, син Михаїла Пісні, подписуюся стим крестом +

Мы, вишименованъніе, яко не уміючие стаго писания, просили Василя Иванова, дяка своего холменского, даби приложил вмісто нас руку свою.

Я, Васил, дяк холменский, подписуюся вмісто их, свідител тому Михайло Тичина, жител и козак холменский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 78. – Оригінал. Запис на звороті: «Купчая Петра Стелмашенка»).

№ 17

1729, серпня 9 (липня 29). – Глухів. – Універсал Д. Апостола

«Его императорского величества Войска Запорозского обоїх сторон Дніпра гетман Даниїл Апостол.

Всім обще и кождому зособна, кому о том в потомніе часи відати будет належаю, меновите пп. старшині енеральной, пп. полковником, а особливе ніжинскому и черніговскому, пп. старшинам полковим, також сотникам борзен-

скому, шаповаловському и менському з урадами и всякого звания и достоинства людем сим ншым ознаймуем універсалом, иж превелебний в Бгу отц Іосиф Білицкий, игумен мнстра сто-Максаковського, з братиею презентовал нам привилегия оригиналний прежде бывших королей полских и великих князей литовских Владислава Четвертого и Яна Казіміра да фундуш воеводи киевского Адама Киселя, первого тоєй ж обители фундатора и універсалы антецессоров нших Богдана Хмелницкого, Ивана Бруховецкого, Ивана Самуїловича на владыние сіл и грунтов, до тоєй Максаковской обители належачих, о разних годах данних, а именно на села Максаки, Холмы, Едути, Красний став з кгрунтамы, з млинамы и с перевозом на село Пралники и Високое, а особливе універсал покойного гетмана Скоропадского на тоє село Максаки и на увольнение от станций дворцов их мнстрских даного, в Берестовці, другого- в Сосниці, третьего – в Мені, четвертого тамже в фолварках менских, пятого – в Киселювці и в Високом будущих, якие всі на означенние маетности и грунта мененой обстели Максаковской наданние кріпосты, а барзій привилегия королевские и фундуш воеводи киевского Адама Киселя, давности ради времени понеже велми сут обветшалие, же за часом и прочест іх весма будет невозможно, того ради приказалисмо оние пред собою вичитат и в войскової енеральной канцеллярїі скопиеват, яких копий по прошению мененного отца игумена Максаковського з братиею сим ншим універсалом аппробуем. А для лучшей кріпости при подписі руки ншой войсковою печатию копіі закріпит повелели.

Дан в Глухові июля 29 1729 року.

Звишменованный гетман, рукою власною».

*(ЦДАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 76. – Оригінал, завірений особистим підписом Д. Апостола і печаткою Війська Запорозького, яка чудово збереглася. Запис по аркушах цієї невеликої збірки копій універсалів королівських і гетьманських: «Канцелярия генерального писара правящий Михайло Турковский (...) * писара правящий Михайло Турковский (...) * Горбацкий).*

№ 18

1730, березня 24 (13). –

Купча козака Івана Рудіка, жителя Борзни

«1730 году мсця марта 13 дня.

Я, нижей менований, Иван Рудіченко, жител и козак борзенский, чиню відомо сим моим рукоданьним и доброволним писанием, иж продаю ліс з синожатю свои тестовскїі, которіє мні в духовніці отписал тест Заїка и благословил мні продати его и в том я продаю по духовниці свой власний и никому ни в чом не заведенний, Петру Стелмаху, жителю холменскому, подданому монастира Максаковського, доброволне за певную суму доброй монети зол. за восемьдесят коп(?) за осм во вічне владієє ему, жені и дітям его; волно ему, Петру Стелмаху, жені и дітям его тим проданим лісом и сіножатю, поміж его ж лежачою, и стоящим лісом владіти вічними часи; волност даю ему дат, продат, дароват или на свой пожиток обернуть, а в том варую своей теши и протчіих своїх родителей, кривних, близких и далеких, препятія не важилса чинити и

жадної турбациї затівати ему, а ежели бы моглъы я впрѣд затівати якую турбацию, оному Петру или мої родителі, то я сам на себе покладаю штрафа на надлежащий суд талярей десят, в том для лутшаго и певнішаго віроятія запикується в сей вічний купчий церограф при людях честних и віри годних, жителях холменских, при Стефану Никитенку, войту, Григорию Нїтченку, жителю борзенскому, Ивану Болобану, Данило Соловец и иных вишписанних.

Иван Тихонов Рудіка, жител борзенский, подписуюся стым крестом +».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 78. – Оригінал).

№ 19

**1731, травня 8 (квітня 29). – Берестовець (?). –
Купча Явдохи Ярмолихи, жительки с. Берестовець**

«Року 1731 мсця априля 29 числа.

Я, Евдокия Ярмолиха, жителка берестовецкая, чиню відомо сим моїм писанием, иж продала поля в подгалную руку, поля на восім день под житом честному отцу Василию Сидоровскому, а за цену певную талярей двадцят з рублем вічними часи оному иереєви Сидоровскому и даби з моїх синов, также и крєвних моїх, близких и далеких, не иміли жадного интересу до вишреченого поля, и даби не турбовали жадною мірою честного отца Василия Сидоровского, а хтобы міл турбацию якого время чинить, на такового покладаем заруки на пана полковника талярей двадцят, также на пана сотника веркїєвского талярей двадцят, а на вряд берестовецкий золотих десят.

Сие діялося в дому пана Безуглого, жителя берестовецкого, при людях зацних и віри годних. На тот час будучи атаманом Тимош Луговец и Степан Шмуленко, войт тамошний, и при Павлу Армашу и при Тимошу Зінювскому и при Павлу Шелесту и при Лєску Шали и при Федору Тарасенку и много людей на тот час будучих.

Я, Евдокия Ярмолиха, з сином своїм Василем, иж ми не уміетние свтаго писания, подписуем чесний крест +

Писал сие писание Василий Василиевич Барщевский, дяк берестовецкий»

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 79. – Оригінал. Запис на звороті: «Купчий запис отца Василия Сидоровского на поле, купленное в Ярмолихи берестовецкой»).

№ 20

**1736, лютого 27 (16). – Максаківський монастир. –
Дарча козака Івана Турчина, жителя с. Високого**

«Я, Иван Турчин, козак сотні Шаповаловской, жител висоцкий, відомо чиню сим моим писанием кому о том відати надлежатимет, что ни з якого примусу, але самохотне з доброй волі своїй легую вічно во мнстир сто Спского Максаковского за спсение свое поля в рунку (!) за церковю в одном місцу на [ч]тири упруги помеж мнстр оную ниву, зовемую Куриловскую; в другом місцу на три дни помеж козака Панченка, зворотами к ниві Антона Сені,

подданого мнастирського, мое власне, нікому ні в чом не пенне, до котрого так я, яко кривній мої, близькії і далекії, жадного претексту імїт не повинни і уживанню обители стой законником перешкоди чинит не важили, але яко виже написано, то доброю моею волею той обители сто[й] за спсєние мое при спокійном уживаню вічисто голдовати маєт, на що для ліпшої віри і певности сей мой запис подписую руки моеї властной і інших тогда со мною в мнстру бивших по моем прошеню козаков руками ствердивши, подаю. Діялос в мнстру Максаковском 1736 года февраля 16 дня.

Иван Турченко, козак, крестом рукою подписал +

Семен Ювченко, козак, по прошеню Ивана Турченка, руку подписал.

Павел Федоренко, козак, устне прошений о подпис руки от Ивана Турченка, крестом руку подписал +».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп .1. – № 82. – Оригінал).

№ 21

1737, травня 17 (6). – Купча козака Тимофія Зіневського, жителя с. Берестовець

«1737 года мая 6 дня.

Я, нижей менованный козак сотні Вертиевской Тимофей Зіневский, житель берестовский, чиню відомо сим моим писанием доброволним всім обще и кожному зособна, кому о том відати будет надлежало, что винен до мнстра Максаковского 40 золот.¹, за якіе денги даю в заставу ниву мою власную над борзенским шляхом в руку подгалную на осм ден, якую ежели не я, то діти мої, аниш ништо, откупит, ежели змогут, а иншому, кромі дітей моїх откупают не надлежит, що для лучшаго достовірия не (?) им законником даннное писание, власною моею рукою подписуюся и не умія Бжественног(о) писания, крестом подписуюс.

Тимофей Зіневский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 81. – Оригінал. Запис на звороті: «Облик Тимофія Панишка, жителя берестовского»).

№ 22

1738, березня 17 (лютого 28). – с. Прачі (?). – Купча Ивана Гаврилова, дяка с. Прачі

«1738 года мсца февраля 28 дня.

Я, нижей именованный, сим моим писанием всім кому о том відати будет належало, обявляю, что половину огорода моего власного, нікому ни в чом не заведенного, іміющогося в селі Прачах против шинку мнастирського, з доброй моеї волі без всякого пристрастия продал обители Максаковской за денег чтири рубли во вічные часы с погребом, а оногo огорода половина проданная мною

¹ Тут було написано слово «ровно», але закреслено, а зверху дописано: «з полтиною».

мнастиреві иміється долиною п'ятдесят сажней, а шириною дванадцять, поміжники же той половини з одної сторони Корній Карпенко, козак, а з другої сторони моя част огорода, в кінці же Иван Лісовенко, и за тую проданную половину огорода моего денги всі, за которіе от мене продана от мнастира, а именно чотири рублі, взяв в цілости и до той половини огорода проданного мною мнастиреві нікто з кривних моих, близьких и далеких, интересоватися не повинен и прпятствыя мнастиреві в владінні оной половини огорода чинити не должен часы вічними. Буде жебы и другую половину огорода моего, которою я владію, продат намірение в обитіль, то инному кому, токмо мнастиреві и тую другую, яко и первую, продат должен и повинен неодмінно; и для лутшаго в том всем вишпрописанному вірениа сие мое писание за собственным рукописанием моем мнастиреві Максаковскому от мене дано року и дня вишположенного.

Иван Гаврилов, дяк праховский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 83. – Оригінал. Запис на звороті: «Купчая на огород от праховского дяка»).

№ 23

1739, лютого 25 (15). – Борзна (?). –

Купча козака с. Ядуги Федора Мельника

«Року тисяча сімсот тридесять девятого февраля пятогонадесят дня.

Я, ниже подписавшийся, чиню відомо сим моім купчим добровольним писанием, иж з доброй волі своею, ані без жадного принуждения, за порадою своїх близьких и далеких, з иміючихся на греблі в селі Ядугах на реці Борзні отцевских своїх двох кліток, в которих дві колі млинових, з оних о т приїзду борзенского от церкви архангела Гавриїла едутинской, другую клітку з одним колом и со всіми к молотью инструментами и порадики, так как надлежит бити готово до молотья хліба, продадем во вічність сотникові борзенскому Пантелеймону Забілі ценою за восемьдесят рублей, якие денги всі сполна от его, пна сотника Забілі, до рук своїх отобравши, впредь я сам, жена, свойственние мої, близькие и далекие, до того млина, мною во вічність проданного, втручатис и найменшой трудности и перепони чинит не иміют! Но волно ему, пну сотникові Забілі, и поссесором его, тепер и впредь будет тім вишеписаним, як своїм власним вічисте владіть и всякие розміровіе хлібніе приходи отбирать и ко найлутшому пожитку обернуть; на что для лучшей впредь певности сию купчую даю и прошу сотенного борзенского правления сию мою купчую урадовими руками закрепить и обикновенною городовою печатю подтвърдит. К сей купчой Федор Мельник, козак ядугинский, подписался, а во місто его Мельника, неграмотного, по прошению племінник его Трохим Иванов, козак ядугинский, руку приложил.

1739 году февраля 16 дня сия купчая в ратуши борзенской презентована по прошению обоіх сторон, так продавца, яко и купца, по обикновению в книгу записана и руками старшины борзенской подписана, а для вящшей вpred

певности печатноу городовоу борзенскоу укрѣплена. Року, мѣся и дня вижеи спецификованных.

Атаман городовий наказный борзенский Василь Стукало (?)

Писар сотенный Иван Андрѣевский

Войт борзенский Игнат Дудка

Бурмистр Данило Зора

А во мѣсто их, войта и бурмистров, неграмотных по повелению писар ратушный борзенский Стефан Кленус подписался».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 87. – Арк. 3-3 зв. – Оригінал, завірений печаткою, яка добре збереглася).

№ 24

Перша половина XVIII ст. – Киселівка (?). –

Купча о. Леонтія, священника в Киселівці

«Превелебнѣйший в Бгу мѣсці отче економ святія обители Всемилоствивого Спаса Максаковскія.

Термін уже перейшов, як я у прев[елебности] вшой узяв на нужную свою потребу готових денег доброу монетоу золотих сорок и таляр бытій, за которую то такую знатную суму, не имѣючи до отданя готових грошей, ту (...) * до гурту обители святой полиціаю огород з садком, Ярмолинским прозиваемим. А если вшой превелебности гроши нужно потребни, обител святая любо тот грунѣт стоит тоей цени или не стоит, отложит, а я десят таляров бытих дал своему тестю. А зверх того я сам всего себя з попадею и з дітми обители святой полицивши, им же и застаю вашим слугоу и недостойним бгомолцем Леонтьи, поп киселевскій».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 102. – Оригінал. Запис внизу документу іншою рукою: «Купчая на огород из садом в Киселювці Леонтия, попа»).

№ 25

1739, серпня 20 (10). – с. Прачі (?). –

Купча Івана Сламковського і його дружини

«Я, ниже подписавшийся, житель прачовскій с женоу моею Параскевию Андреевноу сым нашим писанием, кому о том відать будет належало, обявляю, что которые грунта покойный Никифор, бувший прачовскій священник, у подданных монастырских покупал, а именно у Степана Плескаченка ниву под Бондаровкою на четыре упруги, под Осотноу дней на тры, в толоці упругов на чотыры, на Ляді дней поля на два; у Осипенка под Бондаровкою поля дней на два, под Высокое ниву з зрубом дней на пять, ниву под Едуты дней на два, ниву Белявскую под Бондаровку на два дні, Семена Зубченка за мостом дней на два, Якова Кулика под селом дней на тры, ліс у Леонтия Микулы. Тыє всі грунта з лісом подданных своих его висоце в Бгу превелебность отец Иоасаф Квиетніцкій, мнстра Максаковского игумен, откупил от нас за

чотырнадцять рублей сорок дві копейки, да к тому же его ж превелебности отцу игумену з братиею доброволно от нас, нижей именованных, продано огород Лазебников из садком и ліском, а Паламаревский огород ис хатою и Лакизинским садочком по огорожу Василиеву ценою рублей за сім и восьмидесят копеек и ті всі вышписанные денги рублей чотырнадцять сорок дві копейки за показанные подданические грунта, також сім рублей и восьмидесят копеек за оные огороды з садками мы своими руками готовые денги отобрали в цілости и до тех. проданных от нас грунтов, лісов, огородков з садами ни я сам, ни жена моя, ни діти покойного священника Никифора и ни хто другий з кривных наших, близких и делаких, не иміем и не должны интересоваться и его превелебности отцу игумену з братиею в владіні препятствия и перепони чинит часы вічными. Удобнійшаго ради достовірия сые от нас писменно свидітельство за подписом руки ншой ему, отцу игумену, дано года и мца вышписанного.

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 84. – Оригінал).

№ 26

1739, грудня 5 (листопада 24). – с. Високе (?). –

Купча священника с. Високого Кіндрата Знікевича (Зіневича)

«1739 года мсца новемрия 24 дня.

Я, нижей подписанный, сим моим писанием чиню відомо, иж продадем огород из садком, прозиваемый Мазепинский, превелебному в Бзі отцу игумену максаковскому Иоасафу Квітніцкому з братиею ценою за двадцят золотих и поміжники оного огорода Кирило Феодоренко Козин, з обоіх сторон меж дорогами и оной плец во вічное владіние не пенный и нікому не заведенный продавши, для увірения саморучно подписуюся. Иерей Кондрат Знікевич, сто-Успенский висоцкий».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 85. – Оригінал. Запис на звороті: «Купчая на шинк от попа тамошнего Кондрата Зіневича»).

№ 27

1740, січня 19 (9). – Борзна (?). –

Купча борзенского сотника Пантелеймона Забіли

«Року тысяча сімьсот чотиридесятого генваря в девятой день.

Нижеподписавшийся чиню відомо кому тепер и впредь відати о сем належатимет, иж доставшуюся мні чрез куплю в селі Ядутах от козака сотні моей Федора Мелника, тамошнего жителя, млина третую часть на реки Борзні по всеповажним прощению его превелебности отца игумена мнстира Максаковского Иоасафа Кветницкого со всею о Хрсті братиею уступилем продажею во вічное владіние Максаковскому мнстиру, именно за сумму денег сто двадцять рублей и оние денги всі сполна я своїми руками принявши, впред до оного млина третой части нікакого упоминку чинити не имію и в том для лучшей

впред вірности и безперепонного владіния сие письмо више написаному его превелебности отцу игумену з братиею за подписом собственной моей руки и при печати даю.

Року, мсця и дня вижей специфікованних.
Пантелеймон Забіла, сотник борзенский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 87. – Арк. 1-2. – Оригінал, завірений печаткою, яка добре збереглася).

№ 28

1740, лютого 7 (січня 25). – Боргове зобов'язання козака Івана Турчина, жителя с. Високого

«1740 года генваря 25 д.

Я, ниже подписаний, села Високого козак Иван Турчин, чиню відомо пред урядом сілским, же продал свой двор самоволне, без всякого натиснення ні от кого примусием, Каленику, дворнику мнстра Максаковского, ціною коп. за п'ят без гривні, а двор тот со всім строением, хата, клуня и що належит, при том хлівом, все в цілости, а термін положен за двор ждати тих денег до масниці, а поле он же, Турчин, заставил ему ж, Каленику дворнику, в заставі дний на три в середной руці на толоку за полсема золотих ровно, терміна як и двор, до масниц, а ежели схочет откупит тот грунт в его, Каленика, хотяй до тижня, то воля чинит невозбранно откупити, а ежели до пятниці не откупит, то вічніи часи ему, Каленику, вручаю двор свой, поле люб ему годіти де хотя, а поля того поміжник козак Зінко Колесник, же на его поле ворочается, а другий поміщик Ярема Стрижак. При котором записі били урадник того ж села атаман наказний Федор Гармаш, войт Федор Мачача, ощие (?) люде с козаков Зінко Колесник, Роман Чорнуха, с посполитих Пархом Березовец, Прокоп Каліка, Кондрат Березовец и протчие люде при том часі бившие. К сему писанию я, Иван Турчин, яко не уміющий писания, крестом свтим своеручне подписуюс +».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 88. – Оригінал. Запис на звороті: «Облиг Ивана Турчина села Високого»).

№ 29

1740, лютого 26(15). – с. Прачі (?). – Купча отамана с. Прачі Григорія Романенка

«Я, нижеподписавшийся, Грицко Романенко, житель и атаман прачовский, чрез сие писание всім кому о том нні и напотом відати будет надлежало, обявляю, что иміючи я свой власний никому не пенний и не участный грунт в Осотной, а именно гай великостію на чтыри дни оручи и при нем поля також на чтыри дни денгами моїми набытїи, бывшиі иногда покойного попа прачевского Ивана, поміжние тому грунту гай мнастирский прозванім Макаровский, а з другой стороны гай из полем я доброволне без всякого примусу висоце в Бгу превелебнійшому его млости гспдну отцу Иоасафу Квиетницкому, мнстра Максаковского игумену з братиею, продал во вічное владіние за сім рублей з

полтиною и ті денги всеціло сам своїми руками отобравши, уступил так, что к тому от мене проданному грунту я сам и никто другой з родственников моїх, близких и далеких, не повинен интересоватись и в владении его висоце превелебности отцу игумену з братиею и найменшого чинити препятствия и перепоны вічными временами. Удобнійшого же ради віроятия сие мое писание гспдну отцу игумену за подписом руки моей власной и прошених устне от мене честных людей. Дано 1740 года февраля 15 дня.

Грицко Романенко, атаман прачевский.

По прошению его, Грицка Романенка, атамана прачевского, яко неграмотного, вмiсто его дяк прачевский Иван Гаврилов саморучно подписался».

(ЦДІУАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 86. – Арк. 1. – Оригінал. Запис на арк. 2 зв.: «Купчая гаю и поля под Прачами в Грицка Романенка, атамана»).

№ 30

1741, лютого 5 (січня 22). – Борзна (?). – Боргове зобовязання Івана Сламковського

«1741 года генваря дня 22.

Я, нижей подписавшийся, сим моїм рукодайним писанием сознаю, что прошлого 1740 года марта позичилем денег монастырских у превелебнійшого гспдна его млсти отца Иоасафа Квиетніцкого, игумена мнстира Сто-Преображенского Максаковского и пречестной братії тоя ж стыя обители на нужду свою рублев одинадцять до нинішнего года 741 генваря 22, також на требование нужди моей у его ж висоце преподобия гспдна его млсти отца игумена мнастира Сто-Преображенского Максаковского и пречестной того ж монастыря братії позичилем рублей двадцять сполна, какие непременно долженствую з благодарением о терміні Світлого Воскресения из женою моею отдати того 1741 года. Буди де такових то денег вишейпомененных до обители Сто-Преображенской не отдал и таковой сумми денежной прописаного терміну не уистил, то дом мой власний, стоячий в Прачах, со всею будовлею как есть коморою, хатами, садом и со всім угодием во вічное владіние и ненарушимую поссессию до обители стой я и жена моя отдаем, а той двор прачовский не пенний и никому не заведенный, но власною моею субстанцією и тщательним стараннем и трудом набытий и никто бы пречестным отцом максаковским ни в чем препятствовать и спорить не дерзал. А покамест денги позиченные мною у обители стой отданы будутъ, волно их пречестностям в двор своего человека для жилля впустить, дабы до отдачи на термін таких денег не было в оном дворі какой порчи. Лутшаго віроятия на сем облігу моем году и дня вишшеписанных и подписуюся.

На сем облігі я Иван Сламковский из женою Параскевиею своеручно подписался».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 90. – Оригінал, завірений особистим підписом І. Сламковського).

№ 31

1741, жовтня 10(вересня 29). – с. Ховми (?). –

Купча козака з с. Красностав Назара Кривошиї

«Тысяча сімсот четьредесят первого года, сентября 29 дня.

Я, ниже подписавшийся, козак и житель красноставский Назар Кривошия, всім кому о том відати будет належало чрез сие обявляю, яко сего же настоящего выщеписанного года имія двор в селі Холмах мой власный, никому ни в чем не пенный и не заведенный, собственными моїми денгами набытий з пляцом, которому з одной стороны Семен Ціпок козак, а з другой – подданный монастырский Игнат Василенко поміжне; оный двор, в яком світлица з пічу кафлевою без помосту, сінці без помосту, а комора з помостом его висоце в Бгу превелебности гспдну отцу игумену монастыра Максаковского Иоасафу Квиетницкому з братиею добровольно продал за певную сумму, а именно за чотирнадцять рублей з полтиною, а к тому и лошадь придано, при бытности честных священников отца Якова холменского, отца Марка красноставского и пана Федора Тичины, жителя и козака холменского, якие денги и лошадь сполна моїми рукам отобравши, тот двор з пляцом мною проданный его превелебности гспдну отцу игумену максаковскому з братиею поручаю во вічное владіние, до которого впредь я сам, ни жена моя, ни діти, и никто з крвных моих, близких и далеких, не должны и не повинны интересоватися в вічное время, но ему отцу игумену и его сукцессорам тот двор яко свое власное добролно продать, даровать и як хотя употребить. Для лутшого же віроятія сие писание его высокопревелебности отцу игумену обители максаковской з братиею записом руки моей и при том будущих помянутых особ дано года, мсца и числа выщепрописанного.

К сему писанию Назар Кривошия, жител и козак красноставский, руку приложил, а вмiсто его, неграмотного, по его ж прошению дяк церкви ховменской Василь Иванов своеручно подписался.

На тот час церкви холменской презвитер Яков Калюжинский подписался.

При той продажы будучи церкви красноставской сто Покровской иерей Марко Андріевский подписался своеручно.

При сей продажы бывши Федор Тичина, житель и козак холменский, подписался, а вместо его, Федора Тичины по его ж прошению яко неграмотного дяк ховменский Василь Иванов, руку приложил.

При сей продажы присутствовавши дяк церкви холменской Василь Иванов своеручно подписался».

(ЦДІУАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 89. – Оригінал. Запис на звороті: «Купчая двора в Холмах от Назара Кривошии»).

№ 32

1742, березня 27(16). – с. Ховми (?). –

Купча козака Стефана Омельченка

«Тысяча сімсот чтиридесят второго года, марта 16 дня.

Я, ниже менованный, Стефан Омелченко, житель и козак села Холмов, известно чиню сим моим купчим записом в том, что виноват был в обытель два

рубля, то за оной долг отдаю продажею в обитель Максаковскую робочого поля своего отчизного, никому ни в чем не заводного и не пенного, лежачого под Сидоровку над кручею з одной стороны поміж Андрія Власенка, з другой стороны Павел Калченко, ниву орання дней на два з кручею, на которой кручи іміється гай; якое поле и гаек за два рублі и за четверик жита во обитель же Максаковскую во вічність, в том же я сам себе варую и писанием потвержаю, чтоб о проміжду моих дітей, також братов и родичов, близких и далеких, (...) * от мене проданное поле не повинни втручатися и ни откуповат и впредь жадной турбачіи вщият. Во лутшее же віроятіе сей купчей запис во обитель Максаковскую даю при людех віри годних, жителей ховменских, при атаману Якову Фіню и при войту Никиті Гарасченку, при Павлу Бідному и при Федору Шолудченку и протчих людях при том часі бывших вишеименованний Стефан Омелченко, а вмiсто его, Стефана Омелченка, за неграмотного, по его прошению Василь Иванов, дяк села Ховмов, подписался.

За атамана Якова Фіня и протчих свідітелей вишепрописанних, по их прошению Василь Иванов, дяк села Холмов, подписался».

(ЦДІУАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 91. – Оригінал. Запис на звороті: «Купчая Стефана Омельченка, козака холменского»).

№ 33

1742, вересня 27 (17). – Москва. –

Грамота імператриці Єлизавети, якою підтвержувалися всі надання Максаківському монастиреві (регест)

Говориться, що ігумен Йоасаф Квітницький через намісника монастиря ієромонаха Йосифа Григоровича бив чолом про підтвердження надань (земель і сіл) Адама Киселя, королями Владиславом IV і Яном Казимиром, гетьманами Богданом Хмельницьким, Іваном Брюховецьким, Іваном Самойловичем, Іваном Скоропадським, Данилом Апостолом (*умисно пропущені гетьмани Дем'ян Многогрішний та Іван Мазепа – Ю.М., І.Т.*), які зокрема давали «уволнення от станцій» у монастирських «дворах», також, щоб щоб менські урядники у Кисилівці і Берестовці «налогов и напрасных утиснений не чинили». З липня 1742 р. було дано відповідь, що всі ці маєтності будуть підтвержені грамотою, тільки права монастиря на маєтності не поширюються на козаків, які там живуть, бо «по тамошнім правам и привелегиям всегда ненарушимо быть имеются».

Грамота підписана 15 особами, зокрема фельдмаршалом князем Долгоруким, генерал-лейтенантом князем Михаїлом Голіциним та ін.

Зазначається, що ця грамота була прийнята в казенну новгород-сіверську палату 30(20) серпня 1786 р. (*видно тоді ж була знята ця копія – Ю.М., І.Т.*)

(ЦДІУАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 92. – Копія кінця XVIII ст.).

№ 34

1743, березня 31(21). – с. Ядути (?). –

Дарча козака Івана Андрущенка і купча його братової Феодосії

«1743 года, марта 21 дня.

Мы, ныжей подписавшийся, Иван Андрущенко, козак и обыватель села Ядут, и брата его родного жена Феодосия Романыха из синами своїми Игнатом и Иваном, иміючийся пляц в конци греблі красноставской з гаем над гаткамы, я, Иван Андрущенко, половины свою обители стой Максаковской даровал в вічное владіние, а другую половину сплаченно в дворцы красноставском братовой его з вышепокананнымы дїтьмы еї с казны монастирской денег чотири рублі и до т ого пляцу ни мы, ні діти нашї, ни кривніи, ближние и далекие, не иміем втручатися во вічния часи и тот пляц иміет быть (...)»* и на том для лучшаго увірення подписуемся.

Козак и обыватель селя Ядут Иоан Андрущенко, а вмісто братовой Феодосії Романихи из синами еї Игнатом и Иваном по их прошенію и за себе своеручно подписался».

(ЦДІУАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 93. – Оригінал).

№ 35

1745, березня 10 (лютого 27). – с. Ядути(?). – **Боргове зобов'язання козака Івана Андрущенка, жителя с. Ядути**

«Я, нижей подписавшийся, Иван Андрущенко, козак и житель ядутинский, всім кому о том відати будет належало, чрез сые обявляю, что разных годов и мсей занял я у монастыра Максаковского денег на свою необходимую потребу, а именно 1740 июля 17 двадцять рублей; того ж года ноября 10 пять рублей; 1741 сентября 4 десять рублей; 1742 –г[о] марта 20 десять рублей; того ж года октября 22 десять рублей; 1745 годов февраля 27 чисел десять рублей; итого всіх шестьдесят пять рублей; а за ті вышеписанные денги пустил я обители Максаковской млин мой, на красноставской монастырской греблі стоячий, о едном колі (гді монастырских дві часті, а третяя моя, мельницкая, часть иміется); да сверх того проценту поступил на всякий год по шести рублей с полтиною; а буди бы тіх занятых денег и проценту не могл зачим одати, то оный млин мой в мнстрском владініи должен быть во вічное время. Лучшаго же ради віроятія сей обліг за подписом руки моеї власной его высокопреподобію гспдну отцу Игнатию Бузановскому, игумену мнстря Преображенского Максаковского з братією дал 1745 февраля 27 дня.

К сему обліку козак ядутинский Иван Андрущенко руку приложил.

При вишписанном занятии денег бил и во свідителство подписался Хведор Осеяник, козак ядутинский, а вмісто его неграмотного, по его прошенію Иван Григоріев, послушник монастыря Максаковского, руку приложил».

(ЦДІУАК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 94. – Оригінал. Запис на звороті: «Обліг Івана Андрущенка, козака ядутинского, о занятій денег и о порученіи мельниці монастыреві 1745 году фев[аля] 27 дня 2).

1752, квітня 18 (7). – Борзна (?). –

Купча козака Назара Кривошії, жителя с. Красноставу

«Копія.

Тисяча семьсот пятьдесят второго году априля сегого дня.

Я, нижей подписанный, чиню відому сим моім уступним писанием, кому о том відать будет потреба в том, что по необходимой моей потребі таковой, что и хоромного строения постройть гді для прожиття себѣ не имію, просил я его превелебность отца игумена Максаковского гспдна Митрофана Горьленка з братиею, чтоб уступлен был мнѣ во владіние до обители Максаковской огород в селѣ Красном Ставі без жадного хоромного строения помеж двора моего, с другой стороны козака красноставского Грицка Евфименка иміючийся. По яком моему прошению от его превелебности отца игумена гспдна Горьленка з братиею оной вишшеписанный огород и уступлен и уступное письмо на спокойное мнѣ оним огородом владіние от обители Максаковской данно. А я в заміну оногo огорода ниву свою власную, прозиваемую Цыплакувскую, нькому ни в чем не пенную и не заведенную, дней на три, на Кунашовском полі помежду пахатное поле з стороны одной обители Максаковской, другой – Ивана Гарасименка, козака красноставского, третьей – Игната и Матвія Гордіенков, посполитых борзенских, четвертой – другой моей нивы, лежащую за совітом жени и дітей моіх и крвних, близких и далеких, во вічное владіние обители Максаковской вступил. До которой нивы впредь так я сам, жена и діти, яко и крвние, близкие и далекие, жадною мірою втручатися и во владіние никакова и малійшого препятствия и помішателства не повинни, но волно ест и впредь да будет отец макаковский тою нивою, от мене вічне уступ ленною, как хотя владіти: продати, дати, даровати, в заклад и заміну кому пустити и ку всякому найлутшему своему пожитку привернути, о чем при ниже писанных, мною упрошених, свидетелех подписуюся и для лутшого в том достовірия и твердости прошу сотенного борзенского правления сие мое уступное письмо в книги урядовие вписати и конфірмаціи обители Максаковской выдати.

В подлинном подписано:

К сему уступному писму вмісто Назара Кривошії, козака красноставского, неграмотного, по его прошению Марко Горбачевский, козак борзенский, руку приложил.

К сему уступному писанию по прошению Назара Кривошії, козака красноставского, в свидетелях Игнат Лисогоровский, козак борзенский, подписался при печати.

К сему уступному писанию, будучи отступленной Назаром Кривошиєю нивы обители Максаковской и принятого в заміну оной огорода, Федор Щербина, козак борзенский, свідом по прошению его ж Кривошеї в свідителство подписался при печати.

К сему уступному писанию по прошению Назара Кривошії, козака красноставского, во свідителство Самойло Чайковский, козак борзенский, подписался при печати.

Сие уступное письмо Назаром Кривошиєю, козаком сотні Борзенской, жителем красноставским, на уступленную им, Кривошиєю, ныву обители Максаковской и уступленной ему ж грунту Кривошеі огород, в Красноставі имиючийся, персонално в сотенном борзенском правлении презентовано и по прошению его в книги урядовие городовие вписано для лутшого впредь до-стовірія при подписании рук и печати потребующей стороні обители Максаковской выданно тысяча семисот пятдесят второго года априля 7 дня.

Атаман городской Зареченский Павел.

Писарь сотенный Трофим Иванов».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 95. – Тогочасна копія. Її зміст в деяких деталях різниться від копії, вміщеної в копійній книзі).

№ 37

1753, червня 27(16). – Ніжин. –

Выпис з книг ніжинського полкового суду

«Кріпость по мировом доношению, данная монастиреві Максаковскому на владіние мелниц, находячихся на реки Сейму при містечку Батурином о трох колах 1753 году июня 16 № 276.

По указу ея императорского величества самодержици всероссийской из полкового ніжинского суда, дана сия выпись, Свято-Преображенскому Максаковскому монастиру для того; прошлого генвара з 17 дня сего 1753 году, в суде полковом ніжинском иміється иск значкового полку Миргородского товариша Иосифа Чечеля, по доношению его присланному при ордері его ясневелможности високоповелителного гспдна Малия Росії обоіх сторон Дніпра и Войск Запорожских гетмана ея императорского величества действителного камергера императорской санктпетербургской Академии наук президента, лейб гвардии Измайловского полку подполковника и обоіх российских императорских ординов, свтих апостола Андрея и Александра Невского, також полского Білого орла и галштинского свтия Анни кавалера, Росийской имперіі графа Кирилла Григорьевича его сиятелства Разумовского, о завладеніи оним Максаковским монастиром якоби по заставі от матки его, Чечеля, наслідних трох кол млива, состоящих на реки Сейму, по котором доношению в суді полковом ніжинском определено било дать суд по правам малоросийским. А сего июня 10 дня в оном полковом суді обоперсонално как истец Иосиф Чечель, так и Максаковского монастира намістник иеромонах Мелетий Брониовский з братиею подали мировое доношение, которого от слова до слова ниже следует копия.

В суд полковой ніжинский

Мировое доношение.

Минувшего 1722 году мца августа 18 matka мене, истца, значкового полку Миргородского товариша Иосифа Чечеля, Елена Чечелиха, без відома мене, нижайшого, продала монастиру Максаковскому в Батурині на реки Сейм три колі млива, за восісот рублей, под тім обовязательством, что ежели би в которое-нибудь время которий колвек з братьов моих, а еї матки, моей синов через млост Божию вспомогшися, похотіл вишеписанную сумму отложить, волен будет.

А млин з трома колами без всякой пені и турбаций до себе приняти, почему прошлого 1752 году декабря 17 от мене, истца, подано било его ясневелможности високоповелителному гспдну Малия Росії обоіх сторон Дніпра и Войск Запорожских гетману и разних ординов кавалеру доношение, которое изшедшего генваря 17 д. сего 1753 году, при ордері его ясневелможности прислано в полковую ніжинскую канцелярию для учинения надлежащего разсмотрения и рїшения; по коему мене, истца, доношению з полкового ніжинского суда прошлого марта от 10 д. пущен позов о присилки того Максаковского монастыра повїренного на положенный в нем правный срок в суд полковий для ответствия; против того мене, истца Чечеля, искового доношения и по оном от того монастыра в суд полковий повїренности для отвітствия прислан. А понеже я, истец Чечель, еще в прошлом 1727 году купно з маткой моею, Еленой Чечелихою, з того монастыра Максаковского, за оние вищеписанные три кол млива приняли еще в добавок к осмистам рублей двісти рублей денег ровно с таким уже договором, чтоб тім мелничным колам в вічном и безпрепятственном владініи бить за монастыром без выкупу и по его принятіи оних денег прошение от нас покойному гетману и кавалеру гспдну Данилу Апостолу о такой учиненной от матки моей и мене монастыру Максаковскому вічистой уступки подано; и как потом, так и по воспослїдовавшому от бившого тогда игумена максаковского к нему, гспдну гетману, прошению купля тех мелничных кол за монастыр Максаковский универсалом ствержена: как я по объявлению от оного Максаковского монастыра з данного в тот Максаковский монастыр в том же 1727 году ноября 30 д. от его, гетмана и кавалера гспдна Данила Апостола, подлинного универсала усмотріл: нні же я, истец Чечель, увидивши и (...) * в том Максаковском монастыру на взятие маткою моею Еленою Чечелихою з того Максаковского монастыра вищеписанные восімсот рублей денги писменной вид и к коим (?) восімсот рублей числу и я з оною маткою моею кучно в том минувшом 1727 году (как вищеписано) приняли еще двісти рублей, итого в приємі за нами состоит тысяча рублей ровно, к тому же и послїдовавшее от матки моей и от мене о уступки продажею тех мелничных кол к умершому гетману и кавалеру Апостолу представление и по прошению предписанного игумена максаковского гетманское утверждение; по тому ділу не входя в суд и напрасную волокиту ми, истец Иосиф Чечель, и я, Максаковского монастыра намістник Мелетий Брониовский, з братиею сами между собою добровольно поговоря, помирились, на том я, истец Чечель, до тіх трох кол млива в Батурині на реки Сейму иміючихся, никакой претенсіи впредь иміть не должен. А иміют оние оставатся за Максаковским монастыром вічными часи, чего для я, истец Чечель, себї, жені, дітям и братові, також свойственным своїм, близким и далеким, в той о трох колах мелниці никакой собственности близкости и выкупного права не оставляю, но все свое право и наследие, которое я в той мелнице иміл, оному Максаковскому монастыру вручаю и уступаю вічными часи с таким утверждением, что волно оному Максаковскому монастыру самому как прежде владіл, так и нні тою о трох колах мелницею как хотя владіти в заклад и заставу пустити, и по своему изволению к наилутшому своему пожитку оборочати и употреблять, я же от той мелниці вічне себе, брата, жену, дітей, також сродников своїх, близких и далеких, вовся отдаю

и не имієт нікто за тую мелницю оному Максаковскому монастиру денег откладиват и оного діла возобновлять и никакого затруднения и во владеніи препятствия чинить и нікаким образом той мелниці отбирать и присваивать. А ежели другий хто к той мелниці приискивался и сміл би какую претенсію, то от оной претенсіі, моім правом и по собственном моем кошті, я, Иосиф Чечель, оного Максаковского монастира во всяком суді защищать, охранять и оборонять должен буду. А монастир Максаковский как прежде по вищезначеному покойного гетмана и кавалера гспдна Апостола універсалу, спокойно и безпрепятственно владіл, так и нні тое свое владіние при ненарушимости за силу того ж его гетмана и кавалера гспдна Апостола универсалу одержать свободно имієт; сия же наша мировая згода должна быть вічно и не нарушимо как річ правом осуженная; если ж би впредь хто учал кого турбовать и оноє діло возобновлять, с такова, турбатора полагаем взискания обиди оной (?) стороні тысячи рублей денег всеконечно; того ради полкового ніжинского суда просим, сие наше мировое доношение приняв, записать и сообщить к вищезначеному ділу. А в Максаковском монастиру на спокойное и безпрепятственное тех трох колах мелницею владіние з сего мирового доношения за подписом подлежащих рук и урядовою печатью в силу прав малороссийских видат випис 1753 года июня 10 д.

К сему мировому доношению истец, значковий полку Миргородского товариш Иосиф Чечель, руку и печать приложил.

Місто печати

К сему мировому доношению Максаковского монастира намісник иеромонах Мелетий Бронковский з братиею руку и печать приложил

Місто печати

В сем мировом свідом и подписался атаман городовий ніжинский Григорий Козіевский с приложением своей печати.

Місто печати

О сем мировом свідом и подписался полку Ніжинского значковий товариш Семен Горкуша с приложением своей печати.

Місто печати

О сем мировом доношении свідом и по прошению исковой стороны Иосифа Чечеля подписался и печать приложил полковий канцелярист Иван Стасевич.

Місто печати

А понеже в правах малороссийских в книги статуті розділі 4 артикулі 25 напечатано: хто би (...) * имівши право иміние албо грунт земляний, потом помирился и тот мир при листі свом мировом на уряді сознал, таковий мир должен в силі содержан бити; да в книги порядку в артикулах права майдебурского на страниці 35 еднакже имієт таковую силу как (...) * осуженная. Того раді в полковом Ніжинском суді определено за силу оних малороссийских прав на спокойное владіние вищепоказаних трох кол млива Свято-Преображенскому Максаковскому монастиру з показанной мирового доношения дать випись, какова за подписанием рук и за печать урядовою от полкового ніжинского суда и видана 1753 году июня 16 дня.

Полковник Петр Разумовский
Обозний Леонтий Грановский
Судия полку Ніжинского Василий Кулаковский
Асаул полковий Яков Почека
Писарь Федор Стефанов
Канцелярст Иван Комашинский».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 96. – Копія, завірена печаткою, яка добре збереглася).

№ 38

1756, травня 26 (15). – Борзна. – Мирова угода між Максаківським монастирем і козачкою Єфросинією (офіційний випис)

«Тисяча семсот п'ятдесят шестого году мая п'ятнадцять дня истица Евфросиния, жена Андрея Петрова, а поперво Иваниха Гавручка, и отвітчик мнстра Максаковского намістик иеромонах Афанасий Адамович з братиею в сотенное борзенское правление персонално подали мирное доношение о учиненой между собою доброволном их примирию за сіножат в лузі за рікою Березою при урочищи, прозиваеомом Липки, лежачую, с прошеим о прийнятїі оногo доношения и сообщения к іміючомуся обоїх сіножатї в сотенном правленїї ділу и о видачи с оногo доношения в мнстр Максаковский обикновеной урядовой виписї в силї малороссийских прав разсмотрения, якое доношение так в себї слово до слова іміється.

В сотенное борзенское правление
Мировое доношение.

В оноm сотенном борзенском правленїї іміється діло с законникамы монастира Максаковского, зачавшое еше прошлого 745 году по челобитю умершого первого мужа моего козака, жителя оленовского, Ивана Гаврученка в оноe правление поданому о завладенїї означеногo монастира законникамы якоби наслідственного показаногo мужа моего дідовского и отческого (как он, муж мой показовал) сіножат над річкою Березою при урочищї Лыпках лежачою с прошеим о том разсмотрения по которой челобитной за представлением от сотенного борзенского правления в полковую курінную канцелярию доношением з оної полковой канцелярїї указом в сотенное правление того ж 745 году декабря 19 д. присланим, велено буди оноy муж мой судом игумена максаковского Игнатия Бузановского в том монастире тогда будучого (яко первие в нем игумена в обидї своїй просил суда силою того указа от сотенного правления умершому мужу моему повелено) будет недоволен, то в сотенном правленїї о том учинено било по указам и правам малороссийским по силї которому указа предпомянутий муж мой в оногo игумена Бузановского разсмотрения и просил; когда ж оноy муж оноy умре, то от мене прошлого 749 году генваря 26 д. в сотенное правление челобитем представлено, что умерший муж мой от оногo игумена о прописанной сіножати никакой сатисфакції по жизнь свою не получил, а 754 году генваря, ж 14 доношением представила о забратию упратанное мною нашой спорной сіножати в монастир Максаковский сіна и о протчем по которим челобитю и доно-

шению з повірення моего в том сотенном правленіі вмісто мене ннишим мужем моим надзирателем овчарни заводов Андреем Петровим судовим процесом діло окончено сносились (?) и за свідителствованию о том сінокосі от мене в довод на разных обивателів, но понеже показание в ділі чрез оного повіреного мужа моего свідителі за призывом в сотенном правленіі свідителством поразнословили и к доказателству моему о том сінокосі я з них разнословнего показания никакого документам доводу не узнала в подпор своего иску и сама в довод, ежели повелено будет и когда присягою утвердить по неимінію ніякого на тот сінокос в доказателство писменного вида остаюсь в сумнініі, а чтоб еще и вдаль волокиты з болшим убитком не произошло с поступлением о том еще в случае от какой либо стороны в неудоволстві к апеляціі от висшего правителства для того я, истица Евфросиния, по первому мужу Гавручка, с ннішим мужем своїм Андреем Петровим согласясь и оного монастира с законникамы доброволно поговоря, помирились на том, что я, истица Евфросиния Гавручка с мужем моим Андреем и по нас наслідники наши до тоей по ділу оному спорной сіножати претенсіі жадной иміть и діла возобновлят не должны под зарукою по силі прав малороссийских вини на уряди полковий ніжинский трохсот а на сотенний борзенский ста пятьдесят рублей, но иміет тая сіножата вся как она обширностию есть и била во владеніі мужа моего первого, а по нем и в тое без всякой и малійшей з той там сіножати себѣ остатки к владінію міста зоставить за монастирем по прежнему, а за упратоване мною на означенной спорной сіножати сіна понесение мною убитки я с оного монастира награждена с удоволствием, что и приняла все и за тім впредь так о том сінокосі яко по убитках при упрятаніі того сіна мною понесених, якие я от монастира уже с удоволством приняла по бивших по ділу проторох и убитках ни в какого суда и права не челобитчицу на противу ж тех и от нас отвітчиков законников о проторих по сему ділу роненних не челобитчыки на сие наше мировое обоіх поло(...)* за нашими и от нас упрощених во свідителство на сем подписавшихся персон рукам доношение (...)* так ненарушимо зостават при своей силі вічно без всякой отміни як діло суженое, для чего и сотенного борзенского правления покорно просим сие наше мировое доношение приняв, записат и сообщит к вишеозначенному ділу. А оной сінокос оставит при оном монастиру в спокойном на вічніе часи владініі и на то в оной монастир з сего мирового доношения видат за подписом рук подлежащих при урядовой печати в силу прав малороссийских обикновенную урядовую випись.

К сему мировому доношению истица Евфросиния, по первому мужу Гавручка, а по ниничему Андрея Петрова, а вмісто еи неграмотной по еї прошению и за себе в согласие руку приложил при свое печати муж еї, надзиратель овчарних заводов Андрей Петров. м. п.

К сему мировому доношению Максаковского монастира намісник иеромонах Афанасий Адамович з братиею руку приложил.

На прошение вищеписанной истици Ефросинии Петровой з отвітчиками законников монастира Максаковского во свідителство, что сему мировому доношению свідом подписался и печат свою приложил значковий товариш Стефан Рыба м. п.

Вишеписанному миротворению истици Ефросинии Петровой з отвітчиками, законниками Максаковского монастыра, свидом и по прошению обоїх сторон во свидителство Игнат Лисогоровский м. п.

Вишеписанному миротворению истици Ефросинии Петровой з отвітчиками, законниками Максаковсого монастыра, свидом и по прошению обоїх сторон во свидителство подписался и печат свою приложил писар сотенный бахмацкий Семен Круглик м. п.

1756 году майя «___» д.

С подлинним сводил Василь Білозерский писець сотенный.

По вишеписанному так истици Ефросинии, жени Андрея Петрова, яко отвітчиков, монастыра Максаковского намісника иеромонаха Афанасия Адамовича з братиею, обополном прошению оное поданое от них мировое доношение в сотенном борзенском правлении принято в книги урядовие вписано и сообщено к ділу и сия выпись за подписанием рук при печати из сотенного борзенского правления мстру Максаковскому видана року мсця и дня вишеписаних.

Пантелеймон Забіла, сотник борзенский.

За атамана борзенского Якіма Торянского (?).

Трофим Иванов».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 99. – Оригінал випису, завірений підписами уряду Борзенської сотні їх печаткою, яка прекрасно збереглася, з написом «Печать сотенная борзенская»).

№ 39

1756, серпня 22(11). – Борзна. – Купча Агафії Карбач

«Тисяча семьсот пятьдесят шестого году августа одинадцатого дня.

Я, ниже подписавшаяся, бывшего во услужении при дому умершаго судии генерального Михайла Забіли Ивана Карбача жена Агафия Карбачиха, всякому суду и праву, кому теперь и на потомние часы відати надлежатимет, сим моїм вічисто уступленным купчим записом обявляю: имію (?) я во владении оного мужа моего пустой пляцик по наслідію от умершаго отца его Семена Карбача, бывшего при сотні Борзенской полкового сторожа, доставшийся, вьнутрь містечка Борзны поміж пляцев же з сторон одной обители Максаковской, другой – удовствуюющей Уляни Василеевни Чуйкевичей, ни в чем никим не спорный и никому пред сим продажею, закладом и ныкакими другими зделками не заведенный, который даною от монастырского плеча четьрнадцать троаршинних сажней с половиною, а вшир – тринадцать троаршинних же сажней, на уплатку долгу оного мужа моего жителци борзенской Феклі Михайлисї Рыбалчисї за советом дітей вишшепомянутого мужа моего и родственников, близких и далеких, согласиєм мною оной же обители Максаковской законникам во вічность за сумму готових денег российской ходячей монеты двадцать сем рублей продан, якая сумма вся сполна от монастыра Максаковского руками моїми принята и в приємі тіх денег на сем же купчом записі обитель Максаковскую и квітую, чего для я иже в том пляцику владения собственного близькостю и выкупного права не оставляю, но все свое право и владение, которое муж мой Карбач до сего иміл, обители Максаковской

вручаю и уступаю вічними часы с таким утверждением и обовязательством моім, что волно обителі Максаковской нні и впред того частю, то есть пляциком, як хотя владіти: продати, дати, даровати, в заклад и в заміну кому пустити и по всякому своему изволению и на свой как найлутший пожиток употребить, а от того пляцика вічне себе и мужа, дітей и родственников, близких и далеких, зрекаю и отдаляю и не иміет ніхто за тот пляцик обителі Максаковской не токмо денег одкладивать, но (...) * затруднения и во владініі препятствия и помішателства чинить никаким образом того пляцика отбырать и присвоевать. А если би другой кто тому пляцику впредь проискивался и иміл якую-нибудь в чем претенсыю, то от оной претенсіі сама я, муж мой Карбач, наслідники (...) * во всяком суді на собственном нашем кошті обитель Максаковскую защищать, охранять и оборонять должны будем. В лутшее же таковой моей добровольной продажи достовірия и твердость для потомних часов сия вічисто уступная купчая запись за моею и упрошенних о сем свідомих персон руками и печатю обителі Максаковской от мене в Борзні року, місця и дня вышшеписанных дана.

К сему купчому запису продавца вишписанного пляцика и приемщица всіх сполна денег Агафия Иваниха Карбачиха подписалас, а вмісто еї, неграмотной, по еї велінню сн еї Алексій Смутовский, руку приложил.

Вишписанной куплі – продажи и одобратю всіх сполна денег свідом и во свідителство подписуюся и печать приложил войсковий товариш Григорий Клейнусовский.

Вишписанной добровольной куплі и продажи и в принят ії продавцею всій сполна показанной суми денег свідом и во свідителство подписуюся с приложением своей печати значковий полку Ніжинского товариш Стефан Роба.

Висше писаной добровольной куплі, продажи и в принятиі продавцею всій сполна показанной сумми денег свідом и во свідителство подписуюся с приложением своей печати значковий полку Ніжинского товариш Семен Круглик».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 98. – Оригінал).

№ 40

1770, жовтня 8 (вересня 27). – Купча канцеляриста Василя Забілі

«Тисяча сімсот семьдесятого году місяця септевра двадцят сегого дня.

Я, нижей на сем своеручно подписавшийся, полку Ніжинского, сотни четвертой полковой Ніжинской, житель села Кукшина, умершего войскового генералного канцеляриста Пантелеймона Забілі син его, Василь Пантелеймонов Забіла, всякому суду и праву и кому тепер и в потомние часы відати надлежити мет о сем, сим моім добровольно рукодайним записом обявляю, что имівши я в том полку Ніжинском сотні второй Борзенской, в селі владінія монастира Максаковского Красном Ставі по наслідю доставшийся мні отческой мой двор з огородом и садом и двіма на нем построенными для жилия подсуідков хатами, лежачий помеж с одной стороны двора и огорода умершого козака Остапа Кривошіі, с другой козака ж Федора Сурмая, с третьей поміж річки красноставской, зовомой Борзенки, а с четвертой – улиці в том селі лежачой и в иміючихся на греблі та-

мошней же красноставской собственно владіние того ж Максаковского монастыря состоящих двох моїх клітках, устроених до 1674 году июня 24 д. по дозволению оной обители Максаковской и умершим предком моїм Тарасом Петровичем Забілою, как в грамоті з оной обители помянутому Тарасу Забілі (...) * пространно знайдется; которой подлежит при сем оной Максаковский обители вручаю з всею на мене принадлежащую мельницкою третою частию дохода, которою отец мой и по нем я владели, уступил продажею во вічное одного монастыря Максаковского законникам за сумму готових денег российской ходячей монети шестсот рублей, якая сумма вся сполна от одного монастыря Максаковского руками моїми и принята, чего для я уже в предупомянутых клітках, дворі, огороді и при оном саді и хатках владіния собвенности и близкости и викупного права не оставляю, но все свое право и владіние, которое я до сего времени иміл, вишереченной обители Максаковской уступаю вічными часи с таким утверждением и обязательством моїм, что волно помянутой обители Максовской тепер и впредь тіми клітками и упомянутим двором, садом и хатками как хотя владіти: продать, дать, даровать, в заклад и в заміну кому хотя пустить и по всякому своему изволению на свой как найлутчий пожиток употреблят, а я от тих кліток и двора, саду и огорода вічне себе и родственников своїх, близких и далеких, отдаляю и не иміет впредь нікто за ті мельничные клітки и двор реченной обители не токмо денег откладивать, ино и нікакого затруднения и во владініи препятствия и помешательства чинити и никаким образом вишепомянутых кліток, двора, саду, огорода и хат отбїрать и присвоять. А ежели би кто из родственников моїх либо другой кто к тем мельничным кліткам, двору, саду огороду въпредь приисживался (?) и иміл би претенсію; от оной претенсіи сам я во всяком суді на собственном моем кошті помянутую Максаковскую обитель защищать должен в достовірие же сей добровольной моей продажи и твердости для потомних часов сия вічисто уступная купчая запись за мою и упрощенных мною свідетей подписанием руками печатми оной Максаковской обители от мене данна року месяца и числа вишшеписанных.

К сему купчому запису продавшим и приемшим (...) * вишшеписанное всіх сполна денег войсковий канцелярист Василь Забіла руку и печат приложил (*тут стоїть червона печатка з сургуча – Ю.М.*)

Вишшеписанной продажи и приему денег свідоми и по прошенію продавца, войскового канцеляриста Василя Забіли, во свідителство подписался с приложением печати возний повітовий Леонтий Павловский (*тут стоїть червона печатка з сургуча – Ю.М., І.Т.*).

Значковий товариш Трофим Иванов (*тут стоїть червона печатка з сургуча – Ю.М.*).

Абшитований значковий товариш Семен Ер(...) * (*тут стоїть червона печатка з сургуча – Ю.М., І.Т.*).

Полковий ніжинский канцелярист Василь Гаптаревский (*тут стоїть червона печатка з сургуча – Ю.М., І.Т.*).

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1. – № 100. – Арк. 1-2 зв. – Оригінал. До цього документу прикладалася купча Тараса Забіли, яка наводиться вище).

№ 41

1771, 20(9). – Борзна. –

Купча козаків Грицька і Мойсея Андрущенко

«Тисяча семсот семдесят первого году октября девятого дня.

Мы, ныже подписавшиесь, козаки сотні Первоборзенской, жытелі ядугенские Грицко и Моисей Андрущенко, кому о сем тепер и впредь ведати надлежать будет, сим нашим добровольным уступным купчим записом объявляем, что имілас во владінії нашем ні в чем ні с кем не спорная и пред сим продажею не заведена была, но собственн наша, доставшаяся по наслідію отца нашего, козака ядугенского Ивана Андрущенко, состоящая на греблі Красноставской на реки Борзні мельница о одном колі, называемая Загребелницкая, в коей мельниці имілась нам третья часть в смежность мельниц монастыра Максаковского, коя третья часть мельниці помянутим умершим отцем нашим, Андрущенко, монастыру Максаковскому еще за жизни своеї в заклад за цену шестьдесят пять рублей вступленна была. А нині мы за согласиєм своїм вишозначенную третью часть мельниці, получа от монастыра Максаковского сверх вишписанных шестидесяти пяти рублей денег, еще доплаты пятнадцать рублей денег вічними часи вступили, которые денги, мы продавци всі сполна принялы и в прием их сим вічно уступним купчим записом квытуем с тем, что волно монастыру в той мельнице часть продать, даровать, в заклад и заміну дат илы как на свой и лутший пожиток обернуть, а ми, продавци, как жон, дітей и свойственников своих, близких и далеких, от оной мельниці вовся отдаляем и кто би имел к оной мельниці какую претенсію то ми, ниже подписавшиес, защищать, охранять и оборонять должны; в чем для лучшаго достовірия и твердости иски от нас монастыру Максаковскому при нижеупрошенных нами свидителях за підписом рук и печати их вечисто уступная купчая запись данна году, мсця и числа вышеписанных; к сей уступни продавци козаки сотні Первоборзенской жителі ядугинские Грицко и Моисій, Иванови сыни, Андрущенко подписались, а вмісто их, неграмотных, за них руку и печать приложил сын вышеписанного Моисея Андрущенко Нечипор Андрущенко*»

К сей вечистой уступной купчой записі свідом и во свідителство по прошенію продавцов, козаков едугинских Грицка и Мусія Андрущенко, подписался при печати хорунжий сотенний первоборзенский Клим Дмитренко*

К сей вечисто уступной купчой записі свідом и во свідителство по прошение продавцов козаков ядугинских Грицка и Моисія Андрущенко подписал при печати козак едугинский Василь Пасок*».

(ЦДІАУК. – Ф. 143. – Оп. 1 – № 101. – Оригінал).

* Тут прикладена сургучева печатка.

№ 1

**1689, грудня 5 (листопада 24). – Максаки. –
Слідство та рішення по суперечці максаківських ченців
з мешканцями м. Мени за землі**

«Року тысяча шестьсот осмдесят девятого, місяца ноеврия двадцать четвертого дня.

Предо мною, Захариею Шийкевичом, товаришом войсковым, од ясневелможного его мл. пана Ивана Мазепы, гетмана Войска их царского пресв. вел. Запорозского, на нижеписаную межы превелебным в Бозі его мл. отцем Феодосием Гугуревичом, игуменом, и всею манастыра Максаковского братиею, и межы п. Иваном Леонтиевичом, сотником, и всіми козаками, Омельяном Василиевичом, войтом, и всіми мешанами менскими, о грунта, сіножати, лісы и ои кривды, справу, высланым при бытности панов Ивана Городоцкого, бывшего обозного, Абакума Тарасовича, ясаула полку Ніжинского, а особливе при бытности п. Карпа Мокріевича, суді полку Черніговского, по указу рейментарскому ко мні придаными, наперед в Максаковском монастырі зіхавши, до оного, универсал поважный, од ясневелможного добродія нашего на фіналную в той справі децизию и росправу мні даный, при прытомности обоих сторон, а потом и менскую супліку з рейментарских рук мні даную, чытати велелем. При которой супліці меняне тые пункта кривд своих подали: первая, же Гостыцкого, шляхтича, менского обывателя, на первом року войны убытого, остров през килка десят літ, в ужываню у менян будучы, Киселевым ограниченем неописанный и од его державы перед войною волный и од прежде бывших игуменов свободный, теперешный отец игумен одымает. Другая, же межы смужалиною Полойскою и межы лозами менскими, по лівой руці, не доходя лоз, сіна осм стырт, на грунтах менских забрал, над заруку од себе ж самого (щоб того сіна з обох сторон до росправы не брати), у его мл. пана суді енералного виправленую. Третья, же отец игумен дорогу, з Кукович до Осмаков идучую, переорати и загладити веліл, да за тиею дорогою в листі граничном Киселевском специфікованую, грунта, лісі и в ніх пасіки менские неслушне и неправне отнімает и аж от Бендюгі болота всі лісі и пасіки менские, близ Мени будучи, заіжзжает; а того болота ані Йосиф Сурта, ані отец Ширкевич, ані отец Кердановский, игумені, не зачепалі; теперішній зас отец игумен, тое Бендюги болото великим болотом назіваючи, оное за знак в граничном листі якобі писаній, почітает, и з тіх мір лісі одімает; а в листі граничном иншое болото, Селицкое, назівається и межі знаками граничними кладетца, а не Биндюгі. Четвертая, же манастирское село Максаки за державы Киселевое и за игуменов Сурты и Иасафа, в козаччину, толко чотырнадцять дворов іміло, на тот час спокойне максаковці жыли, грунтот менских не зачепают. Як же за отца Ширкевича, а найбарзій за отца Кердановского, болш ста, з нашее ж Мены и з инших сторон, населилося людей

в Максаках, в тую пору в грунтах менских од монастыра утыски и кривды почалы ставати, о которых кривдих мяняне року 1686 до бывшего гетмана супліковали, который писал к сыну своему Григорию, полковнику черніговскому, приказуючы, абы, на успокоене sprawy тое, якую особу з Чернігова до Мены зослал; яко по указу того ж року в місяце июлю, Григорий пана Константина Стрыевского, судю полкового, и зсилал; той старинных людей тих, которые Киселю боярско служили, зобравшы, водлуг их речей, ограничене учинил был, але его и Кердановский не принял, и теперешной отец игумен кассует, которого ограниченя мяняне лист автентичный показовали. Пятая, же остров Курчын еще од Жыгмунта Козановского Курця, 1632 року, наданный, одымает отец игумен. Шестая, на грунтах Куковицких, менских, за шляхом менским, з Мены до перевозу Максаковского идучым, над лист граничный Киселев, тичины тепер в снігу позатыкано. А найліпший и грунтовнійший довод жалобы своее, же за смужалиною Полойскою грунта их менские власные, где тепер сіно забрано, и где за дорогою, тепер от Максаковцов перекопаную, грунта, лісы и пасіки от віку менские были, и в шмат тое землі, которую Максаковскому Кисіль манастыреви, за консенсом короля Владислава, даровал и листом граничным обваровал, не инклюдуются, ставили перед судом мяняне стариного человека з Мены, Василя Пазуху, козака, который у Киселя боярско в Мені служил и з другими боярами, небожчиками, з Данилом Перегудою з Кукович, Миском Адаменком з Мены, Шулгою з Дяговое, Матвіем з Величковки, Миском Пісоцким з Кукович, з Супруном и з Феском Фалченком з Мены, на том ограниченю, як Кисіль шмат землі менское на манастырь выдїлял, сам очевисто з небожчикамы был, повідаючы: як Кисіль з московского поселства приїхал до Мены, послал по панюю свою к Носувці, з которою вкупі в кареті, и зо всім двором и з драгониєю, з Мены виїхав на выдїлене того шмата земли чернцом, также по указу, и мы, бояре, за Кисілем выїхали, и приїхавшы до озера Отоки, под Куковичы, сам з панею и з драгониєю, стал, а панов: Костыцкого, Крушинского, Заяця, Павловского, Михаловского и инших многих панов, з отцем Иосифом Суртою, игуменом тутже будучым из чотырма чернцями, заїжджати границі послал, при которых панах посланных и нам іхати бояром, велено. И помню добре: почалы Сурті заводить грунта од гырла Романицкого озера, где Чорнка річка, з Десны идучая, впадает, а идучы в гору Чорнки, оную перейшли вліво к смужалині Полойской, которая концем близенко к Чорнці приткнулася; от тое смужалины Полойское ишли близко подле тое смужалины Полойское, в лівой руці будучое, до лоз Морских, твердячы Сурті: тое, що по правой руці, грунта ваші манастырские, а по лівой руці – менские. Од лоз Морских, по лівой руці оные близенко міючы, шли тие ж панове до ліска, где тепер поле, через той лісок, где ныні поле, пришли до великого болота, а од великого болота до Куковицкое дороги, которая тепер заорана, всюду Сурті повідаючы, що в правой руці – манастырские, а по лівой, менские грунты. От тое дороги пришли до гостинца менского, тут указали, же по сей гостынец до перевозу Максаковского з Мены идучого, по правой руці, манастырские грунты, а за гостинцем аж до перевозу менские и куковицкие; и тым гостинцем мовит, панове, до Киселя над Отокою

стоячого, приїхали, и отец Сурта, которому Кисѣль чулем, що так говорил: нехай мовит, ваші подданные максаковские тым ся контентуют, бо их немного, яко ж на тот час мовит толко чотырнадцать дворов било. На тых своих річах менованых Пазуха з иншими старыками менянами и присягнути одзывался.

Превелебный зась отец Гугуревич максаковский на тую обывателев менских жалобу и річы такой отвѣт и респонс дал, же не на менских, але на своих власных манастирских грунтах сіно косити, кошеное брати и поле орати розказует, и же ведлуг ограниченя Киселевского границі грунтов, на манастыр наданых, боронит; а доводил документами, наперед, консенсом короля Владислава року 1642, в Варшавѣ, дня 28 септевр., пану Киселю, на уфундоване монастыра Максаковского и на удѣлене шоколвек грунту од Мены ленного, даным; в другый довод, презентовал конфірмацію короля Казіміра, дня 13 генвара, року 1664, в обозѣ под Новыми Млынами, на той короля Владислава консенс, даную. Показал и фундуш пана Киселя 1646 дня, 9 октов., в Кисельгородѣ, на той же манастыр наданый, рукою его власною подписаный и печатью запечатованый, в котором реферуется на особливый лист свой граничный, частку грунту менского, ограниченную од себе на манастыр наданую, замыкаючый, в котором листѣ фундушовом граничного листу не специфіковано. Еще четвертой довод продуковал, то ест лист автентичный остатний, пер модум тестаменти, року 1650, июля 18, в менском замку, од того ж Киселя, на той же манастыр, не толко на тые грунта, але и на села, Холмы, Красностав, Ядуты, Пралники и Высокое наданый; сей лист Киселев король Казімір под Новыми Млынами апробует. Пятой документ продуковал отец игумен самый ориинал листу граничного 1646 року октов. 9 дня, рукою Киселевою подписаного и запечатаного, в котором граница шмату грунтов менских на манастыр наданых, через адміністратора его ж добр Киселевых, менских, кисельгородских и максаковских, через Ивана Себестиановича, войского новгородского, споряжена, выражается и од Киселя апробуется; той ориинал листу граничного читалисмо и уважалисмо. Так же экстракт с книг городских новгородских, 1646 року, октов. 13 дня, выданный, показовал, в том экстрактѣ ориинал листу граничного пер облятам од Киселя поданный, слово в слово написаный. Наконец, презентовал и універсалы поважные од бывших их милостей панов гетманов, тые всі вышеписанные права ненарушне потвержаючы, просячы и жадаючы, абы при тых правах и при грунтах монастырских ціло и ненарушне захованый был. Мы теды, уважаючы жалобу и документа продуктованные розглядівшы, постановилисмо и положилисмо, з обоима сторонами, дня нынешного, то есть 24 ноевр., на том, абы завтрешного дня, всім на полі выїхати и там ведлуг листу граничного Киселевого, знаки грунтов на манастыр наданых граничные, в том листѣ выражонные, очевисто видѣти и бачити, и ведле тых знаков, границу грунтов, о которые спор идет, обїхати и разсмотрѣти, так же и свидоцтво старинных людей з обоих сторон на каждом пенном мѣстцу, выслухати и оную уважати. Яко ж на завтрее, дня 25 ноеврия, я, Захария, з паном судею полку Черніговского и з особами полку Ніжинского, и з превелебным отцем Феодосием игуменом и з Иоаникием Дубровским, намісником, и з священноиеромонахом Афанасием,

духовником монастирским, и з иными особами духовными монастыра Макаковского, также з паном сотником, атаманом, войтом и з козаками, и мещанами менскими, и з селянами околичными и з старинными людьми, на поле з монастыра выхавшы, наперед прихалисмо на остров Гостытского, к озеру Романиці, который Гоститского луг од озера Романиці на лівой руді Чорнки річки зостаєт; а до войны самое козацкое кошовал его Гоститский шляхтич, в Мені мешкающий, яко старыки повідають; потом на тот час, як Гловацкий Стародуба добыл, и Гоститский там взятый и до Мены препроважен, тут же и убитый зостал, по которого смерти козаки и мещане той остров косили, а не чернці; и атаман менский Федор Онищенко перед нами признал, що з Збаразского літа той остров косил; другый Яким Фалченко, третій Федор Кириченко з Мены, сказали перед нами, що так оны самы, яко и иные многие меняне и отец Кириков перед Збаразскою и по Збаразской и по всі літа, за игуменов Иасафа и Ширкевича, той луг кошовали волной чернцом за тое нічого не давали. Отец зас Афанасий, духовник, тут же сказал: правда, же меняне кошовали луг Гоститского, але давали пашні на манастыр по осмачці од десяти возов. Павел зас Якименко старинный и менованые тры особы и всі меняне в полю, сказали: давалисмо, мовит, чернцом по осмачці од десяти возов, але од тых грунтов монастырских и власных, которые за Десною, а не од сих Гоститского, бо мовит, по шляхтичу убытом, войною завоеваные грунта; и забиралися тыи тры на прысягу на том, же оны и меняне волно Гоститского луг кошовали, без жадного на манастыр датку. На тую прысягу его мл. отец игумен позволил так, иж если, мовит, атаман з тыми двома старыками меноваными прысягнет, же волно кошовали, то, по выкрпаню прысяги, до того Гоститского лугу жадного з монастырем напотом претексту міти не маєт. Мы теды высланые, видячи в том пункті обоих сторон добровольное изволение, атаманови Федорови, и Якиму Фалченку, и Федору Кириченку прысягу наказалисмо, а по выкопаню оноє, манастыр до того луга жадное справи вічне міти не повинін. А по успокоєню того о том острові пункті, приступилисмо до обізду грунтов на манастыр од Киселя наданых, а маючы я, Захария, в руках лист граничный, автентичный, ведлуг знаков в нем описаных и ведлуг мовы Василя Пазухы, з листом згожающеєся, наперед рушилисмо всі од озера Романиці, и вверху оноє идучы, пришлисмо до річки Чорнки; тут у річки спор стал межы сторонами, бо отец игумен, не идучы не толко на полстрелєня з луку, але и сажней килканадцати, зараз вліво через Чорнку повернути хотіл и повернул, где за Чорнкою, вліві близенко річка Терєбен з озера Романиці идет, и по над тиею річкою, и як з отцем игуменом іхалєм до Полою собою идучого и за Полоєм до смужалины собою ж особне тягнучие, хотячи отвідати и зрозуміти, чы згожаются тыє знаки з листом граничным; але гды в листі граничном ані Терєбні річки, ані Полою и переходу через него, ані за Полоєм смужалины особне идучое, не знайшлось; а менские старики далій и болшей в гору Чорнки річки и тыє радят, которой их мові и лист граничный же згожаєтєся, зрозумієм, и теды назад вернувшисьєся, всі в гору Чорнки, и на килка разов з луку стрилєня идучы, ведлуг листу и повісти Василєвое, вліво повернулисмо, через Чорнку, которую перейшовшы,

знайшлисмо зараз смужалину Полойскую, близенко к Чорнці річці, на тры albo килка сажен концем приткнувшуюся, так яко лист граничный опіваєт и яко Василь старик з товарищы говорил; од тое смужалины держачися оноє в лівой руці, пришлисмо до лоз Морских, ведлуг листу и ведлуг повісти старыков; од лоз Морских; ведлуг листу граничного, потреба нам было ити через ліс до великого болота; тут межы сторонами спор стал, кгдаж од лоз Морских тепер лісу ніт, толко поле, говорилием сторонам проводте ме[...] через ліс до великого болота. Василь и всі старыки менские и куковицкие сказали: бывали де тут лісок, але вырубано, через тые літа уже мовит поле стало; а Максаковці мовят, же тут ліс не бывал; мелник зась сторонный, именем Юрко Дубровский, сказал и признал, що лісок бывал; после того спору, пошолем через поле до великого болота: тое болото чернці з Максаковцями великим болотом не называют, мовячи, же то так болото, а великое, мовят, болото за лісами менскими лежит; старики зас менские и куковицкие мовили, же се есть власное болото великое, а за лісом тое болото не великим болотом зовут, але Бендюгами; по такой розной мові, перейшовши болото великое, далій разсмотрим, пришолем ведлуг листу до Куковицкое дороги, заораное од Максаковцов, идучое з Кукович до Осмаков. Тут знов стала незгода межы сторонами: монастырская сторона говорит, же Куковицкая дорога за лісом, а не ся переораная; старики зась менские и всі меняне говорят, же ся истинная Куковицкая дорога, переораная тепер, в граничном листі положеная, и сеєю дорогою Сурту панове провадили, що Василь Пазуха ствержаєт, мовячи, що сам тоею дорогою из Суртою їхав; од тое дороги пришлисмо, ведлуг листу, на гостинец менский. Там теды ведлуг мовы Василевоє и менских стариков, з листом граничным немалое подобенство міючое, границу и обіхалем, еще ведлуг мовы максаковцев туда, куда оны з чернцами провадили знаки граничные, обіжджалисмо и уважалисмо: з менского теды шляху назад к Мені повернувшы, немало тым шляхом идучы, приіхалисмо до дороги з Кукович идучое до Осмаков, тут старики менские сказали и Василь, же тая дорога з Кукович до Осмаков на тот час бывает, як по воді великое, кгда Десенская вода там тую заораную дорогу затопит, то на тот час люде сею поза лісом дорогою їздят; и тоею дорогою поза лісом їдучы, былисмо у болота Бендюги, которое монастырская сторона великим болотом называет; оттолъ поза лісом, до Морских лоз, а мимо лозы до смужалины самое у Тереня ріки будучое, приіхалисмо, на од смужалины до Поля в Тереня річки впадаючого, а через Полой переіхавши к Чорнці річці, там гдем першей з его мл. отцем игуменом переіхал бул, переіхалисмо.

Я теды, Захария Шийкевич, од ясневелможного добродія нашего на успокоєне вышписаных межы сторонами о грунта заводов высланный, з предречеными по указу рейментарскому, при мні будучыми особами, речей, доводов, документов и свідоцтв в дому и в полю при обіжджаню и уважаню знаков граничных, з обох сторон внесеных, пилно выслушавшы и оные уваживши, а прихиличяєся до святое, истинное слушности и справедливости, такъже и до права посполитого, такой в той справі декрет учинилем: поневаж знаки тые граничные, которыми меняне меновите, Василь Пазуха нас провадил, з знаками в

листі граничном Киселевском выражеными, немалое подобенство и ясное согласие мают, міста зас тые и знаки, которыми максаковці з отцами максаковскими, через Чорнку скоро перейшовшы, провадили, то есть Теробен річка по лівой руці идучая, на самом истотном Полої и за Полоем переход через смужалину особно идучую, в листі граничном не показуются и не выражаются, так же и на иных містах розность якуось, з листом граничным не згожаючюся, являют; з тых мір стосуючыся до розділу девятого, артикулу шестнадцатого, в статуті описаного, меняном чотыром старинным, меновите з тых чотырох Василю Пазусі, перед святым евангелием телесною присягою присягнути наказалем, на том, яко оной Пазуха тыми, а не иншыми знаками, которыми высланные Киселевы з игуменом Суртою їздили и отцу Сурті границу заводили и указовали, тепер нас высланных провадил, и яко на том містцу, где ныні од лоз Морских к болоту великому поле, перед тым ліс бывал, и яко тое власное есть Великое болото, через которое оной Василь нас провадил, а не тое, що за лісом, болото именуется Великим, але тое за лісом болото именуется Бендюги, и яко тая дорога заораная власная есть Куковицкая граничная, и яко тоею дорогою, а не залісною, высланные паны од Киселя Сурті грунта заводили. А по выконаню прысяги, грунта, лісы и поля за знаками граничными в лівой руці будучыи, вышеменоваными вічне зоставати мают при менянах; а по правой руці – манастырские мают быти; и жадного уже во віки, до грунтов, лісов, пасік и сіножателей, в лівой руці за знаками и за дорогою Куковицкою переораную и за менским шляхом, аж до перевозу Максаковского, игумены и братия Максаковского манастыра, тепер и на потом, міти не мают и не повинны будут. На термині выконаня од Менан присяги, тоест дня 26 ноеврия, превелелный его мл. отец игумен з братиею до Максакова приїхав, з манастыра, где кгда уже час пришол меняном, ведлуг декрету, присягу skutком исполнити, ведлуг роты на особном писмі написаное, на тот час его мл. отец игумен, яко человек побожности и разсуждения полный, не хотячы душ христьянских для грунтов присягою обтяжати и до якого вреду на душ приводити, приватим, на уединенном містцу, так мене Зазарию, яко и судю полкового жадал, абысмо его без присяги з менянами компляновали и помірковали в той способ, щоб персвазию нашею приятельско привести до того, жебы на манастыр Максаковский меняне поля всего од Морских лоз, вшир до гостинца менского к перевозу Максаковскому идучого, а вдовж од переораное дорожки Куковицкое, до самых лісов менских, вічне уступили; взаем, зас его мл. отец игумен меняном Гостытского лугу без присяги поступает вічне, до лісов и до пасік жадного уже собі и манастыреви, тепер и напотом, права не зоставуючы; що мы высланные з уст его мл. отца игумена выслушавшы, меняном на особном містцу, то ест сотникови, атаманови, войтови и всім меняном, обявилисмо. Меняне зараз охочо на тую річ позволили и до згоды вічное без присяги приступили и руки собі на том дали; при данно рук, на згду, еще меняне манастыреви озеро Полой, самую воду, для ловеня рыб, кромі грунтов своих Полойских, на знак вічное любве, даровали; взаем отец игумен з намісником и з иною и всею братиею, Куричкина острова на Десні, вышей перевозу будучого, на знак тое ж вічное любезное

згоды, меняном поступил, любо той остров ведлуг граничного листу Киселевого на манастыр належал, однак в посессии оногo еще од фундушу манастыр не бывал. Так теды помененые стороны, межы собою приятелско помірковавшыся, просили нас высланных, абысмо так старые грунта на знаках граничных всюда копцами, яко и тепер свіжо од менян монастыреви поступленые, также копцами обваровали и укрепили вічне. По таком поміркованю приятелском, я, Захария Шийкевич, з паном Карпом Мокрієвичом, судею полковым, з духовными особами од его мл. отца игумена приданными, то ест з иеромонахами Иоаникием Дубровским, намісником, Афанасием Барчевским, Артемием Арешковичем, монахом Калистом, того ж дня 26 ноевр., з Максакова, на высыпане копцов, выїхалисмо и, переїхавшы Чорнку річку, пры самом устю Подесенском, у дороги з Максакова на луг идучое, первый копец на грунті Гостыцкогo высыпаи велілем, означаючы тым концом Гостыцкогo островок, меняном вічне належачый, через згoду приятелскую од манастыра меняном поступлений. Од того копца до гырла Романицкогo идучы грунтом Гостыцкогo, при самой річці Чорнці, вьниз річки тое в Романицю озеро текучое в правой руці будучого прышлисмо до гырла Романицкогo, где над самым гырлом, в которое Чорнка впадает, против Терепня річки, на том боці гырла будучое, другой копец висипати велілем; у того копца зараз перейшовшы Чорнку и покинувши назад того копца, и в тылу себе озеро Романицю, которое в ловеню рыбы зо всіх берегов, ведлуг фундушу Киселевскогo, на манастыр вічне кромі грунтов около него будучых, меняном належачых, належит; в гору Чорнки повернувши и оную в правой руці міючы, прышлисмо до смужалины Полойское поджидаючы так з лівое руки грунт менский, где Полой особно собою в Терепень впаив и где смужалина за Полоем собою взялася, там же озеро Полой, на грунті менском будучое, ныні, за приятелскою згoдою. меняне на манастыр самую толко з берегами воду для рыб, кромі грунтов, поступили, яко и по правой руці за Чорнкою, грунт Гостыцкогo, меняном належачый, у тое смужалины Полойское, которая концем к самой праві Чернці приткнулася, копец высыпаи казалем. Од того копца, у смужалины Полойское высыпаногo, пошолем до Морских лоз по лівой руці по над самою смужалиною идучы и за смужалиною тоею грунта менские покидаючы в ліво, а по правой руці покидаючы грунта монастырские, и пришолем до коліна смужалины Полойское, за которым на том боці, грядя сотничая зостае; против тое гряды над самым коліном, на манастырском грунті, копец высыпалем. Од того копца, на коліні высыпаногo, пошолем до лоз Морских в право грунта монастырские, а в ліво по за смужалиною Полойскою грядю сотничую и грунта менские покидаючы, и пришолем на містце тое, где смужалина Полойская з лозами Морскими в купу зошлася, там копец высыпати велілем. Од того копца пошолем по бок лівых Морских лоз, и пришолем на самый шпіль албо рог Морских лоз; у того рогу и шпіля копец высыпалисмо, а од того копца, на розі и шпілю Морских лоз высыпаногo, починаеся поле, на котором ліс перед тым бывал, яко старниці менские Василь Пазуха з товарищи, повідал и присягою подтвєрдити тую річ подыймался, же теды того поля всего з болотом Великим до менскогo шляху к Максаковскому пере-

возу идучого, меняне то есть п. сотник атаман, войт и всі козаки и мещане менские, за поміркованем згодным вічне манастыреви Максаковскому попустили, з тых мір тое поле в правой руці покинувши, пошлисмо в ліво, держачыся близко лоз Морских и так идучы, пришлисмо на містце тое, где од лоз Морских лісы менские, поперед к менскому шляху идучые, починаются, и там у самых лоз, розно з лісом, копец выставилисмо. Од того копца по под лісом, в лівой руці будучым, идучы и по правой руці поля, ново через згду на монастыр од мянян поданые, покидаючы, пришлисмо под ліс Грицка Воскобойника, вьліві стоячый, и под тым ліском копец высыпати велілісмо. Од того копца по под лісами менскими, по лівой руці будучыми, идучы пришлисмо к лісу Грицка Адаменка Мохонтова, против которого ліска межы болотами великими, одним од поля, другим в ліску будучыми, копец выставити велілем. Од того копца так же под лісами самыми будучыми, в лівой руці просто идучы, а в правой руці тые ж поля ново на монастыр покидаючы поданые, пришлисмо до шляху менского, з Мены на перевоз Максаковский идучого, и там на концу ліса, при самом шляху, копец остатный высыпати казалем. Од того копца по правой руці шляху к перевозу идучого, грунта монастырские, а по лівой руці шляху, менские поля и сінокосы, аж до самого перевозу вічне быти маюут. Такое теды приятелское межы собою обідві стороны при нас высланных о грунта на термині выполнения присяги помірковане и вічное постановене учинившы, добровольный заклад тысячу зол. полских на себе вложили: если духовная сторона против сего любителного постановления проступит и за копцами якую шкоду учинит, менованный заклад належному пастыреви своему заплатити повинна; если зась менская сторона сему приятелскому полюбовному контрактове выкочит и за копцем утыск учинит, то предреченый заклад до скарбу войскового внести повинна будет. Писан в Максакові селі, року, місяца и дня вышеименованных. Феодосий Кгукгуревич, игумен монастира всемилостивого спаса Максаковского зовсею братиею. Захария Шийкевич, высланный од ясневелможного его мил. пана гетмана. Карп Мокриевич, судья полку Черніговского.

(Опубликовано: Акты по истории землевладения в Малороссии (сообщ. А.М. Лазаревский) // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. – 1890. — Кн.4. – С. 115 – 127).

Іменний покажчик*

А

- Аврамович Ілляш, синявський сотник 71
Агафія, дружина Марка Макаровича 76
Адам, пасічник Максаківського монастиря Д.І.5
Адаменко Мисько, боярин з Мени Д. II
Адаменко Грицько, власник лісу Д. II
Адамович Афанасій, ієромонах Д. I. 37
о. Андрій Феодорович, священник ущанський 73
Андрієвський Іван, сотенний писар Д.І.22
Андрієвський Марк, священник с. Красностав Д. I. 30
Андрієнко Самійло Д.І. 5
Андрущенко Гнат, житель с. Ядути Д.І.33,
Андрущенко Грицько, син Івана, козак с. Ядути Д. I. 40
Андрущенко Іван, козак с. Ядути Д.І.33, Д.І. 34
Андрущенко Іван, житель с. Ядути Д.І.33,
Андрущенко Нечипір, син Мусія Андрущенко Д. I. 40
Андрущенко Мусій, син Івана, козак с. Ядути Д. I. 40
Апостол Данило, гетьман 63, 64, 65, 66, Д. I. 16, Д.І. 32, Д. I. 36
Арешкович Артемій, чернець Максаківського монастиря Д. II
Армаш Павло Д.І. 18

Б

- Батрак Кирило, жител носелівський 91
Баранович Лазар, чернігівський архієпископ Д.І. 5
Барчевський Афанасій, ієромонах, духовник Максаківського монастиря Д. II
Барщевський Василь, священник в Берестовці 97
Барщевський Василь Васильович, дяк в Берестовці Д.І. 18
Беззубенко Пилип, родич Михайла Филиповича 77
Безуглий, житель с. Берестовець, Д.І. 18

* Покажчик враховує персоналії згадані тільки в тексті джерел. Не відзначаються імена Бога, святих і літературних персонажів, а також імена згадувані у документах (переважно гетьманські універсали), тексти яких були опубліковані в інших виданнях, а тут містяться вказівки на попередні видання.

Безуглий Василь, козак Борзни 108
Безуглий Гаврило, козак Борзни, син Василя Безуглого, 108
Безуглий Лук'ян, козак Борзни, син Василя Безуглого, 108
Березовець Кіндрат Д.І. 27
Березовець Пархом, посполитий, Д.І. 27
Бідний Павло Д.І. 31
Білицький Йосиф, ігумен Максаківського монастиря 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 65, 66, 86, 87, 88, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, Д. І 8, Д. І 13, Д. І. 14-15, Д. І.16
Білич Андрій, отаман городовий борзенський 109
Білозерський Василь, писар сотенний Д.І. 37
Боблецевич Віктор, старший чернець Макошинського і Соломирецького монастирів 3
Богданенко Іван 72
Бойко Павло, житель с. Ядути, 94
Болобан Іван, житель с. Ховми Д. І.14-15, Д.І.17
Бондарець Стефан, Д.І. 5
Бондаренко Василь, війт степановський Д.І. 5
Боратинський Станіслав Казимир, оршанський підсудок14
Борис Максимович, ніжинський житель, швагер Турути 69
Борисенко Іван Д.І. 5
Броніовський Мелетій, ієромонах Д. І. 36
Брюховецький Іван, гетьман Д.І.16, Д.І.32
Бугаєнко Андрій, житель с. Куковичі 89
Бугаєнко Гнат 115
Будник Григорій, житель борзненський Д.І.2;
о. Бузановський Ігнатій, ігумен Максаківського монастиря Д.І. 34, Д.І. 37
Бутиха, ніжинська жителька 69

В

Василевський Матвій, борзенський житель 115
Василенко Гаврило, менський бурмистр 75
Василенко Гнат, підданий Максаківського монастиря Д.І. 30
Василиевич Омелян, війт Д.ІІ
Василчук Яків, війт, 115
Василь, дяк степанівський Д.І. 5
Василювська Д. І 15
Васютинський Іван, менський сотник 101, 103, Д. І. 11, 13

Ващенко Василь, війт Д.І.5
Ващенко Гнат, ктитор 87, 88
Ващенко Федір, житель с. Берестовець 97
Ведевський, шляхтич, власник фільварку в Ядутах 4
Величковський Григорій Іванович, борзенський протопоп 81; Д.І, 1
Веруженко Трохим, городовий отаман Мени
Виговський Остафій, батько гетьмана Івана Виговського, намісник київського замку 2, 12, 13
Виляєнко Антип Д.І. 5
Винник Роман, житель с. Ховми 78
Вискварка Денис, війт Борзни, 88, 90
Висоцький Олексій 99, Д. І. 10
Владислав IV, король Речі Посполитої 2, 3, 6, 63, 65, Д.І.5; Д.ІІ, Д. І. 16, Д.І. 32
Власенко Андрій Д.І. 31
Володкевич Мартин Казимир, шляхтич, городничий і підстароста мінський 3
Ворона, сосницький житель 70

Г

Гавриленко (Жагуневич) Омелько, Д.І.5
Гавриленко (Жагуневич) Федір, Д.І.5
Гаврилов Іван, дяк с. Прачі Д.І.21, Д.І.28
Гаврило, козак с. Ховми Д.І. 5
Гаврилович Корній, бурмистр Борзни 88
Гаврученко Іван, козак, житель оленівський Д. І. 37
Гавручка Іваниха, дружина Івана Гаврученко, вона ж Єфросинія Петрова Д.І. 36
Галепа Іван, селянин, 115
Галич Іван, менський житель 72
Ганкевич, королівський секретар 3
Гаптаревський Василь, ніжинський полковий канцелярист Д. І. 39
Гарасименко Іван, козак красноставський 114, Д. І. 35
Гарашенко Микита, війт с. Ховми Д.І. 31
Гармаш (Армаш) Павло, отаман курінний, отаман берестовецький 97, 98, 99, Д. І. 10
Гармаш Федір, наказний отаман Д.І. 27
Гармашенко Василь, ніжинський житель 69
Гаркуша Семен, значковий товариш Ніжинського полку Д.І. 36
Глущенко Тарас 95

Глущенко Гарасим, підданий 110
Гнатович Микита, сосницький бурмистр 93
Говрусенко Кирило 106
Голіцин Михаїл, князь, генерал-лейтенант Д.І. 32
Головацький Петро, козацький полковник Д. ІІ
Горбацький, канцелярист Д.І. 16
Горбачевський Марко, козак борзенський 114, Д. І. 35
Горбаченко Павло, свідок Д.І, 4;
Горбонос Іван, житель с. Красностав 94
Гордієнко Гнат, посполитий борзенський 114, Д.І.35
Гордієнко Матвій, посполитий борзенський 114, Д. І. 35
Гордієнко Іван, посполитий борзенський Д. І. 35
Горкуша Семен, значковий товариш ніжинський Д.І. 36
о. Горленко Митрофан, ігумен Максаківського монастиря 114, Д. І.35
Городоцький, обозний Д.ІІ
Горошко, писар 3
Гослинський Михайло, шляхтич 14
Гостицький, шляхтич, житель Мени
Гоцинський Юрій, шляхтич 9
Грановський Леонтій, обозний Д. І. 36
Греков Михайло Іванович, козак Борзенської сотні 109;
Грекович Іван, отаман городовий борзенський 94, Д.І. 6
о. Григорій, священник в с. Ховми, Д.І. 5
Григорієв Іван, послушник Д. І. 34
Григорієвич Йосиф, борзенський священник 81
Григорович Йосиф, ієромонах Д.І.32
Гриненко Костянтин, свідок 86
Гриненко Василь, житель с. Ховми, Д. І. 14-15
Грищенко Андрій Д. І.5.
Грищенко Федір, отаман, Д.І. 4;
Грязний, шляхтич, Д.І. 5
Гугуревич Феодосій, ігумен Максаківського монастиря Д.ІІ
Гуляницький Григорій, ніжинський полковник 28
Гукич (Губич)Іван, війт берестовецький, 97, 98

Д

Данилович Іван, писар міський борзенський 84
Данилович Семен, бурмистр, Д.І. 3;

Данилович Супрун, вйт Борзни, Д. І. 6
Данилович Федір, сотник батуринаський 100, 106
Дацько, житель Воловиці Д.І. 5
Дворник Гаврило 104, Д.І.12
Дейнека Прокіп, підданий Максаківського монастиря 79
Дзвонковський (Ревонтовський), писар 6
Дідковський Самуель, шляхтич, намісник судового підстароства у Новгороді-Сіверському 2, 6, 7, 8, 9, 12
о. Діонісій, тесть о. Леонтія Федоровича, Д. І. 8
Дмитренко Клим, хорунжий сотенний первоборзенський Д. І. 40
Долгорукий, князь, фельдмаршал Д.І. 32
Дорош Грицько, вйт 104; Д.І.12
Дорошенки, козацька старшина 57
Дорошенко Грицько 91-92
Драницький Давид, чернець Д.І. 5
Дубровський Іоанікій, намісник Максаківського монастиря Д. ІІ
Дубровський Юрко, мельник Д.ІІ
Дудка Гнат, вйт Борзни, Д.І.22
Дудченко Михайло Д.І.5

Є

Ер[...] Семен, абшитований значковий товариш Д. І. 39
Єфименко Грицько, козак красноставський Д. І. 35
Єфросинія (Петрова, Гаручка) Д.І.37

Ж

Жигало Данило, житель с. Берестовець 105
Жирмунт Людвик Кароль, оршанський писар 14
Жуковський Кирило, зять Данила Саповця, 115

З

Забіла Агафія, дружина ніжинського сотника І. Пироцького 106
Забіла Василь, канцелярист, житель с. Кукшина, син Пантелеймона Забіли Д. І. 39
Забіла Михайло, сотник борзенський 88,
Забіла Михайло, генеральний суддя Д.І. 38
Забіла Пантелеймон, сотник борзенський, 113, Д.І. 22, Д.І. 26 , Д. І. 37,
Забіла Пантелеймон, військовий генеральний канцелярист Д. І. 39

Забіла Стефан, житель Борзни 85
Забіла Тарас, сотник борзенський 84
Забіла Тарас Петрович, сотник борзенський Д.І, 1, 3; Д.І. 39
Забіла Тимофій Костянтинович, отаман городовий борзенський, 88
Забіла Юрій, ніжинський хорунжий, Д.І.6
Загребельний Косенко Михайло, житель с. Красностав 87, 88
Заїка Микита, житель борзенський Д. І 15, Д.І.17
Занча Іван, житель с. Ховми 78
Занько Кузьма Д.І.5
Занченко Кузьма, житель х. Заньки 78
Заріченський Павло, отаман городовий Д.І. 35
Заяць, шляхтич Д.ІІ
Зборщик Олексій 105
Зінковський Тимош 99
Зіновіїв Лаврін, бурмистр, 109
Зіневський (Панишко) Тимофій, козак Вертіївської сотні, житель с. Берестовець, Д.І.20
Зінювський Тиміш Д.І.10, Д.І.18
Зінченко Мойсей, житель берестовецький 86
Знікевич (Зіневич) Кіндрат, священник Д.І.25
Золотаренко Іван, ніжинський полковник 21, 22, 23
Зоря Данило, бурмистр Д.І. 22
Зубченко Семен Д.І. 24

І

Іван, паламар Максаківського монастиря, Д.І. 8
Іваненко Василь, сосницький сотник 93
Іванов Йосип, сотенний батуринський писар, 106
Іванов Василь, дяк с. Ховми, 112, 115, Д. І.14-15, Д.І. 30, Д.І. 31
Іванов Михайло син Греков, козак Борзенської сотні Д. І. 14
Іванов Трохим, писар сотенний борзенський 114, Д. І. 35, Д.І. 37
Іванов Трохим, значковий товариш Д. І. 39
Іванов Трохим, козак с. Ядути Д.І. 22
Іванович Василь, писар городовий борзенський 88, 90
Іванович Йосип, писар батуринський 100
Іллюша Яків, козак 115
Ілляшенко Василь 95

Ілляшенко Хома, 95
Іполіт, ієромонах Д.І.5
Іскоростенський, писар 2, 13
о. Іоанн, священник у Воловиці Д.І. 5
Іона, економ Максаківського монастиря 95, Д.І.8

Й

Йосафат, чернець Максаківського монастиря 2, 12, 13
Йосиф (Йоасаф), ігумен Максаківського монастиря 9, 70, 72
Йосифович Іларіон, ігумен Солотирського монастиря 75

К

Кабан Іван, свідок Михайла Филиповича 77
Казановський, магнат Речі Посполитої Д. І. 5
Каленик, двірник Максаківського монастиря Д.І. 27
Кальченко Павло Д.І. 31
Каліка, козак Д.І. 27
Каліст, чернець Максаківського монастиря Д. ІІ
Калюжний Яків, священник с. Ховми Д.І. 30
Карбач Агафія, удова Карбача Івана Д.І.38
Карбач Іван Д. І. 38
Карбач Семен, полковий сторож, батько Карбача Івана Д.І. 38
Карпенко Корній, козак Д.І.21
Катіржний Роман, ніжинський наказний полковник 25
Кердановський Герман, ігумен Максаківського монастиря 48, 49, 79, 80, Д.ІІ
Квіетницький Йоасаф, ігумен Максаківського монастиря 113; Д.І.24, Д.І 25, Д.І. 26, Д.І.28, Д.І. 29, Д. І. 30, Д.І. 32
Кириченко Федір, житель Мени Д. ІІ
Кириків (Кириченка) батько Д.ІІ
Кирил 10
Кирило (можливо Батрак ?), житель Носелівки 95
Кириянович Стефан, менський вїйт 75, 77
Кисіль Адам, сенатор і дипломат Речі Посполитої 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 63, 65, Д.І.,5; Д. І. 16, Д.ІІ
Кисіль Олександр, чернігівський підстароста 1, 8
Кисіль Миколай, черкаський ротмістр 4, 14
Кисіль Свирид, Д. І. 5

Кобилецький, ніжинський наказний полковник 67
Кіндрат, слуга писаря, 99, Д.І.10
о. Кіндрат, священник с. Високе 110
Кленус Стефан, писар ратушний борзенський, Д. І. 22
Клейнусовський Григорій, військовий товариш Д. І. 38
Клименко Лукян, житель с. Адамівки
Клименко Сава, житель Адамівки 102
Коваль Артем, отаман воловицький, Д.І.5
Коваль Гаврило 86
Коваленко, житель борзенський Д. І. 15
Козановський Сигізунд (Жигмунд) Курець, шляхтич (?) Д.ІІ
Козаченко Семен, отаман городовий борзенський (?), Д.І., 3;
Козієвський Григорій, отаман городовий ніжинський Д.І. 36
Козюберда Кузьма Д.І.5
Колесник Зінько, козак, Д.І.27
Кольчинський Кжиштоф, шляхтич, чернігівський скарбник 8
Комар Ієронім, суддя
Комашинський Іван, канцелярист, Д.І. 36
Кониський Ярема, ніжинський бурмістр 69
о. Конов, чернець Максаківського монастиря 99, Д. І. 10
Корнієвич Марко, житель Сосниці 93
Коровенко Грицько, житель с. Куковичі 89
Костантинович Пилин, ніжинський писар 69
Корицький Максиміліан, шляхтич, возний
Коробка Петро, Д. І, 4;
Коробка (Барсученко) Євдокія, дочка Петра, Д. І, 4;
Коробка Мотря, дочка Петра, Д. І, 4;
Коробка Юхим, син Петра, Д. І, 4;
Костицький, шляхтич Д.ІІ
о. Костянтин, священник в с. Прачі 102
о. Костянтин Д. І, 9
Котляренко Яків Михайлович, дяк Д.І., 4
Крамар Семен, житель Борзни 85
Кривошиї, 94
Кривошея Назар, козак красноставський 114; Д.І.30, Д.І. 35
Кривошия Остап, козак Д. І. 39
Кривошеїха Оришка Петровна Д.І. 9

Кривошия Кирило, козак Борзенської сотні Д.І, 9
Кривошия Оришка Петрівна, дружина Кирила Кривошиї Д.І.9
Кривошия Яцина, 108
Кришненко Кирик Д.І. 5
Круглик Іван, отаман городовий борзенський Д.І, 2;
Круглик Семен, писар Бахмацької сотні, Д.І. 37
Круглик Семен, значковий товариш Ніжинського полку Д.І. 38
Крушинський, шляхтич, Д.ІІ
Кулаковський Василь, суддя Ніжинського полку, Д.І. 36
Кулик Яків Д.І. 24
Куліш Мойсей, Д.І. 5
Кумпанченко Кирило, житель с. Адамівки 102
Куриленко Стефан, Д.І. 5
Куропятник Василь, 110
Курчиха Марія, жителька менська 96
Курченко (Куруський) Гаврило, син Марії Курчихи 96

Л

о. Лаврентій Касперович, військовий капелан 46, 53, 54, 58, 80
о. Лазар (Лук'ян) Орлик, ієромонах Максаківського монастиря 73, 74
Ледаєченко Василь, житель с. Ядут 108
о. Леонтій Федорович, священник в Киселівці Д.І.8, Д. І.23
Леонтієвич Іван, сотник Д.ІІ
Леонтієвич Василь, син купця Случениці 82
Леонтієвич Григорій, син купця Случениці 82
Лисогорський Гнат, козак красноставський 114, Д.І. 35
Литовченко Стефан, 115
Литвин Яковець 86
Лісовенко Іван Д.І.21
Лісовенко Лаврін, козак і житель Батурина, 100
Лісогоровський Гнат, борзенський козак Д.І. 35, Д. І. 37
Лобода Яцько, вїйт с. Адамівки 102
Луговець Тиміш, отаман Д.І. 18
о. Лука, священник в Киселівці 73
Луць, житель Борзни Д. І. 14-15

М

- Мазепа Іван, гетьман 48, 49, 51, 53, 54, 55, Д.І.5; Д.ІІ
Макаренко Гаврило, козак і житель стефанівський Д.І.5
Макаренко Грицько, отаман стефанівський Д.І.5
Макарович Марко, житель Глухова 76
Макарович Петро, сотник наказний борзенський 83
Максимович Іоанн, св., чернігівський архієпископ Д.І.5;
Максимович Онисько, свідок Михайла Филиповича 77
Малюжич Лук'ян, війт воловицький Д.І.5
о. Марк, священник с. Красностав, Д.І. 30
Маркович Федір, свідок 82
Маркович Кирило, війт Д.І, 2;
Маркоцький Гедеон, ігумен Максаківського монастиря 110, 112
Мартиненко Стефан 98, 99, Д. І. 10
Матвій, боярин з Величківки Д. ІІ
Мачача Федір, 104, 110; Д.І.12, Д. І. 27
Мельник Федір, козак, житель с. Ядути 113; Д.І. 22, Д.І. 26
Меновський Каліст, ігумен Максаківського монастиря 53, 54, 83, 85; Д.І, 2, 3, 5;
Мефодій (Філімонович), ніжинський протопоп Д.І. 5
Микитенко Мартин Рижий, війт Берестовця 86
Миколаєнко Ясько, свідок Д.І.,4;
Микула Леонтій Д.І. 24
Миронович Іван, житель Мени 75
Мисниченко Федір, отаман висоцький, 91-92
о. Михайло Гумяницький, священник у Берестовці 67
Михаловський, шляхтич Д.ІІ
Михайловський Станіслав, шляхтич 9
Многогрішний (Игнатович) Демян, гетьман 35
Мойсієвич Федір, сосницький бурмистр 93
Мокрієвич Карпо, суддя Чернігівського полку Д. ІІ
Москаленко Йосип, житель савинський 93
Москаленко Анастасією, дружина Йосипа Москаленка, жителька савинська 93
Мосураки Кіндрат 110

Н

- Набока 10
(Набок) Набока Федор, отаман с. Ядути 87, 88

(Набок) Набока Григорий 87, 88
Нагорненко Улас Д.І. 5
Нагорний Петро 95
Нагорний Петро, житель села Високого 111
Невжинский Тимофій, отаман берестовецький 98, 105
Негребенко Грицько, житель с. Берестовець 98, 99; Д. І. 10
Некришевич (Негрієвич) Самуель, гродський писар Новгорода-Сіверського 7, 9
Непевный Стефан, отаман 115
Никитенко Іван, козак, отаман, війт с. Ховми, 112; Д.І.14-15, Д.І.17
о. Никифор, священник в с. Прачах Д.І. 24
Нитченко Григорій, житель Борзни Д.І.17
Новак Петро, осадчий Заньків 78

О

о. Олексій Орлик, протопоп 73
Омельченко Грицько Д.І. 5
Омельченко Стефан, козак, житель с. Ховми Д.І.31
Омеляненко Василь, сосницький сотник 70
Омелянович Йосип, бурмистр Батурина 106
Онищенко Грицько 85
Онищенко Федір, менський отаман Д. ІІ
Онищенко, житель Кунашівки Д.І. 14-15
Осеяник Федір, козак с. Ядути Д.І. 34
Осипенко Д.І. 23
Осиповський (Осипович) Йоасафат (Йоасаф, Йосиф), ігумен Максаківського монастиря 3, 30, 71
Остафій Євланович, чернець Максаківського монастиря 75
Острозкий Кирило, бурмистр Батурина 106

П

Павленко Юхим Д.І. 5
Павлик Д.І 5
Павловський, шляхтич Д.ІІ
Павловський Леонтій, повітовий возний Д. І. 39
Пазуха Василь, козак Д. ІІ
Паїсій, іподиякон 115
Панишко Тиміш 98

Пантелеймон, писар 9
Панченко, козак, Д.І. 19
Пархомович Гордій 90
Пархомов Гордій, вїт борзенський 4
Пасок Василь, козак с. Ядути Д. І. 40
Пастернак Василь, вїт, 95
Пахомій Кузмович, намісник Максаківського монастиря 86, 90
Пахомів Гордій, вїт, 109
Перегуда Данило, боярин з Кукович Д.ІІ
о. Петро, священник степанівський Д.І. 5
Петров Андрій, наглядач вівчарних заводів Д.І. 37
Пилипенко Михайло, сотник менський 75
Пилипенко Петро, козак с. Красностав 107
Пироцький Іван, ніжинський сотник 107
Піддубний Стефан, житель Адамівки 102
Пикулін Нечипір Д. І. 5
Пісоцький Мисько, боярин з Кукович Д. ІІ
Пішня (Пісня) Михайло 87, 88, 109, Д. І. 15
Пісня Яків, син Михайла Пісні Д. І. 15
Плескаченко Степан, підданий Максаківського монастиря, Д.І.24
Плющ Гаврило Симеонович, житель Борзни 81
Плющ Олена, жителька Борзни 83; Д.І, 3;
Полуботок Павло, чернігівський полковник 96
Попович Яків, Д. І. 5
Попович Михайло Д.І. 5
Постол Роман, берестовецький отаман 67, 105
Постоленко Андрій, отаман берестовецький наказний 86
Потапович (Жагунович) Гаврило, козак, Д.І. 5
Потреба Іван Д.І. 5
Потурай Сава, житель с. Ховми, Д. І.14-15
Почека Яків, полковий осавул Д.І. 36
Правський Казимир, писар гродський стародубський 14
Придаток Стефан, козак і житель с. Ховми 112
Придаток Петро Д. І. 5
Придибай, житель і козак с. Ховми 115
Придибай Агафія, дружина М. Придибая 115
Придибайло Василь Д. І. 14-15

Придибайло Кирик, житель с. Ховми, Д. І. 14-15
Прийма Федір, отаман городовий батуринський і сотник наказний батуринський 100, 106
Приходько Никифор 106
Яцко Пустовуйтенко Д.І. 5
Пятаченко Карпо, менський сотник 72

Р

Ракушка-Романовський Роман, ніжинський наказний полковник 27, 67
Риба Стефан, значковий товариш Ніжинського полку Д.І. 37
Рибалчиха Фекла Михайлиха, борзенська жителька Д.І. 38
Рижий Андрій, житель с. Ядути 87, 88
Рогова, жителька с. Ядути 109
Рогоза Михайло Д.І. 5
Рогоза Сильвестр, намісник Максаківського монастиря 82
Розумовський Кирило, гетьман Д.І. 36
Розумовський Петро, полковник, Д.І.36
Романенко Давид, житель с. Ядути 87, 88
Романенко Грицько, отаман с. Прачі, Д. І. 28
Романиха Феодосія з синами Іваном та Ігнатом Д.І. 33
Романович Сила, ніжинський бурмистр 69
Руданський (?) Павло, отаман городовий борзенський 114
Рудий Хвесько, катедральний підданий Д.І, 5
Рудіка (Рудиченко) Іван, козак і житель Борзни Д.І. 17

С

Савич Іван, сосницький війт 93
Савич Семен, писар судів генеральних 51, 58; Д.І.5;
Савченко Григорій, житель с. Куковичі 101, Д. І. 11
Самійленко Фесько Д.І. 5
Самойлович Григорій, чернігівський полковник Д.ІІ
Самойлович Іван, гетьман 46, 57, 63, 65; Д.І. 5, Д. І. 16, Д.І. 32
Саповець Данило 115
Сахно Іван, козак с. Високого 104, Д. І. 12
Сахненко Василь, менський городовий отаман 72, 77
Себестіанович Іван (Ян), шляхтич, війський Новгород-Сіверського 1, 8, 9, 11, Д. ІІ

Селезень Сава 108
Семенович Андрій, отаман куковицький 89
Сенченко Борис, житель с. Куковичі 89
Сенченко Омелько, житель с. Куковичі 89
Сень Антон, підданий Максаківського монастиря, Д.І. 19
Середа Андрій, священник храму св. Миколи – угодника в Борзні 81
Сергиченко Андрій, житель сл. Сидорівка 78
Сидоровський Василь, священник Д.І 18
Симоненко Хвесько, свідок Д.І. 5
Скоропадський Іван, гетьман 56, 57, 58, 59, 60,61, 63, 64, 65, 66, 94, Д. І. 7, 16, Д.І. 32
Скребок Ярмола 91-92
Сламковський Іван Д.І. 24, Д.І.29
Сламковська Параска Андріївна, дружина Сламковського Івана Д.І. 24, Д.І. 29
Случениця Леонтій, купець 82
Смутовський Олексій Д. І. 38
Соловець Данило Д.І. 17
Солодкович Мартініян, ієромонах Максаківського монастиря 78
Солтан Федір, шляхтич 1
Старий Андрій Д.І. 5
Старий Микита Д. І. 5
Стефанов Федір, писар Д.І.36
Стриєвський Роман Д.І 10
Стасевич Іван, полковий канцелярист Д, І. 36
Стаховський Антоній, св., намісник Чернігівської кафедри Д.І. 5
Стахорський Матвій, шляхтич, дворянин короля
Стельмашенко (Стельмах) Петро, житель с. Ховми Д. І.14- 15, Д.І. 17
Степаненко Юхим, козак і житель Феськівки 103, Д. І. 13
Степаненко Микита, козак Менської сотні 103, Д. І. 13
Степаненко Ілляш, житель Борзни Д. І.6
о. Стефан Орлик, священник с. Баби 73
Стефанов Федір, писар Д. І.36
Стрижак Ярема Д.І. 27
Стриєвський Андрій Семенович 86
Стефанович Іван, родич Кузьми Занченка 78
Стефанович Іван, вїйт 106
Стефанович Іван, вїйт Батурина 100

Стрижевський Опанас, отаман городовий сосницький 93
Стриєвський Костянтин, суддя Чернігівського полку Д.ІІ
Стриєвський Роман 98, 99, 105
Стриєвський Семен 86, 97
Стришненко, кунашевський житель
Стукало Василь, отаман наказний борзенський Д.І. 22
Субиненко Іван 79
Суниця (?) Данило 91-92
Супрун, боярин з Мени Д.ІІ
Сурмай Федір, козак Д. І. 39
Сурга Йосиф, ігумен Максаківського монастиря Д.ІІ
Суснієвський Василь, «братанич» Г. Талко 67
Сушина Іван, шляхтич Д. І.5
Сухомлин, житель с. Красностав 81

Т

Талко Ганна, жителька с. Берестовець (?) 67
Талко Грицько, брат Г. Талко 67
Талко Остафій 67
Танаєвський Олександр, мінський писар 3
Тарасенко Остап Д. І. 5
Тарасенко Федір Д.І.18
Тарасович Абакум, осавул Ніжинського полку Д.ІІ
Тарасович Йосип, значний військовий товариш 94
Тиха, удова Івана Тихого 84
Тихий Іван, отаман городовий борзенський 83
Тичина Денис , житель с. Ховми Д. І. 14-15
Тичина Михайло, козак і житель с. Ховми Д.І. 14-15
Тичина Федір, козак, житель с. Ховми Д.І. 30
Токарський Кузьма, Д.І.5
Толстой Петро, ніжинський полковник 62
Тончиха «стара» 85
Торянський (?) Яким, отаман борзенський Д. І. 37
Трофимов Іван, сотенний писар Д.І.35
Трохименко Нестор, 91-92
Трубецькі, князі 5, 6, 8, 12
Трубяник Микита Д.І 5

Турковський Михайло, канцелярист Д.І. 16
Турута (Туритин, Турутенко), ніжинський житель 69
Турчин (Турченко) Іван, козак Шаповалівської сотні, житель с. Високе Д.І. 19,
Д.І.27
Тягленко Роман Д. І. 5

У

Удоденко Матвій житель с. Куковичі 89
Уманенко Демян Пилипович, свідок Марка Макаровича 76
Уманець Пилип, ніжинський полковник 35

Ф

Фальченко Фесько, боярин з Мени Д.ІІ
Фальченко Яким, житель Мени (?) Д. ІІ
о. Федір, священник с. Високе 79
Федоренко Павло, козак, Д.І. 19
Федоренко Козин Кирило Д.І. 25
Федорович Стефан, вїт борзенський 84
Феодор, двірник Максаківського монастиря Д.І. 8
Феодосій, чернець Д.І.5
Феодосія Романиха, жителька с. Ядути Д.І.33
Филипович Михайло, менський козак 77
Фінь Яків, отаман с. Ховми Д. І. 31

Х

Халимоненко Гарасим, козак Д. І. 5
Хацкевич Артем, житель Берестовця 67
Хмельницький Богдан, гетьман 23, 25, 63, 65; Д. І.5; Д. І. 16, Д.І. 32
Холоша Семен, козак і житель с. Берестовець Д. І., 5.
Холява Іван, козак 115
Холява Марко Д. І. 5
Холява Федір, житель с. Ховми Д. І. 15

Ц

Цівіка Єсиф, житель с. Ховми Д. І. 14- 15
Ціпок Семен, козак Д.І. 30
Цурковський Олександр, ніжинський вїт 69

Ч

- Чайковський Григорій, священник в с. Ядути 87, 88
Чайковський Самійло, козак борзенський 114, Д. І. 35
Чалий, зять Марка Макаровича 76
Чермник Василь Д. І. 5
Чемерисенко Іван, житель с. Ховми Д. І.14- 15
Чечель Йосип, значковий товариш Миргородського полку Д.І. 36
Чечель (Чечелиха) Олена, жителька Батурина 65, 100, Д. І. 36
Черепан Василь, отаман феськівський 103, Д. І. 13
Черненко, козак Д.І.12
Чичкан Микита, житель с. Куковичі 89
Чорнонос Данило, війт с. Ховми Д. І. 14-15
Чорнуха Василь, війт 104, Д.І.12
Чорнуха Роман Д.І. 27
Чуйкевич Уляна Василівна, удова Д. І. 38
Чумак Артем, козак Д.І.5

Ш

- Шаля Іван, отаман ховменський Д. І. 5
Шаля Лесько Д.І. 18
Шульга Федір Д. І 10
Швець Петро, житель с. Високе 110
Шеверня Гаврило, 108
Шеїн, московський воєвода Д.І.5
Шелест Михайло, козак Д.І. 5
Шелест Павло Д.І.18
Шидловський Григорій 103
Шийкевич Захарія, військовий товариш Д. II
Шикловський Григорій Д. І. 13
Шинкаренко Гнат Д.І.5.
Шинкаренко Лесько, Д.І. 5.
Шинкаренко Юхим Д.І. 5
Ширкевич Ієремія, ігумен Максаківського монастиря 34, 35, 73, 75, 77, 78, Д. І., 1, 3; Д.ІІ
Шмуленко Степан, війт с. Берестовець Д.І. 18
Шолудченко Федір Д.І. 31
Шубар Грицько, свідок Д.І. 4

Шульга, боярин з Дягової Д. II
Шульга Нечипір, феськівський житель 103, Д. I 13
Шульга Федір, житель берестовецький, 97, 99; Д.І.10

Щ

Щербина Павло, житель Борзни 85
Щербина Федір, козак борзенський 114, Д.І. 35
Щур Остап, вїт с. Ховми 112

Ю

Ювченко Семен, козак Д.І. 19
Юско кривий Геценко Д.І.5
Юхименко Грицько, козак 114, Д.І.34
Юревич (Гвинтовка) Матвій 31

Я

Якименко Павло, житель Мени Д.ІІ
Якубович Василь, житель Борзни Д. I.3;
Яницький Абакум, сосницький житель 70
Ян Казимир, король Речі Посполитої 3, 63, 65, Д.І.5, Д. I. 16; Д.І.32, Д. II,
Янченка Мартин, Д.І.5
Яременко Євдокія, дружина Яременка Леська, Д.І.8
Яременко Лесько Д.І.8
Яременко Іван, син Яременка Леська Д.І.8
Яременко Петро, син Яременка Леська Д.І.8
Ярмоленко (?) Василь, син Ярмолихи Євдокії Д.І. 18
Ярмолиха Євдокія, жителька с. Берестовець Д.І.18
Ярмолович Іван, вїт борзенський ?, Д.І., 3;
Ярмолович Іван, житель Борзни 85, 90
Ярмошенко Іван, отаман городовий борзенський 84
Ясинський Варлаам, київський митрополит Д.І. 5

А

Географічний покажчик

Адамівка, слобода 63, 85, 102

Адамівський монастирський двір 62

Александрівка Д. І. 8

Б

Батурин 36, 46, 48, 49, 51, 53, 54; Д.І. 5, Д. І. 36

Белиничі Д.І.5

Белявська нива Д.І. 24

Бендюги, болото Д.ІІ

Береза, річка 1, 9; Д.І.5, Д.І. 36

Берестовець 63, 67, 86, 98; Д.І. 5, Д.І. 16, Д. І. 32

Бихів Д.І. 5

Біла Русь 75

Бондарівка Д.І.24

Борзна 11, 81, 82, 83, 85, Д.І. 1, 5; Д.І. 35, Д. І. 38, Д. І. 40

Борзенка р. Д. І. 39

Борзна р. 83, 106, 113, Д.І.3, 5; Д.І.22, Д.І. 26, Д. І. 40

Борзенська сотня 59, 60, 66

Брацлавське воєводство 1, 8, 9, 14

Брусилів 1, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13

В

Валки Д.І. 5

Варшава 5, Д. ІІ

Василева огорожа Д.І. 24

Велике князівство Литовське Д.І.5

Великопольща Р11

Велике, болото Д.ІІ

Величківка Д.ІІ

Високе 3, 14, 21, 22, 30, 61, 63, 79, 104, 110, Д.І. 5, 12; Д.І.16, Д.І. 24, Д.І. 27, Д. ІІ

Висоцький монастирський двір 62

Волинське воєводство 1, 8, 9, 14

Воловиця Д.І. 5;

Ворона Д.І. 5;

Г

Гадяч 8

Галкувщина 81

Глухів 57, 61, 63, 64, 65, 66, 76, Д. І.16

Гнилиця, річка Д.І. 5

Гнойниця 8

Горло, річка 1, 9, Д.І. 5

Гоща (Гуща) 8

Гришковський «плац» в Сосниці 70

Д

Данилівка Д. І. 8

Десна р. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 46, 80, 89, Д.І. 5, Д. ІІ

Дніпро р. 64, 65, 71, Д.І. 5, Д.І.36

Доч, річка Д.І.5

Дубова, гать Д.І.5

Дягова Д. II

З

Загребельницький млин Д. I. 40

Заньки 78

Зеленського млин Д.І.5

К

Київ 13, 59

Київ-Печерський 55

Київське воєводство 1, 2, 8, 9, 13, 14

Київщина 170, 217

Киселівка 1, 8, 10, 14, 63, Д.І.16, Д.І. 32, Д. II

Кисільгород (див. Киселівка)

Кисільгородський тракт 2

Кобижча 8, 11

Комаровські гаї Д.І.5

Корона (Королівство) (див. також Річ Посполита) 8

Красний Став (Красностав) 3, 11, 14, 21, 30, 63, 84, 88, 94, 106, 114, Д.І. 1, 2, 4, 5, Д.І.16, Д.І. 35, Д. I. 39, Д. II

Красноставська гребля Д. I. 40

Красноставський монастирський двір 62

Красноставський ключ 4

Куковичі, село 1, 9, Д.ІІ

Куковицька дорога 1, Д.ІІ

Кукшин с. Д. I. 39

Кунашівське поле 114, Д.І.35

Курилівська нива Д.І. 19

Курчин, «остров» (ділянка землі) Д. II

Л

Лазебників огород Д.І. 24

Лазницька (Лажницька) лука 46

Лазницьке (Лажницьке) озеро 46, 54, 80,

Лакизинський сад Д. I. 24

Липки, річка Д. I. 5

Липки, урочище Д. I. 37

Литва (Литовская земля)

Лож (Лош), річка 1, 9

Ляда Д.І.24

М

Мазепинський сад Д. I. 25

Макаровський гай Д. I. 28

Макошин 8, 14, 58

Макошинський монастир 3

Максаки, село 3, 9, 12, 14, 30, 55, 63, Д. I. 5, Д. I.16, Д. II

Максаківське озеро, 1

Максаківський перевіз 5, 6, 8, 9, 12, 13, Д. II

Мала Росія 60, 63, Д.І.36

Мена 1, 4, 8, 9, 14, 23, 63, 71, 72, 73, 77, Д.І.5, Д. I.16, Д. II

Менський тракт 2

Миргородський полк Д.І.36

Мінськ 3

Місяць, озеро 89

монастирі:

Макошинський 3

Соломирецький 3

Монастирище 1,8

Морські лози, лозняк (?) Д. II
Мохонтов, ліс Д. II
Москва (Московське царство) 1, 2, 5,
6, 8, 12, 13

Н

Ніжин 21, 22, 25, 26, 27, 28, 34, 56,
62, 69
Ніжинський полк 53, 66; Д.І.5, Д.І. 39,
Д. II
Новгород-Сіверський 1, 2, 6, 7, 8, 9,
12, 13
Нові Млини 3, 11, Д. II
Носівка, село Д. II

О

Олещенків стан Д.І. 8
Орша 14
Оршанський повіт 14
Осотна Д.І. 24
Осьмаки, село 9, Д.ІІ
Отоки, озеро Д. II

П

Паламаревський огород Д.І. 24
Переяслав, 34
Полой, ручай (?) Д. II
Полойська смужалина 9, Д.ІІ
Попове, озеро 1
Прачі (Пральники, Праники) 3, 14, 21,
22, 30, 63, Д.І. 5, Д.І.16, Д.І.21, Д. II

Р

Річ Посполита (див. також Корона) 5, 8
Ролойська улоговина 1

Романицьке озеро (Романівське озеро,
Романиця) 1, 9, Д.ІІ
Романів «вход» 1, 9
Російська імперія Д.І.36

С

Салтикова Дівиця 46, 80
Самбур (Самбір) 60
Сейм, ріка Д.І.36
Селицьке, болото Д.ІІ
Сидорівка, слобода 58, 63, 78, Д.І.5,
Д.І. 31
Сівер 21, 22, 25
Смоленськ Д.І. 5
Смоляж, річка Д.І.5
Сосниця 63, 70, 76, Д.І.16
Степанівка, слобода 58, Д.І. 5

Т

Теребня, річка Д. II
Тишковщина, ліс 96
Трубецьк 1, 5, 6, 8, 12

У

Україна 14. Д.І, 5
Ушня Д.І.5

Х

Хибалівка 46, 53, 80
Ховми (Холми) 1, 3, 9, 14, 21, 30,
63, 115, Д.І. 5, Д.І. 16, Д.І. 30, Д. І. 31,
Д. II
Хомутець, ручай 1, 9, Д.І. 5
Хрещатий, яр Д.І. 5

Ц

Царський шлях Д. І. 8
Церковище, урочище 1, 9
Циплаківська нива 114, Д.І.35

Ч

Чернігів Д.ІІ
Чернігівська архієпископія 51
Чернігівське воєводство 1, 7, 8, 9, 12,
14
Чернігівський полк Д.І.5
Чернігівщина
Чигирин 22
Чонськ Д.І. 5
Чорнка (Чортка), річка 1, 9, Д. ІІ

Ш

Шаповалівська сотня 59, 66
Шахувський двір 106

Я

Ядути (Єдути) 3, 14, 21, 30, 63, 83,
113; Д.І.3, 4, 16; Д.І.22, Д.І. 24, Д.І. 26,
Д. ІІ, Д. І. 33, Д. І. 34
Якубовський сад Д. І. 8
Янкув, ліс Д.І. 5
Ярмолинський ґрунт Д.І.8
Ярмолинський садок Д.І.23

ЗМІСТ

Вступ	5
Публічно-правові акти	15
Документи Речі Посполитої	15
Документи Гетьманщини	39
Приватно-правові акти	65
<i>Додаток I.</i> Документи фонду 143 (Спасо-Преображенський Максаківський монастир) ЦДІАУК	99
<i>Додаток II.</i>	143
Іменний покажчик	151
Географічний покажчик	169

Наукове видання

**ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА
СВЯТО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО
МАКСАКІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ
XVII–XVIII ст.**

*Серія:
«Документальна спадщина
монастирів Гетьманщини»*

Т. 2

Верстка та оригінал-макет – *Мигаль Л. Г.*

Підписано до друку 27.03.2015. Формат 70x100/16
Ум. друк. арк. 00,00. Обл. вид. арк. 00,00.
Тираж 100. Зам.